

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถาน
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โดย

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทสรุปผู้บริหาร

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเองและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างยั่งยืน แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างทักษะอาชีพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในชีวิตประจำวัน

สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) หรือ พกจ. เป็นหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร ภายใต้วิสัยทัศน์ในการทำงาน คือ “มุ่งสู่การเป็นพิพิธภัณฑ์ชั้นนำแห่งการเรียนรู้พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพของกษัตริย์เกษตรและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนวัตกรรมด้านการเกษตรของประเทศ” โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวม ถ่ายทอด และขยายผลองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และนวัตกรรมการเกษตรผ่านนิทรรศการ ฐานการเรียนรู้ ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และหลักสูตรฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้จากวิทยากรผู้มีประสบการณ์จริง สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาชุมชน ตลอดจนสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการเกษตรให้เกิดการขยายผลในวงกว้าง

เพื่อให้การดำเนินงานของ พกจ. เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ พกจ. ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง การจัดอบรมวิชาของแผ่นดิน การจัดอบรมหลักสูตรเข้มข้น ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ด้านการเกษตรไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องผ่านโครงการต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และเกิดความพึงพอใจต่อการให้บริการของ พกจ. ในฐานะหน่วยงานหลักที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพึ่งพาตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การประเมินผลการดำเนินงานจึงเป็นกลไกสำคัญในการสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพขององค์กร การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการถือเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินคุณภาพการให้บริการ ด้วยเหตุนี้ พกจ. จึงได้มีโครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทาง

ในการวางแผนการพัฒนาการบริการ การพัฒนาองค์กรสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ และมุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
3. เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) แบ่งระเบียบวิธีวิจัยเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบของ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำนวน 3 กลุ่ม รวม 21 คน

ส่วนที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 515 ตัวอย่าง

โดยผลการวิจัยสรุปตามระเบียบวิธีวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

นำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และกิจกรรมของหน่วยงาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผ่านทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อดิจิทัล เพื่อสื่อสารไปยังกลุ่มผู้รับบริการที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยผู้รับบริการมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย โดยรู้จัก พกฉ. ครั้งแรก ผ่านสื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงสื่อบุคคล นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารของ พกฉ. ผ่านสื่อที่หลากหลายควบคู่ โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

■ รู้จักพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งแรก ผู้ให้ข้อมูลรู้จัก พกฉ. ในช่วงระยะเวลาที่ค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือ บางท่านรู้จักครั้งแรกเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา บางท่านรู้จักในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา โดยรู้จักจากสื่อหรือช่องทางที่หลากหลาย ได้แก่

1. **สื่อวิทยุ** เป็นสื่อที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้จักและเกิดความสนใจในกิจกรรมของ พกณ. จนส่งผลให้ตัดสินใจเข้าร่วมการอบรมของ พกณ. มาอย่างต่อเนื่อง

2. **หนังสือพิมพ์** ผู้ให้ข้อมูลรู้จัก พกณ. ผ่านการประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ หลังจากได้รับข้อมูลผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้ให้ข้อมูลได้เริ่มติดตามกิจกรรมของ พกณ. อาทิ มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ รวมถึงเข้าร่วมการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. **Facebook** ผู้ให้ข้อมูลบางท่านรู้จัก พกณ. ครั้งแรกผ่านสื่อ Facebook นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางในการค้นหาข้อมูลและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการอบรม กิจกรรม และองค์ความรู้ด้านการเกษตรตามความสนใจ

4. **YouTube** เป็นสื่อที่เผยแพร่เกี่ยวกับเนื้อหาด้านการเกษตร เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ที่สนใจด้านการเกษตรค้นหาข้อมูลและรู้จัก พกณ. เพิ่มมากขึ้น

5. **อยู่ใกล้บ้าน** เนื่องจากสถานที่ตั้งของ พกณ. อยู่ใกล้ที่พักอาศัย โดยผู้ให้ข้อมูลเห็น พกณ. ระหว่างการเดินทางและเกิดความสนใจ จึงค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านสื่อ Facebook และได้ตัดสินใจเข้ามาเยี่ยมชมและติดตามข่าวสารของ พกณ. อย่างต่อเนื่อง

6. **เจอโดยบังเอิญ** บางท่านรู้จัก พกณ. ครั้งแรกจากการขับรถผ่านหรือเดินทางมาทำธุระในบริเวณใกล้เคียง และพบเห็นกิจกรรมของ พกณ. โดยบังเอิญ ทำให้เกิดความสนใจและมาเยี่ยมชม หลังจากนั้นได้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook และ YouTube รวมทั้งติดตามข่าวสารและการจัดอบรมของ พกณ. อย่างต่อเนื่อง

7. **วิทยากรแนะนำ** เป็นสื่อบุคคลที่มีส่วนสำคัญทำให้รู้จัก พกณ. เป็นครั้งแรก ไม่ว่าจะเป็นการแนะนำของวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือปราชญ์ด้านการเกษตรที่ได้ติดตามอยู่

8. **คนในครอบครัว** มีบทบาทสำคัญในการแนะนำและชักชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือการอบรมร่วมกัน โดยสมาชิกในครอบครัวรู้จัก พกณ. จากช่องทางต่าง ๆ มาก่อน

9. **เพื่อน** เป็นอีกหนึ่งสื่อบุคคลที่ได้แนะนำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้จัก เข้ามาศึกษาและเข้าร่วมกิจกรรมของ พกณ. เพื่อหาความรู้สำหรับนำไปใช้ในการทำเกษตรของตนเอง

■ **ความคิดเห็นที่มีต่อการมาที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งแรก**

1. เป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ท่ามกลางความเป็นเมือง มีบรรยากาศร่มรื่น สงบ และใกล้ชิดธรรมชาติ ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย พื้นที่แห่งนี้เสมือน "สวนกลางเมือง" ที่ประกอบด้วยพื้นที่เกษตร แปลงนา และพื้นที่เปิดโล่ง

2. พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านพื้นที่ กิจกรรม และหลักสูตรอบรม ส่งผลให้กลับมาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะผู้ที่ชื่นชอบธรรมชาติและต้องการเรียนรู้ด้านการเกษตร

3. พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่ครบวงจร สามารถเรียนรู้ได้จากนิทรรศการ หลักสูตรอบรม ได้รับความรู้จากวิทยากร ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรผู้ปฏิบัติงานจริง ทำให้ได้รับทั้งความรู้เชิงทฤษฎี

และประสบการณ์เชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านการเกษตรของประเทศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การอบรมหลักสูตรมีการปรับเปลี่ยนหัวข้ออย่างต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้เลือกเรียนตามความสนใจ

5. พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นพื้นที่ที่สร้างความอบอุ่น ความสุข และความรู้สึกเป็นกันเองจากการได้พบปะวิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความสนใจลักษณะเดียวกัน จนเกิดความสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้

■ การเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในปัจจุบัน

ด้านการเปิดรับข่าวสารในปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลมีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อและช่องทางที่หลากหลาย ทั้งสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อสังคมออนไลน์ แตกต่างกันตามพฤติกรรมการใช้งาน โดยสรุปสื่อที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับข่าวสารได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. **ป้ายประชาสัมพันธ์** ข่าวสารของ พกฉ. จะติดตั้งตามเส้นทางสัญจร โดยเฉพาะป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณริมถนน ซึ่งใช้ประชาสัมพันธ์กำหนดการจัดกิจกรรม ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และหัวข้อการอบรมในแต่ละครั้ง

2. **Line** รวมทั้งบัญชีทางการ (Line Official) และกลุ่ม LINE ที่จัดตั้งขึ้นสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือหลักสูตรอบรม ซึ่งใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กำหนดการจัดกิจกรรม หลักสูตรอบรม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างสะดวกและต่อเนื่อง

3. **Facebook** เป็นช่องทางในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม การอบรม และข้อมูลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านระบุว่า Facebook เป็นช่องทางหลักในการรับข่าวสาร ขณะที่บางท่านใช้ควบคู่กับ LINE, YouTube และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ เพื่อให้สามารถติดตามข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

4. **YouTube** เป็นการเปิดรับข่าวสารในลักษณะการรับชมย้อนหลังเกี่ยวกับการอบรม ในหลักสูตรวิชาของแผ่นดิน รวมถึงการบรรยายของวิทยากรในหัวข้อที่สนใจ

5. **TikTok** เนื่องจากว่าเป็นสื่อที่ผู้รับบริการส่วนใหญ่จะใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าข่าวสารที่ได้รับผ่าน TikTok ยังมีไม่มาก

■ ประเด็นข่าวสารที่เปิดรับ

ด้านประเด็นข่าวสารที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. **กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ** โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมตามหัวข้อหรือธีมที่จัดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งทำให้ทราบกำหนดการและตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมได้

2. **องค์ความรู้** โดยให้ความสนใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตร เทคนิคการเพาะปลูก และกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้หลักสูตรและการอบรมต่าง ๆ ผ่านการบรรยายของวิทยากร

ทาง YouTube โดยเฉพาะรายการวิชาของแผ่นดิน เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหามีความเข้าใจง่าย สามารถทบทวนได้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงได้ และสามารถเปิดชมย้อนหลังได้ในเวลาที่สะดวก

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเคยมาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงติดตามการอบรมผ่านช่องทางออนไลน์เป็นประจำ สำหรับการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มาใช้บริการคนเดียว เนื่องจากมีความสนใจด้านการเกษตรและตั้งใจเข้ามาศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามบางท่านมีการชักชวนเพื่อนที่มีความสนใจด้านการเกษตรให้มาเข้าร่วมกิจกรรมด้วย แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและภารกิจส่วนตัว จึงไม่สามารถเดินทางมาร่วมได้ทุกครั้ง

การเข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) พบว่าประมาณ 85% ผู้ให้ข้อมูลสมัครเข้ารับการอบรมเป็นครั้งแรก มีเพียงบางท่านที่เข้าร่วมอบรมเป็นครั้งที่ 2

ปัจจัยที่ตัดสินใจมาอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ)

1. ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตร ลดต้นทุนการผลิต และต่อยอดการเรียนรู้ได้จริง ถึงแม้การอบรมดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่เป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาตนเองและอยู่ในระดับที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพและประโยชน์ที่ได้รับ

2. การตัดสินใจเข้าอบรม เนื่องจากหัวข้อการอบรมสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการในการประกอบอาชีพ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

3. มีความเชื่อมั่นในวิทยากรและคุณภาพขององค์ความรู้ที่พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ ถ่ายทอด นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังให้ความสำคัญกับการเลือกหัวข้อและวิทยากรที่ตรงกับความสนใจ

4. การอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ช่วยสร้างความมั่นใจและแนวทางในการประกอบอาชีพ การอบรมช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความมั่นใจในการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ หลังจากอบรมแล้วเห็นแนวทางในการทำการเกษตรที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ขณะที่บางส่วนเห็นว่าองค์ความรู้ที่ได้รับสอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตและสามารถนำไปใช้วางแผนการประกอบอาชีพในอนาคตได้

5. ติดตามองค์ความรู้และการอบรมของพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่าน YouTube อย่างต่อเนื่อง และติดตามการเปิดหลักสูตรต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ มาโดยตลอด

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3. เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

การนำเสนอข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ความคาดหวังและความพึงพอใจ และ 2. การนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

3.1 ความคาดหวัง ความพึงพอใจ ได้ศึกษาใน 4 ประเด็นย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ด้านองค์ความรู้ จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ผู้เข้าอบรมมีความคาดหวังแตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ไม่ได้คาดหวัง หรือมีความคาดหวังระดับต่ำ (0-20%) เนื่องจากไม่เคยทราบข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการอบรมมาก่อน หรือได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมอบรม จึงเข้าร่วมด้วยความสนใจและต้องการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มากกว่าการคาดหวังผลลัพธ์ที่ชัดเจน

ระดับที่ 2 มีความคาดหวังในระดับปานกลาง (50-79%) มีความคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้และทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติเพื่อนำไปพัฒนาการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้

ระดับที่ 3 มีความคาดหวังในระดับสูง (80-99%) ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยติดตามผลงานของวิทยากรหรือมีประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน จึงคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้เชิงลึก เทคนิคการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไขปัญหาที่สามารถนำไปใช้ในพื้นที่ของตนเองได้

ระดับที่ 4 มีความคาดหวังในระดับสูงมาก (100%) เนื่องจากมีพื้นฐานและประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน จึงคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาในการทำเกษตรได้จริง

ด้านความพึงพอใจสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติในวัดกรรมกรเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูง** และส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวังก่อนเข้าอบรม เนื่องจากได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งด้านการจัดการดิน ปุ๋ย การปลูกพืช การขยายพันธุ์พืช การจัดการศัตรูพืช และการทำเกษตรอินทรีย์ โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ได้แก่

- วิทยากรมีประสบการณ์จริง ถ่ายทอดเนื้อหาเข้าใจง่าย เป็นลำดับขั้น และยกตัวอย่างจากการปฏิบัติจริง
- การฝึกปฏิบัติช่วยให้เกิดความเข้าใจมากกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว และสามารถนำความรู้กลับไปทดลองใช้จนเกิดผลสำเร็จ
- เกิดความมั่นใจ แรงบันดาลใจ และเห็นแนวทางในการพัฒนาหรือต่อยอดการทำเกษตรของตนเอง

อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะเรื่องเนื้อหาที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับระยะเวลาการอบรม ทำให้การสอนเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเวลาในการฝึกปฏิบัติค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีพื้นฐาน

ด้านการเกษตร ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกปฏิบัติ และมีผู้ช่วยวิทยากรหรือพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างเข้าใจ

3.1.2 ด้านการจองหรือติดต่อเข้ารับบริการ จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านไม่ได้ตั้งความคาดหวังด้านคุณภาพการให้บริการ มีเพียงความคาดหวังในด้านการจองหรือติดต่อเพื่อเข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ให้ทันก่อนที่จะเต็มเท่านั้น

ส่วนความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจองและสมัครเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ในระดับสูงมาก โดยเห็นว่าขั้นตอนการสมัครมีความสะดวก รวดเร็ว และไม่ซับซ้อน สามารถติดต่อผ่านโทรศัพท์และแอปพลิเคชัน Line ด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเช่นเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการสมัคร การชำระเงิน สถานที่จัดอบรม กำหนดการ และข้อมูลการเดินทางอย่างครบถ้วน มีความเอาใจใส่ ตอบข้อซักถามอย่างรวดเร็ว ชัดเจน และเป็นกันเอง รวมถึงการติดตาม และการต้อนรับอย่างอบอุ่น

ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีระบบการรับสมัครผ่านศูนย์กลางของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างเป็นทางการจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้สมัคร โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความกังวลเกี่ยวกับการหลอกลวงทางออนไลน์

3.2.3 ด้านวิทยากร ผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังต่อวิทยากรในระดับที่แตกต่างกัน แต่เมื่ออบรมเสร็จมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับที่สูง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 1 ไม่ได้คาดหวัง หรือมีความคาดหวังระดับต่ำ (0-20%) ผู้ให้ข้อมูลเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีความคาดหวังด้านวิทยากร เนื่องจากไม่รู้จักวิทยากร ไม่เคยฟังการบรรยายจากวิทยากรมาก่อน

ระดับที่ 2 มีความคาดหวังในระดับปานกลาง (50-79%) บางท่านมีความคาดหวังในระดับกลางด้านวิทยากร เนื่องจากเน้นมาสมัครเข้าอบรม เพราะต้องการองค์ความรู้เป็นหลัก ทั้งนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลบางท่านไม่ได้รู้จักวิทยากรมาก่อนแต่ได้ทราบข้อมูลมาจากบุคคลใกล้เคียง

ระดับที่ 3 มีความคาดหวังในระดับสูง (80-100%) ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีความคาดหวังด้านวิทยากรในระดับสูงมาก เนื่องจากรู้จักวิทยากรมาก่อน เคยมีประสบการณ์ฟังการบรรยายของวิทยากร ติดตามผลงานของวิทยากรมาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเชื่อมั่นและศรัทธา

ภายหลังจากการอบรม ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับสูงมาก โดยเห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เชื่อมโยงหลักวิชาการ สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ใช้ภาษาไม่เป็นวิชาการมากเกินไป มีการยกตัวอย่างจากประสบการณ์จริง และแนวคิดในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่ดีต่อการทำเกษตร เห็นภาพรวมของทั้งระบบ

ว่าการทำเกษตรต้องอาศัยทุกศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาผนวกกัน นอกจากนี้ วิทยากรมีน้ำเสียงที่ดี วิธีการพูดที่ชัดเจน น่าสนใจ และเป็นกันเอง

3.1.4 สิ่งอำนวยความสะดวก จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่มีความคาดหวังด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการเข้าอบรมเพื่อต้องการองค์ความรู้ มีความมุ่งมั่นที่จะมาเรียนรู้

ด้านความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจและมีความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่แตกต่างกัน แต่ไม่เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในภาพรวมต่อการอบรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.4.1 การเดินทาง ไม่ว่าจะขับรถส่วนตัวหรือรถสาธารณะ พบว่า การเดินทางมีความสะดวกเช่นกัน หากวันอบรมตรงกับวันที่มีจัดตลาดเศรษฐกิจพอเพียง จะมีรถรางบริการรับส่ง ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่าต้องการให้เพิ่มรอบในการรับส่งของรถราง เนื่องจากบางช่วงรอนานจนเกินไป สำหรับการหาสถานที่จอดรถหรือห้องจัดอบรมนั้น ผู้ที่เคยมาแล้วจะหาห้องได้ง่าย แต่สำหรับผู้ที่ไม่เคยมาได้แสดงความคิดเห็นว่าป้ายบอกทางมีค่อนข้างน้อย แต่ใช้วิธีการสอบถาม รปภ. ซึ่งได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

3.1.4.2 เอกสาร/อุปกรณ์ประกอบการอบรม ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเอกสารประกอบการอบรม เนื่องจากใช้ภาษาที่ไม่วิชาการจนเกินไป อ่านเข้าใจได้ง่ายถึงแม้จะไม่มีความรู้ทางด้านเกษตรมาก่อน ส่วนอุปกรณ์ประกอบการอบรมพบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูง อุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความเพียงพอ เหมาะสมกับกิจกรรม และเอื้อต่อการเรียนรู้ อุปกรณ์มีความครบถ้วน พร้อมใช้งาน และได้รับการจัดเตรียมไว้อย่างเป็นดี บางท่านเสนอว่าอุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติควรมีความพร้อมและเพียงพอมากกว่านี้ เพื่อไม่ต้องจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมด้วยตนเอง นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำสไลด์ และเตรียมโปรเจคเตอร์ รวมถึงนำเนื้อหาไปลงเว็บไซต์เพื่อสามารถอ่านทบทวนย้อนหลังได้

3.1.4.3 อาหาร ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการอาหารและเครื่องดื่มในระดับสูง การจัดอาหาร เครื่องดื่ม อาหารว่าง มีความเหมาะสม เป็นระเบียบ และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม อาหารมีรสชาติที่ดี พร้อมเครื่องดื่ม ขนม ซึ่งเกินกว่าที่คาดหวังไว้

3.1.4.4 ห้องน้ำ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อห้องน้ำในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าห้องน้ำมีความสะอาดและเพียงพอต่อการใช้งานในช่วงที่มีผู้เข้าอบรมไม่เยอะมาก มีห้องน้ำหลายจุดแต่อยู่ค่อนข้างไกลจากห้องจัดอบรม และในบางช่วงอาจมีจำนวนห้องน้ำไม่เพียงพอ

3.2 การนำไปใช้ประโยชน์ จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ 1) ปัจจุบันมีงานประจำและมาอบรมเพื่อสะสมความรู้สำหรับนำไปใช้สร้างอาชีพด้านการเกษตรในอนาคต 2) นำองค์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นหลัก และ 3) ทำเกษตรเป็นอาชีพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มมีการนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันตามอาชีพ โดยสรุปข้อมูลดังนี้

3.2.1 ด้านองค์ความรู้ การนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์เป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการจัดอบรม เนื่องจากแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง ทั้งการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต และการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เดิม จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันตามอาชีพในปัจจุบัน ดังนี้

■ **ปัจจุบันมีงานประจำ นำไปสร้างอาชีพด้านการเกษตรในอนาค** เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ยังประกอบอาชีพประจำ จึงไม่นำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้สำหรับการทำเกษตรในทันที แต่มาเข้าอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับทำเกษตรในอนาคต โดยผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการสะสมความรู้เป็นสิ่งที่สำคัญ สามารถทำได้โดยการมาอบรม บางท่านเริ่มนำองค์ความรู้ไปทดลองปฏิบัติ เพื่อสะสมประสบการณ์ และการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

■ **นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และต่อยอดทางด้านการเกษตรในอนาคต** ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการปลูกผักและพืชเพื่อบริโภคในครอบครัว นำองค์ความรู้ไปทดลองฝึกปฏิบัติจริง ทำเกษตรจริง เช่น การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน การทำน้ำหมัก และการดูแลพืช เป็นต้น

■ **ทำอาชีพด้านเกษตร** ผู้ให้ข้อมูลที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรสามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การจัดการดิน การใส่ปุ๋ย การขยายพันธุ์พืช การจัดการโรคและแมลง การเตรียมแปลงปลูก การดูแลพืช ตลอดจนการใช้จุลินทรีย์และวัสดุธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งหลายท่านสามารถนำความรู้ไปทดลองใช้จนเห็นผลลัพธ์ที่ดีขึ้น ทั้งด้านคุณภาพผลผลิต การเจริญเติบโตของพืช และการลดปัญหาที่เคยพบในการทำเกษตร นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยอาศัยการทดลองปฏิบัติจนทำให้เกิดความรู้ใหม่ รวมทั้งเกิดความมั่นใจในการวางแผนและตัดสินใจด้านการเกษตรมากขึ้น

อีกประเด็นสำคัญ คือ การได้รับองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางแผนต้นทุน การตลาด และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาธุรกิจของตนเองได้จริง

3.2.2 ด้านพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลง (การถ่ายทอดองค์ความรู้/การสร้างเครือข่าย) เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของผู้เข้ารับการอบรม ในการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการทำการเกษตร ละนำไปสู่พฤติกรรมคือการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคคลอื่น ซึ่งการจัดการอบรมทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ที่ถูกต้องผ่านการปฏิบัติจริง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางการเกษตร

ในอนาคตจากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้นำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางด้านพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลง ดังนี้

■ **การถ่ายทอดองค์ความรู้** โดยนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปถ่ายทอด และแนะนำต่อให้ครอบครัว ญาติ เพื่อน เพื่อนร่วมงาน และผู้สนใจด้านการเกษตร ซึ่งการได้ทดลอง ปฏิบัติและเห็นผลสำเร็จด้วยตนเอง ทำให้อธิบายขั้นตอน วิธีการ และปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ บางท่านได้นำองค์ความรู้ไปจัดกิจกรรมอบรม เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจ สามารถ พัฒนาการทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดระยะเวลาในการลองผิดลองถูก เห็นผลสำเร็จเร็วขึ้น

■ **การสร้างเครือข่าย** การนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเกษตร โดยเชื่อว่า “การให้” และ “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้” เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และช่วยขยายเครือข่าย ความร่วมมือให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้หลายท่านแสดงความคิดเห็นว่า การทำเกษตรจำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์จริง สามารถช่วยลดการลองผิดลองถูก ลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ และเพิ่มโอกาสในการ ประสบความสำเร็จได้มากกว่าการเรียนรู้เพียงลำพัง

3.2.3 ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต พบว่า บางท่านยังไม่สามารถ นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ได้ทันที เนื่องจากยังประกอบอาชีพประจำ หรือมีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการทำเกษตร อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะนำ ความรู้ไปใช้ในโอกาสเมื่อมีโอกาสหรือหลังเกษียณอายุ โดยเห็นว่าการอบรมเป็นการเตรียม ความพร้อมด้านองค์ความรู้ไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นว่าการทำเกษตร เป็นงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการลงมือปฏิบัติและรอผลลัพธ์ จึงไม่สามารถเห็นผลได้ทันที เหมือนทำอาชีพอื่น

นอกจากนั้นผู้ให้ข้อมูลได้มีการนำองค์ความรู้ที่ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อน ผ่านผลลัพธ์ทางด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ซึ่งแต่ละท่านได้นำไปใช้ประโยชน์และเกิดผลลัพธ์ เชิงเศรษฐกิจที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ คือ อาชีพในปัจจุบัน ดังนี้

3.2.3.1 ลดค่าใช้จ่าย ให้กับตนเองและครอบครัวที่แตกต่างกัน ดังนี้

■ **ช่วงเริ่มต้น** ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ยังไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายได้อย่างชัดเจน เนื่องจาก เพิ่งเริ่มนำไปใช้ และอยู่ในช่วงของการลงทุนและเตรียมความพร้อม เช่น การปรับปรุงดิน การหมักปุ๋ย และการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานและรอผลลัพธ์

■ **ลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน** โดยนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ ในการปลูกพืชผักสวนครัว การทำปุ๋ยใช้เอง การจัดการขยะอินทรีย์ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์ ส่งผลให้สามารถลดการซื้อผัก เครื่องปรุง และวัตถุดิบในการประกอบ อาหาร รวมถึงลดต้นทุนด้านปุ๋ยและวัสดุทางการเกษตร นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังนำผลผลิต

บางส่วนไปจำหน่าย ทำให้เกิดรายได้เสริมเพิ่มมากขึ้น ในด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลประเมินว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 1,000–3,200 บาทต่อเดือน (เฉลี่ย 1,844 บาทต่อเดือน)

■ **ลดค่าใช้จ่ายในการทำอาชีพเกษตรกร** สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก สามารถนำองค์ความรู้ไปช่วยลดต้นทุน ค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และการทำเกษตร เช่น ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อดิน ปุ๋ย เนื่องจากผลิตปุ๋ยใช้เอง และต้นพันธุ์ ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายได้เป็นจำนวนมาก บางท่านสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 4,000-12,000 บาทต่อเดือน

3.2.3.2 เพิ่มรายได้ ผู้ให้ข้อมูลสามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้ ทั้งในรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร การปลูกพืชระยะสั้นเพื่อสร้างรายได้หมุนเวียน และการเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากการทำเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้องค์ความรู้ที่ได้รับช่วยให้สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างเป็นระบบ ลดต้นทุน และมุ่งเน้นการผลิตที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผลผลิตมีมูลค่าสูงขึ้นและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงานหรือมีข้อจำกัดด้านเวลาและการดูแลพื้นที่เพาะปลูก ทำให้ผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อการสร้างรายได้เต็มที่ หรือมีรายได้เพียงเล็กน้อยจากการจำหน่ายผลผลิตที่มีอยู่ ขณะที่ผู้ที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องและบริหารจัดการการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างรายได้ตั้งแต่การจำหน่ายผักและสมุนไพรในระดับ 100–200 บาทต่อวัน หรือประมาณ 6,000 บาทต่อเดือน ไปจนถึงการสร้างรายได้จากการทำเกษตรอินทรีย์และการปลูกพืชระยะสั้นเฉลี่ยประมาณ 10,000–15,000 บาทต่อเดือน และบางรายมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 11,400 บาทต่อเดือน

3.2.3.3 เงินออม พบว่า บางท่านมีเงินออมเพิ่มขึ้นจากการลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและการทำเกษตร รวมถึงการสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนเงินออมที่เพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน เนื่องจากรายได้ที่ได้นำกลับไปเป็นทุนในการผลิตต่อ นอกจากนี้ บางท่านแสดงความคิดเห็นว่าแม้รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในปัจจุบันจะยังไม่สูงหรือยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาตลาด แต่มีแนวโน้มที่จะสร้างเงินออมได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางรายประเมินว่า การปลูกพืชผักไว้บริโภคเองสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นเงินส่วนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินออมได้โดยตรง

3.2.3.4 ด้านสุขภาพ โดยการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ในการปลูกพืชผัก เพื่อบริโภคเอง นอกจากทำให้ได้ผักที่ดี มีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารเคมี ส่งผลต่อสุขภาพแล้ว ยังช่วยให้ใกล้ชิดธรรมชาติอีกด้วย

3.2.3.5 ด้านสังคม โดยการแบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรให้แก่เพื่อนบ้าน ญาติ และคนในชุมชน รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปลูกพืช การทำปุ๋ย และการดูแลพืชให้แก่ผู้ที่สนใจ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน ส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกัน และกระตุ้นให้คนรอบข้างหันมาปลูกพืชและใช้แนวทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ ก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต สามารถลดค่าใช้จ่ายจากการปลูกพืชเพื่อตนเอง ในครอบครัว การผลิตปุ๋ยและวัสดุทางการเกษตรใช้เอง รวมถึงบางส่วนสามารถสร้างรายได้และเพิ่มเงินออมจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น จากการบริโภคอาหารปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และมีความสุขกับการทำเกษตร ขณะเดียวกัน ยังเกิดการแบ่งปันผลผลิต ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน

2. สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

สรุปข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผลการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จำนวน 515 ตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 315 คน (ร้อยละ 61.40) อันดับ 2 เพศชาย จำนวน 187 คน ด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 18 ปี มากที่สุด จำนวน 53 คน (ร้อยละ 10.75) ด้านการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 234 คน (ร้อยละ 45.70) ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 21.57) ด้านที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างที่รับบริการของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ส่วนใหญ่พักอาศัยจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 255 คน (ร้อยละ 49.61)

2.2 การเปิดรับข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างรู้จักพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จากการมาเยี่ยมชมร่วมกับหน่วยงาน/โรงเรียน มากที่สุด ร้อยละ 36.89 สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อันดับ 1 เฟซบุ๊ก www.facebook.com/WisdomKingMuseum ร้อยละ 45.83 ด้านประเด็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อันดับ 1 เกี่ยวกับกำหนดการกิจกรรมทั่ว ๆ ไป ร้อยละ 26.36

2.3 พฤติกรรมการใช้บริการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นครั้งแรก จำนวน 356 คน (ร้อยละ 69.94) ด้านบุคคลที่เข้ารับบริการพร้อมกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มาพร้อมกับโรงเรียน/หน่วยงาน ร้อยละ 71.89 กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อันดับ 1 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 62.52

2.4 ความคาดหวัง การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความคาดหวังทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ ด้านการจัดแสดง ด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม ด้านเจ้าหน้าที่นำชม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก พบว่า ค่าเฉลี่ยความคาดหวังในการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.43 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า

อันดับ 1 ด้านเจ้าหน้าที่นำชม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่นำชมมีอัธยาศัยและบุคลิกภาพที่ดี มีค่าเฉลี่ย 4.51

อันดับ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.44 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังมากที่สุด คือ การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม มีค่าเฉลี่ย 4.48

อันดับ 3 ด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.43 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังมากที่สุด คือ ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ค่าเฉลี่ย 4.51

อันดับ 4 ด้านจัดแสดง มีค่าเฉลี่ยรวม 4.39 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีความคาดหวังมากที่สุด คือ สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.43

อันดับ 5 ด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.37 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีความคาดหวังมากที่สุด คือ การลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.42

2.5 ความพึงพอใจ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความพึงพอใจทั้งหมด 5 ด้านเช่นกัน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ ด้านการจัดแสดง ด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม ด้านเจ้าหน้าที่นำชม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า

อันดับ 1 ด้านเจ้าหน้าที่นำชม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ อัธยาศัยและบุคลิกภาพที่ดีของเจ้าหน้าที่นำชม มีค่าเฉลี่ย 4.71

อันดับ 2 ด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ข้อ คือ 1) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มีค่าเฉลี่ย 4.67

อันดับ 3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.61 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม มีค่าเฉลี่ย 4.68

อันดับ 4 ด้านจัดแสดง มีค่าเฉลี่ยรวม 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.64

อันดับ 5 ด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม มีค่าเฉลี่ยรวม 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.62

โดยสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

**ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังและความพึงพอใจ ต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑ์
การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ**

ที่	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย ความ คาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ความ พึงพอใจ	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคาดหวัง และความพึงพอใจ	ความหมาย
1	เจ้าหน้าที่นำชม	4.51	4.72	+0.21	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
2	องค์ความรู้	4.43	4.62	+0.19	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
3	สิ่งอำนวยความสะดวก	4.44	4.61	+0.17	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
4	การจัดแสดง	4.39	4.60	+0.21	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
5	การจองหรือติดต่อ ขอเข้าชม	4.37	4.57	+0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง

หมายเหตุ: เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยความพึงพอใจจากมากไปน้อย

2.6 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ค่าเฉลี่ยการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังจากมาใช้
บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด

อันดับที่ 1 ด้านความรู้และทัศนคติ มีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่าง
มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ด้านเกษตรเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ คือ 4.60

อันดับที่ 2 ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด
ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำความรู้ที่ได้รับไปช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ปลุกผักกินเอง
ค่าเฉลี่ย 4.56

อันดับ 3 ด้านพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อ
ที่กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ นำความรู้ไปใช้ในการจัดการในครอบครัว
ชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.48

ตารางที่ 2 สรุปค่าเฉลี่ยที่มีต่อการให้บริการของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
1.	ความคาดหวัง	4.43	88.60
2.	ความพึงพอใจ	4.62	92.40
3	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.50	90.00
เฉลี่ย		4.51	90.33

จากการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสูงกว่าความคาดหวังในการมาใช้บริการในทุกด้าน เนื่องจากองค์กรได้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านองค์ความรู้ การอบรม การจัดแสดง การจองหรือติดต่อขอเข้าชม เจ้าหน้าที่นำชม และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นประจำ รวมถึงเรื่องของรถรับส่ง ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะด้านความพึงพอใจในการให้บริการ ดังนี้

1. **ควรมีการทำการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม** ทั้งด้านสื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย อินฟลูเอนเซอร์ และความถี่ในการประชาสัมพันธ์มากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการที่เห็นสื่อประชาสัมพันธ์คือบุคคลที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับ พกฉ. หรือเคยมาใช้บริการที่ พกฉ. แล้ว ดังนั้น เพื่อเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายให้รู้จักและมาใช้บริการที่ พกฉ. เพิ่มมากขึ้น ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง สื่ออื่น ๆ และความถี่ให้มากขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า การฝึกปฏิบัติจริงควบคู่กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ มีส่วนสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจ และแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ใช้บริการ ดังนั้น พกฉ. ควรเพิ่มสื่อประกอบการเยี่ยมชมในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการดำเนินชีวิตจริงที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ เน้นนำเสนอประสบการณ์จริง ด้วยการนำเสนอเรื่องราว ประสบการณ์ วิถีคิด และบทเรียนจากบุคคลต้นแบบที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้จนเกิดผลสำเร็จในชีวิตจริง ทั้งในรูปแบบคลิปวิดีโอ หรือข้อความสั้นที่สะท้อนประสบการณ์และข้อคิดที่ได้จากการปฏิบัติจริง โดยเลือกบุคคลต้นแบบที่มีบริบทและวัยใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยง เห็นความเป็นไปได้ในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ และเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ พกฉ. ในฐานะองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ยั่งยืน คณะวิจัยได้มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

3. **บูรณาการองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจควบคู่กับองค์ความรู้ด้านการผลิต** ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการวางแผนธุรกิจ การตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิต และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจำหน่ายสินค้า เพื่อนำองค์ความรู้ไปสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

4. **พัฒนาพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ให้เป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต** (Lifelong Learning Center) หรือ ศูนย์กลางเครือข่ายเกษตรกร (Agricultural Learning Hub) เพื่อพัฒนาและการขับเคลื่อนสังคมได้อย่างชัดเจน



(อาจารย์สิญาทิพย์ เพียนรักตร์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะนิเทศศาสตร์

สารบัญ

หน้าที่

บทสรุปผู้บริหาร	1
สารบัญ.....	ก
สารบัญภาพ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
บทที่ 1	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 ปัญหานำวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	4
1.6 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2	7
2.1 ข้อมูลพืชรากการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร.....	33
2.3 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	39
2.4 ทฤษฎีความคาดหวัง.....	44
2.5 แนวคิดความพึงพอใจ	48
2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง.....	54
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
บทที่ 3	71
3.1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research).....	71
3.2 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research).....	72
บทที่ 4	76
4.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research).....	76
4.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research).....	147
บทที่ 5	191
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	192
5.2 อภิปรายผล.....	214
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	219

อ้างอิง.....	221
ภาคผนวก.....	224
ภาคผนวก ก.....	225
ภาคผนวก ข.....	231
ประวัตินักวิจัย	233

สารบัญภาพ

หน้าที่

ภาพที่ 2.1 การจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	
ศรีสินทร มทาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว	21
ภาพที่ 2.2 นิทรรศการ “IMMERSIVE OF MADO PAVILION” ในพิพิธภัณฑ์กษัตริย์ เกษตร	30
ภาพที่ 2.3 สื่อการเรียนรู้ “ECHOES OF LIFE” เสียงแห่งทรัพยากร ในพิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์	
พันธุ์กรรม โชน พันธุ์กรรมสร้างชีวิต	30
ภาพที่ 2.4 สื่อการเรียนรู้ น้ำคือชีวิต ในพิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา โชน น้ำ คือ ชีวิต	31
ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	70

สารบัญตาราง

หน้าที่

ตารางที่ 2.1	สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 3 มิติ	24
ตารางที่ 2.2	สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 2 มิติ	27
ตารางที่ 2.3	สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 7 มิติ	28
ตารางที่ 2.4	สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 360 องศา	29
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรแยกตามลักษณะการเข้าชม	72
ตารางที่ 4.1	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	147
ตารางที่ 4.2	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	148
ตารางที่ 4.3	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด	151
ตารางที่ 4.4	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	152
ตารางที่ 4.5	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด/ภูมิภาคที่พักอาศัย	153
ตารางที่ 4.6	จำนวน และร้อยละของสื่อหรือช่องทางที่ทำให้รู้จักพิพิธภัณฑ์การเกษตร เฉลิมพระเกียรติฯ	154
ตารางที่ 4.7	จำนวน ร้อยละและอันดับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตร เฉลิมพระเกียรติฯ	155
ตารางที่ 4.8	จำนวน และร้อยละประเด็นข่าวสารที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อของพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	156
ตารางที่ 4.9	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ	157
ตารางที่ 4.10	จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบุคคลที่ร่วมเข้ารับบริการ	157
ตารางที่ 4.11	จำนวน และร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่พิพิธภัณฑ์การเกษตร เฉลิมพระเกียรติฯ	158
ตารางที่ 4.12	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความหมาย และอันดับ ความคาดหวัง ต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	159
ตารางที่ 4.13	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความหมาย และอันดับ ความพึงพอใจ ต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	163
ตารางที่ 4.14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังและความพึงพอใจ ต่อการมารับบริการ ที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	167
ตารางที่ 4.15	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความหมาย และอันดับ ของการนำความรู้ ไปใช้ประโยชน์	170
ตารางที่ 4.16	ข้อความและจำนวนด้านความพึงพอใจ	173
ตารางที่ 4.17	ข้อความและจำนวนด้านข้อเสนอแนะ	175

ตารางที่ 4.18	สรุปค่าเฉลี่ยที่มีต่อการให้บริการของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	177
ตารางที่ 4.19	จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามเพศ	180
ตารางที่ 4.20	ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับจำนวนครั้งที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ	181
ตารางที่ 4.21	จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามระดับการศึกษา	182
ตารางที่ 4.22	จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามอาชีพ ...	183
ตารางที่ 4.23	จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามภูมิภาคที่พักอาศัย	184
ตารางที่ 4.24	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์	185
ตารางที่ 4.25	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการมาใช้บริการ	188
ตารางที่ 4.26	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามพฤติกรรม การมาใช้บริการ	189
ตารางที่ 4.27	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการมารับบริการ	190
ตารางที่ 5.1	สรุปค่าเฉลี่ยที่มีต่อการให้บริการของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ	212

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การพัฒนาประเทศไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม และความเหลื่อมล้ำทางสังคม จำเป็นต้องอาศัยแนวทางการพัฒนาที่สร้างความสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนและชุมชน ให้สามารถปรับตัวได้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้วยการพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรม มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย ควบคู่กับการพัฒนา สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ได้นั้น ถือเป็นพันธกิจที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555, น. 18-24)

พระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้นำเสนอทางออกให้กับสังคมที่จะช่วยสร้างสังคม ให้เข้มแข็งตามวิถีของชาวตะวันออกและวิถีพุทธ ซึ่งยึดแก่นสารสาระของความเป็นจริงเป็นหลัก เมื่อมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ตามเงื่อนไขและวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ไม่สร้างความ ขัดแย้งและความแตกต่างทางวัฒนธรรม (พระอริการสนธิ์ อานนโท (พุทธศรี) และคณะ, 2563, น. 58)

โดยจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบ แนวคิดในการกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หลายฉบับ จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งมุ่งเน้น การเสริมสร้างความสามารถในการปรับตัวของประเทศ (Resilience) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ- หมุนเวียน-สีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG) และการขับเคลื่อนประเทศสู่เป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การบูรณาการแนวคิดดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการยกระดับแหล่งเรียนรู้ของประเทศ ให้เป็นพื้นที่สร้างองค์ความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับการปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงยึดหลัก พออยู่ พอกิน พอใช้ ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่าย ลดความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพ “ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่ฟุ้งเฟ้อต้องประหยัดไป ในทางที่ถูกต้อง” ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริต “ความเจริญของคนทั้งหลาย

ย่อมเกิดมาจากการประพุดติชอบ และการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสำคัญ” (การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิต, 2566)

ทั้งนี้ สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) หรือ พกฉ. เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดแสดงเพื่อขยายองค์ความรู้ด้านการเกษตร จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบรอบ 50 ปี ในปี พ.ศ. 2539 ภายใต้วิสัยทัศน์ในการทำงาน คือ “มุ่งสู่การเป็นพิพิธภัณฑสถานชั้นนำแห่งการเรียนรู้ พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพของกษัตริย์เกษตรและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนวัตกรรมด้านการเกษตรของประเทศ” และได้กำหนดเป้าประสงค์ในการดำเนินงานไว้ 4 ด้าน ดังนี้ 1. ประชาชนเกิดการตระหนักรู้ในพระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพด้านการเกษตร ของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ 2. ประชาชนเกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเกษตรไปปรับประยุกต์ใช้ 3. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่รวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรมด้านการเกษตร บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสังคม และ 4. มีเครือข่ายและภาคีความร่วมมือในการขยายผลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร ครอบคลุมทั่วประเทศ

พกฉ. ดำเนินการเผยแพร่พระเกียรติคุณพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ด้านการเกษตร ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบพิพิธภัณฑสถานมีชีวิต โดยได้จัดแสดงนิทรรศการในรูปแบบที่ทันสมัยในอาคาร และจัดแสดงฐานการเรียนรู้ต้นแบบเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ สร้างสรรค์ การทำเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ สัมผัสของจริงและฝึกปฏิบัติ สามารถเรียนรู้จากวิทยากรผู้ปฏิบัติงานจริง และการจัดกิจกรรมนิทรรศการพิเศษอย่างต่อเนื่อง เพื่อจุดประกายและสร้างแรงบันดาลใจในการทำเกษตรแก่ผู้เข้าชม เรียนรู้ และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการพึ่งตนเองและการดำเนินชีวิต อีกทั้งมีการจัด “ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมิติด้านการเกษตร ซึ่งจัดเป็นประจำทุกวันเสาร์ และวันอาทิตย์แรกของทุกเดือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตลาดแห่งการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ จำหน่ายและแลกเปลี่ยนสินค้า เป็นเวทีแห่งภูมิปัญญาและเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ได้มีการจัดอบรมวิชาของแผ่นดิน โดยวิทยากรที่มีประสบการณ์มาร่วมถ่ายทอดเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ หรือใช้ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนั้น พกฉ. ได้มีการจัดอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติงานนวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมเกษตร

เศรษฐกิจพอเพียง 2. การนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในการลดค่าใช้จ่าย การสร้างอาชีพและมีรายได้ และ 3. การนำองค์ความรู้ไปเป็นต้นแบบถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มเฉพาะที่เน้นนวัตกรรมทางการเกษตร เทคโนโลยี ตลอดจนวิธีการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของตนเองและชุมชนในการพึ่งพาตนเองในวิถีการดำเนินชีวิตและวิถีการผลิต การพัฒนาชุมชนหรือนำไปประกอบอาชีพสำหรับธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง เป็นหลักสูตร 1 - 2 วัน เดือนละ 1 - 2 ครั้ง โดยเก็บค่าลงทะเบียนเพื่อสมทบเข้าเป็นรายได้ของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของ พกช. เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ พกช. ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง การจัดอบรมวิชาของแผ่นดิน การจัดอบรมหลักสูตรเข้มข้น ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ด้านการเกษตรไปยังกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องผ่านโครงการต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และเกิดความพึงพอใจต่อการให้บริการของ พกช. ในฐานะหน่วยงานหลักที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพึ่งพาตนเองและดำรงชีวิตได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Service) และการบริหารงานบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Management) การประเมินผลการดำเนินงานจึงเป็นกลไกสำคัญในการสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพขององค์กร การสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการถือเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินคุณภาพการให้บริการ ทั้งในมิติของเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ ความเหมาะสมของการสื่อสารองค์กร ความพร้อมของบุคลากร และสภาพแวดล้อมในการให้บริการ ด้วยเหตุนี้ พกช. จึงได้มีการศึกษาการเปิดรับข่าวสาร พฤติกรรมการรับบริการ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เพื่อนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการบริการ การพัฒนาองค์กรสู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ และมุ่งสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ของ พกช.

1.2 ปัญหาวิจัย

1.2.1 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เป็นอย่างไร

1.2.2 พฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เป็นอย่างไร

1.2.3 ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

1.3.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

1.3.3 เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการและความพึงพอใจต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

1.4.2 พฤติกรรมการใช้บริการมีผลต่อ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

พทจ. หมายถึง สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

กิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หมายถึง การจัดแสดงหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานในอาคาร พิพิธภัณฑสถานกลางแจ้ง นิทรรศการพิเศษต่าง ๆ ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ โครงการท่องเที่ยวสุขสันต์ ที่พิพิธภัณฑสถานการเกษตรฯ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การอบรมวิชาของแผ่นดิน การอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติงานวัดกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) และกิจกรรมอื่น ๆ ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ที่จัดขึ้น

พฤติกรรม的开รับข่าวสาร หมายถึง สื่อหรือช่องทางที่ทำให้ผู้รับบริการรู้จักพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ รวมถึงสื่อและประเด็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดรับจากสื่อของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

พฤติกรรมการใช้บริการ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้รับบริการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้แก่ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ บุคคลที่มาด้วย และกิจกรรมที่ใช้บริการ

ความคาดหวัง หมายถึง ความมุ่งหวังของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ โดยอาศัยประสบการณ์ ความต้องการ และความเชื่อส่วนบุคคลเป็นพื้นฐาน ซึ่งความคาดหวังดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ พฤติกรรม และระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ โดยแบ่งเป็นความคาดหวังด้านองค์ความรู้ การจัดแสดง การจองหรือติดต่อขอเข้าชม เจ้าหน้าที่นำชม และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้รับบริการภายหลังจากที่ได้มาใช้บริการที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ โดยแบ่งเป็นความพึงพอใจด้านองค์ความรู้ การจัดแสดง การจองหรือติดต่อขอเข้าชม เจ้าหน้าที่นำชม และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ หมายถึง การที่ผู้รับบริการได้นำองค์ความรู้จากมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น

ผู้รับบริการ หมายถึง ผู้เข้ามาใช้บริการ ณ พื้นที่ของสำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ได้แก่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ครู/อาจารย์ องค์กรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายพิพิธภัณฑการเกษตร และประชาชนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

1.6 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม的开รับข่าวสาร พฤติกรรมการใช้บริการ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เท่านั้น

ขอบเขตด้านประชากร

- การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาผู้รับบริการที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่สามารถอ่านและทำความเข้าใจแบบสอบถามได้ รวมทั้งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความเข้าใจและเคยรับ

บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) โดยเก็บข้อมูลจากผู้รับบริการในรูปแบบของแบบสอบถาม จำนวน 500 ตัวอย่าง

- การวิจัยเชิงคุณภาพ จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ให้ข้อมูลต้องเคยเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้น แบบมืออาชีพ) ในช่วงเดือนตุลาคม 2568 – พฤษภาคม 2569 อย่างน้อย 1 ครั้ง

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทำให้ทราบคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ การเปิดรับข่าวสาร พฤติกรรมการใช้บริการ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) อันจะเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนด้านนโยบายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านการบริการต่อไป

1.7.2 สามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนกลยุทธ์การสื่อสาร การพัฒนาคุณภาพการบริการ และการปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการยกระดับภาพลักษณ์องค์กรและเสริมสร้างความผูกพันของผู้รับบริการในระยะยาว

1.7.3 ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม เน้นให้เกิดการสื่อสารแบบสองทางในกระบวนการสื่อสาร ในกิจกรรมต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ และนำข้อมูลมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมได้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ

1.7.4 ผลการวิจัยสะท้อนระดับการนำองค์ความรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวันของผู้รับบริการ อันเป็นตัวชี้วัดสำคัญของความสำเร็จในการถ่ายทอดองค์ความรู้ของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) สู่สังคม การวิจัยครั้งนี้จึงมีส่วนสนับสนุนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม การพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “โครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” คณะวิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีต่อไปนี้เป็นแนวทางในการวิจัย

- 2.1 ข้อมูลพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร
- 2.3 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Theory)
- 2.4 ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Theory)
- 2.5 แนวคิดความพึงพอใจ (Satisfaction Theory)
- 2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning Theory)
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑสถาน
 - 2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสาร
 - 2.7.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค
 - 2.7.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวัง
 - 2.7.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 2.7.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

2.1 ข้อมูลพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบรอบ 50 ปี ในปี พ.ศ. 2539 โดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์การก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑสถาน เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 และพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2545 ต่อมากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) เพื่อดำเนินการบริหารงานตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2552 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2552

วิสัยทัศน์

“มุ่งสู่การเป็นพิพิธภัณฑ์ชั้นนำแห่งการเรียนรู้ พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพของกษัตริย์เกษตรและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนวัตกรรมด้านการเกษตรของประเทศ”

พันธกิจ

1. เผยแพร่พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพด้านการเกษตร ของพระมหากษัตริย์ไทย และพระบรมวงศานุวงศ์
2. สืบสาน รักษา ต่อยอด หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร
3. บริหารจัดการองค์กรให้เป็นพิพิธภัณฑ์แห่งการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศ
4. ส่งเสริม สนับสนุน เครือข่ายและภาคีความร่วมมือ รวมถึงพันธมิตร ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร

เป้าประสงค์

1. ประชาชนเกิดการตระหนักรู้ในพระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพด้านการเกษตร ของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์
2. ประชาชนเกิดการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเกษตรไปปรับประยุกต์ใช้
3. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่รวบรวมองค์ความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรมด้านการเกษตร บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสังคม
4. มีเครือข่ายและภาคีความร่วมมือในการขยายผลหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร ครอบคลุมทั่วประเทศ

ทั้งนี้พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตร เพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ด้านการเกษตร มีการจัดแสดง ดังนี้ (<https://www.wisdomking.or.th/views/home/>)

1. พิพิธภัณฑ์ในอาคาร

- 1.1 พิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 5
- 1.2 พิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์พันธุ์กรรม อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 3
- 1.3 พิพิธภัณฑ์ป่าดงพงไพร อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 4
- 1.4 พิพิธภัณฑ์วิถีน้ำ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 6
- 1.5 พิพิธภัณฑ์ดินดล อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 7
- 1.6 พิพิธภัณฑ์วิถีเกษตรไทย
- 1.7 พิพิธภัณฑ์เกษตรคือชีวิต

- 1.8 พิพิธภัณฑ์กษัตริย์เกษตร (MADO Pavilion)
- 1.9 นิทรรศการชุมทรัพย์แห่งแผ่นดิน อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 10
2. พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง
 - 2.1 พิพิธภัณฑ์เกษตรตามรอยพ่อ
 - 2.2 พิพิธภัณฑ์นวัตกรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.3 พิพิธภัณฑ์สนองพระราชปณิธาน
 - 2.4 เกษตรทฤษฎีใหม่ ประยุกต์ 1 ไร่ มั่งคั่ง ยั่งยืน
3. พิพิธภัณฑ์เสมือนจริง Virtual Museum
 - 3.1 พิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา
 - 3.2 พิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์พันธุกรรม
 - 3.3 พิพิธภัณฑ์ป่าดงพญาไฟ
 - 3.4 พิพิธภัณฑ์ดินดล
 - 3.5 ฐานการเรียนรู้เกษตรพอเพียงเมือง
 - 3.6 ตามรอยพ่อ
 - 3.7 หัวใจ ไร่เกษตร
 - 3.8 น้ำคือชีวิต
4. นิทรรศการออนไลน์
 - 4.1 นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - 4.2 นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี
 - 4.3 นิทรรศการ สืบสานงานพ่อ สานต่องานแม่
 - 4.4 นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
5. สื่อการเรียนรู้และแอนิเมชัน
 - 5.1 ภาพยนตร์แอนิเมชัน 3 มิติ
 - 5.2 ภาพยนตร์แอนิเมชัน 2 มิติ
 - 5.3 ภาพยนตร์แอนิเมชัน 7 มิติ
 - 5.4 ภาพยนตร์แอนิเมชัน 360 องศา
 - 5.5 สื่อ Projection Mapping
6. Wisdomking E-Library

มีรายละเอียด ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์ในอาคาร

1) พิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 5 แบ่งการจัดแสดงออกเป็น 3 ชั้น

(1) พิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 5 ชั้น 1 แบ่งการจัดแสดงเป็น 9 โซน ดังนี้

- โซนจัดแสดงที่ 1 พระราชพิธีในวิถีเกษตร เป็นการจัดแสดงพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระราชพิธีที่มีแต่โบราณเพื่อความเป็นสิริมงคลและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เกษตรกรเมื่อเริ่มต้นฤดูกาลเพาะปลูก และได้ถูกยกเลิกไปเมื่อ พ.ศ. 2479 และต่อมา พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงฟื้นฟูพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญขึ้นเพื่อเป็นการสืบทอดโบราณราชประเพณี

- โซนจัดแสดงที่ 2 กษัตริย์ เกษตร จัดแสดงพระราชประวัติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตั้งแต่พระองค์ทรงพระราชสมภพ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2470 พระราชกรณียกิจกว่า 60 ปี ที่ผ่านมา ภาพถ่ายฝีพระหัตถ์ของความสัมพันธ์ของพระมหากษัตริย์กับการเกษตรในยุคสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ ตำนานการก่อเกิดเกษตรกรรม และชมภาพยนตร์การ์ตูนแอนิเมชัน 3 มิติ ในโรงภาพยนตร์กษัตริย์เกษตรกว่า 120 ที่นั่ง จำนวน 11 เรื่อง

- โซนจัดแสดงที่ 3 หลักการทรงงาน ทั้งหมด 27 ข้อ จัดแสดงหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงยึดทางสายกลางสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและสามารถปฏิบัติได้จริง ทรงมีความละเอียดรอบคอบ และทรงคิดค้นหาแนวทางพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ประโยชน์สูงสุดสำหรับราษฎร

- โซนจัดแสดงที่ 4 หัวใจไฟเกษตร จัดแสดงของเล่นในวิถีเกษตรจากธรรมชาติ ใกล้เคียง ทำได้เอง พร้อมองค์ความรู้ในวิถีเกษตร อาทิ เครื่องสีข้าวด้วยมือ เครื่องใช้ไม้สอยในการประกอบอาชีพเกษตร

- โซนจัดแสดงที่ 5 ตามรอยพ่ออยู่อย่างพอเพียง จัดแสดงพระราชจริยวัตรตามวิถีแห่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผ่านการถ่ายทอดเรื่องราวที่ทรงเป็นแบบอย่างการใช้สิ่งของต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า เช่น หลอดยาสีพระทนต์ ดินสอคู่พระหัตถ์ เป็นต้น

- โซนจัดแสดงที่ 6 วิถีเกษตรของพ่อ จัดแสดงนิทรรศการพระอัจฉริยภาพด้านการจัดการ ดิน น้ำ ป่า คน ได้แก่ โครงการส่วนพระองค์ โครงการหลวง และศูนย์ศึกษาการพัฒนาต่าง ๆ

- โซนจัดแสดงที่ 7 นวัตกรรมของพ่อ แสดงประดิษฐ์กรรมเพื่อคนไทยและเกษตรกรไทย ด้วยพระวิริยะและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิ

พลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงศึกษา คิดค้น ทดลองซ้ำ ๆ สิ่งที่เกิดขึ้น เนื่องจากความพยายามแก้ปัญหาด้านการเกษตร พลังงาน และสิ่งแวดล้อม จนปรากฏเป็นประดิษฐ์กรรมหรือนวัตกรรมที่ไม่มีผู้ใดคิดหรือทำขึ้นมาก่อน ซึ่งในโลกยุคปัจจุบัน ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญามีมูลค่ายิ่งต่อเศรษฐกิจและศักดิ์ศรีของประเทศ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริให้จดสิทธิบัตร จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า และแจ้งจดลิขสิทธิ์ในสิ่งที่ได้ทรงคิดค้นเพื่อเป็นสมบัติภูมิปัญญาเป็นมรดกสำหรับคนไทยและประเทศไทยในอนาคต

- โซนจัดแสดงที่ 8 ภูมิพลังแผ่นดิน จัดแสดงนิทรรศการภาพยนตร์ส่วนพระองค์ เมื่อครั้งทรงพระเยาว์ภายในโดมไม้สนที่แสนจะอบอุ่น และการเรียนรู้ 7 ช่วงสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผ่านสื่อหนังสือดิจิทัลเล่มยักษ์

- โซนจัดแสดงที่ 9 นิทรรศการสนองพระราชปณิธาน จัดแสดงนิทรรศการพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกระทั่งการสนองพระราชปณิธานเพื่อประโยชน์สุขของปวงประชาชนชาวไทยทั่วทั้งแผ่นดิน โดยพระองค์ทรงมุ่งมั่นในการสืบสาน รักษา ต่อยอด พระราชดำริ และพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ปวงประชาชนชาวไทย และการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืน

- โซนจัดแสดงที่ 10 น้ำคือชีวิต จัดแสดงศาสตร์พระราชา ว่าด้วยเรื่องการบริหารจัดการน้ำในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำ กักเก็บไว้จัดการใช้ประโยชน์ในพื้นที่กลางน้ำ บำบัดและป้องกันน้ำเสีย ก่อนสายน้ำจะออกสู่ทะเล

(2) พิพิธภัณฑสถานหลวงรักเรา อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 5 ชั้น 2 แบ่งการจัดแสดงเป็น 6 โซน ดังนี้

- โซนจัดแสดงที่ 1 เกษตรไทย เกษตรโลก จัดแสดงนิทรรศการ นำเสนอแนวคิดเรียนรู้อดีต เข้าใจปัจจุบัน สร้างสรรค์อนาคต เพื่อให้เราเรียนรู้จุดเปลี่ยนสำคัญ พัฒนาการเกษตร ผลกระทบจากบริบทของสังคมโลกต่อเกษตรไทยในอดีต โดยเฉพาะในช่วง 5 ทศวรรษ ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ผลกระทบที่เกิดขึ้นและการย้อนคืนสู่ฐานเดิมของสังคมด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- โซนจัดแสดงที่ 2 มหัศจรรย์ท้องทุ่ง จัดแสดงนิทรรศการบรรยากาศยามเย็น หลังเสร็จสิ้นภารกิจในทุ่งนา ไนไร่ ในสวน ริมน้ำมีบัวสาย ชาวบ้านมักจะพายเรือมาแวะเก็บสายบัว ตามริมคลองไปทำอาหาร ตามริมน้ำมีนกน้ำ นกยาง จะหากินพวกหอย ปู ปลา ที่อาศัยอยู่ตามผิวดิน

ในน้ำ สัมผัสเรื่องราวของความสุขและสนุกสนานในวิถีเกษตรที่เกื้อกูลกันระหว่างคน และธรรมชาติ ผ่านบทเพลง “มหัศจรรย์ท้องทุ่ง” ซึ่งแต่งเนื้อร้อง ทำนอง และขับร้องโดย ครูสลา คุณวุฒิ ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของวิถีงานบุญ ด้วยการลงแรงดำข่มเงิน และสนุกสนานกับการเป็นทางเครื่องของศิลปิน ลูกทุ่งในเวทีร่างด้วยระบบ Hologram แบบถ่ายทอดสด บริเวณกลางห้องงานวัด

- โซนจัดแสดงที่ 3 วิถีเกษตรลุ่มน้ำ จัดแสดงเรื่องราววิถีเกษตรไทย สังคมเกษตรตั้งแต่วิธีการผลิต การขนส่งสินค้าทางน้ำสู่ตลาด สถานที่รวบรวมสินค้าการเกษตรและแหล่งกระจายสินค้าสู่ชุมชน การรวบรวมผลผลิตจากภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ พื้นที่ราบสูงทางภาคเหนือ ที่ราบสูงภาคอีสาน ที่ราบลุ่มภาคกลาง และบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั้งทางตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ ผลผลิตที่หลากหลายแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ และความหลากหลายของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

- โซนจัดแสดงที่ 4 ตลาดเก่าชาวเกษตร (ตลาดเงินหวี) จำลองวิถีชีวิตการขายสินค้าการเกษตรต่าง ๆ ที่ชนชั้นสู่ท่าเรือแล้วถูกนำมาขายในตลาดตามชุมชนต่าง ๆ ซึ่งย่านตลาดนี้ในอดีตมักจะมีลักษณะเป็นร้านห้องแถวตั้งเรียงรายจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

- โซนจัดแสดงที่ 5 น้อมนำคำพ่อสอน จัดแสดงนิทรรศการพระราชกรณียกิจ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทรงเป็นองค์ประธานแห่งการน้อมนำตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ตามเสด็จพระราชดำเนินไปในถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศ ภาพที่คนไทยเห็นกันจนชินตา คือ ทรงประทับอยู่เคียงข้างพระราชบิดาและทรงจดสิ่งต่าง ๆ ที่ทรงงานลงในสมุดบันทึกและเรื่องราวของบุคคล เครือข่ายพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ ที่ได้น้อมนำพระราชดำริ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาปฏิบัติจนเกิดผล

- โซนจัดแสดงที่ 6 นวัตกรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง จัดแสดง “นวัตกรรม” องค์ความรู้ที่พัฒนาจากภูมิปัญญาดั้งเดิม โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นที่มีเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สามารถเข้าถึงได้ นำไปพัฒนาต่อยอดได้ง่าย ที่ช่วยให้ผ่านวิกฤตความเปลี่ยนแปลง ปัญหาต่าง ๆ และเป็นการใช้ชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- โซนจัดแสดงที่ 7 สถาบันเกษตรกรไทย พื้นที่รวบรวมข้อมูลของ สถาบันเกษตรกรไทย ทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์โบราณ ตั้งแต่รัชกาลที่ 6 เล่มจริงและในรูปแบบของ e-book กำเนิดและพัฒนาการของสถาบันเกษตรกรไทย จนกลายเป็นกระทรวงและองค์กรเกษตรต่าง ๆ ในปัจจุบัน รวมไปถึงประวัติบุคคลผู้มีคุณูปการต่อวงการเกษตรไทย พระยาแรกนาในอดีตเสนาบดีกระทรวงเกษตรฯ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- โซนจัดแสดงที่ 8 เกษตรอนาคต เมื่อความหลากหลายทางพันธุกรรม และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรเกษตรกำลังถูกทำลายด้วยวิกฤตและปัญหามากมาย ที่สำคัญ คือ ปัญหาโลกร้อน ปัญหาต่าง ๆ สามารถแก้ไขได้หากเราวมพลังสร้างสรรค์

“เมล็ดพันธุ์แห่งความหวัง” ให้สังคมเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืน ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเกษตรยั่งยืน ด้วยการร่วมสร้างเครือข่าย ที่ประกอบด้วยเกษตรกร ผู้สืบทอดเกษตรรุ่นใหม่ ประชาชนชาวบ้าน นักวิชาการ และผู้บริโภค

- โซนจัดแสดงที่ 9 เกษตรถิ่นไทย เป็นการรวมผลผลิตจากภูมิภาคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตจากพื้นที่สูงทางภาคเหนือ ที่ราบสูงในภาคอีสาน ที่ราบลุ่มภาคกลาง และบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั้งทางด้านตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ ผลผลิตที่หลากหลายนี้เป็นสิ่งที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ และความหลากหลายของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

(3) พิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 5 ชั้น 3

นิทรรศการศิลปะ “ในหลวงของปวงชน” จัดแสดงผลงานศิลปะ ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม รวมกว่า 200 ผลงาน สร้างสรรค์โดยศิลปินไทยที่มีชื่อเสียง หลากหลายสาขา ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและแนวคิดต่าง ๆ เพื่อน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชาผู้เป็นที่รักของปวงชน

2) พิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์พันธุ์กรรม อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 3

พิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์พันธุ์กรรม อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 3 เป็นการจัดแสดงนิทรรศการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวของพันธุ์กรรมพืช เพื่อให้เข้าใจถึงคุณค่า ความหมาย ความสำคัญ ที่สะท้อนความหลากหลายของพันธุ์กรรมอันเป็นมรดกที่มีคุณค่าและให้ประโยชน์มากมาย และร่วมสืบสานพระราชปณิธานตามรอยเจ้าฟ้านักอนุรักษ์ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี “การรักทรัพยากร คือ การรักชาติ รักแผ่นดิน” โดยแบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็นโซนต่าง ๆ ดังนี้

- โซนจัดแสดงที่ 1 แรงแบบดาลใจ...เจ้าฟ้านักอนุรักษ์ จากแรงบันดาลใจเมื่อทรงพระเยาว์ ได้เปิดทางให้ทรงพระดำเนินตามรอยพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในการอนุรักษ์พรรณไม้ และทรัพยากรธรรมชาติ ในเวลาต่อมาเกิดเป็น “โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ” (อพ.สธ.) และมูลนิธิ อพ.สธ. ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช และครอบคลุมไปถึงสัตว์ต่าง ๆ ดิน หิน แร่ เเห็ดรา และรวมไปถึงวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ผูกพันและเคารพในธรรมชาติ ด้วยทรงตระหนักทราบถึงธรรมชาติแห่งชีวิตว่าสรรพสิ่งเหล่านั้นล้วนพันเกี่ยวและมีประโยชน์แก่เกื้อหนุน จึ่งทรงงานเพื่อปกป้องรักษาคุ้มครองทรัพยากรเพื่อประเทศชาติและคนไทยโดยถ้วนหน้า

- โซนจัดแสดงที่ 2 พันธุ์กรรมสร้างชีวิต จัดแสดงเพื่อให้ถึงพลังแห่งพันธุ์กรรมที่จะถูกปลูกให้ตื่น และหาคำตอบเรื่องพันธุ์กรรมพืชในเมืองไทยมีมากเพียงใด และกำลังเกิดอะไรขึ้น

กับทรัพยากรพันธุกรรมพืชของไทย ความหลากหลายของพันธุกรรมพืชมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต เพราะพันธุกรรมพืชสร้างชีวิต สร้างปัจจัย 4 แห่งการดำรงอยู่ของทุกชีวิต ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย ล้วนก่อกำเนิดมาจากพันธุกรรมที่มีชีวิต

- โซนจัดแสดงที่ 3 พันธุกรรมตามนิเวศ คุณค่าแห่งความหลากหลายชุมทรัพย์ที่ฝากไว้ในแผ่นดินเมืองไทย มีพันธุกรรมพืชหลากหลายมากกว่า 3 หมื่นชนิด ล้วนมีเมล็ดเป็นต้นกำเนิด เมล็ดพืชหลากหลายมาจากป่าต่างนิเวศหรือภูมิภาค เมื่อป่าลดเมล็ดพันธุ์แข็งแรงจากป่าจึงหายาก หรือสูญหาย พืชหลากหลายน้อยลง การขาดทางเลือกทำให้ขาดอิสระและความมั่นคง ชาวชนบท ที่รู้คุณค่าของพืชต่าง ๆ อย่างดี จึงแสวงหาและเก็บเมล็ดพันธุ์จากป่ามาปลูกขยายพันธุ์ในชุมชน ตามนิเวศของแต่ละท้องถิ่น

- โซนจัดแสดงที่ 4 อนุรักษ์พันธุกรรม...ทำได้ สะท้อนวิธีการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ การปลูก การกิน การคัดพันธุ์ และการพัฒนาพันธุ์พืช และในแต่ละขั้นตอนจะมีเกมให้ร่วมเรียนรู้ และทำความรู้จักกับพันธุกรรมพืชอีกมากมาย

3) พิพิธภัณฑ์ป่าดงพงไพร อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 4

จัดแสดงนิทรรศการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ในฐานะที่เราเป็นเพียงมนุษย์ตัวเล็ก เป็นสิ่งมีชีวิต 1 ใน 2,000,000 ชนิด ที่ถูกค้นพบแล้ว และเชื่อมั่นว่ายังมีสิ่งมีชีวิตอีกเป็นล้านชนิดบนโลกที่ยังไม่ถูกค้นพบ ทุกชีวิตบนโลกล้วนมีหน้าที่เพื่อใช้ชีวิตและการดำรงชีวิตร่วมกัน แบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็น 4 โซน ดังนี้

- โซนจัดแสดงที่ 1 สมดุลแห่งธรรมชาติ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงตระหนักว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนแก่คนไทยและสังคมไทย ทรงศึกษาระบบของธรรมชาติอย่างละเอียดลึกซึ้งและเข้าใจในความเกื้อกูลของสรรพสิ่ง ซึ่งล้วนมีหน้าที่ในธรรมชาติ ดิน น้ำ อากาศ พืช สัตว์ รวมทั้งมนุษย์ต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงได้พระราชทานแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางให้คนไทยได้ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- โซนจัดแสดงที่ 2 เสียงแห่งธรรมชาติ (ปากกลางวัน-ปากกลางคืน) สัมผัสบรรยากาศ ปากกลางวัน แอบซุ่มดูสัตว์น้อยใหญ่ที่วนเวียนมาชุมนุมกันใต้ต้นไทร ผจญภัยไปในป่าช่วงเวลากลางวัน เพื่อชมวงจรแห่งวิถีธรรมชาติและชีวิตภายในป่าทั้ง 3 ชนิด คือ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าดงดิบ ซึ่งทุกชีวิตต่างต้องมีการปรับตัวอย่างสมดุลและได้สร้างสีสันให้กับธรรมชาติอย่างสวยงาม และผจญภัยกับการเดินปากกลางคืน ฟังเสียงจากธรรมชาติ ที่กำลังบอกเล่าเรื่องราวของชีวิตแต่ละชีวิตที่ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ร่วมผจญภัยไปในป่าอย่างมนุษย์ตัวเล็ก ๆ ที่เคารพต่อธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ และรู้จักสัตว์น้อยใหญ่ที่ออกหากินในเวลากลางคืน

- โซนจัดแสดงที่ 3 น้อมนำพระราชดำรัสเพื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ป่าคือชีวิต ชีวิตของพืช ชีวิตของสัตว์ ชีวิตของมนุษย์ ทุกชีวิตจึงควรที่จะรักษาและตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- โซนจัดแสดงที่ 4 กลับคืนสู่วิถีธรรมชาติ เป็นการจัดแสดงเพื่อสื่อให้เห็นถึงเวลาที่เราต้องเดินกลับสู่วิถีชีวิตแห่งความสมดุลในฐานะสิ่งมีชีวิตหนึ่งในธรรมชาติ ซึ่งมีหน้าที่รับและส่งพลังงานธรรมชาติไปสู่ชีวิตอื่น มิใช่การรับเพียงอย่างเดียวหรือรับมากเกินไป

4) พิพิธภัณฑวิถีนํ้า อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 6

นิทรรศการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวความสำคัญของแม่นํ้า น้ำที่เปรียบเสมือนแม่ผู้ให้ชีวิต เพราะทุกชีวิตบนโลกใบนี้ล้วนมีต้นกำเนิดเกิดขึ้นจากน้ำ ไม่ว่าจะน้ำมากหรือน้ำน้อย ล้วนส่งผลกระทบและมีความสำคัญสำหรับทุกชีวิต โดยแบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็น 4 โซน ดังนี้

- โซนจัดแสดงที่ 1 น้ำ...แม่ผู้ให้ชีวิต น้ำเปรียบเสมือนผู้ให้กำเนิดหล่อเลี้ยงผู้คนและธรรมชาติ ชุมชนได้พึ่งพาอาศัยดำรงชีวิตทำการเกษตร ทำประมงเพื่อเลี้ยงชีพ น้ำยังเกี่ยวพันกับความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างหลากหลายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จัดแสดงบึงน้ำภายในป่าต้นน้ำที่มีความบริสุทธิ์ รวมถึงรู้จักสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในบึงแห่งนี้ที่คอยบ่งบอกถึงความบริสุทธิ์ของน้ำ

- โซนจัดแสดงที่ 2 โรงภาพยนตร์ 4 มิติ 270 องศา “วิถีแห่งน้ำ” การผจญภัยในสายน้ำกับพืชน้ำน้อยตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ การดำเนินชีวิตของทุกชีวิตล้วนแต่มີน้ำเป็นบทบาทสำคัญของการใช้ชีวิต น้ำก่อให้เกิดชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และหากวันนี้เราไม่ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดให้กับน้ำ ทุกชีวิตย่อมได้รับผลกระทบตามไปด้วยเช่นกัน โซนจัดแสดงนี้จะพาไปเรียนรู้วิถีแห่งสายน้ำที่คอยหล่อเลี้ยงทุกชีวิต รวมถึงไปรู้จักกลุ่มน้ำในประเทศไทย และการดำรงชีวิตของผู้คนตั้งแต่ต้นน้ำสู่ปลายน้ำ

- โซนจัดแสดงที่ 3 แม่น้ำ สายเลือดที่หล่อเลี้ยงชีวิต เป็นการจัดแสดงที่สื่อให้เห็นถึงน้ำเปรียบเสมือนสายเลือดที่หล่อเลี้ยงทุกชีวิตจากต้นน้ำบนป่าเขาจนไหลลงสู่ทะเล

- โซนจัดแสดงที่ 4 รอยพระดำเนิน ทรงเดินไป ในแดนชล พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงงานอย่างหนักในเรื่องการจัดการน้ำตั้งแต่เทือกเขาสู่ท้องทะเลผ่านโครงการมากกว่า 1,700 โครงการ

5) พิพิธภัณฑดินตล อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 7

จัดแสดงนิทรรศการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวความสำคัญของดิน เพราะดินเป็นฐานกำเนิดของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ พร้อมเรียนรู้และเข้าใจโลกใต้ดินอย่างแท้จริงผ่านภาพยนตร์ 4 มิติ 360 องศา แบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็นโซนต่าง ๆ ดังนี้

- โซนจัดแสดงที่ 1 ชีวิตในดิน เนื่องจากดินเปรียบเสมือนบ้านของทุกชีวิตทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่อยู่ใต้ดินและบนดิน รวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่ แร่ธาตุ น้ำ และอากาศ ที่เกื้อหนุนให้สิ่งมีชีวิตในดินร่วมกันสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินแล้วส่งต่อไปยังพืช สัตว์ และมนุษย์

- โซนจัดแสดงที่ 2 โรงภาพยนตร์ 4 มิติ 360 องศา ดินมีชีวิต การจัดแสดงเพื่อสื่อให้เห็นว่าโลกใต้ดินมีสิ่งมีชีวิตที่มองเห็นและมองไม่เห็น แต่ทุกชีวิตต่างอยู่ด้วยกันแบบพึ่งพาอาศัย เพื่อสร้างความสมดุลแห่งชีวิตในวัฏจักรโลกใต้ดิน

- โซนจัดแสดงที่ 3 ค้นชีวิตให้ผืนดิน เป็นการจัดแสดงเพื่อสื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ของผืนดินมาจากสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่มากมายและหลากหลายภายในโลกใต้ดิน ดังนั้นดินมีชีวิตเพราะมีสิ่งมีชีวิตในดิน

- โซนจัดแสดงที่ 4 นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงงานด้านดินอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีผลงานคือคุณภาพชีวิตของคนไทยที่ดีขึ้น ทำให้นานาชาติประจักษ์ในพระปัญญาคุณและพระเมตตาคุณ โดยในปี พ.ศ. 2555 สหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ (IUSS) ร่วมเทิดพระเกียรติอันมั่งคั่งถวายรางวัล “นักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม” และต่อมาองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO of UN) กำหนดวันที่ 5 ธันวาคม (วันเฉลิมพระชนมพรรษา) เป็นวันดินโลก เริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ. 2558

6) พิพิธภัณฑวิถิเกษตรไทย

วิถิ “เกษตรกรไทย เท” ที่ดำเนินรอยตามศาสตร์พระราชา จัดสรรทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ทั้งในเรื่องของพันธุกรรม และภูมิประเทศ ต้นทางของวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ที่สร้างให้เกษตรกรไทย มีกิน มีใช้ มีเก็บ มีเกียรติ เป็นอยู่อย่างพอเพียงและเหลือแบ่งปัน สร้างความสุขอย่างยั่งยืนให้ตนเองและชุมชน แบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็นโซนต่าง ๆ ดังนี้

- พลังแผ่นดิน พลังแห่งความอุดมสมบูรณ์ ภูมิประเทศและทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรหลากหลายรูปแบบ มีวัฒนธรรมประเพณีที่สอดคล้องกับฤดูกาล และวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่น ถ่ายทอดผ่านภาพยนตร์เพลง “เกษตรไทยเท” สื่อถึงเกษตรกรที่มีความสุข มีกิน มีใช้ มีเก็บ มีเกียรติ พอเพียง แบ่งปันช่วยเหลือกัน สร้างสังคมที่มีความสุข

- เท...หลาย ตัวอย่างเกษตรกรไทยรุ่นใหม่ เครือข่ายพิพิธภัณฑการเกษตรฯ ทั่วประเทศ ผู้ยึดมั่นและลงมือทำเกษตรตามแนวทางศาสตร์พระราชา ปรับประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับวิถีของตนเองจนประสบความสำเร็จ เป็นความ “เท” ที่จุดประกายและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้คนหันกลับมาสนใจเรื่องการเกษตร

- เท...อย่างไทย “เท...รสชาติไทย” สไลด์ข้าวเหนียวหนึบปลาแห้ง อาหารจากภูมิปัญญาที่ผสมผสานอาหารคาวหวานให้เป็นรสชาติที่ลงตัว นอกจากนี้ภายในโซนยังประกอบไปด้วย

เครื่องจักสานรูปแบบต่าง ๆ ที่สะท้อนวิถีชีวิตรวมทั้งวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์ที่ “เท...อย่างไทย” อย่างแท้จริง

- เกษตร “ศาสตร์พระราช” พาเกษตรกรไทย ‘เท’ นิทรรศการที่จัดแสดงพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท พระราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ เพื่อให้เราน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ พระกรุณาธิคุณของพระผู้พระราชทานแนวคิด ผู้ทรงสืบสาน พัฒนา และรักษาต่อยอดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรไทยนำไปปรับประยุกต์ใช้ สร้างอาชีพ เลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืนมีศักดิ์ศรี

7) พิพิธภัณฑ์เกษตรคือชีวิต

พิพิธภัณฑ์เกษตรคือชีวิต อาคารจัดแสดงนิทรรศการที่เล่าเรื่องความสำคัญของการเกษตรตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประกอบไปด้วยนิทรรศการ “อัตลักษณ์แห่งวัฒนธรรมการเกษตร” จัดแสดงวัตถุสำคัญในวิถีเกษตรไทยแต่โบราณ ได้แก่ ผ้าทอพื้นบ้านและเครื่องจักสาน พร้อมเรื่องเล่าที่แสดงออกผ่านวัตถุ ได้แก่ เรื่องราวจากเส้นด้าย สู่สายผ้า และการจักสาน จักสาน อัตลักษณ์วัฒนธรรมการเกษตร พร้อมห้องสมุด Wisdomking Museum e-library แหล่งสืบค้นเรื่องราวของพระมหากษัตริย์ไทยกับการเกษตร

การจัดแสดงพระราชกรณียกิจใน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ผู้ทรงงานด้านการพัฒนาศิลปาชีพไทย เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีอาชีพ เสริมจากการทำไร่ทำนา โดยอาศัยความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมมาช่วยเสริมสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง จนเกิดเป็น มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ทรงส่งเสริมให้ผู้มีความรู้ในด้านต่าง ๆ มาเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาแก่คนในหมู่บ้าน ทรงแนะนำวิธีการทอ และ ทรงรับซื้อผ้าทอเหล่านั้น พร้อมให้ช่างชาวต่างชาติช่วยออกแบบและตัดเย็บให้ทันสมัย สำหรับฉลองพระองค์ ในการเสด็จฯ ทั้งในและต่างประเทศ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงอนุรักษ์ พื้นฟู และส่งเสริมการใช้ผ้าไทยอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังทรงเป็นแบบอย่างฉลองพระองค์ด้วยชุดผ้าไทย จนผ้าไทยเป็นสินค้ามีมูลค่าและทรงคุณค่าที่น่าภาคภูมิใจ จึงทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญา “อัคราภิรักษ์ศิลปิน” ที่แปลว่า พระผู้ทรงรักษาศิลปะแห่งแผ่นดินอันยิ่งใหญ่

8) พิพิธภัณฑ์กษัตริย์เกษตร (MADO Pavilion)

นิทรรศการภายในพิพิธภัณฑ์กษัตริย์ เกษตร นำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผสมผสานองค์ความรู้ด้านการเกษตรเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อถ่ายทอดพระอัจฉริยภาพ และพระราชดำริของพระมหากษัตริย์ไทย โดยเฉพาะในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเกษตรกรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

- นิทรรศการ “Immersive of Mado Pavilion” ณ อาคารประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์ ภัตตาคาร เกษตร โดยมีการจัดแสดงสี่ส่วนในพิพิธภัณฑ์ภัตตาคาร เกษตร ประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ Projection mapping ที่จะพาทำความรู้จักและเข้าใจความสำคัญของการเกษตรและมูลเหตุที่มาของคำว่า “ภัตตาคาร เกษตร” ตลอดจนประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ และสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรฯ แหล่งเรียนรู้พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบรมวงศานุวงศ์ ด้านการเกษตร ตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงอนาคตของพิพิธภัณฑ์ โดยนิทรรศการแบ่งส่วนจัดแสดงออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ภัตตาคาร เกษตร พระปรีชาสามารถไปทั่วปฐพี จัดแสดงพระเกียรติคุณและ พระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้านการเกษตร อันเป็นที่ประจักษ์ทั้งภายในประเทศและนานาชาติทั่วโลก

ส่วนที่ 2 พระราชวิสัยทัศน์ แห่งพระมหากษัตริย์และบูรพมหากษัตริย์ไทยที่มีต่อการเกษตรทุกยุคทุกสมัย

ส่วนที่ 3 เรื่องราวของเรา พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ จัดแสดงประวัติศาสตร์ การก่อตั้ง พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ และสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรฯ แหล่งเรียนรู้พระเกียรติคุณและ พระอัจฉริยภาพพระมหากษัตริย์ไทยด้านการเกษตรของประเทศ

ส่วนที่ 4 Immersive of Mado Pavilion จัดฉายวีดิทัศน์เรื่องราวของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ ที่ผสมผสานกับการเล่าเรื่องในรูปแบบ Immersive Art และเทคโนโลยี Projection Mapping พร้อม Interactive เพื่อสร้างความตื่นเต้น ประทับใจ และสร้างประสบการณ์การเข้าชม นิทรรศการในรูปแบบใหม่แก่ผู้เข้าชม

- นิทรรศการ “กิน อยู่ ดี” จากปลูกสู่ปาก ทฤษฎีต้นน้ำสู่ปลายทาง กิน อยู่ ดี ณ ห้องนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ภัตตาคาร เกษตร จัดแสดงพระราชดำริน้ำ สู่การน้อมนำมาปฏิบัติในพื้นที่ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ เชื่อมโยงเครือข่าย ประยุกต์ใช้ และพัฒนา ส่งต่อคุณค่าสู่คนปลายทาง เพื่อความกิน อยู่ ดี อย่างยั่งยืน ผ่านเรื่องราวของผลผลิตในร้านกิน อยู่ ดี ที่เกิดจากการน้อมนำพระราชดำริ โดยเฉพาะหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับประยุกต์ใช้จนเกิดผลเป็นรูปธรรม ในหัวข้อ “กินดีเพื่อสุขภาพ อยู่ดีเพื่อความสุขที่มั่นคง” เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในสินค้า บริการ และองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ ตลอดจนผลสำเร็จของการทำเกษตรตามแนวพระราชดำริที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงและเกิดผลสำเร็จแท้จริงอย่างยั่งยืน ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จะชวนผู้เข้าชมตีความและลิ้มรสชาติใหม่ที่เกิดจากความตั้งใจและใส่ใจของผู้ผลิต โดยนิทรรศการแบ่งส่วนจัดแสดงออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 จากพระอัจฉริยภาพ สู่การสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและชีวิตที่ยั่งยืน จัดแสดงทฤษฎีและพระราชดำรินพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้านการเกษตร ที่พระราชทานแก่คนไทยไว้เป็นหลักในการดำรงชีวิต

ส่วนที่ 2 สุข สนุก เรียนรู้ชัด ปฏิบัติจริง การน้อมนำพระราชดำริมาปรับประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรและการเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งเผยแพร่นวัตกรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงของประเทศ

ส่วนที่ 3 กิน อยู่ ดี เรื่องเล่าอาหาร จากปลูกสู่ปาก ซึ่งผู้เข้าชมสามารถเลือกหยิบเมนูอาหารของร้านกิน อยู่ ดี มาสแกนดูว่าในแต่ละจานมีคุณค่าสารอาหาร เรื่องเล่า และแหล่งที่มาของวัตถุดิบ ที่สามารถสืบค้นไปยังคนต้นทางอย่างไรบ้าง

9) นิทรรศการชุมทรัพย์แห่งแผ่นดิน อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 10

นิทรรศการ “ชุมทรัพย์แห่งแผ่นดิน” ณ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 10 ลานสนองพระราชปณิธาน จัดแสดงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงสืบสาน รักษา และต่อยอดพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้านการเกษตร ภายใต้แนวคิด “ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ คือพลังแผ่นดิน เปรียบเสมือนชุมทรัพย์อันมีค่าที่ทุกคนจะช่วยกันสืบสาน รักษา และต่อยอดด้วยศาสตร์พระราชา เพื่อสร้างความสุขที่พอเพียงด้วยวิถีเกษตรไทย” แบ่งส่วนจัดแสดงออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- โซนจัดแสดงที่ 1 “ทศมหาราช ษัตราเกษตรไทย” พื้นที่เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยจัดแสดงศิลปกรรมตราสัญลักษณ์พระปรมาภิไธย วปร พร้อมพระปฐมบรมราชโองการเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2562

- โซนจัดแสดงที่ 2 “เกษตร ษัตริย์ อัจฉริยภาพ” จัดแสดงพระอัจฉริยภาพกษัตริย์เกษตร พระราชประวัติ และพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเจริญตามรอยเบื้องพระยุคลบาท เพื่อปกป้องรักษาผืนแผ่นดินอันอุดมสมบูรณ์ในฐานะกษัตริย์เกษตร

- โซนจัดแสดงที่ 3 โรงภาพยนตร์ 7 มิติ ฉายภาพยนตร์เรื่อง The Magic Box “ชุมทรัพย์แห่งแผ่นดิน” เรื่องราวการผจญภัยของ 3 หุ่นยนต์จากเมืองเกษตรกลไกลในดินแดนเกษตรแสนสุข

- โซนจัดแสดงที่ 4 “We are Farmers Together เราเป็นเกษตรกรด้วยกัน” จัดแสดงภาพวาดฝีพระหัตถ์ ในพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยจอสืบค้นเรื่องราวของเครือข่ายพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ และผู้สืบสานเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวทางศาสตร์พระราชา

2. พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง

1) พิพิธภัณฑ์เกษตรตามรอยพ่อ

พิพิธภัณฑ์กลางแจ้งเกษตรตามรอยพ่อ เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์ 1 ไร่ มั่งคั่งยั่งยืน เทคนิคการขยายพันธุ์พืช การจัดการเรือนเพาะชำ ระเบียบสวน นวัตกรรมปลูกผักคุณภาพ ในโรงเรือนให้มีกินมีใช้ตลอดปี

2) พิพิธภัณฑ์นวัตกรรมการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

เรียนรู้นวัตกรรมการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ขนาดเล็ก 1 ไร่ พอเพียงการทำเกษตรพอเพียงเมือง เพื่อการพึ่งตนเองในการผลิตอาหารปลอดภัย นวัตกรรมที่อยู่อาศัย บ้านดินบ้านฟาง บ้านนวัตกรรมพลังงานพึ่งตนเอง และภูมิปัญญาวิถีไทย 4 ภาค

3) พิพิธภัณฑ์สนองพระราชปณิธาน

สนุกเรียนรู้พร้อมลงมือปฏิบัติกับชุดนิทรรศการและกิจกรรมสาธิต ในอาคารเรียนรู้ 5 กลุ่มอาคาร เพลิดเพลินสนุกสนานกับลานละเล่นในวิถีเกษตร ลานทรงคุณค่า และตลาดเศรษฐกิจพอเพียง ชมนิทรรศการความรู้ด้านการเกษตร พร้อมสัมผัสและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

4) โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์ 1 ไร่ มั่งคั่ง ยั่งยืน

โครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์ 1 ไร่ มั่งคั่ง ยั่งยืนจัดขึ้นเพื่อสนองพระราชปณิธาน สืบสาน รักษา ต่อยอด และเผยแพร่พระเกียรติคุณและพระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้านการเกษตร ตลอดจนน้อมนำ นวัตกรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนายกระดับและขยายผลเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเกษตร ตั้งแต่ทฤษฎีสู่การลงมือปฏิบัติบนพื้นที่จริง สถานการณ์จริง ผ่านกระบวนการสอนอย่างเข้มข้นจากวิทยากรต้นแบบผู้มากประสบการณ์ เรียนรู้หลากหลายวิชา อาทิ การทำนา การผลิตอาหารสัตว์ต้นทุนต่ำ เรียนรู้จุลินทรีย์ทั้ง 4 ชนิด การเพาะพันธุ์เห็ดหลากหลายรูปแบบ การขยายพันธุ์พืช เรียนรู้เรื่องสมุนไพรและผักพื้นบ้าน สมาร์ทฟาร์มเมอร์และพลังงานทดแทน การแปรรูปและการตลาด และอีกหลายหลายวิชาครบเครื่องเรื่องการทำการเกษตรกว่า 19 วิชา ที่จะสามารถนำไปปรับใช้ในภูมิสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. พิพิธภัณฑ์เสมือนจริง Virtual Museum

นอกจากการจัดแสดงนิทรรศการในอาคาร และนิทรรศการกลางแจ้งแล้ว ผู้เข้ารับบริการสามารถเยี่ยมชมในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์เสมือนจริง ผ่านเว็บไซต์ ดังนี้

1) พิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา

<https://wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=14324>

2) พิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์พันธุ์กรรม

<https://wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=14325>

3) พิพิธภัณฑ์ป่าดงพงไพร

<https://wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=14934>

4) พิพิธภัณฑ์ดินดล

<https://wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=14936>

5) ฐานการเรียนรู้เกษตรพอเพียงเมือง

<https://wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=14935>

6) ตามรอยพ่อ

<https://www.wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=15769>

7) หัวใจ ไฟเกษตร

<https://www.wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=15686>

8) น้ำคือชีวิต

<https://www.wisdomking.or.th/views/ourmuseum/detail.php?id=15413>

4. นิทรรศการออนไลน์

1) นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว



ภาพที่ 2.1 การจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

นำเสนอพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 10) แห่งราชวงศ์จักรี มีการจัดแสดง ดังนี้

(1) พระราชกรณียกิจด้านการเกษตร พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความสำคัญกับอาชีพเกษตรกร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนชาวไทย มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้พระราชทานให้กับราษฎรครอบคลุมตั้งแต่การจัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การอุปโภคบริโภค การจัดสร้างเส้นทางคมนาคมขนส่งปัจจัยการผลิตและผลผลิตออกสู่ตลาด

(2) คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นโครงการที่ช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการ กระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร

โดยให้บริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรในรูปแบบบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขาทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน

(3) โครงการเกษตรวิทยา พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ในพื้นที่สวนบ้านกองแห หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1,350 ไร่ ให้กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการในลักษณะคลินิกเกษตรเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีการเกษตรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในรูปแบบของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีชุมชนเป็นศูนย์ฝึกอบรมและวิจัยพัฒนาการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรดิน น้ำและป่าไม้ให้คงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(4) พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงเป็นผู้แทนพระองค์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) เป็นประธานพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญเป็นเวลากว่า 10 ปี

(5) โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ ด้านภัยโควิด-19 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธานสืบสาน รักษา ต่อยอด จึงทรงได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำที่ดินในโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทั้ง 30 ฟาร์มภายใน 17 จังหวัด จากจำนวน 61 ฟาร์มทั่วประเทศ มาใช้สนับสนุนการจ้างงานภายใต้ “โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ ด้านภัยโควิด-19” โดยได้นำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทำให้ฟาร์มตัวอย่างเป็นแหล่งสร้างอาหารที่ปลอดภัย สร้างรายได้ สร้างเป็นอาชีพได้อย่างยั่งยืนโดยประชาชนไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานของตนเอง และเพื่อเป็นตัวอย่างของความสำเร็จที่ยั่งยืนตลอดไป

(6) โคกหนองนา โมเดล พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพิธีบวงสรวงพื้นที่โคก หนอง นา ณ บริเวณพระตำหนักเรือนต้น พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต และการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเรื่อง “อารยเกษตร” เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2564 ความว่า “โคกหนองนา นอกจากเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ทางด้านเกษตรกรรมแล้วยังเป็นศิลปะ เป็นแบบฝึกหัดที่ดีในการที่จะรวมเกษตรที่หลากหลายให้มาอยู่ในพื้นที่เดียวกันในเวลาเดียวกัน รักษาความหลากหลายแต่ความหลากหลายนั้นเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

2) นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

(1) พระราชกรณียกิจด้านการส่งเสริมศิลปาชีพ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต อาชีพ และความเป็นอยู่ของบุคคล ผู้ยากไร้และประชาชนในชนบทห่างไกล พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้ก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และในปัจจุบันคือมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและขณะเดียวกันยังอนุรักษ์และส่งเสริมงานศิลปะพื้นบ้านที่มีความงดงามหลากหลายสาขา เช่น การปั้น การทอ และการจักสาน

(2) ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ธรรมชาติ โครงการ “บ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” “พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่อน้ำ พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า” พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่แสดงถึงพระราชปณิธานอันแรงกล้าที่จะทรงงานด้านการอนุรักษ์ป่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำเพื่อสนับสนุนการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อช่วยให้พสกนิกรชาวไทยมีน้ำเพียงพอต่อการดำรงชีพและการทำการเกษตร ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

(3) ด้านหัตถศิลป์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง โปรดผ้าทอพื้นเมืองมาโดยตลอด ทรงสนพระราชหฤทัยและทรงเล็งเห็นคุณค่าความงดงามอันมีเอกลักษณ์ของผ้าทอในท้องถิ่นไทย จึงมีพระราชดำริว่า ควรจะส่งเสริมให้ราษฎรทอผ้าไหมมัดหมี่ไว้เป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม

(4) ด้านการเกษตรและชลประทาน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง จะทรงเน้นในเรื่องของการคันคว่ำ ทดลอง และวิจัยหาพันธุ์พืชใหม่ ๆ ทั้งพืชเศรษฐกิจ พืชสมุนไพร รวมถึงการศึกษาเกี่ยวกับแมลงศัตรูพืช และพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งแต่ละโครงการจะเน้นให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีราคาถูก ใช้เทคโนโลยีง่าย ไม่สลับซับซ้อน เกษตรกรสามารถดำเนินการเองได้ นอกจากนี้ยังทรงพยายามไม่ให้เกิดผลกระทบยึดติดกับพืชผลทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว เพราะอาจเกิดปัญหาอันเนื่องมาจากความแปรปรวนของสภาพดินฟ้าอากาศ หรือความแปรปรวนทางการตลาด แต่เกษตรกรควรจะมีรายได้จากด้านอื่น นอกเหนือไปจากการเกษตรเพิ่มขึ้นด้วย เพื่อจะได้พึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง

(5) ด้านการสาธารณสุข สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง นอกจากทรงช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนโดยการจัด “หน่วยแพทย์พระราชทาน” ตามเสด็จไปรักษาพยาบาลราษฎรในถิ่นทุรกันดารแล้ว ยังทรงช่วยเหลือกลุ่มผู้ประสพภัยธรรมชาติ ทรงช่วยเหลือทหาร ตำรวจ และราษฎรอาสาสมัครตามชายแดน ทรงริเริ่ม

จัดตั้ง “มูลนิธิสายใจไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์” ในกรณีที่ทรงพบราษฎรเจ็บป่วยจะทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ทรงอุปถัมภ์องค์กรการกุศล สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก

(6) ด้านการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชทาน พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ พระราชทานชุดอุปกรณ์ป้องกันทางเดินหายใจแบบอากาศบริสุทธิ์ PAPR (Powered Air Purifying Respirator) เพื่อใช้ในห้องผ่าตัดให้กับโรงพยาบาลต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและช่วยเหลือประชาชนต่อไป

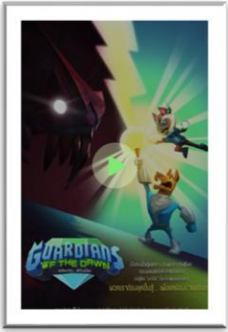
5. สื่อการเรียนรู้และแอนิเมชัน

1) ภาพยนตร์แอนิเมชัน 3 มิติ มีทั้งหมด 11 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 3 มิติ

ภาพตัวอย่าง	ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	รายละเอียด
	เรื่องที่ 1	เรื่องของพ่อในบ้านของเรา	ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับ 3 เพื่อนซี้จอมป่วน ที่จะพาชมเรื่องราวของพ่อ ผู้ทรงงานหนักเพื่อความสุขของลูก ผลผลิตที่พ่อก่อออกผลอย่างไรรักกับบ้านของเรา
	เรื่องที่ 2	แผ่นดินของเรา	สนุกสนานไปกับการผจญภัย ที่จะพาย้อนเวลาตามหาความหมายของคำว่า “กษัตริย์ เกษตร”
	เรื่องที่ 3	ทรัพย์ดิน สินน้ำ	ร่วมสนุกและเรียนรู้ชีวิตในป่าใหญ่ไปกับเรื่องราวสุดมหัศจรรย์ของหนุ่มชาวบ้านที่โดนเทพารักษ์สาปให้กลายเป็นต้นไม้ การใช้ชีวิตในฐานะต้นไม้ และการเอาชีวิตรอดจากน้ำมือเพื่อนมนุษย์

ภาพตัวอย่าง	ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	รายละเอียด
	เรื่องที่ 4	ไฟรอกกับทานตะวัน ผู้โยส	ภาพยนตร์แอนิเมชันที่ดัดแปลงมาจากบทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่องราวการเติบโตของไฟรอก และทานตะวัน
	เรื่องที่ 5	เมล็ดสุดท้าย	เมื่อโลกสูญเสียความสามารถในการเพาะปลูกพืช เมล็ดพันธุ์พืชมีให้เห็นแค่ในพิพิธภัณฑ์ การผจญภัยเพื่อปกป้องเมล็ดพันธุ์เมล็ดสุดท้ายของโลกจึงเริ่มต้นขึ้น
	เรื่องที่ 6	คิดถึงมีลิ้มเลือน	จะเป็นอย่างไรหากสิ่งของธรรมดาสามารถมีชีวิตได้ ร่วมनोंรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของ กษัตริย์เกษตร ไปกับการเดินทางขึ้นเหนือลงใต้ของอุปกรณ์ทรงงาน
	เรื่องที่ 7	ความดีงามสืบทอดได้	ร่วมกันสืบสาน รักษา และต่อยอดด้วยวิถีแห่งการพึ่งตนเองไปกับครัวลูงธรรม
	เรื่องที่ 8	อัจฉริยะนวัตกรรม	ผจญภัยไปกับ 2 เพื่อนซี้ และภูติน้ำพาเรียนรู้นวัตกรรมการเกษตรที่ทรงสร้างสรรค์เพื่อคนไทย

ภาพตัวอย่าง	ลำดับที่	ชื่อเรื่อง	รายละเอียด
	เรื่องที่ 9	แก๊งดิน เปลี่ยนดินให้เป็นทอง	ร่วมหาทางออกไปกับ ดินและผองเพื่อน ที่จะพาทุกท่านไป แก๊งดิน เพื่อแก้ปัญหาดินเปรี้ยวตามแนวพระราชดำริ
	เรื่องที่ 10	ปลูกผัก รักโลก	เมื่อหนุ่มเมืองกรุงโครจมาพบสาวบ้านทุ่ง...ภารกิจพลิกตลาดฟ้ากลางเมืองใหญ่ ให้กลายเป็นฟาร์มพอเพียง เพื่อเลี้ยงชีวิตจึงเริ่มต้นขึ้น พวกเขาจะค้นพบความสุขที่ "พอเพียง" หรือไม่ ติดตามได้แล้วที่โรงภาพยนตร์ภัทรชัย เกษตร
	เรื่องที่ 11	Guardians of The Dawn เหมียวโง้งพิทักษ์โลก	เมื่อสองขั้วผู้แตกต่าง ต้องมาช่วยกันกู้โลก ร่วมผจญภัยไปกับการเดินทางต่อสู้กับเงามืดที่คุกคามโลกของเรา พวกเราต้องลุกขึ้นสู้เพื่อปกป้องบ้านของเรา

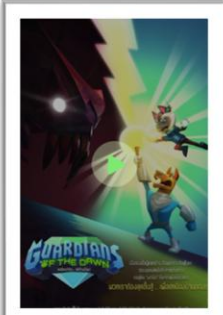
2) ภาพยนตร์แอนิเมชัน 2 มิติ มีทั้งหมด 4 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 2.2 สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 2 มิติ

ภาพตัวอย่าง	ชื่อเรื่อง	
	70 ปี เกษตร เกษตร	เรียนรู้การทรงงานตลอดระยะเวลา 70 ปี เกษตร เกษตร ไปกับการเดินทางของช้างน้อย
	มหัศจรรย์เมล็ดพันธุ์แห่งความพอเพียง	สนุกสนานกับการผจญภัยของเด็กชายกำป็น พร้อมด้วยภูติจิ๋วตัวน้อยและลุงบุญ ก้าวเล็ก ๆ ที่น่ารัก สู่การสืบสานที่ยั่งยืน
	ลูกยางน้อย	เรื่องราวการผจญภัยของเด็กชายที่ออกตามหา ลูกยางน้อยเพื่อช่วยเหลือน้องสาว สู่การเป็น นักขยายพันธุ์พืชตัวจิ๋ว
	สวนยิ้มอิ่มใจ (ตอนที่ 1-3)	เรียนรู้การทำเกษตรในพื้นที่เล็ก ๆ สร้าง คลังอาหารสุวิทย์แห่งการพึ่งตนเอง

3) ภาพยนตร์แอนิเมชัน 7 มิติ มีทั้งหมด 5 เรื่อง ดังนี้

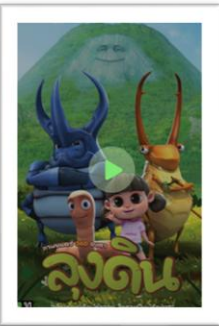
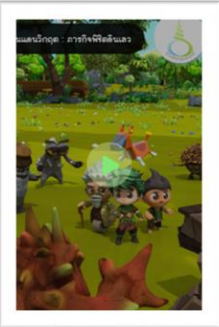
ตารางที่ 2.3 สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 7 มิติ

ภาพตัวอย่าง	ชื่อเรื่อง	
	The Magic Box	เมื่อ 3 ผู้กล้า แห่งเมืองกลไล ต้องออกผจญภัยในโลกของกล่องมหัศจรรย์ มาร่วมกันค้นหาทางออกเพื่อโลกและบ้านที่สมบูรณ์กันเถอะ
	Guardians of The Dawn เหมียวโง้งพิทักษ์โลก	เมื่อสองขั้วผู้แตกต่าง ต้องมาช่วยกันกู้โลก ร่วมผจญภัยไปกับการเดินทางต่อสู้กับเงามืดที่คุกคามโลกของเรา พวกเราต้องลุกขึ้นสู้เพื่อปกป้องบ้านของเรา
	ทรพย์ดิน สิ้นน้ำ	ร่วมสนุกและเรียนรู้ชีวิตในป่าใหญ่ ไปกับเรื่องราวสุดมหัศจรรย์ของหนุ่มชาวบ้านที่โดนเทพารักษ์สาปให้กลายเป็นต้นไม้ การใช้ชีวิตในฐานะต้นไม้ และการเอาชีวิตรอดจากน้ำมือเพื่อนมนุษย์
	เมล็ดสุดท้าย	เมื่อโลกสูญเสียความสามารถในการเพาะปลูกพืช เมล็ดพันธุ์พืชมีให้เห็นแค่ในพิพิธภัณฑ์ การผจญภัยเพื่อปกป้องเมล็ดพันธุ์เมล็ดสุดท้ายของโลกจึงเริ่มต้นขึ้น

ภาพตัวอย่าง	ชื่อเรื่อง	
	เรื่องของพ่อในบ้านของเรา	ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับ 3 เพื่อนซี้จอมป่วนที่จะพาชมเรื่องราวของพ่อ ผู้ทรงงานหนักเพื่อความสุขของลูก ผลผลิตที่พ่อทำออกมาผลอย่างไรรักบ้านของเรา

4) ภาพยนตร์แอนิเมชัน 360 องศา มีทั้งหมด 2 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 2.4 สรุปสื่อภาพยนตร์แอนิเมชัน 360 องศา

ภาพตัวอย่าง	ชื่อเรื่อง	
	ชีวิตในดิน	เมื่อมนุษย์คือผู้ทำลาย...ใครจะเป็นผู้รักษา?
	ดินแดนวิฤติ การกักพิชิตดินเลว	การผจญภัยของดินน้อยและภูตจิ๋ว ที่หาวิธีปราบดินเลว โดยมีดินรอบรู้ ที่เป็นก๊อณดินจากลัทธิยนต์ ร.9 มาช่วยแนะนำเรื่องราวต่าง ๆ พร้อมเหล่ากองทัพจุลินทรีย์ ที่จะมาช่วยกู้ศึกครั้งนี้

5) สื่อ Projection Mapping

สื่ออินทรรศการที่ฉายด้วยเทคโนโลยี Projection Mapping ให้ภาพการฉายขนาดใหญ่ แสง สี เสียง ตระการตา เสมือนหลุดเข้าไปในโลกเสมือนจริง มีด้วยกัน 3 นิทรรศการ

- “Immersive of Mado Pavilion” ณ อาคารประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์เกษตร ดิมดำไปกับสีสันในพิพิธภัณฑ์เกษตร เกษตร ประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ Projection mapping เล่าเรื่องฉายไปบนผนังพิพิธภัณฑ์การเกษตร ขนาดกว่า 10 เมตร นำเสนอ

ความสำคัญของการเกษตรและมูลเหตุที่มาของคำว่า “กษัตริย์ เกษตร” ตลอดจนประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ และสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรฯ ตั้งแต่อดีตไปจนถึงอนาคตพิพิธภัณฑ์



ภาพที่ 2.2 นิทรรศการ “Immersive of Mado Pavilion” ในพิพิธภัณฑ์กษัตริย์ เกษตร

- “Echoes of Life” เสียงแห่งทรัพยากร สื่อการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์พันธุ์กรรม โชน พันธุ์กรรมสร้างชีวิต ฉายเรื่องราวไปบนประติมากรรมลูกยางนาขนาดใหญ่ บนผนัง และพื้น เพื่อเล่าความมหัศจรรย์ของทรัพยากรธรรมชาติและพันธุ์กรรม อันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของทุกชีวิตบนโลก พร้อมรับฟังเสียงกระซิบสุดท้ายของธรรมชาติ ก่อนที่ทุกอย่างจะสลายเกินไป



ภาพที่ 2.3 สื่อการเรียนรู้ “Echoes of Life” เสียงแห่งทรัพยากร ในพิพิธภัณฑ์มหัศจรรย์พันธุ์กรรม โชน พันธุ์กรรมสร้างชีวิต

- น้ำคือชีวิต สื่อการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา โชน น้ำ คือ ชีวิต จัดแสดงศาสตร์พระราชาวาดด้วยเรื่องการบริหารจัดการน้ำในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จากต้นน้ำถึงปลายน้ำ ผ่านจอฉาย Projection Mapping ขนาดใหญ่ กว้างกว่า 10 เมตร



ภาพที่ 2.4 สื่อการเรียนรู้ น้ำคือชีวิต ในพิพิธภัณฑ์ในหลวงรักเรา โซน น้ำ คือ ชีวิต

นอกจากการจัดแสดงและสื่อต่าง ๆ ตามที่ได้นำเสนอข้อมูลไปแล้วนั้น พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ยังมีการให้บริการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเรียนรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน นักศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของรัฐบาล “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” เรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และพันธุกรรมพืช ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ความคิด จัดแสดงพิพิธภัณฑ์ในอาคาร พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ทั้งทฤษฎีและลงมือปฏิบัติได้จริง ให้นักเรียน นักศึกษา บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป 10 หลักสูตร ดังนี้

- 1) หลักสูตร “ตามรอยพ่อ”
- 2) หลักสูตร “เกษตรสร้างสรรค์”
- 3) หลักสูตร “มหัศจรรย์พันธุ์ไม้”
- 4) หลักสูตร “สืบทอดพระราชปณิธาน กษัตริย์เกษตร”
- 5) หลักสูตร “นวัตกรรมของพ่อ”
- 6) หลักสูตร “พอดีพอเพียง”
- 7) หลักสูตร “ตามรอยพ่อ กษัตริย์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง”
- 8) หลักสูตร “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
- 9) หลักสูตรอบรม/ค่ายการเรียนรู้ “วิถีพอเพียง”
- 10) หลักสูตรอบรม/ค่ายการเรียนรู้ “ต้นกล้าพอเพียง”

2. โครงการจัดกระบวนการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

พจน. ได้จัดโครงการจัดกระบวนการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณ พระอัจฉริยภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ่ายทอดภูมิปัญญาวัฒนธรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อขยายผลองค์ความรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อลดรายจ่าย หรือสร้างรายได้สู่การพึ่งตนเอง

โดยจัดเป็นหลักสูตรถ่ายทอดองค์ความรู้พื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพึ่งตนเอง (อบรมวิชาของแผ่นดิน) เป็นหลักสูตรอบรมระยะสั้นสำหรับประชาชนทั่วไป ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวันหรือนำไปประกอบอาชีพ

3. หลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เป็นหลักสูตรสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เน้นนวัตกรรมทางการเกษตร เทคโนโลยี ตลอดจนวิธีการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของตนเองและชุมชนในการพึ่งพาตนเองในวิธีการดำเนินชีวิตและวิธีการผลิต การพัฒนาชุมชน หรือนำไปประกอบอาชีพสำหรับธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางได้ เป็นหลักสูตร 1 - 2 วัน เดือนละ 1 - 2 ครั้ง โดยเก็บค่าลงทะเบียน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในการลดค่าใช้จ่าย การสร้างอาชีพและมีรายได้
3. เพื่อการนำองค์ความรู้ไปเป็นต้นแบบถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น

4. ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร ได้มีการจัดตลาดเศรษฐกิจพอเพียงทุกวันเสาร์ วันอาทิตย์ สัปดาห์แรกของเดือน เป็นตลาดแห่งมิตรภาพ และการแบ่งปัน เพื่อจุดประกายความคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดค่าใช้จ่ายเพิ่มรายได้สู่ความสุขที่ยั่งยืน รวมถึงการจำหน่ายสินค้า ผลผลิตทางการเกษตรปลอดภัย จากเครือข่ายพืชรักษ์กันเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ทั่วประเทศ

จากข้อมูลพื้นฐานของพืชรักษ์กันเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพันธกิจ วิสัยทัศน์ การจัดแสดงทั้งพืชรักษ์กันในอาคาร และพืชรักษ์กันกลางแจ้ง องค์ความรู้ เทคนิค และวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถนำเสนอองค์ความรู้ สร้างความรู้สึกระทึกใจ ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อพืชรักษ์กันเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งคณะวิจัยนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นฐานข้อมูลในการทำความเข้าใจเป้าประสงค์ของพืชรักษ์กันเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ และการดำเนินงานต่าง ๆ ของพืชรักษ์กันเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

ในบริบทของสังคมปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและมีข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างบุคคลและสังคม อย่างไรก็ตาม บุคคลมิได้เปิดรับข่าวสารทั้งหมดที่มีอยู่ หากแต่มีการคัดเลือก ตีความ และจดจำข่าวสารตามความสนใจ ความต้องการ และปัจจัยส่วนบุคคลของตนเอง ดังนั้น แนวคิดการเปิดรับข่าวสารจึงมีความสำคัญในการอธิบายพฤติกรรม การเลือกรับสื่อ และการเข้าถึงข้อมูลของผู้รับสารในยุคดิจิทัล

การนำทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารมาใช้ในการศึกษา ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าผู้รับสารเปิดรับข้อมูลผ่านช่องทางใด มีลักษณะการเปิดรับอย่างไร และเนื้อหาประเภทใดที่ได้รับความสนใจ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นองค์กรซึ่งมีการใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อออนไลน์ สื่อบุคคล และสื่อกิจกรรม แนวคิดการเปิดรับข่าวสารจึงเป็นกรอบสำคัญในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้รับบริการ ทั้งในด้านการรับรู้ การเข้าถึง และการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสาร อันจะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร

Atkin (1973, p. 208) กล่าวว่า การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง การที่บุคคลมีการเปิดรับข่าวสารมาก ยิ่งจะส่งผลให้มีหูตาที่กว้างไกลมากขึ้น มีความรู้ มีความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ที่เปิดรับข่าวสารน้อยกว่า

แคปเลอร์ (Klapper, 1960, p. 19) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของผู้รับสารที่จะต้องนำมาใช้วิเคราะห์ คือ ลักษณะทางจิตวิทยาและลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร เพราะในชีวิตประจำวันของประชาชนนั้น มีแหล่งสื่อหรือผู้ส่งสารมากมายที่ต้องการนำเสนอข่าว แต่ผู้รับสารไม่สามารถเปิดรับข่าวสารในแต่ละวันทั้งหมดได้ จึงจำเป็นต้องเลือกเฉพาะข่าวสารที่ตนต้องการหรือเฉพาะที่ตนสนใจเท่านั้น

Samuel L. Becker (1972) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร โดยจำแนกตามพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร คือ

1. การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) กล่าวคือ บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเมื่อต้องการให้ความรู้คล้อยคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องทั่ว ๆ ไป
2. การเปิดรับข้อมูล (Information Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจหรืออยากรู้ หากมีข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเอง จะให้ความสนใจใส่ใจในการที่จะอ่าน ดู หรือฟังเป็นพิเศษ

3. การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) กล่าวคือ บุคคลที่จะเปิดรับข่าวสาร เพราะต้องการกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ของตนเอง

จากคำจำกัดความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า “การเปิดรับข่าวสาร” หมายถึง การที่บุคคล เปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ โดยเลือกสื่อตามที่ตนสนใจ และเป็นการเปิดรับข่าวสาร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการเปิดรับข่าวสาร

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2553) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ของผู้รับสาร ตามวัตถุประสงค์ของการเปิดรับข่าวสาร ดังนี้

1. เพื่อการรับรู้ (Cognition) โดยผู้รับสารมีความต้องการข่าวสารหรือสารสนเทศ (Information) เพื่อสนองต่อความต้องการและความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น
2. เพื่อความหลากหลาย (Diversions) เช่น การเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาความร่าเริง ความตื่นเต้น ความสนุกสนาน รวมทั้งการพักผ่อน
3. เพื่ออรรถประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) หมายถึง ต้องการสร้างความคุ้นเคย หรือการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น การใช้ภาษาร่วมสมัย เป็นต้น
4. การผละสังคัม (Withdrawal) เป็นการเปิดรับสื่อหรือเข้าหาสื่อเพื่อหลีกเลี่ยงจากงานประจำ หรือหลีกเลี่ยงจากคนรอบข้าง

McCombs and Becker (1979) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงแนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการ เปิดรับข่าวสารหรือการเปิดรับสื่อในด้านความถี่ ความสนใจ สื่อที่เลือกและระยะเวลา เพื่อตอบสนอง ความต้องการของตนเอง ดังนี้

1. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) คือ การแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ทัน ต่อความเคลื่อนไหวและการสังเกตการณ์ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว เช่น การติดตามข่าวสาร บ้านเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน
2. เพื่อการตัดสินใจ (Decision) คือ การแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เพื่อประกอบในการกำหนด ความคิดเห็นของตนเองต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เช่น การศึกษาข้อมูลก่อนการเลือก ซื้อสินค้า หรือการติดตามข่าวสารเพื่อวางแผนในการดูแลตนเอง
3. เพื่อการพูดคุยสนทนา (Discussion) เป็นการแสวงหาความรู้เพื่อประกอบกับการพูดคุย หรือปรึกษาหารือกับผู้อื่นได้ เช่น การติดตามข่าวบันเทิงเพื่อใช้เป็นหัวข้อพูดคุยในสังคม
4. เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการแสวงหาข่าวสารให้มีความรู้และการมีส่วนร่วม ในสถานการณ์ความเป็นไปของสังคมและสิ่งรอบข้าง เช่น ติดตามข้อมูลการเลือกตั้งเพื่อมีส่วนร่วม ในการลงคะแนนเสียง

ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์ (2544) ได้อธิบายว่า แม้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์และมีความต้องการในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน แต่โดยสรุปแล้ว บุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารอยู่ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่าการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย เปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างได้ โดยการเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์แตกต่างกันไป

2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยสื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ที่จะมีปฏิกริยาโต้ตอบระหว่างกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์อย่างมากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดเจน และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) เป็นการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจ หรือชักจูงโนมน้าวใจกับประชาชนโดยตรง

2) การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) โดยกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปในทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มจะมีความสนใจในทางนั้นด้วย

3. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ โดยสื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจง และมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ตัวอย่างของสื่อเฉพาะกิจ เช่น จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ใบปลิว คู่มือ และนิทรรศการ เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสาร

ปรมะ สตะเวทิน (2555) อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ (Utility) ว่า โดยทั่วไปบุคคลมักจะให้ความสำคัญกับการได้รับประโยชน์ต่อการเลือกรับข่าวสาร โดยพยายามที่จะเข้าถึง ให้ความสนใจ และจดจำข่าวสารที่ให้ประโยชน์ต่อตนเองและคนรอบข้าง

นอกจากนั้นยังมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเปิดรับข่าวสารในแต่ละบุคคลที่ต่างกัน (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์, 2551) ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและจิตวิทยาส่วนบุคคล โดยมีความเชื่อว่า แต่ละบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างกันภายในเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านโครงสร้างทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่ได้รับผลสืบเนื่องมาจากลักษณะและวิธีในการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนั้นการอาศัย

อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกัน อาจส่งผลไปจนถึงระดับสติปัญญา ความคิดอ่าน ทักษะคติ ตลอดจนกระบวนการในการรับรู้ การเข้าถึง การสนใจและการจูงใจต่อไป

2. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางด้านสังคม เนื่องจากมนุษย์มีการอยู่กันเป็นสัตว์สังคม และมีการยึดติดกันเป็นกลุ่มที่ตนเองนั้นอาศัยอยู่เป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) เพื่อดำเนินการตัดสินใจในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงเป็นเหตุให้มีความคิด ทักษะคติ และพฤติกรรมที่คล้ายตามกัน ทำให้เกิดการยอมรับของกลุ่มที่ตนเองอยู่อาศัย

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนอกระบบการสื่อสาร หมายถึงไปถึงลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ คือ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ มีผลทำให้การเปิดรับข่าวสารที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้อาจหมายถึงไปถึงขั้นตอนการตอบสนองต่อเนื้อหาสาระของข่าวสารที่แตกต่างกันออกไปด้วย

Wilbur Schramm (1973, อ้างถึงใน นันทินี พิศวิลัย, 2558) ซึ่งให้เห็นถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับข่าวสาร ดังนี้

1. ประสบการณ์เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้รับส่งสารหาข่าวสารที่แตกต่างกัน
2. การประเมินข่าวสาร ประโยชน์ของข่าวสารที่ผู้รับสารแสวงหาเพื่อตอบสนองจุดประสงค์ของตนเอง
3. ภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีความสนใจแตกต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อมทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสาร
5. ความสามารถในการรับข่าวสารซึ่งเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้พฤติกรรมในการเปิดรับสารแตกต่างกัน
6. บุคลิกภาพ ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวใจ และพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสารจะทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้
8. ทักษะคติ เป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือข่าวสารที่ได้พบเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนั้น

กระบวนการเปิดรับข่าวสารและกระบวนการกลั่นกรอง

Klapper (1960) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสาร เปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการกลั่นกรอง 4 ขั้นตอนตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทางการสื่อสาร บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่งตามความสนใจและความ

ต้องการของตน อีกทั้ง ทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้นต่างกัน บางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่านก็จะชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ เป็นต้น

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจ หรือทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ ที่เรียกว่าความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance)

3. การเลือกรับรู้ และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว ใ้ว่าจะรับรู้ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสารเสมอไป เพราะคนเรามักเลือกรับรู้ และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือสภาวะทางอารมณ์ และจิตใจ ดังนั้นแต่ละคนอาจตีความเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว นอกจากจะทำให้ข่าวสารบางส่วนถูกตัดทิ้งไป ยังมีการบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่น่าสนใจของแต่ละบุคคลด้วย

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับ ความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติของตนเอง และมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้นมักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกรู้สึกดี ทัศนคติ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป

อิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล

Todd Hunt and Brent d. Ruben (1993, อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2541) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลไว้ดังนี้

1. ความต้องการ (Need) ความต้องการถือเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการเลือกของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางกายหรือจิตใจ ความต้องการขั้นพื้นฐานหรือขั้นสูงล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของแต่ละบุคคล เรามักเลือกสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเสพข่าวสารเพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ต้องการ การแสดงออกถึงรสนิยมส่วนตัว การแสวงหาการยอมรับจากสังคม หรือเพื่อความพึงพอใจส่วนบุคคล

2. ทัศนคติและค่านิยม (Attitude and Values) ทัศนคติ หมายถึง ความชอบและความโน้มเอียงทางใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Preference and Predisposition) ขณะที่ค่านิยม หมายถึง หลักเกณฑ์พื้นฐานที่บุคคลยึดถือในการดำรงชีวิต เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและผู้อื่น ทัศนคติและค่านิยมเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพฤติกรรม การเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกเสพข่าวสาร การตีความเนื้อหา ตลอดจนการจดจำข้อมูลข่าวสาร

3. เป้าหมาย (Goal) มนุษย์ทุกคนล้วนมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายด้านอาชีพ การเข้าสังคม หรือการพักผ่อนหย่อนใจ เป้าหมายของกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นนั้นมีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกใช้สื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกเสพข่าวสาร การตีความข้อมูล หรือการจดจำสาระสำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความสามารถ (Capability) ความสามารถของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมถึงความสามารถด้านภาษา มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรม的开รับข่าวสาร ความสามารถเหล่านี้ส่งผลต่อการเลือกสื่อ การตีความหมาย เลือกเก็บเนื้อหาตลอดจนการจดจำข้อมูลจากข่าวสารที่ได้รับ

5. การใช้ประโยชน์ (Utility) กล่าวโดยทั่วไปแล้ว เราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจ และจดจำข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

6. สไตล์ในการสื่อสาร (Communication Style) การเป็นผู้รับสารนั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสไตล์ในการสื่อสาร คือ ความชอบหรือไม่ชอบสื่อบางประเภท บางคนจึงชอบฟังวิทยุ บางคนชอบดูโทรทัศน์ บางคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์

7. สถานะ (Context) ในที่นี้หมายถึง สถานที่ บุคคล และช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์การสื่อสาร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้รับสาร การมีบุคคลอื่นอยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันสามารถส่งผลต่อการเลือกใช้สื่อ เลือกข่าวสาร การตีความ และการจดจำข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มักคำนึงถึงภาพลักษณ์ที่ตนเองต้องการให้ผู้อื่นมองเห็น การรับรู้ว่ามีผู้อื่นมีมุมมองต่อตนเองอย่างไร ความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้อื่น ตลอดจนการประเมินว่าสถานการณ์ที่ตนเผชิญอยู่นั้นเป็นอย่างไร ล้วนมีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรม的开เลือกของแต่ละบุคคล

8. ประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ในฐานะของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคนพัฒนานิสัยการรับสารอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการเปิดรับข่าวสาร บุคคลพัฒนาความชอบสื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง รายการประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนั้นบุคคลจึงเลือกใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่งสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และเลือกจดจำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าการเลือกสรรข่าวสารของบุคคลเป็นสิ่งที่อธิบายถึงพฤติกรรม的开สื่อสารของแต่ละบุคคลว่ามีความแตกต่างกันทางสภาพส่วนบุคคลหรือสภาพจิตวิทยามีผลต่อพฤติกรรม的开เปิดรับข่าวสาร โดยมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ที่แตกต่างกัน พฤติกรรม的开เปิดรับ (Exposure) คือการที่ผู้บริโภคเลือกที่จะรับเอาสิ่งเร้าเข้ามาโดยผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเป็นการเลือกรับสิ่งเร้าบางตัวเท่านั้น เห็นได้จากพฤติกรรม的开เปิดรับ เป็นขั้นตอนแรกสุดของกระบวนการรับรู้ (Perception) เมื่อผู้บริโภคมีพฤติกรรม的开เปิดรับสื่อแล้ว จะทำการสนใจในตัวสารและต่อมาจึงทำการตีความหมายสารที่ได้รับนั้น

ทั้งนี้หากกล่าวถึงสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลเปิดรับนั้น อาจจำแนกได้ดังนี้

ปรมะ สตะเวทิน (2539, อ้างถึงใน กฤษฎา เศรษฐกุลัน, 2562) ได้กล่าวถึง ประเภทของสื่อ ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เพื่อให้เกิดการรับรู้ทั้ง 2 ฝ่าย โดยมีประเภทของสื่อ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ มีคุณลักษณะที่เป็นสื่อถาวร สามารถเคลื่อนย้ายและเปิดอ่านซ้ำได้ รวมถึงมีการบันทึกเนื้อหาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น
2. สื่อบุคคล เป็นการสื่อสารในรูปแบบการเผชิญหน้า เช่น รูปแบบการสนทนา และการประชุมกลุ่ม เป็นต้น ทำให้สามารถทราบและเข้าใจถึงความรู้สึกระหว่างผู้สื่อสารด้วยกัน
3. สื่อเฉพาะกิจ เป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะ และใช้ในการสนับสนุนสื่อหลัก เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์โฆษณา เป็นต้น
4. สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่ต้องใช้การเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์การใช้งาน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยสื่ออินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในการใช้งาน ได้แก่ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ อีเมล ข้อความอิเล็กทรอนิกส์ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ เป็นต้น

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร จะเห็นได้ว่ามนุษย์แต่ละคนมีกระบวนการเปิดรับที่แตกต่างกัน โดยมีกระบวนการเลือกสรร ตามวัตถุประสงค์ของการเปิดรับข่าวสาร หรือปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั้นไว้ คณะวิจัยจึงนำแนวคิดนี้มาเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ว่า ผู้รับบริการมีการเปิดรับข่าวสารจากพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างไร สื่อหรือช่องทางที่ทำให้ผู้รับบริการรู้จักพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ รวมถึงสื่อและประเด็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดรับจากสื่อของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นอย่างไร

2.3 ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

การศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำเป็นต้องทำความเข้าใจพฤติกรรมของผู้รับบริการในหลายมิติ ทั้งด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การตัดสินใจเข้ารับบริการ ประสพการณ์ที่ได้รับจากการใช้บริการ ตลอดจนระดับความพึงพอใจและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น คณะวิจัยได้นำ ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Theory) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อมุ่งอธิบายกระบวนการคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมของบุคคลในการเลือกมาใช้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) เป็นแนวคิดสำคัญที่ใช้ในการอธิบายกระบวนการตัดสินใจของบุคคลในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยนักวิชาการด้านการตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคได้ให้ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภคไว้ในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

กระบวนการตัดสินใจ การเลือกสรร และการใช้สินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล

วันสพร บุษพาทอง (2564) ให้คำจำกัดความว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าเพื่อนำมาใช้งานให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าสูงสุด โดยผู้บริโภคจะผ่านกระบวนการคิดและการวิเคราะห์ถึงประโยชน์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อเพื่อนำมาบริโภค

ภูมิ พบสุวรรณ (2564) อธิบายว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการกระทำของบุคคลที่เข้ามาซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยผ่านกระบวนการตัดสินใจในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ Kotler (อ้างถึงใน ภูมิ พบสุวรรณ, 2564) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึง การศึกษาวิธีการของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร ในการเลือกซื้อ การใช้ และการใช้จ่ายเกี่ยวกับสินค้า บริการ แนวคิด หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสร้างความพึงพอใจและตอบสนองต่อความต้องการของบุคคล

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึง กระบวนการและกิจกรรมของบุคคลในการแสวงหา การเลือก การตัดสินใจซื้อ การใช้ และการประเมินผลสินค้าและบริการ โดยกระบวนการดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางการตลาด เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการและสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้บริโภค

Kotler and Keller (2012) อธิบายว่า พฤติกรรมผู้บริโภคไม่ได้เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของบุคคลเพียงลำพัง แต่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อทัศนคติ ความต้องการ และการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่

1. ปัจจัยทางวัฒนธรรม (Cultural Factors)
2. ปัจจัยทางสังคม (Social Factors)
3. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors)
4. ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors)

ซึ่งแต่ละปัจจัยล้วนมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค โดย Kotler and Keller (2012) ได้อธิบายกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคว่าเป็นกระบวนการที่ผู้บริโภคใช้ในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การรับรู้ถึงความต้องการ (Problem Recognition) ผู้บริโภครับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหาที่ต้องการได้รับการตอบสนอง
2. การค้นหาข้อมูล (Information Search) ผู้บริโภคค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ รีวิว หรือคำแนะนำจากบุคคลรอบตัว

3. การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternatives) ผู้บริโภคเปรียบเทียบทางเลือกต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจเลือกสินค้าและบริการที่เหมาะสม

4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการตามความต้องการ

5. พฤติกรรมหลังการซื้อ (Post-purchase Behavior) ผู้บริโภคประเมินความพึงพอใจหลังจากใช้สินค้าและบริการ ซึ่งอาจส่งผลต่อการกลับมาซื้อหรือใช้บริการในอนาคต

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และศุภร เสรีรัตน์ (2555, อ้างถึงใน วนัสพร บุษพาทอง, 2564) กล่าวว่า การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Analyzing Consumer Behavior) เป็นกระบวนการศึกษาพฤติกรรมการซื้อและการใช้บริการของผู้บริโภค เพื่อทำความเข้าใจถึงความต้องการ แรงจูงใจ ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค การศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวช่วยให้ผู้ประกอบการหรือผู้ให้บริการสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategies) ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจซื้อหรือการใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภคหมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง โดยกระบวนการตัดสินใจดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินใจอาจไม่ใช่ผู้ที่ทำการซื้อหรือผู้ซื้อสินค้าและบริการโดยตรงเสมอไป

โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค

พิมพ์วิรัช เจริญรัตนานุกูล (2557) อธิบายว่า โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Model) หรือที่เรียกว่า ทฤษฎี S-R (Stimulus-Response Theory) เป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ โดยอธิบายว่าพฤติกรรมการซื้อของผู้บริโภคเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่เข้ามากระทบกับกระบวนการรับรู้และการคิดของผู้บริโภค ซึ่งอยู่ภายใน กล่องดำของผู้ซื้อ (Buyer's Black Box) และส่งผลให้เกิด การตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's Response) หรือการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในที่สุด โดยมีพื้นฐานแนวคิดที่ว่า ผู้บริโภคมีความต้องการในการบริโภคสินค้าและบริการอย่างหลากหลาย แต่เนื่องจากผู้บริโภคมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น รายได้ เวลา หรือข้อมูล จึงจำเป็นต้องพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของสินค้าและบริการก่อนการตัดสินใจซื้อ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์หรือความพึงพอใจสูงสุดจากการบริโภคสินค้าและบริการนั้น

โครงสร้างของโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคตามทฤษฎี S-R ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่

1. สิ่งกระตุ้น (Stimulus) สิ่งกระตุ้นเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการหรือแรงจูงใจในการซื้อสินค้าและบริการ โดยสิ่งกระตุ้นอาจเกิดจาก ภายในตัวผู้บริโภค (Inside Stimulus)

เช่น ความต้องการพื้นฐาน ความรู้สึก หรือแรงจูงใจส่วนบุคคล และสิ่งกระตุ้นจากภายนอก (Outside Stimulus) ซึ่งเป็นปัจจัยจากสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค สิ่งกระตุ้นจากภายนอกสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) สิ่งกระตุ้นทางการตลาด (Marketing Stimulus) เป็นสิ่งกระตุ้นที่องค์กรหรือผู้ประกอบการสามารถควบคุมและกำหนดได้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

2) สิ่งกระตุ้นอื่น ๆ (Other Stimulus) เป็นสิ่งกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่องค์กรไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางการเมือง และกฎหมาย ปัจจัยทางวัฒนธรรมและสังคม โดยสิ่งกระตุ้นเหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรู้และความสนใจของผู้บริโภค ซึ่งนำไปสู่กระบวนการคิดและการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ

2. กล่องดำของผู้ซื้อ (Buyer's Black Box) กล่องดำของผู้ซื้อ หมายถึง กระบวนการรับรู้ ความคิด และการประมวลผลข้อมูลของผู้บริโภค ซึ่งไม่สามารถสังเกตหรือคาดการณ์ได้โดยตรงจากภายนอก ผู้ผลิตหรือผู้ขายจึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคิดของผู้บริโภค ภายในกล่องดำนี้ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่

1) ลักษณะของผู้ซื้อ (Buyer Characteristics) ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค เช่น อายุ อาชีพ รายได้ รูปแบบการดำเนินชีวิต ค่านิยม และประสบการณ์ที่ผ่านมา

2) กระบวนการตัดสินใจของผู้ซื้อ (Buyer Decision Process) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริโภคใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ การรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือกก่อนการซื้อ การบริโภคหรือการใช้สินค้า การประเมินผลหลังการบริโภค และการตัดสินใจซื้อ

3. การตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's Response) การตอบสนองของผู้ซื้อ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปแบบของพฤติกรรม การซื้อสินค้าและบริการ โดยผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจในประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น การเลือกผลิตภัณฑ์ (Product Choice) การเลือกตราสินค้า (Brand Choice) การเลือกผู้ขายหรือสถานที่ซื้อ (Dealer Choice) การเลือกช่วงเวลาในการซื้อ (Purchase Timing) การเลือกปริมาณในการซื้อ (Purchase Amount)

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคตามทฤษฎี S-R เป็นกรอบแนวคิดที่อธิบายกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคโดยเริ่มจากสิ่งกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อกระบวนการรับรู้และการคิดของผู้บริโภค ซึ่งเกิดขึ้นภายในกล่องดำของผู้ซื้อ ก่อนที่จะนำไปสู่การตอบสนองหรือการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการในรูปแบบต่าง ๆ

เนตรทราย ศิริสาร (2564, อ้างถึงใน Kotler and Keller, 2012) อธิบายว่า โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Model) เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้อธิบายกระบวนการตัดสินใจซื้อของ

ผู้บริโภค โดยเริ่มต้นจากการเกิด สิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการ ทั้งสิ่งกระตุ้นที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลและสิ่งกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอก สิ่งกระตุ้นดังกล่าวจะส่งผลต่อกระบวนการรับรู้และการตัดสินใจของผู้บริโภค จนนำไปสู่พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าและบริการในที่สุด

นอกจากนี้ สิ่งกระตุ้นที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาด (Marketing Stimulus) ซึ่งเป็นปัจจัยที่นักการตลาดสามารถควบคุมได้ เช่น ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดและสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ (Other Stimulus) ซึ่งเป็นปัจจัยจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กฎหมาย การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความต้องการและพฤติกรรมการบริโภคของบุคคล (เนตรทราย ศิริสาร, 2564)

การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้รับอิทธิพลจาก ปัจจัยสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับค่านิยม ขนบธรรมเนียม และวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม รวมถึงวัฒนธรรมย่อยและชั้นทางสังคม
2. ปัจจัยด้านสังคม เช่น กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว บทบาท และสถานภาพของบุคคลในสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภค
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ วงจรชีวิตครอบครัว อาชีพ รายได้ รูปแบบการดำเนินชีวิต และบุคลิกภาพ ซึ่งส่งผลต่อความต้องการและรูปแบบการเลือกซื้อสินค้า
4. ปัจจัยด้านจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วยแรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความเชื่อ และทัศนคติ รวมถึงบุคลิกภาพและแนวความคิดเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค

โดยผู้บริโภคมักผ่านขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน (เนตรทราย ศิริสาร, 2564) ได้แก่ การรับรู้ความต้องการหรือปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนการซื้อ ระหว่างการซื้อ และหลังการใช้สินค้าและบริการ ซึ่งผลลัพธ์ของกระบวนการดังกล่าวจะนำไปสู่การตอบสนองของผู้บริโภค ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ การเลือกตราสินค้า การเลือกผู้ขาย การเลือกช่วงเวลาในการซื้อ และการเลือกปริมาณในการซื้อ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) อธิบายถึงกระบวนการและกิจกรรมของบุคคลในการแสวงหา การเลือก การตัดสินใจซื้อ การใช้ และการประเมินผลสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้บริโภค โดยพฤติกรรมดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม สังคม ส่วนบุคคล และจิตวิทยา ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติและการตัดสินใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคยังประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ อีกทั้งโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคตามแนวคิด S-R (Stimulus-Response) อธิบายว่าพฤติกรรมการซื้อเกิดจากสิ่งกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมที่ส่งผล

ต่อกระบวนการคิดภายใน “กล่องดำของผู้ซื้อ” ก่อนจะแสดงออกเป็นการตอบสนองหรือพฤติกรรม การซื้อสินค้าและบริการในรูปแบบต่าง ๆ

2.4 ทฤษฎีความคาดหวัง

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Theory) เป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่คณะวิจัยนำมาเป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีดังกล่าวอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้รับบริการกับระดับความพึงพอใจที่เกิดขึ้นภายหลังการใช้บริการ ดังนั้นการนำทฤษฎีความคาดหวังมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงช่วยอธิบายระดับความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการรับรู้ประสบการณ์ของผู้รับบริการที่มีต่อการใช้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศศิธร เดชารัตน์ (2560) อธิบายว่า ความคาดหวังเป็นพฤติกรรมที่บุคคลสะสมจากประสบการณ์เดิมของตนและนำมาใช้เป็นเหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้สามารถนำไปสู่เป้าหมายที่ตนตั้งไว้หรือเป็นไปตามความต้องการของตนเอง

สุพจน์ ศรีสว (2562) ให้ความหมายว่า ความคาดหวังเป็นความคิด ความเชื่อ ความต้องการ หรือความมุ่งหวังของบุคคลที่มีต่อบุคคล การกระทำ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการคิดล่วงหน้า โดยคาดหวังว่าสิ่งที่ต้องการจะเกิดขึ้นได้ตามที่ตนคาดคิด ทั้งนี้ความคาดหวังของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความต้องการและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ปิยะสุตา แคว้นนนทรี (2544) ได้ให้ความหมายว่า ความคาดหวังเป็นการคาดการณ์ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาและคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อระดับความพึงพอใจของบุคคล

พัชรี ศรีสุข (2542, อ้างถึงใน สุพจน์ ศรีสว, 2562) อธิบายว่า ความคาดหวังเป็นการคาดคะเนหรือความมุ่งหวังของบุคคลต่อเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยข้อมูลจากอดีตและปัจจุบันเป็นพื้นฐานในการคาดการณ์ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของแต่ละบุคคล ความต้องการ บทบาทหน้าที่ และเป้าหมายของการกระทำ

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง การคาดการณ์หรือความมุ่งหวังของบุคคลต่อผลลัพธ์หรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยประสบการณ์ ความต้องการ และความเชื่อส่วนบุคคลเป็นพื้นฐาน ซึ่งความคาดหวังดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ พฤติกรรม และระดับความพึงพอใจของบุคคล

อริยา คูหา (2546) อธิบายเพิ่มเติมว่า เมื่อมนุษย์เติบโตขึ้นจนมีวุฒิภาวะทางความคิด ย่อมมีความต้องการ ความรู้สึก และเป้าหมายในชีวิตเป็นของตนเอง บุคคลจึงมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การดำเนินชีวิต หรือความสำเร็จในด้านอื่น ๆ

การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจึงมักเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคล ต่อผลลัพธ์ที่ต้องการได้รับ ซึ่งความคาดหวังดังกล่าวถือเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความ มุ่งมั่นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังได้รับการอธิบายอย่างเป็นระบบใน ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ซึ่งพัฒนาขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ของ Edward Tolman (1932) และต่อมาได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจนโดย Victor Vroom (1964) โดย Vroom อธิบายว่า แรงจูงใจของบุคคลในการกระทำหรือการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับความคาดหวังว่าความพยายามของตน จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่ กล่าวคือ บุคคลจะประเมินว่าตนมีความสามารถและทรัพยากร เพียงพอที่จะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาว่าผลลัพธ์จากการกระทำ นั้นมีคุณค่าและสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้มากน้อยเพียงใด

Vroom (1964, อ้างถึงใน ภัศรา อุทธา, 2558) กล่าวว่า การที่มนุษย์จะเลือกหรือตัดสินใจ กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นมีสาเหตุหรือแรงจูงใจโดยอาศัยเหตุผลและปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน มิได้เกิดจากเพียงปัจจัยหนึ่งปัจจัยเดียว การเลือกหรือพฤติกรรมเหล่านั้นจะเป็นระบบ ของกระบวนการทางจิตอันได้แก่ การรับรู้ ความเชื่อ และเจตคติโดยอธิบายถึงแรงจูงใจว่าคือ ผลของ การตอบสนององค์ประกอบ 3 ประการที่เรียกว่า “ทฤษฎี VIE” โดย Vroom (1964) ได้นำเสนอ แนวคิดในรูปแบบ VIE Model ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. Value (V) คุณค่าหรือความสำคัญที่บุคคลให้กับรางวัลหรือผลตอบแทนนั้น
2. Instrumentality (I) การรับรู้ว่าการปฏิบัติงานจะนำไปสู่ผลตอบแทนหรือรางวัล ที่ต้องการ
3. Expectancy (E) การรับรู้ของบุคคลว่าความพยายามของตนจะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงาน ที่ต้องการ

แนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายแรงจูงใจของบุคคลได้จากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ทั้งสาม โดย Vroom เสนอสมการว่า

$$\text{Motivation} = \text{Expectancy} \times \text{Instrumentality} \times \text{Valence}$$

กล่าวคือ แรงจูงใจของบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเชื่อว่าความพยายามของตนสามารถนำไปสู่ ผลการปฏิบัติงานที่ดี และผลการปฏิบัติงานนั้นจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่มีคุณค่าต่อความต้องการของตน

องค์ประกอบของความคาดหวัง

รัตนา สุขะนินทร์ (2547) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับ ความคาดหวังของผู้บริโภค (Expectation) ว่า ความคาดหวังเป็นทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือความปรารถนา ของผู้บริโภคที่คาดว่าจะได้รับการใช้บริการซึ่งหากผลการบริการสามารถตอบสนองได้ตาม ความคาดหวัง จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจ แต่หากไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังได้จะส่งผล ให้เกิดความไม่พึงพอใจต่อบริการนั้น

นอกจากนี้ยังเสนอว่า องค์ประกอบของความคาดหวังของผู้บริโภค สามารถแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. บริการที่พึงประสงค์ (Desired Service) คือ ระดับของบริการที่ผู้บริโภคคาดหวังหรือปรารถนาที่จะได้รับมากที่สุด
2. บริการที่เพียงพอ (Adequate Service) คือ ระดับบริการขั้นต่ำที่ผู้บริโภคมอบรับได้
3. ช่วงของการยอมรับบริการ (Zone of Tolerance) คือ ช่วงระหว่างบริการที่พึงประสงค์กับบริการที่เพียงพอ ซึ่งผู้บริโภคมอบรับได้

แนวคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ความคาดหวังของผู้บริโภคมีบทบาทสำคัญต่อการประเมินคุณภาพของบริการและระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

นอกจากนั้น ภัศรา อุทธา (2558) ได้กล่าวถึงความคาดหวังของผู้รับบริการว่า สามารถจำแนกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

1. สิ่งที่ได้เห็นได้ ผู้รับบริการคาดหวังที่จะได้เห็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดเตรียมไว้ว่ามีไว้เพียงพอแก่การให้ความสะดวกต่าง ๆ มากน้อยเท่าใด เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีความทันสมัยหรือไม่ จัดเตรียมบุคลากรไว้อย่างไร มากเพียงพอแก่การที่จะให้บริการหรือไม่ มีเครื่องมือสื่อสารที่พร้อมจะให้ความสะดวกหรือไม่ มีวัสดุต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกอย่างไร
2. ความรู้สึกร่วม ผู้รับบริการคาดหวังที่จะได้รับการต้อนรับดูแลอย่างใกล้ชิด ต้องการคำกล่าวทักทายที่ยกย่อง การแสดงกิริยาสุภาพ คำพูดไพเราะ ให้ความเอาใจใส่ และมีความเป็นกันเอง เมื่อมีข้อสงสัยจะต้องได้รับคำตอบชี้แจง หรือจัดหาให้ตามความต้องการ ผู้รับบริการทุกคนคาดหวังที่จะได้รับความสนใจให้ความสำคัญและให้เกียรติ
3. การสนองตอบ ผู้รับบริการคาดหวังว่าผู้ให้บริการจะมีความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงใจและจริงจัง เมื่อต้องการความสะดวกอย่างใดจะได้รับบริการที่ทันท่วงที มีความสะดวกรวดเร็วทันใจและได้รับประโยชน์สูงสุด
4. การให้หลักประกัน ผู้รับบริการคาดหวังว่าจะมีผู้ให้บริการที่มีความรู้ในเรื่องที่จะบริการอย่างแท้จริง เป็นผู้มีความรู้ที่รับเรื่องอันเป็นปัญหาและสามารถพูดด้วยอย่างเปิดเผย ด้วยความไว้วางใจ ช่วยแก้ปัญหาให้ได้ รวมทั้งสามารถสร้างความมั่นใจว่าจะได้บริการที่มีคุณภาพ คุ่มค่าและถูกต้องสมบูรณ์
5. ความเชื่อถือได้ ผู้รับบริการคาดหวังว่าผู้ให้บริการมีความสามารถในการปฏิบัติตามที่สัญญาด้วยการให้บริการที่ถูกต้องสะดวก รวดเร็ว ด้วยการยึดมั่นในคำสัญญาที่จะให้บริการในเรื่องต่าง ๆ ความคาดหวังของผู้ใช้บริการมีสิ่งที่เห็นได้ อันได้แก่ การให้สิ่งอำนวยความสะดวก ความทันสมัยของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดให้มีเครื่องมือสื่อสาร การจัดให้มีบุคลากรช่วยดูแลเอาใจใส่ และได้รับบริการจากบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ บางครั้งความคาดหวังเป็นสิ่งที่เกิดจากความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วม ได้แก่ การต้อนรับดูแล ความเอาใจใส่เป็นกันเอง การยกย่องพูดไพเราะ การสนองตอบความเรียกร้องต้องการแสดงความสนใจ ให้ความสำคัญและให้เกียรติ

การสนองตอบด้วยความเต็มใจในการให้ความช่วยเหลือ การให้บริการ ที่ทันท่วงที สะดวกรวดเร็ว ทันใจ ได้รับประโยชน์สูงสุดเป็นสิ่งที่อยู่ในความคาดหวังของผู้รับบริการทุกคน เหตุที่ผู้รับบริการต้องการความเอาใจใส่เพราะคาดว่าจะได้รับบริการที่ให้อย่างมีความเต็มใจ อันจะเป็นหลักประกันว่าเป็นบริการที่คุ้มค่าสมราคา และถ้าจะทำให้เกิดความชื่นชมประทับใจเป็นพิเศษจะต้องได้รับสิ่งที่ดี ๆ เหนือความคาดหวังขึ้นไป

ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังของผู้บริโภค มีหลายปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อความคาดหวังของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย

1. ความต้องการของลูกค้าแต่ละราย (Personal Need) ลูกค้าแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัว มีพฤติกรรม และอยู่ในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ลูกค้าแต่ละรายอาจมีความต้องการพื้นฐานที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งความต้องการพื้นฐานนี้อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำหน้าที่กำหนดระดับความคาดหวังของลูกค้า

2. ประสบการณ์ในอดีต (Past Experience) แบ่งออกเป็น

- ประสบการณ์ในอดีตของลูกค้าเก่าที่เคยมาใช้บริการ กล่าวคือ “แต่ก่อน ลูกค้าเคยได้รับบริการอย่างไร ปัจจุบันและในอนาคตลูกค้าคาดหวังว่าจะต้องได้รับบริการอย่างนั้น”

- ประสบการณ์จากการใช้บริการของคู่แข่ง กล่าวคือ ลูกค้าบางรายอาจเคยใช้บริการจากผู้ให้บริการรายอื่นมาก่อน ลูกค้าจะนำระดับการให้บริการนั้นมาตั้งเป็นความคาดหวังต่อผู้ให้บริการรายใหม่ที่ตนกำลังจะไปใช้บริการ

3. การสื่อสารถึงลูกค้าในรูปแบบต่าง ๆ แบ่งออกเป็น การสื่อสารทางการตลาดสู่ผู้บริโภค การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การขายโดยพนักงานขาย รวมถึงการสื่อสารทางการตลาดรูปแบบอื่น ๆ ที่ไปถึงตัวผู้บริโภค ได้แสดงบทบาทสำคัญในการสร้างความคาดหวังขึ้นในใจของผู้บริโภค การสื่อสารจากองค์ประกอบภายในองค์กร แบ่งออกเป็น

- อัตราค่าบริการ ปัจจัยนี้มีอิทธิพลอย่างยิ่งสำหรับผู้บริโภคในการกำหนดระดับความคาดหวังที่มีต่อธุรกิจบริการ ซึ่งลูกค้าย่อมต้องมีความคาดหวังสูงสำหรับบริการที่มีอัตราค่าบริการที่สูง และมีความคาดหวังต่ำต่อบริการที่มีอัตราค่าบริการที่ต่ำ

- การตกแต่งสถานที่ทั้งภายนอก-ภายใน สิ่งอำนวยความสะดวก และอุปกรณ์ในการให้บริการ ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของผู้บริโภคเช่นกัน ซึ่งแน่นอนว่าสถานบริการที่หรูหรา มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันและอุปกรณ์ที่ทันสมัย จะส่งผลให้ระดับความคาดหวังของลูกค้ามีต่อบริการสูงขึ้นตามไปด้วย

4. ปัจจัยทางสภาพการณ์ (Situational Factors) กล่าวคือ สถานการณ์ หรือจังหวะโอกาสที่ลูกค้าเข้ามาใช้บริการจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับความคาดหวังของลูกค้า

5. ลูกค้าบอกกันแบบปากต่อปาก (Word-of-Mouth Communication) การที่ลูกค้ามีการสื่อสารถึงกันเองเกี่ยวกับการบริการทั้งในทางที่ดีและในทางที่ไม่ดี เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคาดหวัง

สรุปได้ว่า ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation Theory) เป็นการอธิบายความคาดหวัง การคาดการณ์ต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งมีพื้นฐานจากประสบการณ์ ความต้องการ และการรับรู้ของแต่ละบุคคล และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งความคาดหวังของผู้รับบริการยังมีบทบาทสำคัญต่อการประเมินคุณภาพบริการและระดับความพึงพอใจ โดยผู้รับบริการจะเปรียบเทียบผลการบริการที่ได้รับกับระดับบริการที่ตนคาดหวังไว้ โดยการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาความหวังของผู้รับบริการด้านองค์ความรู้ การจัดแสดง การจองหรือติดต่อขอเข้าชม เจ้าหน้าที่ นำชม และสิ่งอำนวยความสะดวก

2.5 แนวคิดความพึงพอใจ

แนวคิดความพึงพอใจ (Satisfaction Concept) เป็นแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแนวคิดความคาดหวัง เนื่องจากความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังก่อนใช้บริการกับประสบการณ์หรือการบริการที่ได้รับจริง หากการบริการสามารถตอบสนองหรือสูงกว่าความคาดหวังของผู้รับบริการจะก่อให้เกิดความพึงพอใจ ในทางตรงกันข้ามหากผลการบริการต่ำกว่าความคาดหวังอาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจ ดังนั้นคณะวิจัยใช้แนวคิดความพึงพอใจเป็นแนวคิดสำคัญที่อธิบายระดับการรับรู้และการประเมินผลของผู้รับบริการภายหลังการใช้บริการ การนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้สามารถประเมินระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจหรือความพอใจ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Satisfaction” ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

น้ำลีน เทียมแก้ว (2561) ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ ส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการของตนเอง

คณะวิจัยวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น (2563) ความพึงพอใจของบุคคลเป็นระดับความรู้สึกที่มีผลจากการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับกับความคาดหวัง หากผลประโยชน์ที่ได้รับมีมากกว่าความคาดหวัง ส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางบวกคือความรู้สึกพึงพอใจ ในขณะเดียวกันหากผลประโยชน์ที่ได้รับมีน้อยกว่าความคาดหวังส่งผลให้เกิดความรู้สึกทางลบคือความรู้สึกไม่พึงพอใจ

ราณี เขาวนปรีชา (2558, น. 18, อ้างถึงใน จิราภา เขมาเบญจพล, 2563) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้องโดยความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุตามจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ความพึงพอใจต่อการใช้บริการจึงเป็นความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการมีต่อสถานบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้น

Shelli (1995, p. 9, อ้างถึงใน จิราภา เขมาเบญจพล, 2563) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ สรุปว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ บุคคลจะตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุความต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจของแต่ละบุคคลนั้นจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพและลักษณะส่วนบุคคล

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเนื่องมาจากทัศนคติ ผลกระทบจากภายนอก สภาพแวดล้อม ปัจจัยอื่น ๆ การเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าและความประทับใจที่ได้รับ กับความคาดหวังที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ กลายเป็นความพึงพอใจ โดยงานวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดแสดง การจองหรือติดต่อขอเข้าชม เจ้าหน้าที่นำชม และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ ส่วนหนึ่งมุ่งศึกษาถึงความพึงพอใจที่มีต่อการให้บริการของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ด้วยเหตุนี้ คณะวิจัยขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการ ดังนี้

ความพึงพอใจในการบริการ

ธีรกิต นวรัตน์ ณ อยุธยา (2557, อ้างถึงใน จิราภา เขมาเบญจพล, 2563) ได้กล่าวถึงแนวคิดการสร้าง ความพึงพอใจของลูกค้าว่า ความพึงพอใจของลูกค้าจะเกิดจากประสบการณ์จากการให้บริการอย่างเต็มที่จนสุดความสามารถ ลูกค้าจะรู้สึกว่าคุณค่าที่ได้มาใช้บริการ ความพึงพอใจสำหรับการบริการนั้นสร้างได้ยากกว่าสินค้า เนื่องจากคุณภาพของสินค้าที่เป็นสิ่งที่พัฒนามาแล้วอยู่นิ่งไม่เปลี่ยนแปลง แต่คุณภาพการบริการขึ้นกับพนักงาน ซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามอารมณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ หรือลูกค้าที่มาใช้บริการบางรายอาจจะมีความต้องการเฉพาะที่มากเกินไปเกินความต้องการที่พนักงานจะให้บริการได้อย่างเต็มที่จึงทำให้เกิดความไม่พอใจ ดังนั้น ปัจจัยหลักในการสร้างความพึงพอใจมี 3 ประการดังนี้

1. ผู้รับบริการ มีความต้องการและความคาดหวังสำหรับการบริการที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน รวมทั้งความต้องการนั้นยังเปลี่ยนไปสำหรับการบริการแต่ละครั้ง
2. ผู้ให้บริการ ความพึงพอใจของลูกค้ามีผลจากความรู้ ความสามารถ ความพร้อมในด้านกายและอารมณ์ในขณะที่ให้บริการ รวมถึงความเต็มใจในการให้บริการของพนักงาน

3. สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น อากาศ แสงแดด เก้าอี้ โต๊ะ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ยิ่งไปกว่านั้นความพึงพอใจของลูกค้ายังมีผลจากจำนวนลูกค้าที่มาใช้บริการด้วย อาทิ แลวที่ยาวเหยียดของธนาคารในวันศุกร์ ย่อมสร้างความไม่พอใจใช้บริการหรือหากจำเป็นต้องใช้บริการธนาคารในวันนั้น ลูกค้าจะมีแนวโน้มของความไม่พอใจสูงกว่าปกติ สิ่งที่ได้ทำคือต้องจัดการแลวอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้น Millet (1954, p. 109, อ้างถึงใน ภัศรา อุทธา, 2558) กล่าวถึงเป้าหมายสำคัญของการบริการ คือ การสร้างความพอใจในการให้บริการแก่ประชาชนโดยมีแนวทางคือ

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) หมายถึง ความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มีฐานคติที่ว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน ดังนั้นประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่ของกฎหมาย ไม่มีการแบ่งแยกในการกีดกันในการให้บริการ ประชาชนจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลที่เข้ามาตราฐานการให้บริการเดียวกัน

2. การให้บริการตรงเวลา (Timely Services) หมายถึง การบริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงต่อเวลา ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิผลเลยถ้าไม่มีการตรงต่อเวลา ซึ่งจะสร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชน

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีลักษณะมีจำนวนการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม (The Right Quantity At The Right Geographical Location) ความเสมอภาคหรือการตรงต่อเวลาจะไม่มี ความหมายเลยถ้ามีจำนวนการให้บริการไม่เพียงพอ และสถานที่ตั้งที่ให้บริการสร้างความไม่ยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยที่ให้บริการว่าจะให้หรือหยุดบริการเมื่อใดก็ได้

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progression Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการปรับปรุงคุณภาพและผลการปฏิบัติงาน กล่าวคือ การเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

ความสำคัญของความพึงพอใจในการบริการ

เป้าหมายสูงสุดของความสำเร็จในการดำเนินงานบริการนั้นอยู่กับกลยุทธ์การสร้าง ความพึงพอใจให้กับลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจในการบริการที่ได้รับจนติดใจ และกลับมาใช้บริการเป็นประจำ การศึกษาความพึงพอใจของลูกค้าตลอดจนผู้ปฏิบัติงานบริการ จึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้จะนำมาซึ่งความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันทางการตลาดเพื่อความก้าวหน้าและการเติบโตของธุรกิจบริการอย่างไม่หยุดยั้ง และส่งผลให้สังคมส่วนรวมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่าความพึงพอใจมีความสำคัญต่อลูกค้าดังนี้

1. ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของการบริการ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานบริการจำเป็นต้องสำรวจความพึงพอใจของลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่บริการ และลักษณะของการนำเสนอบริการที่ลูกค้าชื่นชอบ เพราะข้อมูลดังกล่าวจะบ่งบอกถึงการประเมินความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของลูกค้าต่อคุณสมบัติของการบริการที่ลูกค้าต้องการและวิธีตอบสนองความต้องการแต่ละอย่างในลักษณะที่ลูกค้าปรารถนา ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ให้บริการในอันที่จะตระหนักถึงความหวังของลูกค้า และสามารถตอบสนองบริการที่ตรงกับลักษณะและรูปแบบที่ลูกค้าคาดหวังไว้ได้จริง

2. ความพึงพอใจของลูกค้าเป็นตัวแปรสำคัญในการประเมินคุณภาพของการบริการ หากกิจการใดนำเสนอบริการที่ดี มีคุณภาพตรงกับความต้องการแสดงความคาดหวังของลูกค้า ย่อมส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจต่อบริการนั้น และมีแนวโน้มจะใช้บริการซ้ำอีกต่อไป

3. ความพึงพอใจของลูกค้า เป็นตัวผลักดันคุณภาพชีวิตที่ดี เมื่อองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของความพึงพอใจของลูกค้า จะพยายามค้นหาปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจของลูกค้าสำหรับนำเสนอบริการที่เหมาะสมเพื่อการแข่งขันแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดของธุรกิจบริการ ลูกค้าย่อมได้รับการบริการที่มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการที่ตนคาดหวังไว้ได้ การดำเนินชีวิตที่ต้องพึ่งพาการบริการในหลาย ๆ สถานการณ์ ทุกวันนี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย เพราะการบริการในหลายด้านช่วยอำนวยความสะดวกและแบ่งเบาภาระการตอบสนองความต้องการของบุคคลด้วยตนเอง

แนวทางการเสริมสร้างความพึงพอใจในการบริการ (พิมล เมฆสวัสดิ์, 2550, อ้างถึงใน น้ำริน เทียมแก้ว, 2561)

ความพึงพอใจในการบริการเป็นสิ่งที่ผู้ดำเนินการต้องคำนึงถึงทั้งในฐานะผู้ให้บริการ และต้องคาดคิดในฐานะของผู้รับบริการร่วมด้วย เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในการบริการ โดยสามารถกระทำผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ตรวจสอบความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ใช้อย่างสม่ำเสมอผ่านการซักถามโดยตรง การสำรวจความคิดเห็น เพื่อศึกษาถึงความคาดหวังและระดับความพึงพอใจในการบริการที่ผู้รับบริการหรือผู้ใช้มีต่อการให้บริการ ร่วมกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่เป็นผู้ปฏิบัติโดยตรง ทั้งสองสิ่งจะทำให้ผู้ดำเนินการทราบถึงความคาดหวัง และความพึงพอใจในการบริการที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อที่จะได้นำไปพัฒนากระบวนการให้บริการที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้ใช้ได้

2. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางขององค์กรให้ชัดเจน ซึ่งผู้ดำเนินการจะต้องกำหนดทิศทางและจุดยืนของหน่วยงานให้ชัดเจน นั่นคือ มีเป้าหมายที่จะตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้รับบริการหรือผู้ใช้ โดยสอดคล้องต่อแนวโน้มพฤติกรรมของผู้รับบริการหรือผู้ใช้ และความพร้อมของผู้ให้บริการที่จะดำเนินการให้มีคุณภาพ

3. การกำหนดยุทธศาสตร์การบริการที่มีประสิทธิภาพ โดยจะต้องมีการกำหนดฐานะของตนเองในการแข่งขันด้านการบริการ กำหนดกลุ่มผู้รับบริการเป้าหมาย ศึกษาจุดแข็งจุดอ่อน

ของตนเอง จากนั้นจึงกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ร่วมกับการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาปรับใช้เพื่อให้เกิดการบริการที่สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย และสามารถเข้าถึงผู้รับบริการ หรือผู้ใช้จำนวนมากได้

4. การพัฒนาคุณภาพและความสัมพันธ์ในกลุ่มบุคลากรให้บริการ เพื่อให้ผู้ให้บริการทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน รับผิดชอบต่อการสร้างสรรค์ ความเอาใจใส่ ความทุ่มเทในการทำงาน โดยมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างเสริมคุณภาพในการให้บริการ

5. การนำกลยุทธ์การสร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการหรือผู้ใช้ไปปฏิบัติ และประเมินผลผ่านการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการหรือผู้ใช้ มีการกำหนดเป้าหมายและเกณฑ์วัดที่ชัดเจน รวมถึงผลตอบแทนการปฏิบัติตามเป้าหมายเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานบริการตามกลยุทธ์ที่วางไว้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่เกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังก่อนการให้บริการกับประสบการณ์หรือผลการบริการที่ได้รับจริง หากการบริการสามารถตอบสนองหรือสูงกว่าความคาดหวังจะก่อให้เกิดความพึงพอใจ แต่หากต่ำกว่าความคาดหวังจะนำไปสู่ความไม่พึงพอใจ นอกจากนี้ ความพึงพอใจยังเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินคุณภาพการให้บริการ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และสภาพแวดล้อมของการบริการ ดังนั้น การวิจัยเพื่อศึกษาความพึงพอใจจึงมีบทบาทสำคัญในการนำข้อมูลไปใช้พัฒนาคุณภาพการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ

นอกจากนี้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้คณะวิจัยได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ดังนี้

การใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ

การมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ ถือว่าเป็นการเปิดรับองค์ความรู้จากสื่อของพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง การเยี่ยมชมแบบ Walk-in การเข้าร่วมอบรมวิชาของแผ่นดิน การจัดอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวัฒนธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ) เป็นต้น ซึ่งการเปิดรับข่าวสารนี้จะส่งผลต่อการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ โดย กาญจนา แก้วเทพ (2553, น. 285-286) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับแนวคิดหลักของการวิเคราะห์การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อ ดังนี้

1. โดยส่วนใหญ่ในการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น คนเรามีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เพื่ออาชีพการงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกซื้อ เพื่อควบคุมสถานการณ์เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการลงมือกระทำ เป็นต้น

2. เมื่อมีความตั้งใจที่แน่นอนดังกล่าว การเข้าไปใช้สื่อจึงมิใช่กิจกรรมที่ทำไปตามยถากรรมหรือไร้เป้าหมาย หากแต่เป็นกิจกรรมที่มีเป้าประสงค์ที่แน่นอน (Goal – Oriented Activity)

3. ท่ามกลางสภาวะการแสดงหาข่าวสารของผู้รับสารนี้ สื่อมวลชนมิได้เป็นทางเลือกเดียวของบุคคล หากทว่าเป็นตัวเลือกตัวหนึ่งท่ามกลางตัวเลือกอื่น ๆ และสื่อมวลชนคงต้องพบว่าแหล่งข่าวสารอื่น ๆ มีฐานะเป็นคู่แข่งไปโดยปริยาย ซึ่งหลักการข้อนี้มันมีนัยยะที่ลดสถานะและความสำคัญของสื่อมวลชนที่มีต่อบุคคลลงมา

4. สำหรับทิศทางที่บุคคลจะเลือกแสวงหาและใช้สื่อประเภทใดนั้น จะเกิดจากความต้องการบุคคลนั้นเป็นปฐมเหตุ จากนั้นความต้องการดังกล่าวจะถูกแปรมาเป็นแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะผลักดันให้บุคคลเคลื่อนไหวเข้าหาการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ

นอกจากนั้น Katz et al. (As Cited in LittleJohn, 1992, pp. 364 – 365) ได้ศึกษาโดยเน้นผู้รับสาร (Media Consumer) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น โดยได้ศึกษาว่าผู้รับสารมีกระบวนการเลือกใช้อย่างไร กระบวนการดังกล่าวนี้คือพฤติกรรมการสื่อสาร (Communication Behavior) ที่ครอบคลุมถึงภูมิหลังของผู้รับสาร รวมทั้งเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ตรงของผู้รับสารที่มีต่อสื่อจากการศึกษาพบว่า การใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจในการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ

1. ผู้รับสารอยู่ในฐานะเป็นผู้สวามิภักดิ์ (Active) มีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนเสมอในการสื่อสาร (Goal Directed)

2. การใช้สื่อหรือการเปิดรับสื่อหนึ่ง ๆ ที่ผู้รับสารได้เลือกสรรแล้ว เพื่อสนองต่อความต้องการของตนเอง มิใช่เป็นการเปิดรับสารที่เลื่อนลอย หรือเป็นผลชักจูงจากผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว

3. ความพึงพอใจในสื่อเกิดขึ้นเมื่อการเปิดรับสื่อหรือการใช้สื่อที่ผู้รับสารเลือกเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกัน ผู้ส่งสารกลับจำเป็นต้องแข่งขันเพื่อการให้บริการที่ผู้รับสารพึงพอใจ มิใช่เกิดจากตัวผู้ส่งสารเองนั้นพอใจจากการส่งสารก่อนหน้า

โดยการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการถึงความรู้สึของผู้รับบริการภายหลังจากที่ได้มาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ การที่ผู้รับบริการได้นำองค์ความรู้จากการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นต่อตนเองและต่อผู้อื่น

2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

คณะวิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning Theory) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากทฤษฎีดังกล่าวมุ่งอธิบายกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการอบความคิด ความเข้าใจ และพฤติกรรม ผ่านการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตีความประสบการณ์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของแหล่งเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ที่มุ่งถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้รับบริการ การใช้แนวคิดนี้ช่วยอธิบายว่าการเข้ารับบริการหรือการเรียนรู้จากกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ สามารถส่งผลต่อการรับรู้ ความเข้าใจ และการปรับเปลี่ยนมุมมองหรือพฤติกรรมของผู้รับบริการได้อย่างไร นอกจากนี้ยังช่วยให้การวิเคราะห์ผลการวิจัยสามารถสะท้อนถึงบทบาทของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในฐานะแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของผู้รับบริการได้อย่างเป็นระบบ

ความหมาย

ฉนรส อภิญญาลังกร (2566) ให้ความหมายการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง คือกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนกรอบอ้างอิงทั้งโลกทัศน์ ความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรม

Jack Mezirow (2009) ให้คำนิยามต่อคำว่า Transformative Learning ว่า “กระบวนการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิดอย่างจริงจัง (Critical Reflection) ที่นำไปสู่การให้ความหมายใหม่ที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น แยกความแตกต่างได้ชัดเจนขึ้น และบูรณาการความเข้าใจจากประสบการณ์ของตนอย่างแท้จริง การเรียนรู้นี้รวมทั้งการนำเอาความเข้าใจดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติด้วย”

วิจารณ์ พาณิช (2558) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ในทุกระดับอายุและทุกระดับการศึกษาล้วนต้องเป็น Transformative Learning ทั้งสิ้น คือเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตน ในลักษณะของการให้ความหมายใหม่ของสิ่งต่าง ๆ เรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ความมุ่งมั่น และพฤติกรรม หรือกล่าวว่า เป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Mindset Change) หรือเปลี่ยนโลกทัศน์

ดังนั้นกล่าวได้ว่า การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนกรอบอ้างอิงหรือโลกทัศน์ที่ใช้ในการทำ ความเข้าใจประสบการณ์ของตน ผ่านกระบวนการสะท้อนคิดอย่างลึกซึ้งและการให้ความหมายใหม่ต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้น

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ตามแนวคิดของ Mezirow เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนกรอบความคิดหรือกรอบการให้ความหมายของบุคคล ผ่านการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์และประสบการณ์ใหม่ โดย Mezirow ได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้

สู่การเปลี่ยนแปลงเป็น 10 ขั้นตอน ซึ่งอธิบายพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงทางความคิด และพฤติกรรมของบุคคลอย่างเป็นลำดับ (Mezirow, 2000, อ้างถึงใน ฆนรส อภิญาลังกร, 2566)

ขั้นตอนแรกเริ่มจาก การเผชิญกับภาวะสับสนงงงหรือความไม่สอดคล้องของประสบการณ์ (Disorienting dilemma) ซึ่งเป็นเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่ทำลายกรอบความคิดเดิมของบุคคล ทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อความเชื่อหรือความเข้าใจที่เคยมีอยู่เดิม ต่อมาบุคคลจะเข้าสู่ขั้นการสำรวจตนเอง (Self-examination) ซึ่งเป็นกระบวนการใคร่ครวญสะท้อนตนเองเกี่ยวกับบทบาท ความเชื่อ หรือความรู้สึกของตน จากนั้นจึงเกิดการประเมินสมมติฐานเดิมอย่างมีวิจารณญาณ (Critical assessment of assumptions) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความเชื่อ ค่านิยม หรือกรอบความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม วัฒนธรรม หรือจิตวิทยา

เมื่อบุคคลเริ่มตระหนักถึงข้อจำกัดของกรอบความคิดเดิมแล้ว จะเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความไม่พึงพอใจกับผู้อื่น (Relating discontent with others) ซึ่งนำไปสู่การสนทนาและการแบ่งปันความคิดเห็นร่วมกัน ต่อจากนั้นบุคคลจะเริ่มสำรวจทางเลือกใหม่ของบทบาท ความสัมพันธ์ และการกระทำ (Exploration of options for new roles, relationships, and actions) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้บุคคลมองเห็นแนวทางใหม่ในการดำเนินชีวิต

ในขั้นตอนต่อมา บุคคลจะวางแผนเพื่อการปฏิบัติ (Planning a course of action) และแสวงหาความรู้หรือทักษะที่จำเป็น (Acquisition of knowledge and skills) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จากนั้นจะมีการทดลองบทบาทหรือพฤติกรรมใหม่ (Provisional trying of new roles) ซึ่งเป็นช่วงที่บุคคลเริ่มนำแนวคิดใหม่ไปทดลองใช้ในชีวิตจริง เมื่อเกิดประสบการณ์และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ บุคคลจะสามารถพัฒนาความสามารถและความเชื่อมั่นในตนเอง (Building competence and self-confidence) ในบทบาทใหม่ที่ได้เลือกไว้

ขั้นตอนสุดท้ายคือ การบูรณาการมุมมองใหม่เข้ากับชีวิต (Reintegration) ซึ่งเป็นการนำความรู้และประสบการณ์ใหม่มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกรอบความคิด ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคลอย่างยั่งยืน กระบวนการดังกล่าวถือเป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาความเป็นอิสระทางความคิด หรือ Emancipatory Learning ซึ่งทำให้บุคคลสามารถตระหนักรู้และกำหนดทิศทางชีวิตของตนเองได้อย่างมีเหตุผล (Mezirow, 2000, อ้างถึงใน ฆนรส อภิญาลังกร, 2566)

ฆนรส อภิญาลังกร (2566) ได้สรุปหัวใจสำคัญของการออกแบบตามแนวคิดของ Mezirow ว่าประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ศูนย์กลางของประสบการณ์ การสะท้อนอย่างมีวิจารณญาณ และการสนทนาแบบใช้เหตุผล ตลอดกระบวนการสร้างความหมายในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง

ประการแรก ประสบการณ์ของผู้เรียน เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นสาระสำคัญทางด้านจิตใจของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางสังคม โดยเฉพาะประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรม เป็นช่วงสำคัญที่แตกหน่อไปสู่การสะท้อน

เชิงวิพากษ์ ซึ่งต้องอาศัยการอธิบายประสบการณ์ของผู้เรียน และการเชื่อมโยงประสบการณ์นั้นไปสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ประการที่สอง การสะท้อนเชิงวิพากษ์ ซึ่งมีพื้นฐานจากแนวคิดของ Habermas เป็นภาพของการใช้เหตุผลผ่านการวิเคราะห์ โดยอธิบายในบริบทของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ทำให้ผู้คนหันมาตระหนักในสิ่งที่ตนไม่เคยตระหนักมาก่อน เนื่องจากที่ผ่านมาอาจได้รับความจริงเพียงบางส่วน รวมถึงความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ทำให้ย้อนกลับไปคิดถึงประวัติศาสตร์ของผู้คน การสะท้อนเชิงวิพากษ์ต้องอาศัยคำถามที่กระทบต่อศีลธรรมจรรยาในความเชื่อและประสบการณ์เดิม ทำให้เกิดความขัดแย้งในความคิด ความรู้สึก และการกระทำ อันเกี่ยวข้องกับมโนธรรมสำนึก เป็นการรับรู้ที่ขัดแย้งกับความรู้ในความจริงที่บิดเบี้ยว ทั้งในด้านธรรมชาติและการใช้ความรู้ รวมถึงการกระทำที่ไม่คงเส้นคงวา อันเกิดจากความคิดรวบยอดของตนเอง กลไกทางสังคม และข้อจำกัดทางภาษา อันเป็นผลจากการรับรู้ การตระหนักในความจริงที่ไม่คงเส้นคงวานี้จะนำไปสู่การยึดถือความจริงและการปฏิบัติในความสัมพันธ์ที่มีต่อโลกใหม่ ดังนั้น “การสะท้อน” จึงเป็นกระบวนการที่แสดงการเปลี่ยนแปลงทาง “จิตใจ” และเป็นกระบวนการที่หมุนกลับไปสู่การตัดสินความยุติธรรมตามความรู้ใหม่ที่บุคคลรู้สึก เชื่อ และปฏิบัติ

ประการที่สาม การสนทนาและวิวาทะโดยใช้เหตุผล เป็นสาระสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นกลไกที่นำไปสู่การสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง แตกต่างจากการสนทนาโดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการสนทนาที่ใช้เมื่อบุคคลมีเหตุผลเพียงพอต่อการตั้งคำถาม ผ่านสมรรถนะที่สมบูรณ์เพื่อนำมาซึ่งความจริงที่แท้ ความพอเหมาะที่สมเหตุสมผลเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นตามบรรทัดฐานของสังคมหรือตรงกับความรู้สึก โดยพิจารณาว่าคำถามใดเป็นคำถามที่นำไปสู่ความเชื่อถือในเรื่องราวของบุคคล (Mezirow, 1991)

การสนทนาในฐานะกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงตั้งอยู่บนฐานความเชื่อหลายประการ ได้แก่ การสนทนาที่เป็นเหตุผลจะทำให้พบกับเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจกับผู้อื่น รวมถึงเป็นการขับเคลื่อนด้วยลักษณะทางภาวะวิสัย อีกทั้งทุกการกระทำและทุกเรื่องราวสามารถถูกเปิดไปสู่ข้อคำถามและการอภิปรายผล นอกจากนี้ มีประเด็นด้านการทำความเข้าใจขึ้นอยู่กับการให้น้ำหนักของหลักฐานและการหยั่งรู้ในเรื่องราว มองเห็นจุดแข็งของเนื้อเรื่อง และสามารถใช้จุดแข็งไปสนับสนุนหรือโต้แย้งในเรื่องราว รวมถึงเป้าหมายเบื้องต้นคือ สนับสนุนความเข้าใจระหว่างกลุ่มภายใต้การวิวาทะอย่างเป็นทางการเป็นผลต่อประสบการณ์ และการสะท้อนอย่างมีวิจารณญาณเป็นบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ โดยการสนทนาเป็นสื่อกลางของการสะท้อนอย่างมีวิจารณญาณอันส่งผลต่อการปฏิบัติ ขณะเดียวกันประสบการณ์ก็เป็นตัวสะท้อนความคิดและความเชื่อ

ขณะเดียวกัน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ Jürgen Habermas ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดย Habermas เสนอสมมติฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้

ของมนุษย์ว่าการเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะสำคัญ ได้แก่ Instrumental Learning และ Communicative Learning (Habermas, 1971)

Instrumental Learning หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการควบคุมหรือจัดการสภาพแวดล้อม และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์เชิงเหตุผล และการทดลอง ซึ่งมักพบในศาสตร์ด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ขณะที่ Communicative Learning เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสื่อสารและการทำความเข้าใจผู้อื่น โดยผู้เรียนพยายามตีความความหมายของสิ่งที่ผู้อื่นต้องการสื่อสารผ่านกระบวนการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเรียนรู้ลักษณะนี้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพในบรรยากาศที่เปิดกว้าง เป็นอิสระ และมีความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศอย่างครบถ้วน

วิจารณ์ พานิช (2558) ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาอธิบายการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง โดยมองว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เกี่ยวข้องกับชุดสมมติฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งอธิบายว่ามนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีลักษณะการคิดแบบไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflective Thinker) จะตระหนักว่ามนุษย์มีมุมมองที่แตกต่างกันเนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับหลักฐาน (Evidence) อำนาจ (Authority) และการตีความ (Interpretation) อย่างไรก็ตาม การหาข้อยุติหรือความเข้าใจร่วมกันสามารถทำได้ผ่านกระบวนการวิเคราะห์หลักฐาน การรับฟังความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การอภิปราย และการพิจารณาผลกระทบของทางเลือกต่าง ๆ ตามแนวคิดของ John Dewey

Habermas (1971) เสนอว่าการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์สามารถเกิดขึ้นได้ 2 แนวทาง คือ

- แนวทาง Empirical-Analytical ซึ่งเน้นการสร้างทฤษฎีจากการทดลองหรือประสบการณ์จริง
- แนวทาง Reconstructive ซึ่งมุ่งเน้นการตีความและทำความเข้าใจมนุษย์และสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning: TL) จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Reconstructive ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคล (Habermas, 1971, อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2558)

การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเปลี่ยนแปลงกรอบความคิดหรือกรอบการให้ความหมายของบุคคล โดยทำให้ความคิดมีความครอบคลุมและลึกซึ้งมากขึ้น เปิดกว้างต่อมุมมองที่หลากหลาย และมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ดังกล่าวเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นพลวัตและสามารถเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง

กลไกของการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การทบทวนความรู้เดิม
2. การเรียนรู้ความหมายใหม่
3. การเปลี่ยนแปลงความหมายเดิม
4. การเปลี่ยนแปลงกรอบการให้ความหมาย

โดยการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงถือเป็นการเรียนรู้ในระดับที่ลึกที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงกรอบการให้ความหมาย ซึ่งเกิดจากการท้าทายความเชื่อหรือกรอบความคิดเดิมของบุคคล และการตรวจสอบเหตุผลในการตัดสินใจของตนเอง อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ลักษณะนี้ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น อำนาจ อุดมการณ์ ชนชั้น เชื้อชาติ และเพศ ซึ่งอาจส่งผลต่อกระบวนการตีความและการเปลี่ยนแปลงความคิดของบุคคล (วิจารณ์ พานิช, 2558)

ดังนั้น การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนกรอบความคิดหรือโลกทัศน์ของตนเองได้ ผ่านการสะท้อนคิด การสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

วิจารณ์ พานิช (2558) ยังได้เสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมีรากฐานมาจากทฤษฎีด้านการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning) และเชื่อมโยงกับแนวคิดของ Transformative Learning และ Communicative Learning ซึ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และคุณค่าของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจใหม่และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมุมมองของตน

โดยวิจารณ์ พานิช (2558) ได้นำเสนอ ปัจจัยหลัก (Core Elements) ของการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง 3 ประการ ได้แก่

1. ประสบการณ์เดิมของบุคคล ประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความเข้าใจเดิม และนำไปสู่การพัฒนาความคิดหรือมุมมองใหม่
 2. การสะท้อนคิดอย่างจริงจัง (Critical Reflection) การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเกิดจากการที่ผู้เรียนทบทวน ตรวจสอบ และตั้งคำถามต่อความเชื่อหรือกรอบความคิดเดิมของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและรอบด้านมากขึ้น
 3. สนทนา (Dialogue / Discourse) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดกว้างระหว่างผู้เรียนและผู้อื่น ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและทำให้เกิดมุมมองใหม่ที่หลากหลาย
- นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญเช่นกัน ได้แก่

1. มุมมองแบบองค์รวม (Holistic Perspective) การพิจารณาการเรียนรู้ในทุกมิติของมนุษย์ ทั้งด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรม
2. บริบทของการเรียนรู้ (Context) สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในการเรียนรู้มีผลต่อการเกิดกระบวนการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้สอนช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ทั้งนี้ การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีการจัดการความรู้ที่เหมาะสม โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ซึ่งควร

อยู่ในบรรยากาศของ ความไว้วางใจร่วมกัน (Mutual Trust) ทำให้ผู้เรียนสามารถแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ได้อย่างเต็มที่ (วิจารณ์ พานิช, 2558)

จากแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) สรุปได้ว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงมิใช่เพียงการเพิ่มพูนความรู้ หากแต่เป็นกระบวนการที่นำไปสู่ “การเปลี่ยนแปลงภายใน” ของผู้เรียน ทั้งในระดับของกรอบความคิด โลกทัศน์ และพฤติกรรม โดยมีแกนสำคัญอยู่ที่การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reflection) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการสนทนา และการบูรณาการประสบการณ์ใหม่เข้ากับความหมายเดิมอย่างลึกซึ้ง

เมื่อพิจารณาถึงพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในฐานะที่เป็นพิพิธภัณฑแห่งการเรียนรู้ในรูปแบบพิพิธภัณฑที่มีชีวิต ผ่านการจัดกิจกรรมและการจัดอบรมให้องค์ความรู้ในหลักสูตรต่างๆ แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการประเมินผล และนำไปสู่การออกแบบกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นแหล่งจัดแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตรเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็น “พื้นที่แห่งการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง”

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 คณะวิจัยทำการศึกษเกี่ยวกับงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับหัวข้อที่ได้จัดทำ ดังนี้

2.7.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ

ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และฟ้า วิไลขำ (2561) ศึกษาเรื่อง “พิพิธภัณฑ: แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21” สรุปว่า พิพิธภัณฑเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าและสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งการรู้จักตนเองและการรู้จักผู้อื่น ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 พิพิธภัณฑในศตวรรษที่ 21 จะเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ข้อมูลวิชาการ เชื่อมโยงวิชาการเข้ากับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคม และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนทุกคน ดังนั้นพิพิธภัณฑในประเทศไทยควรพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สถานที่การจัดแสดงและการส่งเสริมกิจกรรม การบริหารจัดการพื้นที่ ความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์ และบุคลากร

กฤษฎา เศรษฐถุดัน (2562) ศึกษาเรื่อง “พิพิธภัณฑในฐานะแหล่งการเรียนรู้ของประชาชน กรณีศึกษาการเปิดรับสื่อ การรับรู้ และทัศนคติของกลุ่มมิลเลนเนียลที่มีต่อพิพิธภัณฑธนาคารแห่งประเทศไทย” ผลการศึกษา พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารที่มีต่อพิพิธภัณฑธนาคารแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.99 โดยกลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร

จากสื่ออินเทอร์เน็ต มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.27 (2) เรื่องที่รับทราบข่าวสาร พบว่า ส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับ “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย” ในเรื่องที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 81 รองลงมา คือ เรื่องประวัติความเป็นมา ร้อยละ 73.25 (3) การรับรู้ที่มีต่อพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า มีการรับรู้ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.14 โดยรับรู้ในประเด็น “พิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย” เป็นพิพิธภัณฑ์ทางด้านเศรษฐกิจและการเงินที่สำคัญของประเทศมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.24 (4) ทศนคติต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการของพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการในภาพรวม โดยมีทัศนคติเชิงบวก มีค่าเฉลี่ย 4.24 เมื่อพิจารณาทัศนคติต่อส่วนประสมทางการตลาดบริการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติด้านบุคลากรมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.39 รองลงมา คือ ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.33 ด้านกระบวนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.31 ด้านราคา มีค่าเฉลี่ย 4.29 ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.24 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.05 ตามลำดับ (5) พฤติกรรมการใช้บริการพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย (5.1) จำนวนครั้งที่เคยมาเยี่ยมชม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนครั้งที่เคยมาเยี่ยมชมเฉลี่ย 1.62 ครั้ง/ปี (5.2) จุดประสงค์สำคัญในการเดินทางมาเยี่ยมชม พบว่า ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์มาเยี่ยมชม ในประเด็นเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางการเงินและประวัติศาสตร์ ร้อยละ 86.25 รองลงมา คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์แห่งใหม่ ร้อยละ 56.50 ประเด็นเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 35.50 (5.3) ลักษณะการเดินทางมาเยี่ยมชม พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาโดยรถของสำนักงานองค์กรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.75 (5.4) ลักษณะของบุคคลที่เดินทางมาเยี่ยมชม พบว่า บุคคลเดินทางมาเยี่ยมชมกับเพื่อน มากที่สุด ร้อยละ 54.25 รองลงมา คือ มากับผู้ร่วมงาน ร้อยละ 22.75 มาคนเดียว ร้อยละ 9.50 (6) แนวโน้มพฤติกรรมการใช้บริการพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีแนวโน้มพฤติกรรมการใช้บริการพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย ในภาพรวม อยู่ในระดับความตั้งใจมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 โดยมีความตั้งใจที่จะแนะนำ บอกต่อญาติ เพื่อน หรือคนรู้จัก ให้เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทย มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมา คือ ตั้งใจที่จะมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ธนาคารแห่งประเทศไทยในครั้งต่อไป มีค่าเฉลี่ย 3.97

ผุสดี คัมรักษา (2563) ศึกษาเรื่อง “การจัดการพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มเจนเอเรชั่นวายที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมก่อนการเดินทาง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)

โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งการได้เรียนรู้อดีตอารยธรรมต่าง ๆ ถือเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก ส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางคือ เพื่อน/เพื่อนร่วมงาน และบางส่วนได้รับอิทธิพลจากผู้เขียนบล็อกการท่องเที่ยว (Blogger) สำหรับพฤติกรรมระหว่างการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายชอบเดินทางเป็นกลุ่ม โดยมีเพื่อนเป็นผู้ร่วมเดินทาง จะใช้ระยะเวลาประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง ในการเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ คือ การชมนิทรรศการที่มีรูปแบบการนำเสนอข้อมูลผ่านวีดิทัศน์และเสียง และพฤติกรรมหลังการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้สึกไม่แน่ใจที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ แต่มีความต้องการแนะนำ/บอกต่อการท่องเที่ยวเกี่ยวกับผู้อื่น โดยใช้ช่องทางในการบอกต่อผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย สำหรับผลการวิจัยปัจจัยด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ พบว่า มี 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านการสื่อความหมาย ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และปัจจัยด้านกิจกรรม ส่วนปัจจัยด้านการจัดแสดง/นิทรรศการ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่/บุคลากร และปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย จากผลการวิจัยผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวายออกเป็น 5 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพิพิธภัณฑ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย 2) การพัฒนาการสื่อความหมายภายในพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย 3) ส่งเสริมการปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมภายในพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย 4) การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย และ 5) การสร้างช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเจนเอเรชั่นวาย

ณัฐพัชร์ วรกุลวรรณะ (2565) ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจขององค์ประกอบพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากมุมมองนักท่องเที่ยว และเพื่อเสนอแนวทางในการสร้างความพึงพอใจของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสอบถามความคิดเห็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 มีความพึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ องค์ประกอบที่มีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ด้านสิ่งของที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ และด้านการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์

และองค์ประกอบที่มีความดึงดูดใจในระดับมาก ได้แก่ ด้านสถานที่ตั้งพิพิธภัณฑสถาน ด้านแผนกต้อนรับ/ออกตัว ด้านพื้นที่ขายของที่ระลึก และด้านปัจจัยอื่น ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวก ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญและประสิทธิผลความดึงดูดใจของพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ควรเร่งพัฒนาและปรับปรุงด้านการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑสถาน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับทางพิพิธภัณฑสถานเพิ่มมากขึ้น และการจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ครอบครัว และเพื่อนสามารถพูดคุยเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานและสิ่งของที่จัดแสดงได้

กฤตณัฐ ดิลกศิริธนภัทร์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า และนพดล อินทร์จันทร์ (2567)

เขียนบทความวิจัยเรื่อง “การปรับตัวเพื่อการพัฒนาการจัดการของพิพิธภัณฑสถานในภาวะปัจจุบัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ ด้านสังคม ศิลปะ และวัฒนธรรม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ที่เด่นประเภทพิพิธภัณฑสถานด้านสังคม ศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 5 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าการปรับตัวของพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคมตลอดจนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการจัดการ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ต่อชุมชนและสังคม จากการที่ได้ศึกษาพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ทั้ง 5 แห่งได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการ ที่เกิดจากกระบวนการปรับตัวของพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ ที่มีต่อวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้คนที่เข้ามาศึกษาองค์ความรู้และสุนทรียศาสตร์ รวมถึง ชุมชน และ สังคม ออกมาเป็น "รูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ ตามการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ขึ้น โดยมีหัวข้อองค์ประกอบหลัก จำนวน 13 หัวข้อ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินรูปแบบการจัดการที่ก่อให้เกิดรูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ ตามการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตอบสนองความต้องการของกลุ่มบุคคล ชุมชน และสังคม ที่มีความต้องการเรียนรู้และเสริมสร้างสุนทรียะในพิพิธภัณฑสถาน สร้างความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ในสังคม

2.7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับข่าวสาร

สกนธ์ ภูงามติ (2562) ศึกษาเรื่อง “สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ความรู้ของพิพิธภัณฑสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา: การใช้สื่อเพื่อสื่อสารความรู้ของพิพิธภัณฑสถานล้านของเล่นกรีก ยุ้นพันธ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สรุปว่า “พิพิธภัณฑสถาน” เป็นแหล่งเรียนรู้นอกระบบโรงเรียนประเภทหนึ่งซึ่งในปัจจุบันมีการจัดตั้งขึ้นในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย โดยพิพิธภัณฑสถานทุกประเภทล้วนมีภาระหน้าที่อย่างเดียวกัน คือ เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เชื่อมโยง

อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนและพิพิธภัณฑ์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เริ่มเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยพิพิธภัณฑ์หลัก ๆ ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา มี 9 แห่ง โดยที่พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นกรีก ยूनพันธ์ มีความแตกต่างอย่างโดดเด่นในมิติของสิ่งของจัดแสดงและกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ชมซึ่งเปิดกว้างสำหรับผู้ชมที่เป็นคนทุกเพศทุกวัยที่สอดคล้องกับกระแสการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัวที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยในยุคปัจจุบันอย่างยิ่ง พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่น กรีก ยूनพันธ์ เน้นบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สภาพบ้านเมือง และสภาพความเป็นอยู่ของคนยุคก่อนในวัยต่าง ๆ ทั้งวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ แต่สื่อประชาสัมพันธ์ที่พิพิธภัณฑ์ล้านของเล่นกรีก ยूनพันธ์ ใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2559 มีเพียง 3 ชนิด ซึ่งสื่อประชาสัมพันธ์ดังกล่าวยังมีความไม่หลากหลายและไม่ดึงดูดใจ กลุ่มเป้าหมายได้มากเท่าที่ควร ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้พิพิธภัณฑ์ปรับปรุงและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลาย และทำให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า หากต้องปรับปรุงหรือพัฒนาสื่อเพิ่มเติมเพื่อการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ ควรเลือกสื่อประเภทที่กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ง่าย ชัดเจน และไม่ซับซ้อน โดยเสนอแนะว่า พิพิธภัณฑ์ควรออกแบบสื่อเพิ่มเติมอีก 7 ประเภท ประกอบด้วย 1) ถุงใส่สินค้าของที่ระลึกของพิพิธภัณฑ์ 2) สติกเกอร์ตราเฉพาะของพิพิธภัณฑ์เพื่อติดขวดน้ำดื่ม 3) ป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑ์ 4) ป้ายโฆษณาพิพิธภัณฑ์ (Billboard) 5) ป้ายหน้าร้านอาหารภายในพิพิธภัณฑ์ 6) แผ่นพับ และ 7) เสื้อที่มีตราเฉพาะของพิพิธภัณฑ์ ส่วนแนวทางในการออกแบบสื่อเพิ่มเติมทั้ง 7 ประเภทตามที่ระบุไว้ข้างต้นนั้น ผู้ออกแบบควรกำหนดแนวคิดหลักในการออกแบบที่สอดคล้องกับภาพลักษณ์ “ความสนุก ความสดใส และโลกสวยจากวันวานถึงปัจจุบัน” ของพิพิธภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย 1) การเลือกใช้คู่สีตามความเหมาะสม ซึ่งได้แก่ คู่สีส้ม-ฟ้า คู่สีขาว-ดำ คู่สีแดง-ดำ คู่สีเขียว-ชมพู และคู่สีเหลือง-ฟ้า 2) การเลือกใช้ตัวการ์ตูนหลักของพิพิธภัณฑ์ตามความเหมาะสม ซึ่งได้แก่ การ์ตูนรูปช้าง นก กระต่าย และหุ่นยนต์ โดยลักษณะของตัวการ์ตูนหลักของพิพิธภัณฑ์นั้น ควรเน้นความเรียบง่าย เบาบาง และสื่อความสนุกสนาน ความน่ารัก สดใส เพื่อสื่ออารมณ์แบบเด็ก ๆ ของตัวการ์ตูน

ภัทรวรัญญา เศรษฐนนทวัฒน์ (2563) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยอายุระหว่าง 15-65 ปี ที่มีถิ่นพำนักอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพฯ และปริมณฑล มีอายุระหว่าง 20–29 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001–30,000 บาท 2) วัตถุประสงค์การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวและความถี่ในการเปิดรับสื่อใหม่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครที่มีภูมิลำเนา และอายุ แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทัศนีย์ คำเกี๋ยงศักดิ์ (2565) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารตามวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในแต่ละด้านดังต่อไปนี้ 1) ด้านพัฒนาทักษะชีวิตโดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการจัดการกับความเครียด เพื่อความผ่อนคลาย สร้างความบันเทิงอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.90) 2) ด้านพัฒนาอาชีพ หรือใช้ในการทำงานโดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน งานวิชาการ หรือเอกสารตามความสนใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.96) 3) ด้านพัฒนาสังคมและชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.99) 4) ประเภเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบจากการเปิดรับสื่อมากที่สุดคือเนื้อหาประเภทให้ความบันเทิง เช่น คลิปวิดีโอต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.07) 5) เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างอยากรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมากที่สุดคือสื่อมีเนื้อหาถูกต้องตรงรอบด้านตามความสนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.98) สำหรับการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.79) พบว่าการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.7.3 งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

ธัญชนก วิมลสันติรังษี (2558) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรม การเข้าชมนิทรรศการ ในพิพิธภัณฑ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 40 คน ที่เข้าชมมิวเซียมสยามและพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ เทคนิค Photovoice หรือเทคนิคเสียงจากภาพร่วมกับการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อสะท้อนมุมมองและประสบการณ์ของผู้เข้าชมผ่านภาพถ่ายที่ผู้เข้าร่วมเป็นผู้บันทึกเอง

ผลการศึกษา พบว่า ในด้านระยะเวลาและลำดับการเข้าชมนิทรรศการ นักเรียนใช้เวลาเฉลี่ยในการเข้าชมประมาณ 79.40 นาที โดยพบว่าปัจจัยสำคัญที่กำหนดลำดับการเดินชม (Circulation) คือ รูปแบบการจัดแสดง (Layout) ของนิทรรศการ หากนิทรรศการมีลักษณะการนำเสนอแบบเน้นเรื่องราวหรือเนื้อหา (Narrative Exhibition) ผู้เข้าชมมักจะเดินชมตามลำดับที่ผู้ออกแบบจัดวางไว้อย่างไรก็ตาม หากนิทรรศการมีลักษณะเชิงทดลองหรือมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Exhibition) ผู้เข้าชมมักเลือกเดินตามความดึงดูดใจของจุดจัดแสดง (Attractiveness) มากกว่าการเดินตามลำดับที่กำหนด ด้านพฤติกรรมการถ่ายภาพ พบว่า นักเรียนมักถ่ายภาพในลักษณะเฉพาะเจาะจง (Selective Photography) โดยมุ่งเน้นไปที่วัตถุจัดแสดงเป็นหลักมากกว่าการถ่ายภาพบรรยากาศโดยรวมของพื้นที่จัดแสดง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อเก็บเป็นที่ระลึก (Souvenir) จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ สำหรับด้านความพึงพอใจต่อการออกแบบนิทรรศการ พบว่า ผู้เข้าชมมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกันตามลักษณะของพิพิธภัณฑ์ โดยในกรณีของมิวเซียมสยาม ผู้เข้าชมมีความพึงพอใจสูงในด้านสื่อมัลติมีเดีย ความสวยงามและความสมจริงของวัตถุจัดแสดง รวมทั้งเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ขณะที่พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ผู้เข้าชมมีความพึงพอใจสูงในด้านการออกแบบนิทรรศการ (Exhibition Design) และความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาที่น่าสนใจ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า การเข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ไม่ได้ให้เพียงความรู้ใหม่หรือเป็นกิจกรรมการใช้เวลาว่างเท่านั้น แต่ประโยชน์สำคัญที่ ผู้เข้าชมได้รับคือ ความสนุกสนานเพลิดเพลินควบคู่กับการเรียนรู้ (Edutainment) รวมทั้งการได้รับแรงกระตุ้นในการอยากเรียนรู้ (Motivation to Learn) ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เข้าชม

Lau and Mohamed (2010) ศึกษาเรื่อง “คุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของผู้เข้าชม และพฤติกรรมในอนาคตของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการประเมินคุณภาพการบริการของพิพิธภัณฑ์ รวมถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของผู้เข้าชม และความตั้งใจในการกลับมาเยี่ยมชมอีกครั้ง โดยใช้แนวคิด SERVPERF Model เป็นกรอบในการวัดคุณภาพการบริการของพิพิธภัณฑ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยผ่านแบบสอบถามที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการบริการของพิพิธภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของผู้เข้าชม และความพึงพอใจดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เข้าชมในอนาคต เช่น ความตั้งใจในการกลับมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์อีกครั้ง และการบอกต่อให้ผู้อื่นมาเยี่ยมชม นอกจากนี้ การรับรู้คุณภาพการบริการของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ยังได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบสำคัญหลายด้าน เช่น ความสะดวกในการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับนิทรรศการ คุณภาพของการจัดแสดง การบริการของเจ้าหน้าที่ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในพิพิธภัณฑ์ และราคาสินค้าหรือบริการภายในพิพิธภัณฑ์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพการบริการและประสบการณ์ของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์มีบทบาท

สำคัญต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมของผู้เข้าชม ซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเยี่ยมชม และการแนะนำพืชรักษ์แก่บุคคลอื่นในอนาคต งานวิจัยนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการพัฒนาการจัดการพืชรักษ์ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เข้าชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคหรือผู้เข้าชมในบริษัทของพืชรักษ์และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้

2.7.4 งานวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวัง

Carmen et al. (2018) ศึกษาเรื่อง “ประสบการณ์การเข้าชมพืชรักษ์ ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดหรือเพิ่มความอึดตัวของผู้เข้าชม” โดยมีเป้าหมายในการมอบประสบการณ์ที่น่าจดจำให้แก่ผู้เข้าชม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินว่าปัจจัยด้านระยะเวลาที่ใช้ในการเข้าชม เส้นทาง การเดินชม และความคาดหวังล่วงหน้าต่อการเข้าชม สามารถช่วยป้องกันหรือเพิ่มระดับความอึดตัวของผู้เข้าชมได้อย่างไร โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้ทั้งการศึกษาภาคสนามและการทดลองภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า การใช้เวลาอยู่ในพืชรักษ์นานขึ้นและการคาดหวังเนื้อหาของนิทรรศการล่วงหน้า อาจทำให้ผู้เข้าชมเกิดความรู้สึกอึดตัวมากขึ้นและลดการตอบสนองทางอารมณ์ อย่างไรก็ตามระดับความสนใจของผู้เข้าชมจะลดลงในกรณีที่ใช้เวลาเข้าชมสั้นหรือเมื่อเนื้อหาของนิทรรศการไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวัง นอกจากนี้ ในบริบทจริงของการเข้าชม การเลือกเส้นทางการเดินชมแบบอิสระช่วยลดระดับความอึดตัวของผู้เข้าชมได้ โดยผู้เข้าชมจะใช้กระบวนการควบคุมตนเองในการปรับระยะเวลาการเข้าชมให้สอดคล้องกับระดับความอึดตัวของตนเอง

Li and Ma (2025) ศึกษาเรื่อง “ความตั้งใจในการแนะนำต่อของผู้ใช้พืชรักษ์ออนไลน์: มุมมองจากทฤษฎีการรับรู้-อารมณ์-พฤติกรรม และแบบจำลองการยืนยันความคาดหวัง” โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งสำรวจความตั้งใจในการใช้งานอย่างต่อเนื่อง และความตั้งใจในการแนะนำต่อของผู้ใช้พืชรักษ์ออนไลน์ โดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีการรับรู้-อารมณ์-พฤติกรรม (Cognition-Emotion-Behavior Theory) และแบบจำลองการยืนยันความคาดหวัง (Expectation Confirmation Model) ในการพัฒนาแบบจำลองการวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เชิงปัญญาของผู้ใช้ต่อพืชรักษ์ออนไลน์ ได้แก่ ความสวยงาม การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้คุณค่าและความทรงจำทางวัฒนธรรม กับ การตอบสนองทางอารมณ์ ได้แก่ อารมณ์ทางวัฒนธรรมและความพึงพอใจ รวมถึงผลลัพธ์ด้านพฤติกรรม ได้แก่ ความตั้งใจใช้งานอย่างต่อเนื่อง และความตั้งใจในการแนะนำต่อ การศึกษานี้ได้รับข้อมูลแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 353 ชุด และนำมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจและความตั้งใจใช้งานอย่างต่อเนื่องมีอิทธิพลโดยตรงและมีนัยสำคัญเชิงบวกต่อความตั้งใจในการแนะนำต่อ 2) อารมณ์ทางวัฒนธรรมไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อความตั้งใจในการแนะนำต่อ แต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรความพึงพอใจ

และความตั้งใจใช้งานอย่างต่อเนื่อง 3) การรับรู้คุณค่าและความทรงจำทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

Sheng and Chen (2011) ศึกษาเรื่อง “ความคาดหวังด้านประสบการณ์ของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในด้านการบริหารจัดการและการพัฒนา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคาดหวังด้านประสบการณ์ของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากบันทึกประจำวันของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ เพื่อนำมาพัฒนาแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังด้านประสบการณ์ของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ จากการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 425 ชุด ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) เพื่อจำแนกประเภทของความคาดหวังด้านประสบการณ์ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ความง่ายและความสนุกสนานในการเข้าชม (easiness and fun) 2) ความบันเทิงเชิงวัฒนธรรม (cultural entertainment) 3) การเชื่อมโยงกับตัวตนของผู้เข้าชม (personal identification) 4) การระลึกถึงประวัติศาสตร์ (historical reminiscences) และ 5) การหนีจากชีวิตประจำวัน (escapism) โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่มีความคาดหวังสูงสุดต่อประสบการณ์ด้านความง่ายและความสนุกสนานในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ ผู้ที่ชื่นชอบการเข้าชมพิพิธภัณฑ์มักมีความคาดหวังสูงต่อประสบการณ์ด้านความสนุกและการระลึกถึงประวัติศาสตร์ ขณะที่ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังด้านประสบการณ์ โดยผู้หญิงที่มีระดับการศึกษาสูงมักคาดหวังประสบการณ์ที่ให้ความสนุกสนานในการเข้าชม ส่วนผู้เข้าชมที่มีอายุมาก มีสถานภาพสมรส และมีรายได้สูงมักคาดหวังประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ ผู้เข้าชมยังเลือกเข้าชมพิพิธภัณฑ์ตามความคาดหวังและการรับรู้ของตนเอง เช่น กลุ่มผู้เข้าชมที่มีอายุน้อยและมีรายได้ต่ำมักคาดหวังประสบการณ์ด้านความบันเทิงเชิงวัฒนธรรมมากกว่ากลุ่มอื่น

2.7.5 งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

Shimba, A. I. (2018) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของโปรแกรมการเรียนรู้ด้านผู้ประกอบการโดยใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ต่อผลการดำเนินงานของกิจการของผู้เข้ารับการอบรม: หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจขนาดย่อมในประเทศแทนซาเนีย” การศึกษาครั้งนี้อาศัยกรอบแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Theory) เพื่อศึกษาผลของโครงการฝึกอบรมด้านการเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการของผู้เข้ารับการอบรม ในด้านการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรดังกล่าวใช้ แนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Approach) โดยผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ใหญ่จำนวน 24 คน ซึ่งเป็นเจ้าของและผู้จัดการกิจการวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดเล็กในเขต Morogoro Region ประเทศแทนซาเนีย ภายหลังจากฝึกอบรมเป็นเวลา 3 เดือน

ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผล โดยลงพื้นที่ติดตามผู้เข้ารับการอบรมในสถานประกอบการของตนเอง เพื่อศึกษาว่าผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถประเมินผลกระทบของการฝึกอบรมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยพบว่ากิจการของผู้เข้าร่วมมีการพัฒนาในหลายด้าน ได้แก่ ปริมาณการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้น จำนวนพนักงานเพิ่มขึ้น ยอดขายสูงขึ้น คุณภาพของสินค้าและบริการดีขึ้น ขยายพื้นที่ทางการตลาดได้กว้างขึ้น มีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย และมีการบริหารจัดการกิจการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า หากมีการออกแบบและดำเนินโครงการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ ซึมซับองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกิจการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

Chisolm et al. (2020) ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้พิพิธภัณฑศิลป์เป็นพื้นที่การเรียนรู้ในการศึกษาวิชาชีพด้านสุขภาพ” โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning Theory) เพื่ออธิบายกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านประสบการณ์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑศิลป์สามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางคลินิก การคิดเชิงวิพากษ์ และการสื่อสารของผู้เรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนการพัฒนาอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของผู้เรียน (Professional Identity Formation: PIF) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิด ปฏิบัติ และแสดงบทบาทในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพได้อย่างเหมาะสม ในการศึกษาดังกล่าวได้เสนอรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑศิลป์ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) Visual Thinking Strategies 2) Personal Responses Tour และ 3) Group Poems ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสังเกตอย่างละเอียด การตีความข้อมูล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ร่วมกัน กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะสำคัญ เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานทางคลินิก นอกจากนี้ การเรียนรู้ผ่านพิพิธภัณฑศิลป์ยังช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต การใช้หลักฐานในการอธิบาย การตั้งสมมติฐาน และการประเมินหรือปรับปรุงแนวคิดของตนเอง รวมทั้งช่วยส่งเสริมทัศนคติแบบ Growth Mindset ซึ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ ความพยายาม และการยอมรับความไม่แน่นอนของความรู้ อีกทั้ง การศึกษายังชี้ให้เห็นว่าพิพิธภัณฑศิลป์เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แตกต่างจากห้องเรียนหรือสถานพยาบาลทั่วไป ทำให้ผู้เรียนได้รับมุมมองใหม่และเกิดการไตร่ตรองเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง การเรียนรู้ในบริบทดังกล่าวจึงสามารถกระตุ้นให้เกิดการสะท้อนคิดและการเปลี่ยนแปลงมุมมองของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง จากผลการศึกษาดังกล่าว

สะท้อนให้เห็นว่าพิพิธภัณฑ์ศิลปะสามารถทำหน้าที่เป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การสะท้อนคิด และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในบริบททางการศึกษาอื่น ๆ ได้

2.7.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

วรินทร์ พลขันธ์ (2559) ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์ลักษณะการเข้าชมพิพิธภัณฑ์เมืองพิษณุโลก และศูนย์วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์เมืองพิษณุโลกและศูนย์วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือบันทึกข้อมูลการเข้าชมพิพิธภัณฑ์เมืองพิษณุโลกและศูนย์วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ในช่วงระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2558 – 31 มีนาคม 2559 ผลการวิจัยพบว่า 1) หน่วยงานที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์มากที่สุด คือ (1) สถานศึกษา (2) ไม่ระบุหน่วยงาน และ (3) หน่วยงานภาครัฐ 2) วัตถุประสงค์ของการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์มากที่สุด คือ (1) ศึกษาดูงาน/ทัศนศึกษา (2) ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะและวัฒนธรรม และ (3) เข้าร่วมประชุม/อบรม สัมมนา 3) วันที่มีการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์มากที่สุด คือ วันศุกร์ วันพฤหัสบดี และวันอังคาร 4) เดือนที่มีการเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์มากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม เดือนมกราคม และเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม 5) ความพึงพอใจของผู้เข้าชมในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้เข้าชมมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามผู้ให้บริการ ด้านคุณภาพการให้บริการ และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก 6) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ พบว่า (1) การพัฒนาการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่อยู่ใกล้เคียง (2) ปรับเพิ่มความสว่างเพื่อจะได้เห็นป้ายนิทรรศการชัดเจน (3) ให้มีการนำรูปปั้นหรือวัตถุโบราณจริง ๆ มาจัดแสดงมากกว่ารูปภาพ (4) ควรมีการจัดแสดงในรูปแบบสื่อ 3 มิติให้มากกว่านี้ และ (5) ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน

พุลเกียรติ มงคลสวัสดิ์ (2567) ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา และเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2566 มีขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่และอาคาร ด้านการบริการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวัตถุสิ่งของ และด้านการจัดแสดงและนิทรรศการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยว

มีความพึงพอใจในด้านสถานที่และอาคาร ในระดับมาก และมีความพึงพอใจในด้านการบริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านวัตถุสิ่งของ รวมถึงด้านการจัดแสดงและนิทรรศการ ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สงขลา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้มีความน่าสนใจ ความทันสมัยต่อสถานการณ์ทางสังคม เพื่อให้นักท่องเที่ยว เกิดความประทับใจแล้วมีความประสงค์กลับมาเยี่ยมชม

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้



ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

โครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) คณะวิจัยแบ่งระเบียบวิธีวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติงานวัดกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ)

3.2 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวัดตัวแปรพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร พฤติกรรมการใช้บริการ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ

3.1 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จัดการสนทนากลุ่มในรูปแบบ Onsite และ/หรือ Online โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ผู้เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติงานวัดกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมและเป็นตัวแทนของประชากรอย่างแท้จริง คณะวิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือก คือ ต้องเป็นผู้ที่เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติงานวัดกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ในช่วงเดือน ตุลาคม 2568 – พฤษภาคม 2569 อย่างน้อย 1 ครั้ง

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร
- ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการมาใช้บริการ
- ส่วนที่ 4 ความคาดหวังและความพึงพอใจ
- ส่วนที่ 5 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

การวิเคราะห์ผล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม คณะวิจัยนำคำตอบและความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มมาถอดความและจำแนกหมวดหมู่ ตามความเป็นจริงของตัวอย่างแต่ละกลุ่มตามประเด็นสัมภาษณ์โดยไม่มีอคติจากนักวิจัยเข้าไปเกี่ยวข้อง

การนำเสนอข้อมูล

ใช้การพรรณนา อธิบาย ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดและสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

3.2 ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

สำรวจโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้รับบริการที่พิพธิภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จำนวน 62,395 คน ดังตารางที่ 3.1 (จำนวนผู้รับบริการที่พิพธิภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรแยกตามลักษณะการเข้าชม

ลักษณะการเข้าชม	จำนวนประชากร (คน)
1. แบบ Walk-in	12,671
2. ผู้เข้าชมโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง	49,724
รวม	62,395

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของยามาเน่ (Yamane, 1967) ณ ระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความผิดพลาดในการประมาณค่าได้ไม่เกิน 5 -/+% โดยใช้สูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

n = จำนวนตัวอย่าง

N = ประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ในที่นี้คือ 0.05

แทนค่า

$$n = \frac{62,395}{1 + (62,395)(0.05)^2}$$

$$= 397.47$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่อย่างน้อย 397.47 ตัวอย่าง โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการในรูปแบบ On-site จำนวน 500 ตัวอย่าง

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรอย่างแท้จริง คณะวิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอิงความสะดวก (Convenience Sampling) เพื่อแจกแบบสอบถาม กับผู้รับบริการที่มาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ตามที่ได้กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบไปด้วยชุดคำถามปลายปิด (Closed Ended Question) และคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ดังนี้

- | | |
|-----------|--|
| ส่วนที่ 1 | คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด อาชีพ และจังหวัดที่พักอาศัย/ภูมิภาค |
| ส่วนที่ 2 | คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร |
| ส่วนที่ 3 | คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการ |
| ส่วนที่ 4 | คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจ |
| ส่วนที่ 5 | คำถามเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ |

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

- สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1** ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ และความพึงพอใจต่อสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน
- ตัวแปรต้น ลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาชั้นสูงสุด อาชีพ และจังหวัด/ภาคที่พักอาศัยปัจจุบัน
- ตัวแปรตาม พฤติกรรมการใช้บริการ ความพึงพอใจ

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการมีผลต่อความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ตัวแปรต้น

พฤติกรรมการใช้บริการ

ตัวแปรตาม

ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

เกณฑ์การวัดและให้คะแนนตัวแปร

1. ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์

วัดจากความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ โดยมีข้อความที่กำหนดเป็นตัวชี้วัด การวัดตัวแปรใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale โดยกำหนดคะแนนไว้ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.20 – 5.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.40 – 4.19	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.60 – 3.39	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.80 – 2.59	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.79	น้อยที่สุด

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

คณะวิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) ของแบบสอบถามดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Pre-test) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด
2. การตรวจสอบความตรง (Validity) โดยให้นักวิชาการ และผู้บริหารของ พกฉ. เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ และความพึงพอใจ

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

เป็นสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ T- Test Independent, F-Test และ Anova

การวิเคราะห์ข้อมูล

กรณีเป็นแบบสอบถาม หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว คณะวิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูลในรูปแบบของตาราง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “โครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) แบ่งระเบียบวิธีวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสนทนากลุ่ม ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
3. เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

โดยนำเสนอผลการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

คณะวิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) กล่าวคือเป็นผู้เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) อย่างน้อย 1 ครั้ง และเก็บข้อมูลหลังจากวันอบรมอย่างน้อย 30 วัน จำนวน 3 กลุ่ม รวม 21 คน โดยแบ่งเป็น ชาย 13 คน และผู้หญิง 8 คน

การนำเสนอผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และกิจกรรมของหน่วยงาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผ่านทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อดิจิทัล เพื่อสื่อสารไปยังกลุ่มผู้รับบริการที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยผู้รับบริการมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย โดยรู้จัก พกณ. ครั้งแรก ผ่านสื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงสื่อบุคคล นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารของ พกณ. ผ่านสื่อที่หลากหลายควบคู่กัน โดยให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมการอบรม และองค์ความรู้ด้านการเกษตร โดยผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

ด้านการเปิดรับข่าวสาร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลรู้จักสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ครั้งแรกในช่วงระยะเวลาที่ค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือ บางท่านรู้จักครั้งแรกเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา บางท่านรู้จักในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีผลให้เปิดรับจากสื่อหรือช่องทางที่หลากหลาย ดังนี้

1. สื่อวิทยุ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้รู้จักและติดตาม พกณ. ผ่านการรับฟังรายการวิทยุแห่งประเทศไทย รายการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง โดยเนื้อหารายการเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดความสนใจในกิจกรรมของ พกณ. และตัดสินใจเข้าร่วมการอบรมของ พกณ. มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการอบรมด้านการเกษตรและการฝึกปฏิบัติในหลักสูตรต่าง ๆ

“ผมฟังวิทยุครับ วิทยุแห่งประเทศไทย รายการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงครับ ประมาณ 4-5 ปีนะครับ แล้วผมสนใจอยากมาอบรมกับอาจารย์ ผมเคยมา 2-3 ครั้ง เคยมาอบรมเรื่องทำน้ายาล้างจาน แล้วมาทำตัดตอนต้นไม้ แล้วล่าสุดคือมาปักชำครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

2. หนังสือพิมพ์

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลรู้จัก พกณ. ผ่านการประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ หลังจากได้รับข้อมูลผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้ให้ข้อมูลได้เริ่มติดตามกิจกรรมของ พกณ. อาทิ มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ รวมถึงเข้าร่วมการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านกล่าวว่ามีความสนใจในศาสตร์พระราชและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจติดตามกิจกรรมของ พกณ. มากยิ่งขึ้น

“ย้อนไปครั้งแรกนานมาก เห็นจากหนังสือพิมพ์ เติลนิวส์หรือข่าวสดไม่แน่ใจ แล้วมาอบรมวิชาของแผ่นดินทุกหลักสูตร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งแรกที่พี่เห็นน่าจะเห็นจากหนังสือพิมพ์ นานมากแล้วนะคะตั้ง 10 ปี และพี่เคยพาลูกไปเที่ยว เมื่อเช้ายังดูรูปอยู่เลย พี่พาลูกไปเที่ยวที่ พกณ. ตั้งแต่ลูกพี่ยังเล็ก ประมาณปี 2567 ค่ะ ที่นี้จะมิงานบ่อย ๆ เดียวมิงานโน้นงานนี้ เราไปดูหน่อยว่ามีอะไร เพราะเราชอบศาสตร์ของในหลวงรัชกาลที่ 9 พ่อเราอยู่แล้ว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3. Facebook

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางท่านรู้จัก พกณ. ครั้งแรกผ่านสื่อ Facebook ก่อนเข้าไปติดตามข่าวสารผ่านเพจ Facebook ของ พกณ. นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลใช้สื่อ Facebook เป็นช่องทางในการค้นหาข้อมูลและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการอบรม กิจกรรม และองค์ความรู้ด้านการเกษตรตามความสนใจ โดยมีบางส่วนได้สนใจแนวทางโคกหนองนาและศาสตร์พระราชาส่งผลให้เกิดการติดตามข่าวสารและเข้าร่วมกิจกรรมของ พกณ. อย่างต่อเนื่อง

“ผมรู้จักจาก Facebook ก่อนครับ แล้วการแนะนำจากเพื่อน ประมาณ 4 ปีกว่า เพราะเพื่อนเห็นว่าเราสนใจเรื่องนี้ เลยแนะนำว่ามีการอบรมที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผมเลยมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“รู้จักครั้งแรกตั้งแต่ปี 2558 จาก Facebook แล้วกดติดตามไปดู ข่าวสารขึ้นมาบ้าง ไม่มาบ้าง ถ้าเราอยากรู้อะไรเราจะเข้าไปดู จริง ๆ เริ่มจากที่เราศึกษาเรื่องของโคกหนองนา เราดูหลาย ๆ คน คนที่รู้จักบางคนไปปลูกพืชเชิงเดี่ยว เราเลยมาศึกษาทางนี้ พอศึกษาทางนี้ มาเจอ Facebook ว่าพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มาทางของในหลวง เราเลยเข้ามา แล้วมาดูบ้าง มาเรื่อย ๆ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

4. YouTube

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางท่านรู้จัก พกณ. ผ่านสื่อ YouTube โดยระบุว่าได้รับชมเนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตร เช่น “1 ไร่ มั่งคั่ง” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมและรู้จัก

พจน. ทั้งนี้ ความสนใจด้านการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางมาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน

“ส่วนของพี่คิดว่าเป็นถ้าย้อนกลับน่าจะเป็นหลัก 10 ปี เพราะว่าตอนมาเรียนนิกย้อนกลับไปเหมือนเคยมาแล้ว แต่มาครั้งแรกน่าจะรู้จักจาก YouTube ว่าเค้ามี 1 ไร่มีคัง เลยลองหาแล้วมาเจอว่ามีที่นี้ พอถึงช่วงนั้นมีงานขายต้นไม้ แต่ว่านานมาแล้ว ลูกน่าจะเล็ก ๆ อยู่ น่าจะเป็นหลัก 10 ปี เพราะสนใจทางด้านนี้อยู่แล้วเลยมาเที่ยวคะ ตอนที่มาอยู่ชลบุรี จำได้เลย มาไกล ลองมาดู”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

5. อยู่ใกล้บ้าน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนรู้จัก พจน. เนื่องจากสถานที่ตั้งของ พจน. อยู่ใกล้ที่พักอาศัย โดยผู้ให้ข้อมูลเห็น พจน. ระหว่างการเดินทางและเกิดความสนใจ จึงค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านสื่อ Facebook เมื่อพบข้อมูลและภาพเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงตัดสินใจเข้ามาเยี่ยมชมและติดตามข่าวสารของ พจน. อย่างต่อเนื่อง

“อยู่ใกล้บ้านนะ อยู่รังสิตแล้วขับรถผ่าน เราค้นหาจากชื่อที่เห็นข้างหน้าจาก Facebook และได้เห็นภาพพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เลยเดินเข้ามา ติดตามมาประมาณ 5-6 ปีแล้ว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

6. เจอโดยบังเอิญ

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนรู้จัก พจน. จากการขับรถผ่านหรือเดินทางมาทำธุระในบริเวณใกล้เคียงและพบเห็นกิจกรรมของ พจน. โดยบังเอิญ ทำให้เกิดความสนใจและมาเยี่ยมชมเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นผู้ให้ข้อมูลได้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook และ YouTube รวมทั้งติดตามข่าวสารและการจัดอบรมของ พจน. อย่างต่อเนื่อง ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของ พจน. ทั้งนี้ ความสนใจด้านการเกษตรและความต้องการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับที่ของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ติดตามและเข้าร่วมกิจกรรมของ พจน.

“ผมมาทำธุระที่ตลาดไท เผอิญขับรถหลงเข้ามาครับ หลงเข้ามาปั๊บ เห็นเค้ามีจัดงานอะไร เลยถามและเดินเข้ามาดู เป็นครั้งแรกที่ได้รู้จัก แล้วเข้ามาดู มารู้จักอาจารย์คือตัวผมไม่เคยทำเกษตร ผมทำอุตสาหกรรมพวกชิ้นส่วนเกษตร อุปกรณ์ทำสวนยาง ชิ้นส่วนอะไหล่รถจักรยาน ที่นี้เผอิญผมมีที่ที่หนึ่งผมไปซื้อมาแล้วทิ้งไว้เฉย ๆ เลยไป

ปลูกมะพร้าว ใหม ๆ เราไม่มีความรู้เรื่องมะพร้าวและจ้างเค้าดูแล
ตายหมดเลย ตอนนั้นตายหมด พอตายหมดปั๊บ เพราะเราปลูกเยอะเลยมีความสนใจ
เรื่องเกษตรขึ้นมาว่าเพราะอะไรตาย เราลงทุนไปเยอะ ศึกษาตั้งแต่นั้นมาครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พอดีเมื่อปลายปี 2566 ค่ะ พาครอบครัวมาอยู่แถวนี้ เลยขับรถเพื่อดูว่าละแวกนี้
มีอะไรบ้าง ขับรถวนมาเจอ เพราะว่าที่ตรงนั้นเป็นสวนผสมหมดเลย ปลูกผสมหมด
เราอยากมีความรู้ที่จะต่อยอดตรงนั้นต่อ แล้วตัวเองเป็นคนที่ชอบด้านการเกษตรอยู่
แล้ว แต่ว่ายังทำงานประจำอยู่ ยังไม่มีเวลา แต่ติดตามทางเพจ Facebook แล้วช่วง
ปีที่แล้วเข้าเรียนทาง YouTube ทางออนไลน์ ที่เวลาทางพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิม
พระเกียรติฯ เปิดอบรมแต่ละหลักสูตรนะค่ะ แต่ว่ายังไม่ได้เรียนกับอาจารย์ ตามมา
เรื่อย ๆ ไม่ได้เรียนสักที จนรอบที่อาจารย์เปิดล่าสุดค่ะ อยากมาค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

7. วิทยากรแนะนำ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนรู้จัก พกน. จากการแนะนำของวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ
หรือปราชญ์ด้านการเกษตรที่ได้ติดตามอยู่ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการรับชมเนื้อหาผ่านสื่อ
ออนไลน์ เช่น YouTube, Facebook และ TikTok หรือรับฟังคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน
ก่อนทราบว่ามี การจัดกิจกรรมและหลักสูตรอบรมที่ พกน. จึงตัดสินใจเข้าร่วมอบรมและติดตามการจัด
กิจกรรมของ พกน. อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีแรงจูงใจเนื่องจากต้องการเตรียม
ความพร้อมเพื่อประกอบอาชีพเกษตรหลังเกษียณ การพัฒนาพื้นที่เกษตรของตนเอง และการเพิ่มพูน
องค์ความรู้ด้านการเกษตรเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

“ของพี่ครั้งแรกเลยที่เข้ามาพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ คือไม่รู้จัก
เหมือนกัน เพราะว่าได้แต่นั่งรถผ่านไปผ่านมา แล้วมองดู...ว่ามีเกษตรพอเพียง
เศรษฐกิจพอเพียง แต่ที่รู้จักครั้งแรกจริง ๆ คือ อาจารย์แนะนำ เป็นอาจารย์
ที่ติดตามรายการวิทยุศึกษานะค่ะ เคื่อบอกว่าถ้าคุณอยากรู้เกี่ยวกับเรื่องเกษตร
คุณมาตรงนี้จะได้อะไรค่อนข้างเยอะ เลยทำทนายเรา เราพยายามสืบหาว่ามายังไง ขอ
เบอร์โทรติดต่อว่ามายังไง ตอนนั้นยังทำงานอยู่นะค่ะ ยังไม่ได้เกษียณ ติดตาม
มาเรื่อย ๆ ค่ะ ตั้งแต่ปี 2564 เพราะว่าเรามีที่อยู่ เลยคิดว่าถ้าเรามีความรู้เรื่องเกษตร
เพราะว่าเราไม่ได้จบสายเกษตรมา จบสายวิทย์มา ซึ่งไม่รู้เลยว่าปลูกต้นไม้อะไรยังไง
เลยอยากรู้ เลยมาตามที่อาจารย์ว่า แล้วมาตั้งแต่นั้นตลอด มาอบรมหาความรู้
เรื่องการปลูกต้นไม้ การปรุงดิน การทำปุ๋ย ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในส่วนเรา

เพราะก่อนหน้านี้ไม่เคยสนใจเลย เพราะว่าทำงานประจำอยู่ค่ะ ตอนนี้อยู่ติดตามาตลอดตั้งแต่ปี 2564 มีอบรมอะไรจะตามตลอดเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่แรกเลยไม่รู้จักครับ ตอนนั้นทำงานประจำอยู่ เสร็จแล้วมีความคิดไว้ในอนาคตเราออกจากงานประจำเราจะทำอะไรดี ผมหวังว่าเดี๋ยวเราจะ खुสวนทำร่องทำสวนพอดีมีเนื้อที่อยู่ประมาณ 4 ไร่ खुสวน खुร่องทิ้งเอาไว้ ตอนแรกปลูกมะนาว ปลูกไปปลูกมา ยังไม่ดีเท่าที่ควรนะครับ ไปหาข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกมะนาว พอดีไปเจอข้อมูลของอาจารย์ ท่านให้ข้อมูลดี มีความรู้ดี สนใจของอาจารย์ขึ้นมา อาจารย์อยู่ที่ไหน คือไม่รู้จัก เป็นอาจารย์สอนอะไรทำอะไร ไปดู เปิดไปเรื่อย ๆ ไปเห็นที่อาจารย์อบรมในวิชาของแผ่นดิน ผมไม่รู้หรอกว่าอยู่ที่ไหน คือเห็นโลโก้ยังไม่รู้จักเห็นอาจารย์แล้วตามใน YouTube ที่ลงย้อนหลังนะครับ ของอาจารย์หลาย ๆ ท่านที่ไค้ลง เราสนใจเราไปดู จนเมื่อต้นปีที่ผ่านมามีไปซื้อพันธุ์ของอาจารย์ที่สวนอาจารย์ชวนบอกว่าเดี๋ยวจะมีการอบรมหน่วยงานสร้างอาชีพของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผมเลยลองสมัครเข้ามา แล้วทางเจ้าหน้าที่แนะนำว่าอยู่ที่ไหนเลยได้เข้ามา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พอเริ่มทำเกษตรแล้วคือมีพื้นที่ ครั้งแรกศึกษาจาก YouTube ว่ามีพื้นที่จะวางแผนยังไง หลังจากวางแผนคร่าว ๆ แล้วพอดีเวลาดู YouTube และ Facebook จะมีของอาจารย์ไค้จัดอบรมปี 2561 ที่สวนของอาจารย์ เลยไปสมัครเรียนกับอาจารย์อยู่ 2-3 วัน ได้ความรู้พื้นฐานจากอาจารย์ การทำเกษตรเริ่มต้นจะอย่างไร วางแผนอย่างไร แล้วพอได้ความรู้แล้วต้องศึกษาต่อเนื่อง ที่นี้อาจารย์แนะนำว่าที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จะมีจัดกิจกรรมอบรม แล้วกิจกรรมมีตลาดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย ผมเลยแวะมาฟังวิทยากรต่าง ๆ ช่วงแรกมีเวลาว่างเราพยายามศึกษาหลาย ๆ ด้าน คือเน้นจะปลูกป่า แต่จะแบ่งพื้นที่ใช้ตามหลักของโคกหนองนา คือจะมีส่วนหนึ่งปลูกไม้ผลบ้าง ส่วนหนึ่งจะเป็นพื้นที่ของป่า ส่วนหนึ่งจะเป็นสระ หลัก ๆ จะเป็นแบบนี้ เสร็จแล้วศึกษาของแต่ละด้าน เวลาวิทยากรมาพูดจะมานั่งฟังฟังวิทยากรอยู่หลายท่าน ช่วงแรกคล้าย ๆ ว่าวิ่ง เดียวเข้าห้องนู้นเข้าห้องนี้พยายามวิ่งให้ทัน ช่วงอบรมช่วงแรกยังไม่มีถ่ายทอดทาง YouTube ต้องพยายามฟังให้ทันแล้วให้ทันทุกห้อง แล้วเก็บความรู้แต่ละด้านไป ศึกษา ลงมือทำต่อเนื่อง แล้วค่อย ๆ ปลูกต้นไม้ ค่อย ๆ ปลูกในสวน พัฒนาไปเรื่อย ๆ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พี่ทำสวนอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีนะจะเป็นเจ้าของสวน แล้วพี่ได้มีโอกาสเจอ TikTok ของอาจารย์ แล้วมีความสนใจ เลยชวนแฟนว่าเราเริ่มต้นมาทำเกษตร ด้วยตัวพี่เองอายุ 50 กว่าแล้ว แล้วแฟนพี่เองมีโรงงาน มีบริษัทนะคะ ทีนี้มันปลายชีวิตเราจะทำอะไรดี เลยชวนคืนกลับไปดูแลที่ดินที่มีอยู่ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“แล้วไล่เลี่ยกันคือรู้จักอาจารย์หลาย ๆ ท่านที่ทำเรื่องของเกษตรแล้วติดตามนะคะ ได้มีโอกาสเข้าไปฟังวิชาอบรมของแผ่นดิน ที่มาอบรมและคุยย้อนหลังด้วยค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ด้วยความตั้งใจจะกลับไปอยู่บ้านหลังเกษียณครับ หลังจากชีวิตการทำงานเป็นลูกจ้างมาหลาย 10 ปี มองหาว่าจะไปทำอะไร คงกลับไปที่เคย อาชีพที่พ่อแม่ทำมานั้นแหละครับ แต่ถ้ากลับไปทำแบบเดิมคงไม่ทันสมัยพ่อแม่ทำมา เลยเหมือนกับต้องติดอาวุธกลับไปซะหน่อย ความรู้อะไรพวกนี้ครับ ทีนี้หาข้อมูลความรู้ ได้รู้จักพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จากสื่อ Facebook และขณะนั้นได้ไปเจออาจารย์ปราชญ์หลายท่าน แล้วบางท่านอยู่ไกล โอกาสที่จะเราจะลางานไปเรียนรู้กับท่านจะยาก ทีนี้เจอว่าท่านจะมาถ่ายทอดความรู้ที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นจุดเริ่มต้นตรงนี้ ผมเลยติดตาม แล้วมีโอกาสไปเรียนรู้ร่วมอบรมครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

8. คนในครอบครัว

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนรู้จัก พกณ. จากการแนะนำและการชักชวนของสมาชิกในครอบครัว เช่น สามีหรือพี่สาว โดยสมาชิกในครอบครัวรู้จัก พกณ. จากช่องทางต่าง ๆ มาก่อน และชักชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือการอบรมร่วมกัน ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลเริ่มรู้จักและเข้ามาใช้บริการที่ พกณ. แม้จะไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านการเกษตรมาก่อน

“รู้จักมาประมาณ 2 ปีได้ค่ะ มาครั้งแรกสามีพามาค่ะ เพราะว่าเราไม่มีพื้นฐานทางด้านความรู้ทางด้านเกษตรเลย แฟนพามาทีนี้ แล้วจะมาเป็นประจำค่ะ ส่วนแฟนรู้จักจากเพื่อนอีกทีค่ะ แล้วอีกทางหนึ่งเขาหาทาง Facebook ด้วยค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งแรกคือเดือนที่แล้ว ที่มาอบรมกับอาจารย์ พี่สาวเป็นคนเห็นเขาติดตามอาจารย์
เค้าชวนเรามาเป็นเพื่อน เค้าไม่กล้ามาคนเดียว เลยได้รู้จักที่นี่”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

9. เพื่อน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนรู้จัก พกณ. จากการแนะนำของเพื่อน โดยผู้ให้ข้อมูล
กล่าวว่า หลังจากเกษียณอายุในการทำงานและเริ่มสนใจด้านการเกษตร เพื่อนได้แนะนำให้เข้ามา
ศึกษาและเข้าร่วมกิจกรรมของ พกณ. เพื่อหาความรู้สำหรับนำไปใช้ในการทำเกษตรของตนเอง

“เพิ่งรู้จักที่นี่ยะเมื่อ 5 เดือนแล้ว พี่จะอยู่กรุงเทพฯ พอพี่เกษียณแล้วพี่สนใจทางด้าน
เกษตร จะมีเพื่อนเค้าคอยบอกตรงนี้นะไปที่นี้ ที่นี่พี่อยากทำนาพอดี”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ความคิดเห็นที่มีต่อการมาที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งแรก

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้สึกประทับใจต่อ พกณ. ตั้งแต่มาใช้บริการ
ครั้งแรก โดยมองว่าเป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ท่ามกลางความเป็นเมือง มีบรรยากาศร่มรื่น สงบ และ
ใกล้ชิดธรรมชาติ ทำให้รู้สึกผ่อนคลายและแตกต่างจากสภาพแวดล้อมในเมือง ผู้ให้ข้อมูลบางส่วน
เปรียบเทียบกับพื้นที่แห่งนี้เสมือน “สวนกลางเมือง” ที่ประกอบด้วยพื้นที่เกษตร แปลงนา
และพื้นที่เปิดโล่ง ซึ่งสร้างความประทับใจตั้งแต่แรก

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีการพัฒนา
อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านพื้นที่ กิจกรรม และหลักสูตรอบรม เมื่อเปรียบเทียบกับบริการในอดีต
พบว่าปัจจุบันมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลกลับมาใช้บริการอย่าง
สม่ำเสมอ โดยเฉพาะผู้ที่ชื่นชอบธรรมชาติและต้องการเรียนรู้ด้านการเกษตร

“เหมือนเป็นสวนในดงเมืองเลยนะ รู้สึกว่าโอเค ช่ายมือเป็นนา เป็นการเกษตร
เปิดโล่ง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ชอบค่ะ เพราะว่าเป็นพื้นที่จากกรุงเทพฯ มาแล้วเป็นคล้าย ๆ ป่า เป็นชนบท
มีทุ่ง มีนาอะคะ แปลกดี แล้วเรามาศึกษาหาความรู้ทางด้านการเกษตรโดยเฉพาะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถ้าครั้งแรกเลย 10 ปีที่แล้ว มานั่งคิดคือยังไม่ได้รู้สึกอะไรมากเพราะว่าตั้งใจมาซื้อต้นไม้ แต่พอย้อนกลับมาหลังจาก 10 ปี ทั้งช่วงยาวเลยนะคะ มาที่นี้สม่ำเสมอ ระยะใกล้ ๆ คือตอนที่ลูกมาเรียนที่นี่ประมาณ 4 ปี ย้อนไปนะคะ ความรู้สึกต่างจากเมื่อก่อนคะ พัฒนาไปเยอะ มีอบรมเยอะขึ้น เลยมาบ่อย ๆ หลังจากนั้นจะมาเรื่อย ๆ ชอบธรรมชาติอยู่แล้ว ชอบต้นไม้คะ ถ้ามว่าประทับใจ รู้สึกดีกว้างดี สบายกว้าง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เข้ามาถึง ทำไมดูดีมาก อลังการ แล้วเป็นสถานที่ครบหมดทุกอย่าง รู้สึกประทับใจมาก มีการอบรมฟรีด้วยนะ แล้วมีความรู้สึกดี ๆ มีของขาย ของที่ดีด้วยจากชาวสวนที่ทำด้วยออร์แกนิก ทุกอย่างที่ว่าธรรมชาติ ไม่ใส่ยา สารเคมีเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้สึกกว่า พกณ. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่ครบวงจร สามารถเรียนรู้ได้ทั้งจากนิทรรศการ หลักสูตรอบรม ได้รับความรู้จากวิทยากร ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรผู้ปฏิบัติจริง ทำให้ได้รับทั้งความรู้เชิงทฤษฎี และประสบการณ์เชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนกล่าวว่า พกณ. เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านการเกษตรของประเทศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“คือมีจุดประสงค์ที่มาที่นี่ เพราะว่าเริ่มคิดที่จะทำเกษตรอินทรีย์ แล้วจะมาหาคำตอบว่าเกษตรทฤษฎีใหม่คืออะไร ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร เพราะว่าเราไม่เป็น เราทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว เป็นนักร้องแบบจัดสวนเมื่อก่อน แล้วไม่เคยทำเกษตรเลย แต่วามันคุ้นเคยเพราะว่าเราอยู่กับต้นไม้ ทำ landscape เพียงแต่ว่าเรื่องเกษตรปลูกต้นไม้พอมีความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ พอเข้ามาที่นี่ เรามาด้วยคำถาม เราเป็นนักเรียนรู๊ ดังนั้นเลยต้องเข้ามาหาความรู้ในนี้ ว่าที่นี่จะให้อะไร เข้าไปที่นิทรรศการด้านใน ไปดูว่าที่นี่คืออะไร คำทำอะไร เลยรู้ที่ไปที่มา เลยรู้สึกว่ตรงนี้แหละ คือ แหล่งรวบรวมองค์ความรู้ของเกษตรของประเทศ เรามาถึงที่แล้ว คิดว่าเริ่มนับ 1 ตั้งแต่นั้นจนถึงวันนี้ ประมาณเกือบ 5 ปี มาเกือบ ๆ ทุกเดือนครับ ถ้าเดือนไหนไม่ว่างจะดู YouTube ย้อนหลังในเรื่องที่เราสนใจ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ในด้านกิจกรรม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่าการเข้าร่วมอบรมเป็นวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องจากหลักสูตรมีการปรับเปลี่ยนหัวข้ออย่างต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้เลือกเรียนตามความสนใจ ขณะเดียวกันตลาดเศรษฐกิจพอเพียงภายในพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ยังเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรและเกษตรกรผู้ปฏิบัติจริง รวมทั้งเป็นแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรที่มีคุณภาพ

“ใช่ครับ เพราะว่าจริง ๆ แล้วเราจะมาฟัง มาอบรมวิชาของแผ่นดิน องค์ความรู้มีเปลี่ยนไปทุก ๆ เดือน ถ้าเดือนไหนที่สนใจจะไปเรียน เดือนไหนที่ไม่ได้มีองค์ความรู้ที่เราสนใจจะไม่ได้เรียน แต่ว่าจะมา มาเดินหาครูอาจารย์ในตลาด เพราะว่าส่วนใหญ่เป็นนักปฏิบัติ แล้วมาขายเอง ดังนั้นพอเราได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เราจะได้ประสบการณ์ตรง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่แรกที่มาที่นี้รู้สึกไกล แต่ไปมา ๆ ผมว่าไม่ไกล ต่างจังหวัดเชียงใหม่เรายังไปตรงไหนมีความรู้เราอยากรู้เราต้องไป เลยโอเคครับ ติดตามมาเรื่อย ๆ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ด้านความประทับใจ ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นพื้นที่ที่สร้างความอบอุ่น ความสุข และความรู้สึกเป็นกันเองจากการได้พบปะวิทยากร เจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความสนใจลักษณะเดียวกัน จนเกิดความสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังเชื่อมโยงพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ กับศาสตร์พระราชา และพระราชปณิธานของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ แรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้เพื่อนำองค์ความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำเกษตรของตนเอง

“อบอุ่น มีความสุขนะจะได้เจอคนที่รู้จัก ได้เจออาจารย์บ้าง ได้เจอคนรุ่นคนนี้เหมือนเจอคนคุ้นเคย มาเจอกันครั้ง 2 ครั้ง เหมือนคนรู้จักกันมานาน มาบ้านญาติ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พามาสถานที่นี้ประทับใจ รู้สึกว่าเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษ การอบรมครบวงจร ตั้งแต่พืชนา จากที่เราเคยมีประสบการณ์ตั้งแต่เล็ก ๆ ที่พ่อแม่ทำนา คือเราชอบตอนนี้อยู่เป็นชีวิตจิตใจ ส่วนใหญ่จะได้ความรู้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เราไม่มีประสบการณ์ทางด้านนี้ เข้ามาเรียนรู้ว่าทางนี้คือทางรอดของชีวิตแล้ว เป็นลักษณะที่ว่าในหลวงคือใจระลึกถึงท่าน แล้วรักท่านมาก ท่านทุ่มเทให้กับประชาชนถึงขนาดนี้ เราทำไม่ โชคดีมาก ๆ ที่ได้มาสัมผัสที่นี่ แล้วต้องศึกษาเรียนรู้ แล้วพยายามมาทุกครั้ง ที่ว่ามีเดือนละครั้ง เพราะว่าได้ของดีไปกินนะ ได้ความรู้จากแนวทาง เราไม่มีแนวทางที่จะทำ ปลุกยั้งใจ แล้วดินมีปัญหาจะทำไง แล้วได้กัลยาณมิตรที่ดี ได้เพื่อนที่ดี ได้มาสัมผัสดีมากเลย ชวนไปด้วยกัน ทำอะไรไปด้วยกัน เพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดด้วยกันค่ะ โชคดีมาก ๆ ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ การเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในปัจจุบัน

ด้านการเปิดรับข่าวสารในปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลมีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อและช่องทางที่หลากหลาย ทั้งสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อสังคมออนไลน์ แตกต่างกันไปตามพฤติกรรมการใช้งาน โดยจะเห็นได้ว่าสื่อช่วยสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ การอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการเกษตร

ทั้งนี้คณะวิจัยสามารถสรุปสื่อที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับข่าวสารได้ 5 ประเภท ได้แก่ ป้ายประชาสัมพันธ์, LINE, Facebook, YouTube และ TikTok

1. ป้ายประชาสัมพันธ์

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเปิดรับข่าวสารของ พกฉ. ผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ที่ติดตั้งตามเส้นทางสัญจร โดยเฉพาะป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณริมถนน ซึ่งใช้ประชาสัมพันธ์กำหนดการจัดกิจกรรม ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และหัวข้อการอบรมในแต่ละครั้ง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถรับทราบข่าวสารและติดตามกิจกรรมของ พกฉ. ได้อย่างต่อเนื่อง

“ผมเจอแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ (ป้ายคัทเอ๊าท์) ติดตามเสาไฟฟ้า เพราะว่าเราอยู่คลอง 4 เขาจะติดตั้งแต่คลอง 1 ยาวไปน่าจะถึงคลอง 5 ส่วนใหญ่เป็นประเด็นเรื่องของตลาดว่าจะมีกิจกรรมอะไร เป็นป้ายแบบสั้น ๆ ว่ามีอะไร มีงานอะไร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

2. Line

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่านแอปพลิเคชัน LINE ซึ่งรวมทั้งบัญชีทางการ (Line Official) และกลุ่ม LINE ที่จัดตั้งขึ้นสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือหลักสูตรอบรม ซึ่งใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กำหนดการจัดกิจกรรม หลักสูตรอบรม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนกล่าวว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมของ พกณ. เจ้าหน้าที่ได้แนะนำให้เพิ่มบัญชี LINE ของ พกณ. เพื่อให้สามารถติดตามข่าวสารและรับข้อมูลการจัดกิจกรรมได้อย่างสะดวกและต่อเนื่อง

“ส่วนใหญ่จะเป็นทาง Line ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

“ทั้ง Line ทั้ง Facebook ทั้งอินเทอร์เน็ตYouTube เพื่อนก็ส่งข้อความกับข่าวสาร มาตลอด”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

“ทาง Line ครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

“จะเป็น Line กลุ่ม แจ้งข่าวสารพิพิธภัณฑสถาน เวลาอบรมจะสร้าง Line กลุ่มของแต่ละกลุ่ม กลุ่มกับอาจารย์”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

“ครับตอนนี้เป็นสื่อทาง Line ส่วนตัว เป็น Line ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ตอนแรกยังไม่รู้วิธีติดต่อ พอมาสักครั้ง 2 ครั้ง เจ้าหน้าที่ว่ามี Line เลยสมัคร Line”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

“เป็น Line ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ แต่ละเดือนเวลาจะมีงาน เจ้าหน้าที่จะส่งข้อมูลทางนั้น”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

“แล้วมี Line ที่จะส่งข้อมูลให้ คือพิพิธภัณฑสถานการเกษตรจะส่งข้อมูลทาง Line”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

“ได้จาก Line ค่ะ คือสแกน Line ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ค่ะ แล้วจะมีให้ตลอดเลยคะ จะได้รับข้อมูลต่าง ๆ เพราะว่าเดิมทีรู้จักจาก Facebook ก่อน พอมี Line เลยแอด Line เข้าไป Line กลุ่มค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

3. Facebook

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่านเพจ Facebook ของ พกณ. โดยใช้เป็นช่องทางในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม การอบรม และข้อมูลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านระบุว่า Facebook เป็นช่องทางหลักในการรับข่าวสาร ขณะที่บางท่านใช้ควบคู่กับ LINE, YouTube และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ เพื่อให้สามารถติดตามข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

“ติดตามทางเพจ Facebook แล้วนะค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ทั้ง Line ทั้ง Facebook ทั้งอินเทอร์เน็ต YouTube เพื่อนส่งข้อความกับข่าวสารมาตลอด”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“มี Facebook ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ สมัครเป็นสมาชิก Facebook”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอนนี้ Facebook อย่างเดียว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

4. YouTube

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับข่าวสารและองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่านช่อง YouTube ในลักษณะการรับชมย้อนหลังเกี่ยวกับการอบรมในหลักสูตรวิชาของแผ่นดิน รวมถึงการบรรยายของวิทยากรในหัวข้อที่สนใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า YouTube เป็นช่องทางที่ช่วยให้สามารถทบทวนเนื้อหาที่รับชมไม่ทันหรือเรียนไม่ทันในหลักสูตรวิชาของแผ่นดิน ซึ่งมีประโยชน์ในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา และเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย จึงใช้เป็นสื่อสำคัญในการเรียนรู้ควบคู่กับการเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

“ช่วงปีที่แล้วค่ะ จะเข้าเรียนทาง YouTube ทางออนไลน์ ที่เวลาทางพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เปิดอบรมหลักสูตรวิชาของแผ่นดินนะค่ะ จะมีอาจารย์ต่าง ๆ มาสอน เข้ามาดูสดได้ด้วย แล้วมีผ่านทาง YouTube จะดูตรงนั้นเอา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“อินเทอร์เน็ต YouTube เพื่อนส่งข้อความกับข่าวสารมาตลอด”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่อบรมวิชาของแผ่นดิน ผมติดตามใน YouTube ที่ลงย้อนหลังนะครับของอาจารย์หลายๆ ท่าน เราสนใจเราดูย้อนหลัง แต่ข้อมูลที่เขาให้มารู้สึกว่าจะง่าย เข้าใจได้ง่ายแล้วทำได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เปิดสื่ออยู่บ่อย ๆ คือ ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ช่วงแรกจะตามข่าว พอตอนหลังจะมีวิทยากรที่มาอบรม แล้วบันทึกลงใน YouTube เรื่องไหนที่เราฟังไม่ทันจะเปิดดู”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เมื่อก่อนแรก ๆ ติดตามท่านอาจารย์ แล้วไปที่พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ต่อมาดูรายการย้อนหลังวิชาของแผ่นดิน มีหลายท่านที่ผมสนใจ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

5. TikTok

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ TikTok เนื่องจากว่าเป็นสื่อที่ผู้รับบริการส่วนใหญ่จะใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าข่าวสารที่ได้รับผ่าน TikTok ยังมีไม่มาก

“ทุกวันนี้ ถ้าเป็นทุกวันน่าจะเห็นจาก TikTok เพราะว่าทุกคนต้องต้องเล่นตรงนี้นะคะ พี่เห็นผ่านบ้างแต่ไม่เยอะนะ แล้วอาจจะมี Facebook บ้างนิดหน่อย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ประเด็นข่าวสารที่เปิดรับ

ด้านประเด็นข่าวสาร พบว่าผู้ให้ข้อมูลให้ความสนใจข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นหลัก โดยเฉพาะข่าวสารด้านกิจกรรม การอบรม และองค์ความรู้ด้านการเกษตร ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับความสนใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยสามารถจำแนกประเด็นข่าวสารที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ (1) กิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ และ (2) องค์ความรู้ด้านการเกษตร ดังนี้

1. กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมตามหัวข้อหรือธีมที่จัดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลรับทราบกำหนดการและตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมได้

“ผมเจอแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ (ป้ายคัทเอ้าท์) ติดตามเสาไฟฟ้า เพราะว่าเราอยู่คลอง 4 เขาจะติดตั้งแต่คลอง 1 ยาวไปน่าจะถึงคลอง 5 ส่วนใหญ่เป็นประเด็นเรื่องของตลาดว่าจะมีกิจกรรมอะไร เป็นป้ายแบบสั้น ๆ ว่ามีอะไร มีงานอะไร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

2. องค์ความรู้

ด้านองค์ความรู้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ โดยให้ความสนใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตร เทคนิคการเพาะปลูก และกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านหลักสูตรและการอบรมต่าง ๆ

“ที่บ้านทำสวนมาตั้งแต่ตัวเรายังอยู่ในท้อง จิตใจเรามีความชอบทางด้านต้นไม้ทางด้านเกษตร แล้วติดตามมาเรื่อย ๆ ค่ะ พอได้ข่าวจากสื่อว่าที่นี่เกี่ยวกับทางด้านเกษตร จะวนเวียนมาอยู่เรื่อย ๆ มาศึกษาหาความรู้ที่นี่ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ความรู้เยอะแยะเลยคะ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรกิจกรรมต่างๆ ที่เขาจะจัดขึ้นนะคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังติดตามการบรรยายของวิทยากรผ่านช่อง YouTube โดยเฉพาะรายการวิชาของแผ่นดิน เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหามีความเข้าใจง่าย สามารถทบทวนได้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงได้ และสามารถเปิดชมย้อนหลังได้ในเวลาที่สะดวก

“ไปเห็นอาจารย์อบรมในวิชาของแผ่นดิน แล้วตามใน YouTube ที่เขาลงย้อนหลังนะครับ แล้วมีอาจารย์หลายๆ ท่านที่เค้าลงที่เราสนใจ เราไปดู ใน YouTube ที่เขียนว่าวิชาของแผ่นดิน ผมดูย้อนหลัง ข้อมูลของเขาเข้าใจได้ง่ายแล้วทำได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เปิดสื่ออยู่บ่อย คือ ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ช่วงแรกจะตามข่าว พอตตอนหลังจะมีวิทยากรที่มาอบรม แล้วบันทึกลงใน YouTube เรื่องไหนที่เราฟัง ไม่ทันจะเปิดไปดูย้อนหลัง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคิดเห็นที่มีต่อการประชาสัมพันธ์

ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์เพียงพอ

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีความเพียงพอและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่สนใจด้านการเกษตร เนื่องจากผู้ที่มีความสนใจด้านการเกษตรมักติดตามข่าวสารและหาข้อมูลด้วยตนเองผ่านช่องทางต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ หรือได้รับข้อมูลจากเครือข่ายผู้สนใจด้านการเกษตรและบุคคลใกล้ชิด นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต้องมีค่าใช้จ่ายที่สูงมา ซึ่งอาจไม่จำเป็นเนื่องจากอาจเข้าถึงกลุ่มที่ไม่ได้มีความสนใจด้านการเกษตรโดยตรง และไม่คุ้มกับงบประมาณที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์

ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อจากผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ตรงและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ที่สนใจได้ อีกทั้งยังช่วยขยายการรับรู้ไปยังกลุ่มผู้ที่มีความสนใจด้านการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

“ถ้ากลุ่มตลาดที่เค้าต้องการองค์ความรู้ด้านนี้ผมว่าเพียงพอ แต่ถ้าคนทั่ว ๆ ไปที่เค้าไม่ได้สนใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ หรือไม่ได้สนใจเรื่องการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เค้าอาจจะไม่ได้ข่าวสารที่กว้าง แต่ถ้าจะให้กว้างอย่างนั้นต้องเสียค่าโฆษณาต้องไปลงช่องนั้นช่องนี้ เป็นข่าว ต้องเสียเงินไง แต่ผมมองว่ามันกว้างไป เพราะตรงนี้ผมว่าคือกลุ่มคนที่เค้าต้องการในเรื่องการทำเกษตรโดยตรง เค้าจะหาอยู่ จะพยายามหา ถ้าไม่หาเนียเพื่อนคนที่เขารักที่เขารู้จักจะบอกอยู่แล้ว เพราะว่าเป็นสถานที่ที่คนจะรู้จักแรก ๆ ในเรื่องของการให้องค์ความรู้ด้านการเกษตร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“สำคัญคือปากต่อปากค่ะ เป็นการพูดที่ไม่มีการสิ้นสุด อย่างคนเจอแล้วบอกพี่น้อง ถ้าเป็นไปได้คือเปิดทางตรงนี้ แต่คือว่าต้องคนรักเกษตร คือจิตใจที่มีทางด้านนี้ แต่ถ้าไม่รักคงจะไม่มาค่ะ เพื่อไม่ให้เสียค่าใช้จ่ายทางด้านโฆษณา เพราะมีค่าใช้จ่ายโดยตรง

อันไหนประหยัดได้เราควรจะประหยัดให้กับองค์กร ตรงนี้พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เหมือนกับเป็นบ้านหนึ่งของเราเหมือนกันค่ะ ถ้าเรามาสัมผัสแล้ว เพราะจุดนี้คือเหมือนกับเราได้ความรู้ ตรงนี้เรามีความผูกพัน อะไรประหยัดค่าใช้จ่ายได้ควรจะประหยัด อันไหนควรจะประชาสัมพันธ์เราควรจะทำต่อไป เพื่อให้คนชอบเกษตรเข้ามาที่นี่”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

2. การประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารด้านการเกษตรหรือไม่ได้อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า คนรอบตัวหลายคนยังไม่ทราบว่าพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีกิจกรรมหรือการจัดงานต่าง ๆ แม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ขณะเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเห็นว่า ในพื้นที่โดยรอบพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดีขึ้น มีการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์มากกว่าเดิม แต่เมื่ออยู่ห่างออกไป การรับรู้ข่าวสารจะลดลง

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเสนอว่าพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ควรเพิ่มช่องทางและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้หลายกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผ่านสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารด้านการเกษตรเป็นประจำ อีกทั้งยังมีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า การรับรู้ข่าวสารในปัจจุบันมาจากการติดตามวิทยากรที่ตนเองสนใจ หากไม่ได้ติดตามวิทยากรหรือไม่ได้รับการแนะนำจากคนใกล้ชิด อาจไม่ได้รับรู้ข่าวสาร

“จะถามร้านอาหารที่พี่ทำประจำ บอกว่ารู้หรือไม่ว่ามีกิจกรรม...จะไม่รู้ ตอนวันเด็กเลยบอกคนแถวนี้ว่ามีกิจกรรมเด็ก พาเด็ก ๆ ไป มีแจกของ โดยส่วนตัวถ้าระยะไกล ๆ ถ้าไม่มีออนไลน์ มีความรู้สึกว่าจะเข้าถึงยาก แต่ถ้าบริเวณนี้ มีความรู้สึกว่าจะพัฒนามากขึ้นแล้ว จากส่วนตัวเองนะคะที่เห็น คัทเอ้าท์จะเยอะขึ้นในบริเวณรอบ ๆ รัศมีนะคะ ถ้ารอบนี้อาจจะเห็น แต่ถ้าไกลออกไปอาจจะไม่เห็น”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ควรจะทำประชาสัมพันธ์ให้เยอะขึ้นแล้วหลากหลายช่องทาง เพื่อคนที่รับรู้จากสื่อจะได้มีหลาย ๆ ทาง แล้วอาจจะประยุกต์รูปแบบการประชาสัมพันธ์ คือ ให้ลงไปถึงเด็กเล็ก ๆ ที่เป็นเยาวชนของเรา แต่ที่ผ่านมาก็เข้ามารู้สึกว่าจะเด็กเข้ามาศึกษาเยอะ ควรจะประชาสัมพันธ์ไปตามแหล่งสถานศึกษา ทำให้หลากหลายสื่อ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอนนี้ที่ดูเหมือนโอเค แต่ส่วนใหญ่อยู่ที่เรามากกว่าว่าเราติดตามใครอยู่ อย่างอาจารย์ผมติดตามจะเห็น อย่างตอนผมสมัครอบรมจะเห็นจากอาจารย์เลยเข้ามาที่นี่”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ไม่ผ่านตาเลย ไม่เคยเห็นเลย ทั้ง YouTube ทั้งอะไร ถ้าพี่สาวไม่ชวนมาจะไม่รู้จักเลย อาจจะต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3. การใช้ผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer)

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเสนอความคิดเห็นให้พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงซึ่งสนใจด้านการเกษตร โดยเห็นว่าบุคคลเหล่านี้มีผู้ติดตามจำนวนมากและสามารถเผยแพร่ข่าวสารของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ได้ การสื่อสารผ่านช่องทางนี้จะช่วยให้ประชาชนที่ไม่เคยติดตามข่าวสารด้านการเกษตร หรือยังไม่รู้จักพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมและองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้

“หาคนที่เป็ Influencer ที่สนใจทางด้านเกษตร อย่างมีดาราบางคนที่น่าสนใจเกษตร แนะนำให้เค้ามาที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ แล้วลงสื่อในแฟนคลับของเค้า ตอนนี้มีดาราหลาย ๆ คน ที่ไปทำเกษตร ถ้าเราตามให้เค้าเอาข่าวสารพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ไปลงในแฟนคลับของเค้า แต่ละคนเอาข่าวสารไปลงในสื่อของเค้า แล้วจะมีคนที่สนใจเกษตรอยู่ บางทีเราทำของเราเองที่เกษตรเพื่อประชาสัมพันธ์ คือหมายถึงว่าให้คนที่ไม่เคยดูเกษตรเลยเห็นว่ามีพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ นะ หรือคนที่ไม่ได้ตามข่าวเกษตรจะได้รู้ว่ามีพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อยู่ตรงนี้ แล้วมีกิจกรรมขยายในอีกส่วนหนึ่ง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

4. การเพิ่มยอดคนดูใน YouTube

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเสนอความคิดเห็นให้พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พัฒนาช่อง YouTube ให้มีผู้เข้าชมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่า YouTube เป็นช่องทางที่สามารถเผยแพร่ข่าวสารและองค์ความรู้ไปยังประชาชนในวงกว้างได้ หากมีผู้เข้าชมและการเข้าถึงเนื้อหาเพิ่มขึ้น

จะช่วยให้ผู้ที่ไม่เคยรู้จัก ได้รับรู้ถึงการดำเนินงาน กิจกรรม และองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งอาจนำไปสู่ความสนใจและการเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมในอนาคต

“ถ้าจะได้ประโยชน์ คือ ทำยังไงให้ YouTube ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ยอดวิวเยอะขึ้น แล้วคนไม่ได้ดูมี YouTube ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ขึ้นมา แล้วจะรู้จักพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ แล้วจะตามมาตรงนั้นครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลเสนอให้ พกช. ขยายการประชาสัมพันธ์ผ่านสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้โรงเรียนผลักดันให้มีการจัดโครงการในการนำนักเรียนมาเข้าชมโดยบรรจุไว้ในกิจกรรมทัศนศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ด้านการเกษตรตั้งแต่วัยเรียน นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังเห็นว่าควรจัดกิจกรรมหรือฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อสร้างความประทับใจและกระตุ้นให้เด็กชวนผู้ปกครองกลับมาเยี่ยมชมอีกครั้ง ซึ่งจะช่วยขยายการรับรู้ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ไปสู่กลุ่มครอบครัวได้

“พาเด็กเข้ามาชมพิพิธภัณฑ์ มารู้จักสถานที่แห่งนี้มากขึ้น มาตั้งแต่เด็กเลย คือ อย่างเด็กนักเรียนอนุบาล เด็กนักเรียนประถม แล้วจะมีโอกาสไปทัศนศึกษาที่ต่าง ๆ โปรแกรมของโรงเรียนตรงนี้น่าจะแทรกเข้าไป ควรมีโปรแกรมพาเด็กมาพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ แล้วตอนมาเยี่ยมชมเรามีบูธสำหรับเด็กไว้ทำนุๆทำนี่ แล้วให้เด็กไปดึงผู้ปกครองมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเคยมาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างต่อเนื่อง โดยมีทั้งผู้ที่เคยเข้าร่วมการอบรมมากกว่า 10 ครั้ง และผู้ที่ติดตามการอบรมผ่านช่องทางออนไลน์เป็นประจำ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนกล่าวว่า หลังจากได้รับคำแนะนำจากวิทยากรให้รู้จักพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้มีโอกาสเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของการทำเกษตร ซึ่งเดินทางมาเกือบทุกเดือน เพื่อศึกษาหาความรู้ และนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริง

“เคยอบรมมาแล้ว มากกว่า 10 ครั้งครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“อบรมหลักสูตรเข้มข้น 1 ครั้ง ออนไลน์เป็น 100 ครั้งครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งแรกที่เรียนคือไปเรียนกับอาจารย์ อาจารย์เปิดสอนแล้วแนะนำว่ามีที่พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ นะที่มีวิชาการ หลังจากนั้นช่วงแรก ๆ แวะมาถี่เกือบทุกเดือน ช่วงที่เริ่มทำเกษตร แวะมาฟังความรู้ แล้วเอาความรู้ไปใช้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

นอกจากนี้ มีผู้ให้ข้อมูลได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปี โดยช่วงเริ่มต้นของการทำเกษตรได้มาใช้บริการบ่อยครั้งเพื่อศึกษาหาความรู้ เข้าร่วมการอบรม ซื้อพันธุ์ไม้ และขอคำปรึกษาจากวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ ควบคู่กับการติดตามองค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เมื่อมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมากขึ้น การเดินทางมาเยี่ยมชมลดลง ประมาณ 2-3 เดือนต่อครั้ง โดยขึ้นอยู่กับความสะดวก

“เริ่มจริง ๆ คือ ทำแบบโคกหนองนา มีไปลงต้นไม้ แล้วมาพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ประมาณปี 2550-2551 เริ่มมา 10 กว่าปี มาศึกษาบ้าง ส่วนใหญ่ดูคลิปวิดีโออาจารย์บ่อยมาก แล้วมาที่นี้มาซื้อต้นไม้อาจารย์ มาปรึกษาเวลามีอะไร เราปรึกษาได้ อย่างอบรมครั้งนี้รู้จากอาจารย์ ช่วงแรกจะมาบ่อย หลัง ๆ จะเป็น 2 เดือน 3 เดือนครั้งหนึ่ง อยู่ที่ว่าเราว่างไม่ว่างด้วย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

สำหรับการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มาใช้บริการคนเดียว เนื่องจากมีความสนใจด้านการเกษตรและตั้งใจเข้ามาศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนระบุว่า มีการชักชวนเพื่อนที่มีความสนใจด้านการเกษตรให้มาเข้าร่วมกิจกรรมด้วย แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและภารกิจส่วนตัว จึงไม่สามารถเดินทางมาร่วมได้ทุกครั้ง

“ผมมาคนเดียวครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ส่วนใหญ่คนเดียว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“มาคนเดียวค่ะ จริง ๆ จะชวนเพื่อนมา แต่ว่าเพื่อนติดภารกิจ เดียวเดือนหน้าจะมาได้ค่ะ เพื่อนอยู่ปทุมสนใจเรื่องเกษตรเหมือนกัน บอกเดี่ยวเดือนหน้าจะมา คือพยายามชวนเพื่อนมาเพราะว่าสนใจวิชาเดียวกัน คือเกษตร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“มาคนเดียว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ส่วนใหญ่มาคนเดียวเพื่อน ๆ มาเป็นบางครั้งก็ชวนกันมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ผมแฟนมาส่งครับ แฟนทำงานประจำอยู่ ผมเกษตรกร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“มา 2 เข้า 1 เช่นกัน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

สำหรับการเข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) พบว่าประมาณ 85% ผู้ให้ข้อมูลสมัครเข้ารับการอบรมเป็นครั้งแรก มีเพียงผู้ให้ข้อมูล 3 ท่าน ที่เข้าร่วมอบรมเป็นครั้งที่ 2

■ 1 ครั้ง

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ครั้งแรก ขณะที่บางท่านแม้จะเคยได้ยื่นชื่อหรือเคยติดตามวิทยากรของ พกฉ. มาก่อน แต่เพิ่งมีโอกาสมาเข้าร่วมอบรม

“ครั้งเดียว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พี่ครั้งเดียว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถ้าเข้มข้นเพิ่งครั้งแรกล่าสุดที่ผ่านมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งเดียวครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เข้มข้นหรือ เข้มข้นน่าจะมาครั้งเดียวล่าสุด”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งหนึ่งเต็ม ๆ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งหนึ่งค่ะ เข้าครั้งแรกของของที่นี่เลยคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งหนึ่งครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เป็นครั้งแรก เพราะว่าพี่มีโอกาสได้อยู่กรุงเทพฯ พอดี อยากจะลองอยากจะรู้ ซึ่งชื่ออาจารย์ได้ยินมานานแล้วละ แต่เราไม่รู้ว่าท่านเป็นใครนะคะ เลยลองดูหน่อยชวนแฟนไป”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรเข้มข้นของ พกณ. เพียง 1 ครั้ง แต่ได้ติดตามการเรียนรู้ผ่านการอบรมและสื่อออนไลน์ของ พกณ. อย่างต่อเนื่อง โดยระบุว่าเข้าร่วมการอบรมออนไลน์เป็นจำนวนมาก

“เข้มข้น 1 ครั้ง ออนไลน์เป็น 100 ครั้ง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครั้งเดียว ที่เข้มข้นหรืออะ เข้มข้นคือครั้งเดียว นอกนั้นก็ออนไลน์เป็นร้อยเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ 2 ครั้ง

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเคยเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) มาแล้ว 2 ครั้ง โดยได้อบรมในหัวข้ออื่นมาก่อน

“ของปีก่อนอบรมหลักสูตรเข้มข้นครั้งนี้ พอดีที่สนใจเรื่องการทำปุ๋ย แล้วทางพิพิธ ภัณฑ์จัด ดังนั้นน่าจะเป็นครั้งที่ 2”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“2 ครั้ง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พอดีเป็นนักเรียน 1 ไร่ ได้สิทธิ์อยู่แล้ว 2 ครั้งคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ปัจจัยที่ตัดสินใจมาอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ)

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าการเข้าร่วมอบรมหลักสูตร ถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ของพิพิธภัณฑ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีความคุ้มค่า เนื่องจากได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการทำการเกษตร ลดต้นทุนการผลิต และต่อยอดการเรียนรู้ได้จริง ถึงแม้การอบรมดังกล่าวต้องเสีย ค่าใช้จ่าย แต่ค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาตนเองมากกว่าเป็นภาระด้านค่าใช้จ่าย อีกทั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรอบรมของหน่วยงานอื่น มีความคิดเห็นว่าการใช้จ่ายของพิพิธภัณฑ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อยู่ในระดับที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพและประโยชน์ที่ได้รับ

“พื้มีความรู้สึกว่ ถ้าเราอยากได้ความรู้คือของฟรีไม่มีในโลก เพราะฉะนั้น การศึกษา คือการลงทุน เลยคิดว่าถ้าเราลงทุนครั้งเดียวคุ้มสำหรับเราได้ไปใช้ประโยชน์ กับตัวเอง แล้วกับครอบครัวเรา แล้วกับคนอื่น ๆ น่าจะคุ้ม เพราะ 700 บาทเราเสีย ไม่แพงคะ เพราะครั้งที่แล้ว 1,000 บาท คุ้มนะคะ เพราะว่าได้ทำปุ๋ยใช้เองด้วย แล้วเรารู้ว่าขั้นตอนการทำปุ๋ยเป็นอย่างไร ประหยัดในการใช้จ่ายซื้อปุ๋ยใช้มัยคะ เราใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยเคมี ซึ่งเกษตรของเราเนี่ย น่าจะเป็นเกษตรอินทรีย์แบบที่ไร้สารพิษ

เพราะว่ารอบ ๆ สวนที่เนียเขาใช้สารเคมีทั้งหมด เพราะฉะนั้นแมลงมาบ้านเราหมด เพราะว่าเราอยู่ตรงกลางแล้วรอบ ๆ ใช้สารเคมีหมด เลยคิดว่าถ้าเราอบรมครั้งแรกคือทำปุ๋ยหมัก ครั้งที่ 2 เข้มข้นคืออันนี้เสียค่าอบรม แล้วได้วิชาความรู้ค่อนข้างเยอะ เราคิดว่าลงทุนไม่เท่าไรไม่เป็นไร เพราะว่าของฟรีไม่มีในโลก”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“คุ้มนะคะ ถ้าไปที่อื่น 700 บาท ไม่ได้แบบนี้คะ เป็น 1,000-3,000 บาท แล้วไม่ได้อะไรเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“คือมองว่าเป็นเรื่องที่คุ้มค่า แล้วควรที่จะมีค่าใช้จ่ายในส่วนของการจัดงานคะ เพราะคนที่ได้ไปงานได้ความรู้เพิ่มขึ้น ไปต่อยอดเยอะขึ้น มองว่าทุกอย่างคือการลงทุนทั้งหมด เพื่อไปต่อยอดพัฒนาเพื่อความเข้มข้น เพื่อที่ว่าได้ตรงจุดจริงๆ ดังนั้นเลยยอมตรงนี้ พอเรามองหลักสูตร แล้วติดตามอาจารย์มาแล้ว คือตัดสินใจได้ไม่ยาก เพราะว่าถ้าเราอยากเรียนรู้ อยากพัฒนาตัวเอง และติดตามทาง YouTube ของอาจารย์ด้วย แล้วที่อาจารย์มาที่งานนี้ นึกในใจว่าสักครั้งหนึ่งต้องมาเรียนกับอาจารย์ อยากมาเจอ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนติดตามกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างต่อเนื่อง โดยเข้าร่วมกิจกรรมและการอบรมเป็นประจำ ไม่เพียงเข้าอบรมในหลักสูตรของวิทยาการที่ตนเองสนใจ แต่ยังเข้าร่วมกิจกรรมอื่นของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ และเดินทางมาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ แม้ในบางครั้งจะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

“ของอาจารย์จะมาตลอด มาช่วยบ้างบางที่ไม่ช่วย ถึงไม่ใช่อาจารย์ก็มา มีงานจะมาตลอด เราติดตามที่นี่ตลอด บางทีมากินข้าวเฉย ๆ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ในขณะที่ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนตัดสินใจเข้าร่วมอบรม เนื่องจากหัวข้อการอบรมสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการในการประกอบอาชีพ โดยเห็นว่าค่าใช้จ่ายในการอบรมมีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับองค์ความรู้ที่ได้รับ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

“คือจริง ๆ แล้วเป็นหัวข้อที่บอกว่าหนึ่งงานสร้างอาชีพ แล้วมีค่าใช้จ่ายในส่วนตรงนี้ ประมาณ 700 บาท คือ ตรงกับความต้องการของเราอยู่แล้ว เพราะว่าจะสร้างอาชีพ จะมีวิธีการยังไง มีเทคนิคยังไง เราต้องการตรงนั้นอยู่แล้วนะครับ แล้วอย่างที่ว่าเค้าบอกเรื่องเงิน เราเข้าใจตรงนี้ ยินดีที่จะต้องจ่ายในส่วนตรงนี้ เข้าใจนะว่าในการดำเนินการต่าง ๆ ต้องมีค่าใช้จ่าย แต่ว่าหลัก ๆ เป็นหัวข้อที่เราสนใจ ตรงกับที่คิดมาอยู่แล้ว ในความคิดของผมที่เกี่ยวกับการเกษตร ทุกวันทำอยู่แล้ว เราจะทำยังไงให้พื้นที่เล็ก ๆ มีรายได้ขึ้นมา ตรงที่เราต้องการ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“มาได้วิชาชีพความรู้เพื่อจะเอาไปต่อยอดที่บ้านนอกเรา ผมขับรถอยู่ในกรุงเทพฯ อีกสัก 4-5 ปี ผมจะเกษียณไปอยู่บ้านนอก ต้องไปหาอาชีพของเราเองที่บ้านนอก อาจจะมาอบรมเรื่อย ๆ กับอาจารย์นะครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้าร่วมอบรม เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในวิทยากรและคุณภาพขององค์ความรู้ที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ถ่ายทอด โดยผู้ให้ข้อมูลบางส่วนต้องการเข้ามาเปรียบเทียบและต่อยอดองค์ความรู้ที่ตนเองมีอยู่ ขณะที่บางท่านได้รับการแนะนำจากบุคคลใกล้ชิดและเกิดความเชื่อมั่นหลังจากได้เข้าร่วมการอบรม นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังให้ความสำคัญกับการเลือกหัวข้อและวิทยากรที่ตรงกับความสนใจ โดยมองว่าองค์ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเอง และสร้างมูลค่าได้จริง

“เพื่อนบอกว่าเราต้องมาดู ผมมาดู มาศึกษา มาดูว่าความรู้ที่เรามีอยู่ในระดับเดียวกับเขาหรือเปล่า หรือเราตกหลังตรงไหน เอามาเปรียบเทียบกัน สุดท้ายความรู้เหมือนกันหมดเลย แต่แค่คนละคำพูดเฉย ๆ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เพราะว่าไม่มีพื้นที่ทางด้านนี้เลย ได้จากแนวทางคุณพระนี่แหละเป็นเพื่อนบ้านที่ดี เห็นว่าเค้าทำทางด้านนี้อยู่แล้ว เค้าคิดอะไร คงจะได้อาจารย์ที่ดี แต่เข้าไปสัมผัสแล้วรู้สึกว่าคุณจารย์นี้สุดยอด แต่ละคนที่ให้วิชาการปราชญ์แห่งอาชีพทางด้านเกษตรจริง ๆ เลยค่ะ แล้วเห็นแล้วว่าเรามาถูกทางแล้ว เราไม่ได้สะเปะสะปะค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“หัวข้อกับวิทยากรมีผลต่อการตัดสินใจสมัครรับเพราะว่าเราจะอยากรู้ว่าวิทยากรท่านเก่งด้านไหน ตรงกับที่เราอยากเรียนรู้หรือไม่ ที่เรามาเรียนเรารู้เลยว่าอาจารย์ท่านเป็นตัวจริงละ การทำอบรมผมเห็นมาเยอะละ ถ้ามาฟรีคนจะมาแบบเล่น ๆ ไม่ตั้งใจ แต่อาจารย์ต้องการให้เป็นบุคคลบอกว่า การลงทุนจะต้องมีการแลกเปลี่ยนอย่างเพื่อได้บางอย่าง แต่อาจารย์ไม่ได้เอากำไร ถ้าอาจารย์เอากำไรคิดแพงกว่านี้ได้ ซึ่งผมมองว่าการทำแบบนี้คือการให้แต่คัดคน เพราะคนที่จะยอมจ่ายจะมากหรือน้อยจะจ่าย เพราะคนที่ยอมจ่ายคือคนที่ยอมแลก เป็นการบอกเค้ากันว่า คุณจะเข้ามาตรงนี้คุณได้แลกเปลี่ยนอย่างแล้วคุณจะได้สิ่งนั้นกลับไป แล้วพอเราเข้าไปเรียนรู้แล้วได้มากกว่า เราได้มาเป็นแสน เราได้มาเป็นล้าน จากการเรียนคอร์สเดียว แล้วเราเอาองค์ความรู้ไปต่อ คุณเข้าแค่คอร์สนี้ คุณจะรู้เลยว่า คุณจะทำเกษตรยังไงแบบพึ่งพาตนเองได้ กับคุณจะทำแบบเป็นธุรกิจเกษตรยังไงให้ปลอด”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ดูรายการสัมภาษณ์อาจารย์ตัดสินใจเลยวามา เพราะท่านบอกว่าจะสอนเป็นครั้งสุดท้ายแล้ว เลยมาดีกว่าเดียวเราจะไม่ได้เรียน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“วันนั้นเป็นวันที่อาจารย์จัดวิทยุ ผมจะไปคนเดียววันนั้น ไปจากชัยภูมิ อยากรไปฟังอาจารย์ อยากรไปดู แล้วดีที่เราได้มา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

นอกจากนั้นพบว่า การอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ช่วยสร้างความมั่นใจและแนวทางในการประกอบอาชีพ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าร่วมอบรมเนื่องจากเห็นว่าเนื้อหาสอดคล้องกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร การอบรมช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความมั่นใจในการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนกล่าวว่า ก่อนเข้าร่วมการอบรมยังไม่เห็นแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่หลังจากได้รับความรู้แล้ว มองเห็นแนวทางในการทำเกษตรที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ขณะที่บางส่วนเห็นว่าองค์ความรู้ที่ได้รับสอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตและสามารถนำไปใช้วางแผนการประกอบอาชีพในอนาคตได้

“พี่เข้าโครงการ 1 ไร่ มั่งคงอยู่ค่ะ ที่แรกกะจะซื้อแค่หัวเชื้อแล้วเดียวไปทำเองเลย ทำเสียเดียวซื้อใหม่ แต่อาจารย์ไม่ขาย อาจารย์บอกต้องมาเรียนก่อน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอนมาเรียนมีความรู้สึกว่ายากกว่าตอนที่เรียน 1 ไร่มันคง น่าจะติดอะไรบางอย่างที่ว่าไปทำเกษตรจะยังไง แต่พอมาเรียนแล้วมีความรู้สึกว่ายากเหมือนมีทางสว่างทางเดินไป มีทางว่าอันนี้แหละ คือถ้าใช้วิธีนี้ยังไงก็รอดนะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เพราะว่าดูแล้วตรงกับเป้าหมายของเรา เพราะว่าส่วนตัวผมมองว่า เราไปอยู่บ้านเราไม่มีหนี้สินแล้ว ไปอยู่แล้วถึงแม้ว่าจะรายได้ไม่ได้เยอะเหมือนตอนทำงาน แต่ว่าด้วยแนวทางนี้ ผมว่าด้วยขนาดพื้นที่ของเราเองประมาณนี้ แล้วด้วยกำลัง กำลังที่จะทำด้วยตัวเองได้ครับ แล้วถ้าอยู่รอดได้จริง ผมว่าตอบโจทย์ชีวิตที่เรามองไว้ให้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้ติดตามองค์ความรู้และการอบรมของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่านช่องทางออนไลน์อย่างต่อเนื่อง โดยรับชมการอบรมผ่าน YouTube และติดตามการเปิดหลักสูตรต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มาโดยตลอด ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมอบรมเมื่อมีหลักสูตรและวิทยากรที่ตรงกับความสนใจ

“จะเข้าเรียนทาง YouTube ทางออนไลน์ ที่เวลาทางพิพิธภัณฑเปิดอบรมแต่ละหลักสูตรนะคะ แต่ว่ายังไม่ได้เรียนกับอาจารย์ พอตามกันมาเรื่อย ๆ ไม่ได้เรียนสักทีจนรอบสุดที่อาจารย์ที่เปิดล่าสุดคะ อยากมาค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

จะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้บริการที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นครั้งแรก และส่วนใหญ่มาคนเดียว ด้านการอบรมส่วนใหญ่มาอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เป็นครั้งแรกเช่นกัน แต่ได้มีการติดตามหลักสูตรออนไลน์ในหัวข้ออื่น ๆ ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจหลักในการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เพื่อแสวงหาความรู้ด้านการเกษตร พัฒนาศักยภาพสำหรับการประกอบอาชีพ ต่อยอดการทำเกษตรของตนเอง รวมถึงเตรียมความพร้อมสำหรับการนำความรู้ไปทำเกษตรในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3. เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

จากการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม 3 ครั้ง โดยมุ่งเน้นเพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยวัฒนธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) โดยการนำเสนอข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ความคาดหวังและความพึงพอใจ และ 2. การนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

3.1 ความคาดหวัง ความพึงพอใจ

การวิจัยเรื่องความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยวัฒนธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) นั้น คณะวิจัยได้ศึกษาใน 4 ประเด็นย่อย คือ 1) ด้านองค์ความรู้ 2) ด้านการจองหรือติดต่อเข้ารับบริการ 3) ด้านวิทยากร และ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ด้านองค์ความรู้

■ ก่อนเข้ารับการอบรมไม่มีคาดหวัง

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนก่อนที่จะมาเข้ารับการอบรมไม่มีความคาดหวังหรือมีความคาดหวังด้านองค์ความรู้้น้อยมาก เนื่องจากขาดข้อมูลหรือประสบการณ์เกี่ยวกับการอบรมและรูปแบบการเรียนรู้ โดยผู้ให้ข้อมูลหลายท่านระบุว่า การเข้าอบรมเกิดจากความสนใจด้านการเกษตรหรือต้องการหาความรู้เพิ่มเติม มากกว่าการตั้งเป้าหมายว่าจะได้รับผลลัพธ์ที่ชัดเจน ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านแสดงความคิดเห็นว่า "ไม่รู้ว่าจะได้เรียนรู้อะไร" หรือ "ไม่ได้คาดหวังเลย" เนื่องจากยังไม่ทราบเนื้อหาและคุณภาพของการจัดอบรมล่วงหน้า

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลที่เคยผ่านการอบรมด้านการเกษตรจากหน่วยงานหรือหลักสูตรอื่นมาก่อน มีความคาดหวังที่จะได้รับองค์ความรู้หรือแนวคิดที่แตกต่างจากประสบการณ์เดิมมากกว่าความคาดหวังข้อมูลพื้นฐาน ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลต้องการได้รับ "แก่นความรู้" ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังแสดงความคิดเห็นว่า ด้วยข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการอบรมที่ค่อนข้างสั้นเมื่อเทียบกับเนื้อหาที่มีปริมาณมาก จึงไม่ได้คาดหวังว่าจะสามารถเรียนรู้ครบถ้วนภายในระยะเวลาสั้น ๆ แต่มีความคาดหวังที่จะได้รับแนวทาง หลักคิด และองค์ความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปศึกษาหรือพัฒนาต่อยอดด้วยตนเองภายหลัง

ด้านความพึงพอใจ จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยวัฒนธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) โดย

แสดงความคิดเห็นว่า การเข้ารับการอบรมช่วยให้ได้รับความรู้ใหม่ ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น การสอนของวิทยากรทำให้เข้าใจที่มา หลักการ และวิธีการปฏิบัติได้ง่าย ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปทดลองใช้จริง

นอกจากนี้ยังรู้สึกประทับใจเนื้อหาที่มาจากประสบการณ์จริงและมีตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจและมองเห็นแนวทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับตนเอง

จะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามี**ความพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวัง** เนื่องจากก่อนเข้าร่วมอบรมไม่ได้คาดหวัง แต่เมื่อได้รับความรู้แล้วกลับรู้สึกว่ามีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมาก

ความคาดหวัง

“ตอนแรกชอบวิชาเกษตรมาก ไม่รู้ว่าจะเรียนที่ไหนได้มาเรียนที่นี่ ได้เรียนรู้จักเกษตร รู้มากขึ้น ได้ลงไปทำ ได้เห็น เห็นของเราเนี่ยนะครับ เอาความรู้ที่เรียนไปใช้...ตอนแรกไม่คาดหวัง ตอนแรกนะคุณเลย ไม่รู้เลย”

ความพึงพอใจ

“ชอบเกษตร แต่ก่อนสมัยเด็ก ๆ ชอบเกษตร ทำให้เคยประสบความสำเร็จ มาแล้วแบบแสปี้มาก จาก 0 ไป 100 คือชอบ 100 เลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ถามว่าคาดหวังหรือไม่ตอนที่มาครั้งแรก...ไม่ได้คาดหวังเลยนะค่ะ”

ความพึงพอใจ

“พอมาเรียนแล้วมีความรู้สึกที่เราได้ในสิ่งที่เราอยากรู้ ถามว่าก็เปอร์เซ็นต์ตอนแรกมานี้เริ่ม 0% พอหลังจากที่เราเรียนรู้แล้ว 99% เลยค่ะ ครึ่งหน้าจะมาอีกค่ะ เพราะเราอยากเรียนรู้ในสิ่งที่เราไม่รู้ เพราะว่าเราไม่ยากเป็นกบในกะลา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ได้ความรู้ที่ว่าเราจะได้ปุ๋ยที่เย็นระยะทาง แทนที่ว่าเราจะหมักหลาย ๆ เดือน กลายเป็นแค่ 15-20 วัน ได้หมดแล้ว แล้วเอาธรรมชาติอย่างไหน ผักตบชวามาใช้ให้เป็นประโยชน์ จากที่ว่าทุกคนไม่เห็นคุณค่าเรานำมาทำเป็นปุ๋ย อย่างปุ๋ยป้อนก้อนหรือปุ๋ยสรรพสิ่งแห่งจะได้ผลประโยชน์กับต้นไม้ อย่างเต็มที่ แล้วเราไปใส่ต้นไม้ ต้นไม้เจริญงอกงาม จุดนี้ที่ว่าเราไม่มี

องค์ความรู้เท่าไร? ตอนแรก ๆ ที่ไม่เคยเรียนรู้ เราทำมั่วของเราไป พอได้
ความรู้แนวทางที่เห็นชัดขึ้นมา ค่ะกับการลงทุน”

ความพึงพอใจ

“พึงพอใจมากแล้วประทับใจที่อาจารย์คิดแนวทางนี้ได้ยังไง เพราะว่าเราไม่มี
ประสบการณ์ เรามั่ว ๆ ไปตามภาษาของเรา แต่พอเรามีองค์ความรู้ตรงนี้ เราไป
ตามสเต็ป 1 2 3 เหมือนกับปูพื้นฐานให้เราได้เข้มข้น จากที่เราสะเปะสะปะ
พื้ให้ 100% ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“พี่เรียน 1 ไร่ มั่งคั่งมาบ้างแล้ว เลยไม่ได้คาดหวังเยอะ แต่ไม่เหมือนกันนะ
คะ อบรมวิชาของแผ่นดินจะเป็นสั้น ๆ เป็นประสบการณ์สั้น ๆ ของแต่ละ
ท่านที่มา ซึ่งเท่าที่อบรมมาไม่ได้เจอตรงนี้ค่ะ จนมาเรียน 1 ไร่ มั่งคั่งมีบ้าง
พอมารู้ตัวอาจารย์เองซึ่งโดยส่วนตัวดีมากนะคะ ไม่เหมือนกันค่ะ”

ความพึงพอใจ

“พอมารู้ตัวอาจารย์ได้ความรู้เพิ่มเติม มองว่าเป็นความรู้เพิ่มเติม มาฟังว่ามีแบบนี้ด้วย
คือตอนที่เรียนนะคะความรู้สึกตอนนั้นนะ คือ อ้อ...มีจุลินทรีย์ คือได้ความรู้เพิ่มเติม
เยอะขึ้นมาก ความรู้สึกอันนี้ที่จะเลือกไปลองทำที่ใต้บ้านแพน ถ้าความพึงพอใจ
เนื่องจากไม่ได้คาดหวังพอไปเจอคือเต็ม 100% เลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“สำหรับพี่ตอนที่เรียน 1 ไร่ มั่งคั่ง เค้าจะสอนเยอะมาก คือปุ๋ยต้องหลาย
อย่าง แต่ที่นี้พี่ของอาจารย์ต้องเสียเงิน คือ ไม่ได้อยู่ในความสนใจเลย
เพราะว่ามีตัวอื่นให้เลือกตั้งเยอะค่ะ แต่เปลี่ยนความคิดว่าคุ้มค่ากว่าค่ะ”

ความพึงพอใจ

“ตอนแรกคิดแค่จะมาทบทวน เพราะว่าพี่เรียนเยอะไปหมด แบบปนไปหมด พอมารู้
เฉพาะเจาะจงเรื่องนี้ทำให้ชัดขึ้น เข้าใจมากขึ้น แล้วรู้ที่มาที่ไป ทำให้เรารู้ที่มาที่ไป
ของอะไรหลาย ๆ อย่าง ให้เต็มนะคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ความคาดหวังจริง ๆ ที่ผมไป คือไปดูแก่นที่เราจะเอามาประยุกต์ครับ เพราะว่าเราจะไปดูที่ไหนยังงี้หลาย ๆ ที่ เราไม่สามารถไปก๊อปปีมาเป็นของตัวเอง ต้องเป็นอาศัยการประยุกต์มากกว่าครับ ซึ่งแก่นของอาจารย์ที่ผมจับได้ อย่างเช่น เราต้องฝึก ฝึกเพื่อให้เกิดทักษะจริง ๆ ครับ สิ่งที่อาจารย์สอนมา ถ้าเราไม่ฝึกจะใช้ไม่ได้ ไม่เกิดผลที่เราคาดหวังครับ หลักคือต้องมาฝึกครับ โดยมีไกด์แล้ว เราไม่ต้องไปลองผิดลองถูกครับ

ถ้าเอาความคาดหวังมาเป็นเกณฑ์ ส่วนตัวผมไม่ได้คาดหวังว่าจะบรรลุแบบทำได้อะไร เพราะส่วนตัวผมเข้าใจว่าเกษตรแค่วันเดียวเวลาไม่พอหรอกครับ เพราะผมว่าเนื้อหาเยอะด้วยกรอบเวลาอาจารย์ไม่สามารถเอามาฉายได้ทั้งหมดครับ เลยไม่คาดหวังครับ แต่ถือว่าไม่เสียเที่ยวครับ”

ความพึงพอใจ

“พอใจครับ โดยเฉพาะของอาจารย์ที่ท่านมาเสริม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง...เหมือนกับว่าต่อยอดออกไปอีก เราเห็นเป็นรูปธรรมเลยว่า...ถ้าทำจริงตามแนวของอาจารย์แล้ว ขยัน แล้วหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เรื่อย ๆ เราจะได้ไกลมากเลย ซึ่งชีวิตผม...ไม่ได้หวังขนาดนั้นเลย แต่เราเห็นตัวอย่างว่าทำได้จริง เพราะฉะนั้นเราอาจจะไม่ได้ อย่างเค้า แต่ว่าสามารถเลี้ยงตัวเองอยู่ได้ครับ เพราะว่าเค้ามาเริ่มจริงไม่ถึง 10 ปี แต่แบบทุ่มเทเลยเต็มที่ แล้วประสบความสำเร็จ ซึ่งผมคิดว่าน่าจะทำได้บ้าง อาจจะไม่ขนาดนั้น แต่ว่าน่าจะเอาตัวรอดได้ครับ เป็นแรงบันดาลใจของผมครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

เราไม่มีความรู้ด้านนี้ดี เราอยากมาเพิ่มเติม

ความพึงพอใจ

“ดีนะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“คาดหวังซักประมาณ 20% ครับ”

ความพึงพอใจ

“มาได้อบรมกับอาจารย์แล้วพอใจประมาณ 80% น่าจะเพิ่มความรู้ไปเรื่อย ๆ ครับ ผมส่วนตัวผมมองที่ตัวเองครับ ผมต้องมาอีกสัก 2 ครั้งครับ จะเต็มร้อย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีคาคาดหวัง 50-79%

ด้านความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคาดหวังด้านองค์ความรู้ต่อการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับปานกลาง** โดยคาดหวังว่าจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ที่เน้นทฤษฎีเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนคาดหวังว่าความรู้ที่ได้รับจะสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ในอนาคต ในส่วนผู้ให้ข้อมูลที่เคยติดตามวิทยากรหรือศึกษาข้อมูลของหลักสูตรมาก่อน มีความคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้ที่เข้มข้นและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของวิทยากรและเนื้อหาหลักสูตร

ด้านความพึงพอใจ จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูง** โดยเห็นว่าการอบรมช่วยให้ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของวิทยากร ซึ่งถ่ายทอดเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาที่เคยพบจากการปฏิบัติจริงได้ เช่น การปลูกพืช การจัดการดิน และการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหามีความเข้มข้น ครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง บางท่านแสดงความคิดเห็นว่าเนื้อหาในการอบรมมีจำนวนมากส่งผลให้วิทยากรต้องสอนอย่างรวดเร็ว หลายคนให้ระดับความพึงพอใจอยู่ในช่วง **80-99%** และแสดงความต้องการกลับมาเข้าร่วมการอบรมอีกครั้ง เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมและพัฒนาทักษะการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

ความคาดหวัง

“จริง ๆ แล้วคาดหวังคือที่มาครั้งแรกเลย เราคาดหวังคงจะไม่เท่าไรหรอก ประมาณ 50% แล้วประมาณการจะได้ยังงั้นงานสร้างอาชีพ เป็นทั้ง ๆ อยู่เหมือนกัน แต่ว่าเราต้องการอย่างนั้น”

ความพึงพอใจ

“พอเรามาอบรม อาจารย์สอนเรื่องแนวทางนะครับ ว่าเราควรทำ 1 2 3 4 แล้วมีแนวทางนี้ มีเนื้อที่ ขณะนี้เราจะปลูกอะไรบ้าง ผสมผสานกันลงไป เราจะทำอะไรบ้าง พอเป็นแนวทางปั๊บ เราเกิดโอเคเดียวว่าเราจะต้องทำยังไงครับ เชื้อมัยครับว่าครั้งแรกผมเคยปลูกต้นไม้ตายนะ ไม่รู้แล้วปลูกเลย แล้วตาย ไม่รู้ตายเพราะอะไร ก่อนเราปลูกไปเอาชีวะชีควาย ใบไม้รองกันหลุม แล้วใส่ไปเลย ต้นไม้ว่าง ดินกลบ ๆ อย่างหนาเพื่อจะให้รอด สักพักหนึ่งเริ่มเหลือง ๆ แล้วตายไป ตอนหลัง ๆ ที่มาได้ข้อมูลจากอาจารย์ไป คือ ได้องค์ความรู้ มีแนวทางว่าควรจะทำยังไงให้ได้ผล สุดท้ายรอด หลังจากที่เรามาอบรม พอใจประมาณสัก 80-90% ที่เรานำไปเริ่มทดลองใช้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ความคาดหวังครั้งแรกคือประมาณ 50% ค่ะ

ความพึงพอใจ

“พอมารู้จักอาจารย์แล้ว ความรู้ที่ได้ประมาณ 99% สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตัวเองได้ ปกตินี้เหมือนพี่อีกท่านบอกไว้ ที่ว่าปลูกแล้วถ้ามั่นเหลือง ตาย เป็นที่อะไร อาจารย์แนะนำเรานำไปปรับ เราปลูกไม่ถูกวิธีค่ะ อาจารย์ท่านเป็นคนแบบเค้านอนโดยอาศัยประสบการณ์ ประสบการณ์เยอะ ไม่ได้เน้นทางด้านวิชาการ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ก่อนมาคาดหวัง 60% เป็นแฟนคลับอาจารย์ด้วย แล้วเราได้ความรู้ที่เข้มข้น หลักสูตรอาจารย์ที่อยู่ใน YouTube มีเรื่อยแต่เราอยากมา”

ความพึงพอใจ

“ที่นี้พอมารับกับอาจารย์ ไม่ว่าจะเรื่องดิน เรื่องปุ๋ย เรื่องพืช พี่ฉันชอบมาก พี่จะอยู่รอดด้วย เพราะโรคพืชเสร็จแล้ว ค่อยๆ เรียนรู้ไป ได้สูตรอาจารย์ไปปรับใช้ ต้องเอาไปพัฒนาเยอะ ผมให้ 99% ถ้ามาอีกสักครั้งหนึ่งจะให้ 100 เลยครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ที่คาดหวังคงจะได้สัก 70% เพราะว่าเราไม่ค่อยได้ลงมือปฏิบัติ ได้แต่ทฤษฎี แล้วทฤษฎีบางที่ได้มาแล้วหลงลืม

ความพึงพอใจ

“พอมารู้จักจริง ๆ คิดว่าได้ถึง 95% เลย เหตุผลที่ได้ 95% นี้ไม่ใช่อะไรหรอก ผมอัดเทปไว้หมด เอาไปฟังซ้ำ ได้ตรงอัดเทป แล้วถ้าเรามีเวลาว่าง ตรงไหนไม่เข้าใจเรากลับไปทบทวนใหม่ มันซ้ำ ๆ เลยได้ผลดีมาก ถ้าไม่ได้อัดเทปจะไม่ได้ เพราะว่าเนื้อหาเยอะและเร็ว แล้วเราไม่ค่อยได้ลงมือปฏิบัติ เราอยู่กรุงเทพฯ ถ้าเรากลับไปอยู่บ้านเราถึงได้ทำ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวัง 80-99%

ความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ในระดับสูง โดยให้ระดับความคาดหวังอยู่ที่ประมาณ 80-85% โดยส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่าจะ

ได้รับองค์ความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิทยากร นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจเข้าอบรมจากความเชื่อมั่นในวิทยากร เนื่องจากเคยติดตามผลงานผ่านสื่อออนไลน์มาก่อน ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ด้านการเกษตรน้อยหรือกำลังเริ่มต้นทำการเกษตร คาดหวังว่าการอบรมจะช่วยเพิ่มพูนความรู้และสร้างความมั่นใจในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมหลักสูตร ถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ในระดับสูง โดยส่วนใหญ่ให้คะแนนความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 90–95% เนื่องจากเห็นว่าการอบรมช่วยเพิ่มความรู้และทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงโดยเฉพาะภาคปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ไปทดลองใช้จนเกิดผลสำเร็จ เช่น การเสียบบัง การทาบกิ่ง และการดูแลพืช ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการอบรม คือ การได้ฝึกปฏิบัติจริง และได้รับคำแนะนำจากทั้งวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากร ซึ่งช่วยให้เข้าใจรายละเอียดและเทคนิคการปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเห็นว่าระยะเวลาการอบรมและช่วงฝึกปฏิบัติค่อนข้างน้อยทำให้ไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้เต็มที่

ความคาดหวัง

“จริง ๆ ผมมาอบรม มาเพราะอาจารย์ เราเคยติดตาม YouTube เราพอรู้นะ เพราะดูจากหลักสูตร อย่างที่บอกคือเวลาสั้น เลยไม่ได้คาดหวัง ตั้งไว้ที่ 80%”

ความพึงพอใจ

“ถามว่ามาแล้วได้ความรู้หรือไม่ เพราะว่าเราไม่ใช่มืออาชีพ ผมมาทำเอาความสุขกับเอาหลักการ เพราะฉะนั้นเลยรู้สึกว่าจะอะไรที่เราเรียนรู้ได้ เราเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ พอที่อาจารย์ชวนบอกให้มาอบรม ผมบอกผมสมัครไปแล้ว...หลังอบรมผมว่าได้ 90% เพราะบางที่เราจำได้ไม่หมด แต่ได้หนังสือ ได้เอกสารไปอ่าน คือ เรื่องที่จำกัดเวลาแล้วอาจารย์ไม่สามารถพูดหมด ต้องอาศัยเวลา เองง่าย ๆ บางอย่างที่ตั้งหัวข้อไว้ไม่ได้พูดเพราะว่าพูดไม่ทัน แต่เราโอเคเราเข้าใจด้วยสภาพ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ของผมคล้าย ๆ กัน คือ ความคาดหวัง 80%”

ความพึงพอใจ

“ความพึงพอใจได้ 90% นะครับ แต่ของผมอาจจะต่างคนอื่นคือผมมีพื้นฐานมาบางส่วน แล้วศึกษาต่อเนื่องในหลาย ๆ ด้าน พอพูดเรื่องไหนผมพอตามทัน เข้าใจ แต่ที่ได้ตอนมา คือ ภาคปฏิบัติกับเทคนิค พอเรียนไป พอไปทำเองได้บ้างไม่ได้บ้าง

แต่พอเรียนที่นี่แล้วเรากลับไปทำ ทำได้ดีขึ้น ต้นที่มาเสียบที่พิพิธภัณฑสถานเกษตร
เฉลิมพระเกียรติฯ แล้วเอาไปดูแลต่อได้แตกยอดขึ้นมาใหม่ คือพอมารเรียนแล้ว
เราเอาเทคนิคจากที่อาจารย์เล่า และเทคนิคของวิทยากรผู้ช่วย คือแต่ละคนอาจจะมี
เทคนิคของส่วนตัวของแต่ละคน ผมจะศึกษารายละเอียดเทคนิคของแต่ละคน
เรามีความรู้เพิ่มเติมในเทคนิคว่าทำยังไงเสียบแล้วถึงจะติด หรือว่าปักชำยังไงถึงจะ
ได้ ได้เทคนิคนี้เพิ่มขึ้น แล้วพอไปทำที่สวนแล้วทำให้ดีขึ้น ประสิทธิภาพขึ้น ปีนี้ตั้งใจ
ว่าจะไปหาภาคปฏิบัติฝึกตัวเองมากขึ้น เลยได้ประโยชน์จากตรงนี้ คือมาศึกษา
เทคนิคทำยังไงถึงจะให้ประสิทธิภาพได้ดีขึ้น”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ตอนก่อนอบรมสัก 80% ความรู้ทฤษฎีพอมืออยู่บ้าง แต่ความคาดหวัง
ที่อยากมา คือ อยากจะมาเห็นการปฏิบัติ”

ความพึงพอใจ

“ประทับใจจริง ๆ การต่อยอด การเสียบกิ่ง เราได้ลงปฏิบัติจริง ๆ แล้วให้เราได้ทำ
และได้ปฏิบัติจริง ๆ อย่างমনาวกับสะเดาเนี่ยโอเค ที่ทำกับทางอาจารย์ การปาด
แผล การไปทาบทอง การรด ดิดสมบูรณ์ คือแตกยอด แต่ตรงที่ชำกิ่งไม่ได้เลยสักกิ่ง
เดียว เพราะเข้าใจว่าดินแฉะไป และการควบแน่นอาจจะไม่โอเค กิ่งเน่าหมดเลย
แต่মনาวนี้ติด สะเดาติดสมบูรณ์ดี แตกยอดสวยงาม ผลที่เราได้คือความเข้าใจ
หลังการอบรมแล้วคิดว่าให้ 95% เลย เพราะว่าจากที่เราไม่เคยทำ แล้วเราทำจริง
แล้วได้ผลด้วย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“พี่ไม่ได้เก่ง ไม่ค่อยมีความรู้ทางด้านเกษตร คือไม่ใช่เป็นผู้ที่ลงมือทำ
พออายุ 60 เกษียณแล้วมาอยู่กับแม่ที่ต่างจังหวัดคะ แล้วตัวเองไม่สบาย
แม่ไม่ค่อยสบาย พี่คาดหวังประมาณสัก 8.5”

ความพึงพอใจ

“อบรมแล้วประมาณ 90% เพราะว่า ภาคปฏิบัติพี่ไม่ค่อยเป็น แล้วปฏิบัติ
เป็นช่วงเวลาสั้น ๆ ทำได้น้อย ที่ตอนและที่ทาบทองไว้ไม่โต ไม่ออก เหมือนจะตาย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีคาคาดหวัง 100%

ความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความคาดหวังต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ในระดับสูงมาก โดยให้ระดับความคาดหวัง 100% เนื่องจากมีพื้นฐานและประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน จึงคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาในการทำเกษตรได้จริง โดยเฉพาะการจัดการศัตรูพืช การใช้วิธีชีวภาพทดแทนสารเคมี และแนวทางการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลยังคาดหวังว่าการอบรมจะช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้เชิงลึก และสามารถตอบโจทย์ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติจริงในพื้นที่ของตนเอง

ความพึงพอใจ จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ในระดับสูง โดยเห็นว่าการอบรมช่วยให้ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เช่น การจัดการระบบนิเวศในแปลงเกษตร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ และการเลือกใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก ซึ่งสามารถนำไปวางแผนการทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเสนอแนะว่า การฝึกปฏิบัติควรมีผู้ช่วยวิทยากรหรือพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านการเกษตร เนื่องจาก การลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในช่วงเวลาจำกัดอาจทำให้เกิดความไม่มั่นใจและไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้เต็มที่

ความคาดหวัง

“คือผมศึกษาเกษตรก่อนที่จะมาเจอพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ แล้วผมทำในสวนผมคือว่าผมเป็นออแกนิกล้วน ก่อนมาอบรมผมต้องคาดหวัง 100% อยู่แล้ว ถ้าผมไม่ได้ 100% ผมไม่มา”

ความพึงพอใจ

“ผมได้ 100% เรื่องที่เค้าย่อยมา เรื่องที่โลกเราเป็นรีไซเคิล เริ่มจากหญ้าพืชผลวนไปสุดท้ายไม่ใหญ่ จะคลุมสุด แล้วผมมาได้เรื่องการคำนวณว่าตอนนี้ผมรู้แล้วว่าใช้ปุ๋ยอะไร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“อันดับแรกก็อยากได้ความรู้ในการแก้ปัญหาเรื่องแมลง เรื่องหนอน เพราะว่าพี่ทำเกษตรอยากรู้ว่าการแก้ไข จำเป็นที่จะต้องแก้ไขด้วยการใช้สารเคมีอย่างเดียวหรือว่าต้องใช้ชีวภาพอะ พี่ตั้งไว้เต็ม 100% เลยนะ”

ความพึงพอใจ

“พี่พึงพอใจ 90% เพราะว่าพี่ไม่สามารถจำทุกอย่างได้ ด้วยกิจกรรมภาคบ่าย ต้องช่วยเหลือตัวเอง พื้นฐานต้องมีนะคะ แต่จริง ๆ พี่ว่าถ้าจะในรูปแบบนี้ ควรจะมีครู(พี่เลี้ยง) จับมือทำนะคะเพื่อประโยชน์ที่แท้จริง ที่เราไปอบรม สิ่งที่เราอยากเรียนรู้คืออยากจะมีครูประกบเลย เพื่อที่จะไม่ให้เสียเวลาตรงนี้ค่ะ ในความคิดของพี่นะมีอาจารย์มาช่วยดูแลพี่ ที่แรกพี่ทำเองแต่ว่าคนเยอะ อาจารย์ไม่เยอะค่ะ หรือมีพี่ในทีมมาช่วยดูแลเรื่องฝึกปฏิบัติมากกว่านี้ พี่ไม่สามารถจะทำตรงนี้ได้ เพราะว่าไม่ใช่อาชีพพี่ แต่พี่ตั้งใจมาทำอะคะ เลยอยากจะเป็น”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวังมากกว่าความพึงพอใจ

ความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า มีผู้ให้ข้อมูล 1 ท่าน ไม่มีความคาดหวังก่อนการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ) เนื่องจากไม่ได้ตัดสินใจเข้าอบรมด้วยตนเอง แต่ได้รับการชักชวนจากบุคคลในครอบครัว โดยตั้งระดับความคาดหวังที่ 80%

ด้านความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยให้คะแนนความพึงพอใจประมาณ 60-70% ซึ่งน้อยกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ในช่วงของการอบรมเนื้อหาไม่ค่อยเข้าใจมาก วิทยากรพูดค่อนข้างเร็ว ด้วยเนื้อหาที่มีจำนวนมากแต่เวลาสอนมีน้อย แต่เกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในช่วงฝึกปฏิบัติ

ความคาดหวัง

“ไม่ได้คาดหวังเลย เพราะว่าไม่ได้ตั้งตัวพี่สาวชวนมา เค้สมัครให้ ถึงเวลาเค้พามา วิชาการเนื้อหาได้ไม่เยอะเพราะว่าเค้พูดเร็วมาก เพราะแต่ละคนจะต้องอัดข้อมูลของตัวเอง วิทยากรจะมาเร็ว ๆ แล้วไปได้ตอนปฏิบัติ จำได้แค่ตรงนั้นค่ะ ตรงที่เป็นเนื้อหาไม่ได้ ได้นิดหน่อย ประมาณการคิดว่าคงจะได้ไม่ต่ำกว่า 80% นะคะ”

ความพึงพอใจ

“ได้น้อยนะ ได้สัก 60-70% เราไปจำปฎิบัตินะ แต่เนื้อหาเราไม่ได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ผู้เข้าอบรมมีความคาดหวังแตกต่างกัน ด้านความพึงพอใจสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ) ในระดับสูง และส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูง

กว่าความคาดหวังก่อนเข้าอบรม เนื่องจากได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งด้านการจัดการดิน ปุ๋ย การปลูกพืช การขยายพันธุ์พืช การจัดการศัตรูพืช และการทำเกษตรอินทรีย์

3.1.2 ด้านการจองหรือติดต่อเข้ารับบริการ

ความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านไม่ได้ตั้งความคาดหวังด้านคุณภาพการให้บริการ มีเพียงความคาดหวังในด้านการจองหรือติดต่อเพื่อเข้ารับการอบรม หลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ให้ทันก่อนที่จะเต็มเท่านั้น

ส่วนความพึงพอใจ จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจองและสมัครเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ในระดับสูงมาก โดยเห็นว่าขั้นตอนการสมัครมีความสะดวก รวดเร็ว และไม่ซับซ้อน สามารถติดต่อผ่านโทรศัพท์และแอปพลิเคชัน Line

ด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเช่นเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการสมัคร การชำระเงิน สถานที่จัดอบรม กำหนดการและข้อมูลการเดินทางอย่างครบถ้วน มีความเอาใจใส่ ตอบข้อซักถามอย่างรวดเร็ว ชัดเจน และเป็นกันเอง รวมถึงการติดตาม และการต้อนรับอย่างอบอุ่น

ความพึงพอใจ

“ดีเยี่ยมมาก เพราะได้รับการติดต่อจากคุณน้อย อัปเดตข้อมูลตลอดว่าที่อยู่ตรงไหน ทั้งวันจะมีอะไรบ้าง มีเบรค มีกาแฟ มีแจกต้นไม้ คือสมบูรณ์แบบครบ เพราะว่าทางนี้จัดได้ดีนะ แล้วจำนวนคนเค้าไม่ได้คาดหวังจะมี 40 คนนะ อาจจะมีน้อยกว่านั้น แต่ผมว่ามากันเยอะเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ผมโทรหาอาจารย์ก่อน แล้วขอเบอร์คุณน้อย แล้วโทรหาคุณน้อย จ่ายเงินกับคุณน้อย แล้วมาอบรมตามที่จองไว้ครับ พอใจครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอบเร็วครับ แล้วการประสานงานให้ข้อมูลต่าง ๆ ดีเลยครับ พอจ่ายเงินเสร็จผมถามข้อมูลว่าอยู่ตรงไหน ติดต่อยังไง ถึงจะเข้ามาในงานได้ เขาจะบอกว่าเข้ามาถามที่ป้อมยามได้ สิ่งป้อมยามไว้ เดี่ยวผมจะบอกว่าสถานที่อบรมอยู่ตรงไหนนะ ส่วนเรามาถึงสถานที่จัดงานเป็นการต้อนรับที่อบอุ่นนะครับผม มีการให้บริการต่าง ๆ ที่ดีนะครับ เพราะข้อมูลข่าวสารทางด้านวิทยาการที่น่าเสนอครับ คือเข้าใจง่าย

ครับ ตรงนี้พอใจมากเลยครับผม เพราะว่าเขาให้ความร่วมมือกับเราดี เราถามอะไรตอบเราได้ชัดเจน จะบอกหมดเลยว่ายังงี้ จากเราเคยไปที่อื่นบางที่ไม่ได้บอกละเอียดถึงขนาดนี้ ที่นี้เขาจะบอกละเอียดเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พอใจครับ โทรมาสัมผัสรับเร็วอยู่”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พี่เห็นประกาศแล้วเบอร์โทรที่แจ้งไว้ รับโทรเลย พอโทรมาบอกว่าสนใจ หนูอยากจะลงคอร์สนี้ค่ะ เคื่อบอกโอเคครับแอดไลน์นะ รับจองเลยค่ะ พอถึงวันอบรมน่าจะเจอพี่น้องยืนต้อนรับอยู่ เขาให้การต้อนรับที่อบอุ่น”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พี่รู้จักกับอาจารย์นะคะ แล้วอาจารย์บอกว่ามีอบรมวิชานี้สนใจหรือไม่ คิดว่าได้ประโยชน์เราอยากมาเรียน เลยคุยกับคุณน้อย ไลน์ถามรายละเอียด คุณน้อยโทรศัพท์กลับมาบอก พี่ตัดสินใจตรงนั้นเลยคะ เราโอนเงินทันทีเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“สะดวกค่ะ ถ้าดูโบรชัวร์ ไม่ยากค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถ้าอ่านโบรชัวร์จะมีรายละเอียดในนั้นครบ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่อบรมครั้งแรกติดต่อกับพี่น้อยโอเคครับ โทรศัพท์คุยเลย เป็นกันเองดีครับ ให้คำแนะนำดี ที่แรกของผมคงจะไม่มีสิทธิ์ด้วยครับ เพราะว่ายอดเต็ม พี่น้อยบอกว่าเดี๋ยวผมไปดูให้ว่าจะมีที่ว่างหรือไม่ แล้วโทรกลับมาว่ามีที่ว่าง มีคนลงทะเบียนถือว่าโชคดีเลยครับที่ได้ โทรกลับมาเร็วครับ ในวันนั้นเลย ผมพอใจครับให้เต็มเลยครับ เพราะว่าเหมือนกับเค้าใส่ใจคนเข้าอบรม คนอยากมีความรู้ แล้วกระตือรือร้น

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“บริการชั้นเยี่ยมเลย น้อยน่ารักมาก ชมเค้าแล้ว ชมเข้ามาใน Line เลียบอน่ารักมาก ขอชมเป็นคนน่ารักมาก กันเองดี ให้ข้อมูลรวดเร็ว ชัดเจนค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ดีครับ ผมโทรตามเบอร์โทรศัพท์ ผมสมัครวันแรก ๆ พอข่าวมาวันรุ่งขึ้นผมสมัครเลยได้คิวแรก ๆ ไม่มีปัญหาเรื่องเต็ม แล้วเค้าโทรติดต่อเลย สมัครทาง Line วันนั้นเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เหมือนกันครับ พอรู้ได้เพิ่มเป็นเพื่อน Line เลยครับ แล้วติดต่อกัน พอถามอะไรตอบเร็ว แล้วถึงวันที่จะต้องไปตรงไหน จุดไหน คุณน้อยจะส่งก่อนหนึ่งวัน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“โอเคค่ะ ประสานงานดี พอเขาบอกว่าติดต่อตรงนี้นี้พี่เลยติดต่อไป เขาเร็วนะกะการทำงานตรงนี้เร็วใช้ได้ พี่โอนเงินไป บอกคุณน้อยพี่โอนไปแล้ว เค้าจะมีใบเสร็จให้พี่วันที่พี่เข้ามาอบรม แล้วดูแลดี”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถือว่าสะดวกอยู่ครับ เพราะว่าอาจารย์จะให้เบอร์โทรคุณน้อยมา ผมโทรไปแล้วคุณน้อยจะเพิ่มเพื่อนใน Line ผมทำตามขั้นตอน ซึ่งสะดวกครับ สะดวกเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“สะดวกสบาย โอเคอยู่ รวดเร็วกะ ให้ 100% เลย เพราะว่าเทคโนโลยีไม่ต้องไปอะไรมากมายค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ทั้งนี้พบว่า มีผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีความพึงพอใจต่อการกระบวนการจองและสมัครเข้าอบรม แต่หากมีระบบการรับสมัครผ่านศูนย์กลางของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ อย่างเป็นทางการจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้สมัครมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความกังวลเกี่ยวกับการหลอกลวงทางออนไลน์

“ผมโทรมาไปเจอคุณน้อยครับ พูดแบบแปลก ๆ แบบมิจฉาชีพหรือเปล่าผมไม่รู้นะ เพราะว่าผมผ่านอาจารย์ ผมบอกว่าคุณน้อยเดียวไปอบรมผมค่อยไปจ่ายตังค์ได้หรือไม่ เพราะว่าผมไม่ไว้วางใจ ผมบอกแบบนี้แล้วจะติดต่อได้ยังไง คุณน้อยบอก

สมัครทางไลน์แล้วกัน เดี๋ยวติดต่อทางไลน์ เลยตรวจสอบทางไลน์ พอตรวจสอบปุ๊บ เราต้องโทรหาอาจารย์ก่อน คือจริง ๆ แล้วผมว่าพิพิธภัณฑ์ควรทำเป็นส่วนกลาง ให้รวมกัน แล้วเวลาไปสมัครจะได้เข้าที่ศูนย์กลาง เพราะมีงานเยอะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.2.3 ด้านวิทยากร

วิทยากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการอบรม เนื่องจากเป็นผู้ที่จะต้องถ่ายทอดความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ตรง การอธิบายเนื้อหาที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย พร้อมเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้วิทยากรยังสามารถสร้างแรงบันดาลใจ ความเชื่อมั่น และกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมเกิดความมั่นใจในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการมาเข้ารับการอบรม

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังต่อวิทยากรในระดับที่ต่างกัน แต่เมื่ออบรมเสร็จสิ้นแล้วมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับที่สูง โดยมีรายละเอียดดังนี้

■ ก่อนเข้ารับการอบรมไม่มีคาดหวัง

ความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีความคาดหวังในด้านวิทยากร เนื่องด้วยไม่รู้จักวิทยากร ไม่เคยฟังการบรรยายจากวิทยากรมาก่อน

ความพึงพอใจ ภายหลังจากการอบรม ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับสูงมาก โดยเห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เชื่อมโยงทั้งหลักวิชาการ ประสบการณ์จริง และแนวคิดในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่ดีต่อการทำเกษตร มองเห็นภาพรวมของทั้งระบบว่าการทำเกษตรต้องอาศัยทุกศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาผนวกกัน

ความคาดหวัง

“ไม่มีความคาดหวังเลยคะ ไม่มีข้อมูลเลย”

ความพึงพอใจ

“หลังอบรมให้ 100% เลยคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ไม่ได้คาดหวังคะ”

ความพึงพอใจ

“ให้ 100% เลยคะ ตอนแรกแค่ทำเล่น ๆ ทำไปทำมาการทำเกษตรเป็นหลายศาสตร์รวมกัน ทั้งศาสตร์ ศิลป์ วิทยาศาสตร์ ครบทุกอย่างเลย ต้องมีนักสังเกต นักวิเคราะห์ นักวิจัย นี่ไม่ใช่งานเล่น ๆ ละเอียดปลีกย่อยมาก แล้วการทำคือถ้าเรา

ทำด้วยใจ จิตวิญญาณ แล้วมีความสุข ทุ่มเท แล้วเราได้รับความสุขทางใจเหลือล้น
ทำไมคนเกษตรที่ทำจากใจ เอาไปแจก เอาไปกิน เรามีความสุข สิ่งที่ดี ๆ ไปแบ่งปัน
กับเพื่อน ไปแบ่งปันข้างบ้าน แล้วสิ่งที่ดี ๆ เราอยากบอกต่อ คุณทำสิ เพราะว่า
ศาสตร์พระราชา แล้วนี่องค์ความรู้ที่แท้จริงตรงนี้สุดยอดค่ะ เกิน 100% ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวังระดับกลาง

ความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความคาดหวังใน
ระดับกลางด้านวิทยากร เนื่องด้วยเน้นมาสมัครเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรม
การเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เพราะต้องการองค์ความรู้เป็นหลัก ทั้งนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูล
บางท่านไม่ได้รู้จักวิทยากรมาก่อนแต่ได้ทราบข้อมูลมาจากบุคคลใกล้เคียง

ด้านความพึงพอใจ ภายหลังการอบรมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อ
วิทยากรในระดับสูงมาก โดยเห็นว่าวิทยากรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้
เข้าใจง่าย ใช้ภาษาไม่เป็นวิชาการมากเกินไป มีการยกตัวอย่างจากประสบการณ์จริง และเชื่อมโยง
กับปัญหาที่ผู้ให้ข้อมูลพบในการทำเกษตร ทำให้เข้าใจเนื้อหาและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้
วิทยากรมีน้ำเสียงที่ดี วิธีการพูดที่ชัดเจน น่าสนใจ และเป็นกันเอง

ความคาดหวัง

“อย่างที่บอกคือมาเรียนคือเสริมไม่ได้คาดหวังมาก ประมาณกลาง ๆ”

ความพึงพอใจ

“จริง ๆ แล้ว ไม่รู้จักวิทยากรชัดเจนนะค่ะ แต่พอมาเรียนแล้ว แต่ละท่านความรู้
เยอะมาก ถ้าเราสนใจ เราถามเลย ได้คำตอบอยู่แล้ว ซึ่งได้เต็ม 100% นะค่ะ
วิทยากรแต่ละท่านความรู้เยอะมาก”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ก่อนมาไม่ได้คาดหวังเยอะมาก เราเรียนปุ้ยมายะเยอะมาก ไม่รู้จะตัดสินใจ
เรื่องอะไร เค้าแนะนำว่าท่านนี้เป็นต้นตำรับ เราต้องมาเรียนกับต้นตำรับ”

ความพึงพอใจ

“วิทยากรมีความรู้มาก พอมาเรียนแล้วความพึงพอใจให้เต็มนะค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ก่อนมาคาดหวังแค่ 20%”

ความพึงพอใจ

“ผมชอบมาฟังอาจารย์นะ ท่านมีพรสวรรค์ในการพูด เสียงอาจารย์มีเสน่ห์ฟังเข้าใจง่าย ผมว่าฟังแล้วผมต้องการมาฟังแค่นี้ วาตะการพูดดี มีเสียงสวรรค์ครับ ทำให้คนติด แล้วอยากฟัง ฟังแล้วติด ทั้งนี้ผมอยากมาฟัง นาน ๆ ฟังสักทีครับ รู้สึกว่ามีความสุข อาจารย์ไม่ใช่หลักวิชาการในการพูดเยอะ คือ พูดเรื่องยาก ๆ ให้กลายเป็นเรื่องง่าย บางครั้งจะมีศัพท์ยาก ๆ เยอะ ศัพท์ภาษาอังกฤษ เวลาอาจารย์พูดชัดถ้อยชัดคำ แล้วเป็นแบบชาวบ้าน ฟังง่ายเข้าใจ เป็นลักษณะแบบปราชญ์ชาวบ้าน”

“แล้วที่อาจารย์ตอบนี้เป็นองค์ความรู้จริง ๆ ของอาจารย์นะ เป็นประสบการณ์ ผมว่าอาจารย์สอนเข้าใจง่ายนะ ยกตัวอย่างเช่น มะนาว ที่เคยอ่านหนังสือ ของอาจารย์หลายท่านที่สอนวิธีการปลูกมะนาว แต่ว่าไปอ่านเอกสารที่ให้ไป วันอบรม อ่านแล้วเข้าใจง่าย แล้วปฏิบัติตามนั้นจะได้ผล อันนั้นผมเชื่อได้ผล”

“คิดว่าจากประสบการณ์การเรียนรู้ของอาจารย์ แล้วถ่ายทอดให้คนระดับล่างเข้าใจ ระดับรากหญ้าได้เข้าใจ แต่ถ้าเป็นภาษาอังกฤษไม่มีใครเข้าใจ ยากมาก แล้วหนูว่า อาจารย์ท่านสั่งสมประสบการณ์มาก่อนช้านาน เพราะฉะนั้นจะมีประสบการณ์ ทุก ๆ อย่าง ตอบคำถามได้หมด อันนี้คือเป็นที่ชื่นชอบของทุกคน ซึ่งแต่ละคนปัญหา จะไม่เหมือนกัน หรือว่าตรงนี้คือประเด็นหนึ่งที่อยากให้อาจารย์สอน แล้วให้เล่า ประสบการณ์ให้ฟัง อาจารย์จะเอาประสบการณ์ของตัวเองมาถ่ายทอดให้พวกเรา ฟุดง่าย ๆ ว่าเหมือนเป็นปูชนียบุคคลหรือว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งแต่ละคน ประสบการณ์ไม่เหมือนกัน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ไม่ได้รู้จักอาจารย์ครับ แล้วเราคาดหวังว่าเราจะได้ในรายละเอียดของได้อย่าง ครบถ้วน”

ความพึงพอใจ

“พอมาเรียนแล้ว ได้ครบเต็ม 10 เกินความคาดหวัง เพราะว่าผมต้องการความรู้อื่นที่เราคิดว่าสำคัญมากในการทำอุตสาหกรรมเกษตรที่มากกว่า 1 ไร่ หรือว่าทำแค่ 1 ไร่ เพราะว่าองค์ความรู้มากเกินความคาดหวัง ได้มากกว่าที่เราคาดหวังอีก รู้สึกว่าคุ้ม

เพราะว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง แล้วองค์ความรู้ใหม่ไม่เคยเรียนที่ไหนมาก่อน แต่พอมาได้องค์ความรู้นี้ไปสามารถเอาไปใช้ได้ ส่งต่อได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ต้องคาดหวังอยู่แล้วนะคะ คาดหวังว่าจะมีความรู้เพิ่มกว่าเดิม เพราะภาคปฏิบัติเราไม่มีพื้นฐานเลยคะ”

ความพึงพอใจ

“ความรู้เปรียบเหมือนกับเปิดโลกอีกโลกหนึ่งคะ คือ เรารู้ละเอียดขึ้น จากที่เราดู YouTube ู ๆ ปลา ๆ ไปเรื่อย ๆ พอมาเรียนแบบสอนเองกับมือชัดเจนขึ้นคะ แต่ภาคปฏิบัติน้อยเพราะเราไม่มีความรู้ทางด้านนี้...ถือน้อยคะ แต่ต้องลงมือปฏิบัติที่บ้านอีกนะคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ก่อนเข้าอบรมมีความคาดหวังสูง (80-100%)

ความคาดหวัง จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความคาดหวังด้านวิทยากรในระดับสูงมาก เนื่องด้วยรู้จักวิทยากรมาก่อน เคยมีประสบการณ์ฟังการบรรยายของวิทยากร ตลอดจนถึงติดตามผลงานของวิทยากรอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเชื่อมั่นและศรัทธา

ด้านความพึงพอใจ ภายหลังจากการอบรมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับสูงมาก โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความพึงพอใจเต็ม 100% และเห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ความคาดหวัง

“พอเห็นชื่ออาจารย์รู้แล้วคะต้องมา ขอให้เป็นอาจารย์”

ความพึงพอใจ

“ไม่ผิดหวัง 10 คะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“เหมือนกันครับ มาเพราะอาจารย์ ที่เรียนเพราะว่าคาดหวังของอาจารย์”

ความพึงพอใจ

“โอเคครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“คือเคยได้ฟังอาจารย์บรรยายแล้ว มาครั้งนี้เน้นอาจารย์ครับ ตั้งใจมาฟังเรื่องนี้”

ความพึงพอใจ

“พอใจครับ แล้วตอนนี้อาจารย์มีทีมช่วยงานมากขึ้น กระจายมีความหลากหลายมาก”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“คาดหวัง มั่นใจในอาจารย์มาก พี่คาดหวัง 100%”

ความพึงพอใจ

“โอเคเลยคะ ให้ 100% เลย เหมือนอาจารย์จะให้จริง ๆ ปล่อยจริง ๆ ปล่อยให้เอาไปทำเลยคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ความคาดหวัง

“ในส่วนของอาจารย์นะครับ แค่ได้ยินเสียงผมไม่ต้องไปเห็นท่านหรอก ผมได้ยินเสียงผม
นึกตามได้แล้วครับ”

ความพึงพอใจ

“มีความสุขทุกครั้งที่ได้ฟังแม้กระทั่งเสียงอาจารย์ครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.1.4 สิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพของการจัดอบรม ทั้งในด้านความสะดวกสบาย ความพร้อมของสถานที่ อุปกรณ์ และการให้บริการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติของผู้รับบริการ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้มีความคาดหวังในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการเข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เพื่อต้องการองค์ความรู้ มีความมุ่งมั่นที่จะมาเรียนรู้

ความคาดหวัง

“คือจริง ๆ แล้วก่อนมาเราไม่ได้คาดหวังว่าสิ่งอำนวยความสะดวก อาหาร
สถานที่ต่าง ๆ คิดว่าทั่ว ๆ ไป”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ไม่มีพื้นฐานตรงนี้เลย เข้ามาไม่ได้คาดหวังอะไรเลยคะ เข้ามาเรียนรู้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ทั้งนี้คณะวิจัยได้ทำการสัมภาษณ์และพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจ และมีความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่ต่างกัน แต่ไม่เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในภาพรวมในการมาอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.4.1 การเดินทาง

ด้านการเดินทางพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์เดินทางมาเข้ารับการอบรม 2 ลักษณะด้วยกัน คือ 1) ขับรถมาเองหรือมีบุคคลในครอบครัวมาส่ง และ 2) เดินทางโดยรถสาธารณะ

ในส่วนของการเดินทางโดยขับรถมาเองหรือบุคคลในครอบครัวมาส่ง จะมีความสะดวก ที่จอดรถกว้างขวาง

ความพึงพอใจ

“สะดวกค่ะ แพนมาส่งถึงที่ มีรถส่วนตัว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“สะดวกครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“โอเคครับผมขับรถมาผมเขียนทางด่วนอยู่แล้ว ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรเท่าไร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“อันนี้โอเคเพราะว่าส่วนใหญ่เท่าที่สังเกตคือส่วนใหญ่จะขับรถมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่เดินทางโดยรถสาธารณะ พบว่า การเดินทาง มีความสะดวกเช่นกัน หากวันอบรมตรงกับวันที่มีจัดตลาดเศรษฐกิจพอเพียง จะมีรถรางบริการรับส่ง จากด้านหน้าเข้ามายังที่จัดอบรม หากวันจัดอบรมไม่ตรงกับงานตลาดเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้บริการมอเตอร์ไซค์รับจ้างบริเวณด้านหน้าแทน ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีข้อเสนอแนะว่าต้องการให้เพิ่มรอบในการรับส่งของรถราง เนื่องจากบางช่วงรอนานจนเกินไป

“ไม่ได้มีรถคะมารถตู้ มารถมล์ ที่นี้พอเข้ามา...ง แล้วไม่มีรถทำไง คุณน้อยแนะนำ
ให้พี่น้องมอเตอร์ไซค์มาเลย แล้วบอกว่าไปตรงตลาดเศรษฐกิจ ตรงนี้เรารู้อยู่แล้วเรา
ตรงไปที่ตรงนั้นเลย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เดินทางเอง สังเกตจากคนที่เค้าเดินทางจากสาธารณะสะดวกนะ เพราะว่าเค้ามี
รถรางรับตั้งแต่ปากทาง มีทุกวันที่มีตลาด เค้ามีจุดรับส่งชัดเจน คือคนที่มารถ
สาธารณะ รถมล์ เค้ามีรถรางรออยู่ข้างหน้าค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เราสามารถที่จะเดินทางเข้ามาได้ เพราะมีมอเตอร์ไซค์รับจ้าง แต่ถ้าให้เดินเข้ามาคง
ไม่ไหวเหมือนกัน ระยะทางน่าจะเกือบ 2 กม. นั่งมอเตอร์ไซค์เข้ามาไม่ซีเรียส ให้รู้ว่า
ตรงไหน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“รถรับส่งอยากให้ออกเร็วกว่านี้ บางทีรอนานไป”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

สำหรับการหาสถานที่จอดรถหรือห้องจัดอบรมนั้นสำหรับผู้ให้
ข้อมูลที่เคยมาแล้วจะหาห้องได้ง่าย แต่สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ไม่เคยมาได้แสดงความคิดเห็นว่าป้ายบอก
ทางมีค่อนข้างน้อย แต่ใช้วิธีการสอบถาม รปภ. ซึ่งได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

ความพึงพอใจ

“ง่าย เพราะเราเคยมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ชัดเจน เพราะว่าเรามาประจำ ถึงไม่บอกเรารู้อยู่แล้ว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ปกติครับ ถ้าคนไม่เคยมาอาจจะมองยากนะ แต่พอดีผมไปบ่อย แล้วพี่น้องเขา
ถ่ายรูปตรงหน้าที่อบรม ผมเข้าใจเลย แต่ว่ามีเพื่อนบางท่านที่เข้ามาไกล มาจาก
ต่างจังหวัดอาจจะยุ่งยาก อุปสรรคต้องมีบ้างนะครับ แต่ว่าทุกคนตั้งใจเดินทางมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“คือป้ายบอกทางห้องต่าง ๆ ไม่ได้บอกหรอก แต่พอเรามา เราอาศัยถามมาอยู่แล้ว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“โอเคชัดเจน แต่ส่วนมากจะเป็นคนประเภทชอบถาม เป็นคนชอบพูดคุยจะได้ชัดเจนกว่า บางทีเราอ่านป้าย เราถามต่อ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถามอย่างเดียว ถาม ปรก.”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เราถามอย่างเดียวเหมือนกัน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“บางทีแล้วมองไม่เห็นป้าย เราถาม ปรก.”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พอผมมาจอดปั๊บ ผมยังหาห้องไม่เจอนะ ยามชี้ปั๊บอยู่ตรงนั้นนะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถ้าเรามาเข้า ๆ ยังไม่มีรถมาเราจะไม่รู้ เราจะหลงว่าเค้าจอดกันตรงไหน อบรมตรงไหน ผมมาช่วงนั้นเข้าเลย ยังไม่มีรถ ผมขับเข้ามาไม่มีป้าย ไม่มีอะไรเลย เลยไปหายาม ยามนำรถผมมาบอกว่าจอดตรงนี้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“แต่สถานที่จอดเรารู้สึกว่าจะไม่มีป้ายหรือมีไม่แน่ใจ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ดีค่ะ มีเพิ่มป้ายบอกไปทางไหนอะไรยังไง จะสะดวกขึ้น หาได้ง่ายขึ้น”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ป้ายบอกทางชัดเจนพี่ให้แค่ 80% นะคะ เพราะว่ากว้างมาก แล้วบางทีเข้าลึกคิติดต้องวน น่าจะต้องมีป้ายเพิ่มเพื่อความชัดเจน เพราะว่าที่เขากว้างมากนะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.4.3 เอกสาร/อุปกรณ์ประกอบการอบรม

ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความพึงพอใจ เนื่องจากใช้ภาษาที่ไม่วิชาการจนเกินไป สามารถอ่านเข้าใจได้ง่ายถึงแม้จะไม่มีความรู้ทางด้านเกษตรมาก่อน

“เอกสารโอเคค่ะ เพราะว่าเป็นเอกสารที่เขียนแบบไม่ใช่เป็นวิชาการ ภาษาอ่านแล้วเข้าใจ ภาษาไทยนี้แหละ อ่านแล้วเข้าใจง่าย คำทำเป็นเล่ม ๆ แจกค่ะ สามารถเอาไปอ่านได้ เราอยากรู้อะไรตรงไหนอ่านได้ทุกเวลา มีภาพบรรยายค่อนข้างละเอียด เข้าใจง่ายแม้คนที่ไม่มีความรู้เรื่องเกษตรมาอ่าน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ส่วนอุปกรณ์ประกอบการอบรมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูง อุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความเพียงพอ เหมาะสมกับกิจกรรม และเอื้อต่อการเรียนรู้ อุปกรณ์มีความครบถ้วน พร้อมใช้งาน และได้รับการจัดเตรียมไว้อย่างเป็นดี แต่ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเสนอว่า อุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติควรมีความพร้อมและเพียงพอมากกว่านี้ เพื่อไม่ต้องจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมด้วยตนเอง และช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้มีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำสไลด์ และเตรียมโปรเจคเตอร์ รวมถึงนำเนื้อหาไปลงเว็บไซต์ เพื่อให้สามารถอ่านทบทวนย้อนหลังได้

“ในเรื่องของด้านวิชาการที่อาจารย์เตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอน ผมไม่เคยคิดว่าอาจารย์จะลงมือถึงขนาดนี้ จะเตรียมขนาดนี้ เตรียมให้หมดเลยอุปกรณ์ การตอนต้นไม้ เช่น คัตเตอร์ ต้นไม้ เราไม่คิดว่าอาจารย์จะคัดกิ่งพันธุ์มาให้เราฝึกเยาะขนาดนี้ เตรียมให้เพียงพอ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“อุปกรณ์อบรมเพียงพอนะคะ เหมาะสมด้วย จัดได้ดีค่ะ ประมาณคิดว่า 90% ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ ครบครัน เต็ม 100% ไม่ได้ขาดอะไรเพิ่มเติมครับ อาจารย์จัดให้เรียบร้อยหมดแล้ว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“อุปกรณ์ประกอบจะมีที่อาจารย์เตรียมมา แต่ส่วนที่ไม่ได้เตรียมมาให้เราไปหา พี่ให้ 90% เพราะว่าออกไปหาเสียเงิน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ประมาณนี้ละค่ะ เพราะว่างานแคว้นเดียวแหละค่ะ คือถ้าจะให้ดีเลิศต้องมีการลงทุน มีปัจจัยอะไรหลายหลายอย่างที่เข้าใจนะค่ะเกี่ยวกับการเกษตร”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถ้าถามจริง ๆ อบรมเสียเงินอุปกรณ์อาจจะต้องพร้อมกว่านี้ อุปกรณ์ตามที่ต้องการ มีอยู่ หาได้ แต่ว่าถ้าเตรียมให้มีครบ ณ ตอนนั้นเลยจะดี พี่ให้ 70% นะคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ของผมน่าจะเป็นแค่เรื่องสื่อมากกว่าอุปกรณ์การอบรมพวกสไลด์ โปรเจคเตอร์ ซึ่งจริง ๆ ผมอยากให้ทำลงเว็บไซต์มาอ่านย้อนหลังได้ อาจารย์ไม่ต้องมาทูลกรอบ อย่างแรกการทำสื่อเราต้องให้เขารู้ก่อนว่าเราเรียนอะไรบ้าง แต่พอมาเรียนแล้ว คนที่อ่าน สุดท้ายอยากมาอยู่ตรงของจริงนี้แหละจะได้ทำ ที่พูดกับในเว็บเหมือนกัน เลย สุดท้ายอยากมาอยู่ดี เพราะจริง ๆ การอ่านจากตำรากับทำจริงไม่เหมือนกัน ต่อให้ตรงนี้พูดเหมือนตำราเลย หน้านานไม่เหมือนกัน แต่พอมาทำคนละแบบ แต่ผมว่าลดภาระอาจารย์ คือเกษตรไม่ได้จบแค่ในการอบรมครั้งเดียว แต่พูดถึงจะร่นเวลาในการเรียนไปเยอะ มีโน้ตบุ๊ก มีสื่อตามนี้นะครับ อาจารย์เสริมเข้าไปเรื่อย ๆ อาจจะเป็นสิ่งต่อยอดไปในเรื่องของการพัฒนาสื่อการเรียนรู้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.4.5 อาหาร

ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการอาหารและเครื่องดื่มในระดับสูง โดยแสดงความคิดเห็นว่าการจัดอาหาร เครื่องดื่ม อาหารว่าง มีความเหมาะสม เป็นระเบียบ และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม อาหารมีรสชาติที่ดี พร้อมเครื่องดื่ม ขนม ซึ่งเกินกว่าที่คาดหวังไว้

“เลี้ยงอาหารเป็นรอบ ๆ จัดระเบียบได้ดี”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“กินได้ไม่อั้น น้ำดื่มพร้อม”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“บุฟเฟต์โอเคนะคะ มีขนมหวาน มีน้ำ มีเบรกให้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ยอมรับนะครับกับข้าว อาหารอร่อย วันนั้นกับข้าวอร่อยครับ อันนี้ต้องชมเลยว่าทุกอย่างอร่อย เพราะว่าจากที่นี่เราเคยไปกินหลายที่ ที่นี่ทำอร่อย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เรื่องของอาหารคิดว่าเป็นอาหารกล่อง เป็นข้าวกล่องธรรมดาแจก กลายเป็นบุฟเฟต์อย่างดีเลยครับ อุปกรณ์โรงแรมเลยครับ สิ่งนี้เราไม่ได้คาดหวังว่าจะได้ถึงขนาดนี้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พอเรามาแล้วเขาด้อนรับเราได้ดี มีเบรก มีกาแฟ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.4.6 ห้องน้ำ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อห้องน้ำในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าห้องน้ำมีความสะอาดและเพียงพอต่อการใช้งานในช่วงที่มีผู้เข้าอบรมไม่เยอะมาก มีห้องน้ำหลายจุดภายในพื้นที่อบรม ทั้งนี้ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งและจำนวนห้องน้ำ โดยเห็นว่าห้องน้ำอยู่ค่อนข้างไกลจากห้องจัดอบรม และในบางช่วงอาจมีจำนวนห้องน้ำไม่เพียงพอ

“ห้องน้ำโอเคนะที่ว่า เพราะว่าด้วยว่าเป็นช่วงที่คนไม่เยอะ พี่ว่าโอเคอยู่”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“สะอาดแต่น้อยไปหน่อย แล้วเดินค่อนข้างไกล”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ห้องน้ำจะมีจุดบกพร่องนิดหน่อย แต่ว่าต้องรับได้ เพราะว่าไม่ได้อยู่ในห้าง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ห้องน้ำ ผมว่าน้อยไปหน่อยนะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ห้องน้ำค่อนข้างไกลจากห้องประชุม ห้องน้ำมีหลายจุดแต่ถ้าเดินค่อนข้างจะไกล”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ห้องน้ำไกลไปนิดนึง ทั้งชายทั้งขวา ถ้ามีแบบใกล้ ๆ จะสะดวกสำหรับคนที่อบรม”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

สรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมในระดับสูง ทั้งด้านการเดินทาง อาหารและเครื่องดื่ม รวมถึงอุปกรณ์ประกอบการอบรม อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ บ่ายบอทางไปห้องอบรม ความพร้อมของอุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติ การพัฒนาสื่อ สไลด์ประกอบการอบรม รวมถึงเรื่องห้องน้ำที่อยู่ไกลจากห้องจัดอบรม

3.2 การนำไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ 1) ปัจจุบันมีงานประจำและมาอบรมเพื่อสะสมความรู้สำหรับนำไปใช้สร้างอาชีพด้านการเกษตรในอนาคต 2) นำองค์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นหลัก และ 3) ทำเกษตรเป็นอาชีพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มมีการนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันตามอาชีพ โดยคณะวิจัยได้แบ่งการนำไปใช้ประโยชน์เป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านองค์ความรู้ 2. ด้านพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลง (การถ่ายทอดองค์ความรู้ / การสร้างเครือข่าย) 3. ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต (ลดค่าใช้จ่าย / เพิ่มรายได้ / เงินออม / สุขภาพ / สังคม) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ด้านองค์ความรู้

การนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ ถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการจัดอบรม เนื่องจากแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง ทั้งการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต และการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เดิม จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันตามอาชีพในปัจจุบัน ดังนี้

■ ปัจจุบันมีงานประจำ นำไปสร้างอาชีพด้านการเกษตรในอนาคต

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังประกอบอาชีพประจำ ไม่ได้นำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้สำหรับการทำเกษตรในทันที แต่มาเข้าอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับทำเกษตรในอนาคต โดยเฉพาะหลังเกษียณอายุหรือเมื่อมีโอกาสกลับไปประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่บ้านเกิด โดยผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการสะสมความรู้เป็นสิ่งที่สำคัญ สามารถทำได้โดยการมาอบรม บางท่านเริ่มนำองค์ความรู้ไปทดลองปฏิบัติ เช่น การขยายพันธุ์พืช การเสียบบอดเพื่อสะสมประสบการณ์ และการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

“ปัจจุบันผมขับรถแท็กซี่อยู่ในกรุงเทพฯ ครับ ถ้าผมเกษียณผมคงจะนำไปใช้ที่บ้านนอก ที่บ้านเกิดนะครับ เพื่อพัฒนาต่อยอดต่อไปครับ นำไปประกอบอาชีพต่อไปครับ เพราะผมแค่มืออาชีพทำอะไรทำมาแค่นั้นที่บ้านนอก อาจจะไปต่อยอดปลูกต้นไม้ ทำสวนอะไรต่อไปนะครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอนนี้งานเกษตรผมยังไม่ได้ทำอะไรนะมีงานประจำอยู่แล้ว แต่ผมรู้ว่าสิ่งที่เราซื้อไม่ได้คือเวลา เราต้องมีความรู้ไปเตรียมไว้ก่อน แล้วปล่อยให้เลย ธรรมชาติคือยิ่งปล่อยให้รัก ยิ่งดี เดี่ยวจะขึ้นมาเอง ความรู้หนึ่งที่เราได้จากการเรียนที่นี้คือ เราเกลียดหญ้า เกลียดวัชพืช แต่พอเราได้เรียนรู้ที่นี้ไปเรารักหญ้า เรารักวัชพืช”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอนนี้มาฝึกขยายพันธุ์พืชครับ เสียบยอด เปลี่ยนยอด กำลังทดลอง ก่อนทดลองไปเพาะกลั่มม่วงฝรั่งไว้แล้วเหมือนเอาทำต้นต่อครับ แล้วเมื่อก่อนตอนแรกสั่งซื้อยอดเค้ามาแบบดี ๆ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ตอนนี้เลยยังไว้ก่อน เอาพันธุ์ที่ตัวเองพอมิ หรือพรรคพวกเพื่อนฝูงขอกันได้เอามาลองก่อน ส่วนมากจะไม่ค่อยประสบผลสำเร็จคือตอนนี้ผมได้แต่เรื่องกิ่งตอนนะครับ แต่เรื่องเปลี่ยนยอดยังถือว่าไม่ถึง 10% ครับ แล้วบางครั้งติด แต่ยังไม่รู้ว่าทำไมทำเหมือนกัน ทำไมแค่นี้ได้ ทำไมแค่นี้ไม่ได้ คงจะเป็นเรื่องของประสบการณ์ด้วย แล้วส่วนหนึ่งผมไม่ค่อยได้จดบันทึกครับ ตรงนี้เป็นสิ่งที่ผมได้มาจากครั้งล่าสุดที่ไปอบรม ผมต้องมาเพิ่มรายละเอียดตรงนี้สิ่งที่เราทำไปไม่ได้เพราะอะไร ตรงนี้ที่ผมขาดไป”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ของผมมีที่ 1 ไร่ ยังก้อย ๆ ทำ เพราะว่าดินไม่ดี แล้วเรามีเวลาต้องทำ เราแบ่งเวลา ค่อย ๆ ไปทำ แต่ปีนี้ผมว่าผมจะไปลงบ้าน ถ้าไปลงบ้านจะได้อยู่ แล้วจะได้ทำ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

ศึกษาเรื่องขยายพันธุ์มานานมาก ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ได้มาปฏิบัติ เห็นภาพ เพราะว่าต้องกลับมาที่สวน สวนที่บ้านที่เป็นที่เก่าของพ่อแม่ ตอนนี้พ่อเพิ่งเสียไป ก่อนแค้ดูแล้ววันนี้เรากลับไปที่นี่เรามีพันธุ์ที่เค้าปลูกมาตั้งแต่รุ่นแค้ 40-50 ปี สวนผลไม้เริ่มจะตายแล้ว เพราะอายุมาก เราจะเอาวิชาตัวนี้ไป เอาเค้ามาใส่ใหม่ เตรียมที่จะเอากลับไปพัฒนาพื้นที่ของครอบครัวในอนาคต

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และต่อยอดทางด้านการเกษตรในอนาคต

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการปลูกผักและพืชเพื่อบริโภคในครอบครัว นำองค์ความรู้ไปทดลองฝึกปฏิบัติจริง ทำเกษตรจริง เช่น การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน การทำ น้ำหมัก และการดูแลพืช เป็นต้น

“เอาไปทำของตัวเองค่ะ ไปใช้ในการปลูกผัก ทั้งที่บ้านแล้วที่สวนด้วย ตอนนี้พี่ปลูก ทั้งที่สวนแล้วและที่คอนโดค่ะ แล้วปรับในเรื่องของดินที่อาจารย์บอกไป เพราะที่เพิ่ง ปลูกหนะคะต้นไม้ตาย เราเลยได้ปรับ เลยดีขึ้น

ได้นำไปใช้ในชีวิตของตัวเองนะ แล้วคือเราทำได้ดีขึ้น แล้วอยากทำ อยากรู้จริง แล้วทำให้ดีให้กับตัวเองก่อน แล้วถ้ามีโอกาสคืออยากถ่ายทอดค่ะ เองง่าย ๆ เลย พี่แค่ขยายพันธุ์เตยตาย คือต้องทำยังไง แต่มีความไม่แพ้ คือฉันจะชนะเธอให้ได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“นำความรู้คือไปปลูกผักปลูกพืชที่เราต้องการกิน เพื่อสุขภาพของตัวเองกับแฟน เพราะว่าเราต้องการเอาสิ่งที่ดี ๆ ให้กับร่างกายและคนรอบข้าง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พี่จะเอาไปใช้ในสวนที่อยู่ต่างจังหวัดค่ะ แล้วใช้ที่บ้านด้วย เกี่ยวกับเรื่องการปรุงดิน การทำดิน เพราะว่าเจอปัญหา คือต้นไม้ตาย ลักษณะคือเหลืองค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“สำหรับพี่อาจจะคนละแนว เพราะว่าพี่เป็นคนกรุงเทพฯ แล้วมาเรียน แล้วไม่ได้ ทำจริงสเกลขนาดนี้ แต่เป็นคนชอบปลูกค่ะ ปลูกกินเองเพราะว่ารู้ว่าจะสารเคมีอะไร พอมานี่นี้แล้วคิดว่าพอเกษียณเนี่ย เดี่ยวจะไปทำ ตอนนี้แฟนอยู่ที่ใต้ คือจะไปทำ ที่บ้านแต่ยังไม่ได้ทำเป็นธุรกิจ คือปลูกกินเองให้ได้ก่อน เพราะว่าที่บ้านแฟนทำสวน ทำอะไรจริงแต่ไม่ค่อยได้ปลูกกินเอง ตอนนี้พอได้เรียนได้เอาไปใช้ ตอนนี้ทำน้ำหมัก อยู่ ทำต่อระบบน้ำ แล้วทำแปลงซึ่งหมักดินอยู่ ยังไม่ได้เริ่มที่จะมีประสบการณ์ แบบนี้ แต่ได้เรียนที่นี้ซึ่งปลูกข้าวโพด อันนี้คือองค์ความรู้ปลูกข้าวโพด พออ่าน หนังสืออาจารย์ปลูกได้ 6 ฝักเลยนะ ตัวเองปลูกได้ 3 ฝักดีใจแล้ว เพราะไม่เคยปลูก พอปลูกปกติ เข้าใจว่า 1 ต้นต่อ 1 ฝัก พอปลูกไปด้วยรดน้ำหมักไว้ คือแสดงว่าถ้าทำ ตามวิธีนี้เราปลูกได้ ใคร ๆ ปลูกได้ ถ้าได้เรียนรู้จริง ๆ ค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เอาไปใช้ การขยายพันธุ์สำคัญมากในการปลูกต้นไม้ จะพยายามฝึกให้มีความชำนาญเยอะ ๆ เพราะว่าตอนนี้ทำแล้วยังค่อนข้างตาย แล้วการตัดแต่งกิ่งนี้มีประโยชน์ การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ ใช้ได้หมดเลยล่ะ ดีขึ้นค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พี่หาต้นไม้มาค่ะ เอาไปลองจริงว่าขึ้นเกาะ แต่เรื่องดินพี่ยังไม่เก่ง แล้วพี่ไปได้ดินมาไม่เหมือนดินที่เราปลูกเอง มีตายบ้าง ติดบ้างเป็นธรรมดา ดังนั้นทุกอย่างอยู่ที่ดินนะค่ะ ปลูกดินได้ทุกอย่างเป็นดี ดินน้ำ 2 อย่างแค่นั้นเอง ได้เอาไปลองใช้จริงค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ทำอาชีพด้านเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรสามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การจัดการดิน การใช้ปุ๋ย การขยายพันธุ์พืช การจัดการโรคและแมลง การเตรียมแปลงปลูก การดูแลพืช ตลอดจนการใช้จุลินทรีย์และวัสดุธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งหลายท่านสามารถนำความรู้ไปทดลองใช้จนเห็นผลลัพธ์ที่ดีขึ้น ทั้งด้านคุณภาพผลผลิต การเจริญเติบโตของพืช และการลดปัญหาที่เคยพบในการทำเกษตร

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยอาศัยการทดลองปฏิบัติจนทำให้เกิดความรู้ใหม่ รวมทั้งเกิดความมั่นใจในการวางแผนและตัดสินใจด้านการเกษตรมากขึ้น

อีกประเด็นสำคัญ คือ ผู้ให้ข้อมูลได้รับองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางแผนต้นทุน การตลาด และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาธุรกิจของตนเองได้จริง

“เอาไปใช้อยู่ครับที่สวนฝรั่ง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“นำความรู้ไปทำให้ครบส่วนนะครับ เอาเรื่องดิน ปุ๋ย และโรคพืช เอาไปพัฒนา นอกจากผมไปปลูกป่าแล้ว นำไปดูแลกุหลาบได้ดีขึ้น เอาไปพัฒนาได้ดีขึ้น”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอนนี้ผมคือทำสวนอยู่ แต่ทีนี้ที่เราเพิ่งเริ่มทำได้ประมาณปีกว่า ๆ เกือบ 2 ปีเสร็จแล้วสิ่งที่เรามาอบรมแล้วนำเอาไปใช้ คือเป็นแนวทาง เราคิดไว้เหมือนกันว่าเราจะทำแบบนี้ แต่เราไม่รู้จะทำยังไง เราได้แนวคิดของอาจารย์นะ แนวคิดอาจารย์

บอกว่าการสร้างเกษตรกรควรทำ 3 ขั้นตอนนี้ เราทำคือขั้นที่ 1 แต่ความคาดหวังเรา คือ เราต้องทำขั้นที่ 3 ให้ได้ แต่ตอนนี้คือสิ่งที่เริ่มจะเอาข้อมูลจากนี้ที่ได้ไปประยุกต์ ปรับปรุงใช้ในสวนของเรา เช่น ไม่ว่าจะเป็นการปลูกต้นไม้ การดูแล การปรุงดิน การเตรียมดิน วิธีการปลูก การดูแลต้นไม้ คือเอาข้อมูลจากที่ได้ไปเนี่ยเอาไป ประยุกต์ใช้ของเรา แต่สิ่งที่เราคาดหวังจริงๆ เลยคือเกษตรทำขั้นที่ 3 ให้ได้

การมาอบรมทำให้เรารู้สึกว่าเราทำการเกษตรแบบมันใจมากขึ้น เริ่มมี แนวทางนะครึบว่าเราจะทำยังไง ถ้าเราไม่มาอบรมความรู้เกี่ยวกับเกษตร เราจะไป แบบไร้ทิศทาง แต่พอเรารู้แล้วจะเป็นขั้นเป็นตอน เหมือนมีเป้าหมายขึ้นมาแล้วว่า เราควรทำอะไร จะเดินต่อไปยังไง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เอาไปทำทุกอย่าง คือ การขยายพันธุ์ ทำสมุนไพรกำจัดแมลงเอง เราเรียนรู้ใหม่ ๆ ไปเรื่อย เราต่อยอดของอาจารย์แล้วเสริมไปเรื่อย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“1. องค์ความรู้แรกคือ การขยายเชื้อจุลินทรีย์ เราได้เอาไปขยายเชื้อจริงในสูตร พอเราได้ความรู้นี้ไปใหม่ เราไปใช้ควบคู่กันกับจุลินทรีย์พื้นถิ่นเดิม และดูความ แตกต่าง ทำให้เห็นผลที่เร็วกว่าจริง ให้ผลผลิตที่ดีขึ้น ไม้ดอกไม้ประดับดอกใหญ่ขึ้น จริง รสชาติความหวานของผลไม้หวานขึ้นจริง จากการที่เราทดลองแล้ว กินเองแล้ว เอาไปให้คนอื่นชิมแล้ว ขายแล้ว ผลตอบรับดีมาก คือทุกอย่างผมลองหมด ผมไม่ได้ เชื่ออาจารย์ทุกเรื่อง แต่ว่าเราลองจากการปฏิบัติจริง

2. เราได้องค์ความรู้เรื่องของการจัดการธุรกิจเกษตร ซึ่งเราเดินผิดมาตลอด เพราะการมาเรียนรู้หลาย ๆ องค์ความรู้ที่นี้ ไม่ได้สอนเรื่องการทำธุรกิจ สอนแต่ ศาสตร์ของพระราชเอาไปทำเกษตรประเภทนี้ แต่ไม่ได้บอกเรื่องของการจัดการ เรื่องธุรกิจการตลาด ซึ่งในนี้อาจารย์สอน เพราะท่านคือนักธุรกิจ สิ่งที่เราเอาไปใช้ได้ อันดับแรกคือเราผิดพลาดในเรื่องของการทำธุรกิจ แล้วเราใช้เงินรันธุรกิจตลอดจน เงินเราหมด เราชื่นชมกับความสำเร็จว่าเรามีพอกินพออยู่พอใช้ แต่ไม่มีรายได้เข้ามา ซึ่งมีความรู้สึกว่ามันคงรายได้จะมายังไง...มาได้คำตอบตรงนี้เลยว่า อ้อ...ที่ทำเราเอา เงินมาใช้ก่อน แต่ก่อนไม่ได้ใช้ อีกอย่างที่เป็นปัจจัยในการทำให้ธุรกิจเจริญเติบโตใน การเกษตรครับ อันนี้เป็นหลักสำคัญ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ผมทำสวนกล้วยไม้ เอาองค์ความรู้ตรงนี้ไปใช้กับสวนได้เลยครับ เพราะว่าเรื่องความสะอาด อย่างเราจะขยายพันธุ์โดยการตัดต่อ เรื่องความสะอาด เรื่องมิดต้องฆ่าเชื้อ ถ้าเราไปง่าย ๆ เราไปใช้เลยโดยที่ผ่านการถูกเชื้อโรค ถ้าเราไม่ทำความสะอาด คนที่ทำจะลามไปเกิดโรครระบาดได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ผมใช้ประโยชน์ที่ได้มีอยู่ 5 หัวข้อ 1) เกี่ยวกับ ต้นมะกรูดมะนาว ผมมี 2 ต้นที่โตแล้ว ตอนนี้นำมาแล้ว คือ เอากิ่งยอดมะกรูดไปเสียบต้นมะนาว เอายอดมะนาวไปเสียบที่ต้นมะกรูดเป็นการฝึกทำให้ต้นมีทั้งมะกรูดมะนาว ตอนนี้อยู่แล้วแต่ยังไม่ติดแล้วจะทำต่อไปเรื่อย ๆ 2) เรื่องสะเดา เพราะที่บุรีรัมย์จะมีสะเดาที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่เยอะเลย แล้วตอนนี้เราตัดกิ่งยอดสะเดาต้นหนึ่งไปเสียบยอดสะเดาอีกต้นหนึ่ง แล้วยอดสะเดาอีกต้นหนึ่งไปเสียบยอดสะเดาอีกต้น ปรากฏว่าสะเดานี้ได้ผลไปอาทิตย์ที่แล้วมีแตกยอดออกมาใหม่ อย่างนี้ได้เทคนิคอันนี้ที่ไปทำได้ 3) ปักชำกิ่งชะอมไร้หนาม คือผมมีปลูกชะอมไร้หนามไป ตอนนี้มีแผนที่เอาองค์ความรู้ตรงนี้ไปใช้มาปักชำเหมือนที่อาจารย์สอน 4) ต้นไผ่ ตอนนี้อยู่จะทำ เอาใบไม้กับมูลวัวผสมครับ 5) เรื่องการเตรียมหลุมดินหลุมปลูก อาจารย์พูดถึงวิธีแก้ดินเหนียว จะปลูกพืชในที่ที่เป็นดินเหนียวมาก ๆ เลยจะเอาความรู้ในวิธีเตรียมหลุมที่เป็นดินเหนียวให้เค้าขุดหลุมไว้ก่อนเสร็จแล้วเอาพวกพวกเศษถ่านเศษไม้แล้วพวกแกลบเก่าผสมกันในหลุมก่อน แต่ว่าต้องใช้เวลาเตรียมหน่อย ให้เตรียมหลุมให้พร้อมถึงจะปลูกได้ จะเป็น 5 รายการที่ผมเอาไปใช้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“จริง ๆ แล้วจะคล้าย ๆ กัน คือ เรานำความรู้ที่ได้เอาไปประยุกต์ใช้ คือต้องประยุกต์ใช้ครับ เพราะว่าตามที่อาจารย์สอนมาเราเข้าใจนะครับเป็นหลักสูตร คือว่าแต่ละพื้นที่ทำอะไรจะไม่เหมือนกัน แล้วนำข้อมูลพวกนี้เอาไปใช้ แต่คำว่าพื้นที่นี้จริง เพราะผมเคยทดลองแล้วหลาย ๆ อย่างไม่ได้ผล บางอย่างเหมาะสำหรับพื้นที่นี้ คือนำเอาไปใช้ปรับปรุงใช้กับในสวนของเรา แต่ตอนนี้ผมทำในเชิงของสวนผสมผสาน แต่ว่าสวนใหญ่จะเป็นพืชระยะสั้นที่ปลูกอยู่นะตอนนี้ เช่น แตงกวา ตะไคร้ทำเป็นระยะสั้น ๆ แล้วมีมะม่วง ในอนาคตคิดจะทำฝรั่ง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

สรุปได้ว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้จริงในหลากหลายมิติ ทั้งด้านการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา การถ่ายทอดความรู้ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.2.2 ด้านพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลง (การถ่ายทอดองค์ความรู้/การสร้างเครือข่าย)

ด้านพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลง เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของผู้เข้ารับการอบรม ในการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการทำการเกษตร และนำไปสู่พฤติกรรมคือการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคคลอื่น ซึ่งการจัดการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ที่ถูกต้องผ่านการปฏิบัติจริง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางการเกษตรในอนาคต

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้นำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางด้านพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการสร้างเครือข่าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

■ การถ่ายทอดองค์ความรู้

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปถ่ายทอดและแนะนำต่อให้ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ญาติ เพื่อน เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่สนใจด้านการเกษตร โดยเฉพาะความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช การเตรียมดิน การทำปุ๋ย การจัดการแปลงเกษตร และเทคนิคการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลายท่านกล่าวว่า การได้ทดลองปฏิบัติและเห็นผลสำเร็จด้วยตนเอง ทำให้สามารถอธิบายขั้นตอน วิธีการ และปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้ได้รับคำแนะนำสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเกิดผลสำเร็จ

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้นำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดในรูปแบบของการจัดกิจกรรมอบรม เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ สามารถพัฒนาการทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดระยะเวลาในการลองผิดลองถูก เห็นผลสำเร็จเร็วขึ้น

“แนะนำต่อให้ญาติพี่น้อง เช่น การตอน การทาบกิ่ง การเสียบกิ่งแบบนี้ครับ เราแนะนำต่อโดยมีรายละเอียดว่าเราปฏิบัติยังงี้ถึงจะสำเร็จ บางคนไม่รู้รายละเอียด บางทีเอามือไปสัมผัสที่เหี่ยวไปแล้วบางทีไม่ได้ เราไปพูดในรายละเอียด ไปแนะนำได้ชัดเจน แล้วพอแนะนำแล้วเกิดผลสำเร็จ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ได้เอาองค์ความรู้นี้ไปส่งต่อ คือ จัดหลักสูตรขึ้นมาด้วยค่าใช้จ่ายตัวเอง จัดฟรีแต่ว่าเลือกคน คือคนที่เข้ามาต้องเป็นกัลยาณมิตรก่อนกลุ่มแรก เพราะเหมือนเรารู้อะไรดีเราจะบอกพ่อแม่ก่อน เรียบอกเพื่อนที่เรารัก คนที่เราบอกที่สุดก่อน เราจะเชิญคนกลุ่มนี้ก่อน คือเรามีเวลาที่จำกัด เพราะว่าต้นทุนเวลาเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นเวลาที่เหลืออยู่ให้กับคนที่เราคิดว่าเขาอยากที่สุดแล้วไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดก่อนเหมือนเราจะช่วยคน ช่วยคนที่เค้าจะจมน้ำก่อน เราช่วยคนที่เขาต้องการ เลยนำองค์ความรู้นี้ส่งต่อเลย เพราะถ้าเขาไม่รู้เขาจะเสียเวลาแบบเราอีก 4-5 ปี โดยที่ใช้เงินอย่างเดียว แต่พอเขาได้องค์ความรู้นี้ไป เขาจะรู้เลยว่าจะต้องจัดการธุรกิจเกษตรแบบไหน เริ่มต้นอย่างไร แล้วเห็นภาพจนจบเลยว่าคุณทำธุรกิจเกษตร คุณจะเห็นแสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ คุณจะจบแบบนี้เลย อย่างที่คุณตั้งใจว่าคุณจะได้กำไรแบบนี้ เพราะว่าทุกอย่างถูกสอนอยู่ในหลักสูตรนี้หมดเลย ตั้งแต่สาเหตุที่ทำให้พืชติดจากการที่เอาทุกอย่างมาจัดการให้เล็กที่สุดด้วยจุลินทรีย์และให้ย่อยได้เร็วได้ไว แล้วมีการจัดการด้วยเรื่องของคน จัดการเรื่องการทำธุรกิจ จนไปถึงการทำการตลาด พอเริ่มปลูกแล้วทำตลาดอย่างไรโดยใช้ต้นทุนต่ำ ซึ่งอาจารย์สอนจนเห็นทางออกแล้วว่าพอทำแล้ว ไปขาย แล้วต้องขายได้ราคาแพง ทำไมถั่วฝักยาวขายได้กิโลละ 200 บาท โดยที่คนไม่ปฏิเสธที่จะซื้อ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ส่วนใหญ่ผมไม่ค่อยได้บอก นอกจากว่าถ้าเจอคนที่คุยกันแล้วเค้าอยากรู้ เราจะเล่าเราไปอย่างนี้มา แล้วเค้าสอนเรามาอย่างนี้ เราจะบอกเค้า”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พี่คิดว่าเรื่องปุ๋ยสำคัญ เพราะว่าแถวบ้านพี่ที่ลพบุรีนะคะ เค้าเผา เค้าไม่ได้เผาแค่ของเค้า เค้าเผาที่เราด้วย พี่เลยคิดว่าพี่มาเรียนองค์ความรู้เรื่องปุ๋ย จะไปสอนเค้า”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เป็นที่เราได้รู้แล้วได้เป็นปฏิบัติ สามารถที่จะเอาไปแนะนำต่อได้อย่างชัดเจน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“คือพี่เป็นคนชอบสอนอยู่แล้วนะคะ เพราะปกติจะเป็นวิทยากรเหมือนกัน เพราะว่าพี่จบพยาบาลมาเลยเป็นเหมือนนักวิชาการ แล้วเวลาสอนจะสอนแบบง่าย ๆ สไลด์ธรรมดา แล้วอีกอย่างหนึ่งถ้าเรามีความรู้ด้านพยาบาลแต่เราจะไม่รู้เรื่องเกษตรเลยหลังจากที่มาช่วยคุณพ่อทำเกษตรเลยต้องค้นคว้าหาความรู้ เพราะเราไม่รู้เลย

เราอยากรู้เลยมาเรียนมาหาความรู้ แล้วคิดว่าจะถ่ายทอดให้คนที่ดูแลสวนให้เรา แล้วน้อง ๆ บางคนที่เขาสนใจค่ะ เพื่อจะต่อยอดให้เค้ามีความรู้ เพราะบางคนไม่มีโอกาสแบบเราไงคะ ถ้ามามอบบรมเค้าไม่มีตังค์ ไม่มีค่าใช้จ่าย เราสอนให้ฟรี ๆ เลย เพราะว่าเราถือว่าเราได้ต่อยอดและเราได้ใช้ประโยชน์”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เคยมีความคิดเหมือนกันครับ ว่าเราทำแล้วเก่งแล้ว เรามีความรู้ สอนได้ เคยคิดเหมือนกันว่าเราควรทำยังไง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ใช่ แล้วใช้งานได้จริงนะ ถ้าใครมาปรึกษาเรา เราจะเอาความรู้ที่ได้มาไปบอกต่อ มีญาติ ๆ เค้ามีบ้านเดี่ยว แล้วไปดูให้เค้า แล้วบอกว่าเรารู้เกษตรมา ไม่เยอะหรือจะไปดูแลสวน ไม่ว่าสนามหญ้า ไม้ดอก”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตัวนี้คืออาจจะเอาไปเป็นอนาคตนะครับ ต่อยอดแล้วมาอบรมให้ความรู้สัก 90% เพื่อจะไปปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติจริงสำเร็จจะไปถ่ายทอดให้เพื่อน อนาคตถ้าเราเก่งจริงเราจะไปถ่ายทอดครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“มีครับ ส่วนใหญ่ให้เพื่อน บางที่เป็นเพื่อนร่วมงานเวลาเค้ามาที่สวนผม อันแรกคือการเตรียมดินว่าเตรียมดินยังไง ตัวอย่างเตรียมดิน เตรียมดินหมักดินยังไง แล้วพวกการตอนกิ่ง เสียบยอด คนที่ผ่านมาก็สวนใครอยากจะลองตอน จะมีอุปกรณ์การตอนให้ตอน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“มีพี่น้อง เพื่อนฝูงที่มาหาเราแล้วอยากได้ความรู้ เราจะแนะนำให้ ทำให้ดู เหมือนกับเราเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น แล้วเค้าไปทำสำเร็จ เค้ากลับมาบอกโอเค เรามีความรู้สึกลึกใจ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ การสร้างเครือข่าย

อีกหนึ่งพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล คือ การนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเกษตร โดยเชื่อว่าการแบ่งปันความรู้ระหว่างกันจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และเครือข่ายเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า “การให้” และ “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้” เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และช่วยขยายเครือข่ายความร่วมมือให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลายท่านแสดงความคิดเห็นว่า การทำเกษตรจำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์จริง เนื่องจากสามารถช่วยลดการลองผิดลองถูก ลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ และเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จได้มากกว่าการเรียนรู้เพียงลำพัง

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในการทำการเกษตร แบ่งปันผลผลิต ถ่ายทอดวิธีการทำเกษตร และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

“เหมือนกับว่าเรายังให้เรายังได้ คือถ้าเราให้ไปเท่าไรเราจะได้กลับมามากกว่านั้น เหมือนกับแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน สมมติคนนี้เค้ารู้เรื่องนี้มาบอกเรา เรารู้อีกเรื่องนี่คือแชร์ประสบการณ์กัน เราว่าน่าจะมีเครือข่ายที่กว้างขวางกว่านี้ ซึ่งจะได้ประโยชน์สำหรับพิพิธภัณฑ์ด้วยส่วนหนึ่ง แล้วคนรอบข้างคนในชุมชนเราด้วย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ผมว่าการเรียนเกษตรเนี่ย การทำเกษตรต้องรวมกลุ่มแล้วต้องแบ่งปันกัน ตอนผมเข้ามาอาชีพเกษตรใหม่ ๆ ผมไม่รู้เรื่องเกษตรนะ แล้วผมไปปลูกมะพร้าว ผมลงทุนไปเยอะ ผมปลูกไปพันต้นตอนนั้น ผมหมดไป 3 ล้าน ผมมานั่งคิดว่าเกิดอะไรขึ้น เราเลยรู้ว่าเราขาดความรู้ เลยเริ่มมาหาอาจารย์ หาความรู้ต่าง ๆ พอเราเริ่มมาเรียนรู้ ทำให้รู้ว่าไม่เหมือนกับธุรกิจอื่นที่ทำมา เพราะพืชเป็นสิ่งมีชีวิต เราไปทำกับอุตสาหกรรมอย่างนั้นไม่มีชีวิต เราจะทำยังไงจะไปเก็บยังงี้ก็ได้ แต่พืชไม่ได้เลยค้นคว้าวิจัยเอง ผมหาความรู้ ผมไม่อ่านตำราเพราะใช้ไม่ได้ พอมาเจอประสบการณ์จริง ๆ จะใช้ไม่ได้ เพราะเกษตรกรคุณยิ่งลงทุน คุณจะทำให้มีกำไรเยอะ คุณต้องลงทุนเยอะ พอคุณลงทุนเยอะ ความเสี่ยงจะเยอะจะเป็นลูกโซ่กันไป คุณไม่มีความรู้คุณไปทำหมดตัวนะเกษตรเนี่ย หมดตัวเรื่องนี้เรื่องจริงครับ แรกเริ่มปลูกมะพร้าวผมใช้เวลา 7 ปี กว่าจะเก็บผลผลิตได้ตั้งต้น 7 ปี ผมไม่รู้เรื่องเลยนะ แต่พอมาศึกษามาเรียนรู้ 3 ปี ผมได้ผล ร่นระยะเวลาได้เกินครึ่ง

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่ว่าแถว ๆ บ้านคือที่ดินเป็นคนละไร่ 2 ไร่ติด ๆ กัน จะแจกเพื่อนบ้านกินกัน เราอยู่แล้วเรานำสิ่งที่ดี ๆ แจกจ่ายกันไป แล้วที่ได้องค์ความรู้ก็คือ ถ้าเราได้ออก คนใกล้ ๆ กับสิ่งที่ว่าเค้าเผา ๆ เขมალอยมาเต็มในบ้านหมดเลย แล้วสิ่งที่เราได้เรื่อง บัญ เราค่อย ๆ แจกจ่ายให้เขา ค่อย ๆ ให้เค้าไปก่อน แล้วสิ่งใกล้ ๆ เราคงจะดีขึ้นมา สังคมจะได้ดีขึ้น ตรงนี้เรียกว่าของมาก่อนแล้วสังคมจะได้ดีขึ้น แล้วสิ่งแวดล้อม เราอยากให้ทุกคนที่อยู่ด้วยกันได้สิ่งที่ดี ๆ นะคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

สรุป การนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดและสร้างเครือข่ายด้านการเกษตรเป็นสิ่ง สำคัญในการขยายผลของการเรียนรู้ เนื่องจากช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สนับสนุนการ เรียนรู้ร่วมกัน และลดการลองผิดลองถูกในการทำเกษตร นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความร่วมมือระหว่าง เกษตรกร ครอบครัว และชุมชน นำไปสู่การพัฒนาการเกษตรในอนาคต

3.2.3 ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต

จะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยกรรมกรเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ได้มีการนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปรับใช้ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อนผ่านผลลัพธ์ทางด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเป็น การลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ เงินออม ด้านสุขภาพ และด้านสังคม ซึ่งแต่ละท่านได้นำไปใช้ประโยชน์ และเกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ คือ อาชีพในปัจจุบัน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังไม่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการ อบรมไปประยุกต์ใช้ได้ทันที เนื่องจากยังประกอบอาชีพประจำหรือมีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ในการทำการเกษตร อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปใช้ในอนาคตเมื่อมี โอกาสหรือหลังเกษียณอายุ โดยเห็นว่าการอบรมเป็นการเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้ไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นว่าการทำเกษตรเป็นงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการลงมือ ปฏิบัติและรอผลลัพธ์ จึงไม่สามารถเห็นผลได้ทันทีเหมือนทำอาชีพประเภทอื่น

“การเกษตรไม่เหมือนอาชีพอื่น อาชีพอื่นคุณอบรมแล้วคุณไปใช้ได้เลย แต่อาชีพนี้ ต้องรอเวลาครับ ใช้ระยะเวลา ต้องรอผลผลิต ตอบไม่ได้ยังไม่ถึงเวลา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ปัจจุบันยังทำงานประจำอยู่ แต่จะนำไปใช้ในอนาคต”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เพราะว่าตอนนี้ยังไม่ได้ทำ เพราะว่าผมมากรุงเทพฯ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.2.3.1 ลดค่าใช้จ่าย

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ และส่งผลต่อการลดค่าใช้จ่ายให้กับตนเองและครอบครัวที่แตกต่างกัน ดังนี้

■ ช่วงเริ่มต้น

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายได้อย่างชัดเจน เนื่องจากเพิ่งเริ่มนำไปใช้ และยังอยู่ในช่วงของการลงทุนและเตรียมความพร้อม เช่น การปรับปรุงดิน การหมักปุ๋ย และการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานและรอผลลัพธ์

“ทำสวนฝรั่งครับ...ทำให้เราได้ลดค่าใช้จ่ายหรือไม่ ยังบอกไม่ได้ตอนนี้ เพราะว่าเราทำตามที่เราเรียนมาแต่ต้องใช้เวลา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ตอนนี้เพิ่งเริ่ม ตอนนี้เป็นช่วงลงทุนแต่ลงน้อยค่ะ คือแค่ตอนนี้นำหมักดินหมักปุ๋ย ถ้าถามว่ายังลดได้หรือไม่...ยังค่ะ เพราะว่าพี่เพิ่งเริ่ม”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชผักสวนครัว การทำปุ๋ยใช้เอง การจัดการขยะอินทรีย์ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์ ส่งผลให้สามารถลดการซื้อผัก เครื่องปรุง และวัตถุดิบในการประกอบอาหาร รวมถึงลดต้นทุนด้านปุ๋ยและวัสดุทางการเกษตร นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังนำผลผลิตบางส่วนไปจำหน่าย ทำให้เกิดรายได้เสริมเพิ่มมากขึ้น

ในด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลประเมินว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 1,000–3,200 บาทต่อเดือน (เฉลี่ย 1,844 บาทต่อเดือน)

“ตอนนี้สระไหนไม่ต้องซื้อ ใบชะพลูไม่ต้องซื้อ กระเพราไม่ต้องซื้อ ผักกวอเตอร์เลส ผักเป็ดน้ำ ผักโขมไทยไม่ต้องซื้อค่ะ เเตยหอมไม่ซื้อมีอยู่ในบ้าน ปลูกหมดแล้ว มีทุกอย่างเลยในเชิงค่ะ พี่จะปลูกใบชะพลู กระเพรา พริกและผักโขมไทย เพราะว่าพื้นที่เราน้อย คือ พี่จะเรียนรู้จากตรงนี้ เพื่อที่จะเอามาทำของอาจารย์ คืองานสร้างรายได้ เพราะว่าเป็นคนทีปลูกอะไรแล้วยังไม่ค่อยได้ พอมาเรียนรู้แล้วเอาไปทำ

ถ้าเป็นเดือน จะลดไปได้น่าจะเป็น 1,000 บาท/เดือน เพราะว่าผักพวกนี้เราลดการซื้อไปเลย แล้วได้ใช้แบบสด ๆ ใหม่ ๆ เด็ดปั๊บทำกับข้าวเลย อินทรีย์ด้วย มีความมั่นใจอยากปลูกพืชทุกภาคที่หายากไว้ทานเองได้ด้วย ถ้าเราทานไม่หมดแล้วขายไปคือตอนนี้พืชพื้นเมือง ผักปราง ผักยอดหมุย ผักเหลียงทางภาคใต้ ต้นมันปู เราพยายามที่จะปลูก แล้วเครือพันธุ์หมาน้อย ผักเชียงราย ซึ่งหายากพยายามที่จะสรรหามาปลูก ซื้อพันธุ์มา ตอนนี้ลงไว้ 5 ต้น

แล้วของฟีดต้นทุนเพิ่มได้อีก คือ ที่บ้านทำขนมไทย แล้วที่สวนตัวเองจะมีใบเตยด้วยใช่ไหม เราใช้ใบตอง แล้วกล้วยที่สวน เราลดการซื้อ ลดค่าใช้จ่ายได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ของฟีดคือทุกวันนี้ที่บ้านไม่ได้ซื้อโหระพา ใบกระเพรา ตะไคร้ ใบมะกรูด มะนาวมีพริกมี เพราะฉะนั้นลดไปได้แต่ละเดือนประมาณ 1,500 บาท เลยปลูกแบบสวนครัวรั้วกินได้ เอาเฉพาะของเรา ประหยัดค่าใช้จ่าย เราปลูกหลากหลายเราไม่ต้องซื้อช่วยลดค่าใช้จ่ายได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“แนวทางของอาจารย์คือสวนผักสวนครัว อนาคตอันนี้จะไปปรับใช้นะ อาจจะสวนกุหลาบ เพราะฉะนั้นตรงนี้คือช่วยลดค่าใช้จ่าย เดือนหนึ่งถ้าทำจริง ๆ ผมต้องได้ในการซื้อมะนาว ลูกละ 7-8 บาท เกษตรทางอาจารย์ไปใช้ ปลูกหน้าร้อนตรงนี้มะนาวประหยัดตั้งเยอะ ผมว่าต้องมีเงินประหยัดไป 2,000 บาทต่อเดือน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่บ้านทำขยะเปียก มีถังหมัก ทำคอกไว้ ขยะคือสาตใส่ไปเลย จะขึ้นพริก ขึ้นมะเขือพวง คือเราไม่ต้องซื้อ ลดค่าใช้จ่ายไปประมาณ 500 บาทต่อสัปดาห์ (2,000 บาทต่อเดือน) อยู่ที่เรากิน เรากินเยอะหรือกินน้อย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถ้าหน้าฝนนี้หน่อไม้ได้แน่นอน แล้วเดียวสักต้นปีหน้าจะได้กล้วยและมะนาว ลดค่าใช้จ่ายเยอะอยู่นะครับ ประมาณ 800 บาทต่อสัปดาห์ (3,200 บาทต่อเดือน) และทำปุ๋ยเอง เพื่อลดค่าใช้จ่าย”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ของพื๋นจะทำคล้าย ๆ หลาย ๆ ท่าน โดยประเมิน 600 บาทต่อสัปดาห์ (2,400 บาทต่อเดือน)”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ครับผมคือจริง ๆ แล้วหลักสูตรที่เราได้รับการอบรมไปเมื่อเร็ว ๆ นี้กับการใช้ชีวิตประจำวัน เพียงแต่ที่เราอบรมเราเอาไปประยุกต์ใช้ก่อน แต่สิ่งที่เราทำผ่านมามีหมายถึงที่เราทำอยู่ที่ผ่านมา ในส่วนผมจะมีการปลูกทุกอย่างเหมือนกัน มีกล้วย มีมะม่วง ตะไคร้ มะนาว ชะอม คือทุกอย่างมีหมด พริก กระเพรา โหระพา เรามีหมด นะครับ คราวนี้คือพอในสวนเรามีหลายอย่าง เราไม่ได้ซื้อ เราลดค่าใช้จ่ายได้ในส่วนตรงนั้น ประมาณ 1,000 บาทต่อเดือนครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“คือทำกัน 2 คน ไม่ได้จ้างอะไร ลงแรงตัวเอง เราวางแผนว่า พอเรามีกำลังเต็มที่ แล้วถ้าเราจะต้องมีรายได้ ลดรายจ่าย ตอนนี้อยู่ลดรายจ่ายคือซื้อผักน้อยลง ไปตลาดน้อยลง แต่ได้เพิ่มรายได้แล้วนะ เอากล้วยไปฝากเพื่อนขาย นี่คือสุดยอดเลยฟังพาอาศัยกัน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“พื๋นว่าเป็นการครองชีพใช้มียะ ถ้าจะมองในพืชผักสวนครัวทุกบ้านปลูกได้หมด นะคะพื๋นลดได้เยอะนะ ไม่ต่ำกว่าวันละ 50 บาท ประมาณ 1,500 บาทต่อเดือน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“อย่างต้นคุณถ้าเราซื้อจะหลายบาท นี่ของฟรีแถมมีคุณภาพด้วย แต่ละอย่างแล้วกะเพราแดงคุณค่าอาหารสูงมาก ลดน้ำตาล แล้วยังลดอย่างอื่นได้อีกหลายอย่าง เดียวนี้ของแพงนะคะ นิดเดียวเองแพงมากเลย ของที่ลดค่าใช้จ่ายได้เยอะนะคะ ไม่เยอะอย่างเดียว เพราะมีคุณภาพ สำคัญคือคุณภาพนะคะ ลดค่าใช้จ่ายประมาณ สัปดาห์ละ 500 บาทคะ (2,000 บาทต่อเดือน)”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

■ ลดค่าใช้จ่ายในการทำอาชีพเกษตรกร

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและการทำเกษตร โดยเฉพาะการลดต้นทุนในการทำเกษตร เช่น ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อดิน ปุ๋ย ต้นพันธุ์

สำหรับผู้ให้ข้อมูลที่ประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก พบว่า สามารถนำองค์ความรู้ไปช่วยลดต้นทุนการผลิตได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการผลิตปุ๋ยใช้เอง ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายได้เป็นจำนวนมาก ผู้ให้ข้อมูลบางท่านสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 4,000-12,000 บาทต่อเดือน

“อันแรกคือประหยัด ประหยัดดินที่เราปลูก ปุ๋ย เพราะว่าเราเอาองค์ความรู้ที่เรียนวิธีหมักดิน วิธีผสมดิน เตรียมดินที่ดี แล้วเอาดินหมักไปไม้ของเราเองมาเป็นวัสดุในการปลูกผักของเราเอง เสร็จแล้วเราสามารถทำดินเพาะต้นกล้า คือผมปลูกผักด้วย ปลูกผักสลัด แล้วดินเพาะต้นกล้าเราทำของเราเอง เอามาร่อน เอาความรู้ว่าถ้าดินที่ร่อนแล้วมาผสมกัน 3 - 4 ส่วน คือ ประหยัดเรื่องดินในการปลูก แทนที่จะไปซื้อดินถุง 6 ถุง 100 บาท เราประหยัดเรื่องเงินไปซื้อดิน อันที่ 2 มาปลูกผักประหยัดเรื่องที่จะไปซื้อผัก พอดีญาติของเรามีภรรยาป่วยแล้วต้องทำเป็นน้ำผัก เดิมต้องไปซื้อผักมา แต่เราปลูกผักอินทรีย์ของเราอยู่ ปลูกผักในกะละมังไม่ต้องไปซื้อผักทุกอาทิตย์ ประหยัดเรื่องค่าผักที่มากำทำเป็นอาหาร ตรงนี้ช่วยได้เยอะนะ เพราะว่าเดิมต้องไปซื้อผักอยู่ทุกอาทิตย์นี้ไม่ต้องไปซื้อเลย แล้วประหยัดอีกอย่างคือเรื่องอาหาร พวกกล้วย มีต้นกล้วยเราเอามาปลูก กล้วยนี้ได้เยอะเลยคือเดิมต้องไปซื้อมาต่อไปอาจจะประหยัดอย่างอื่น ตอนนี้พอได้องค์ความรู้การประหยัดที่จะไปซื้อต้นพันธุ์มาที่เยอะ ๆ เราไม่ต้องแล้ว คือ ตอนนี้เรามีมะนาว 3 - 4 ต้น เราตอนกิ่งของเราเองแล้วขยายต่อยอดของเราเองได้ แล้วต้นที่โตต้นแรกมีคนมาเยี่ยมที่สวนเพื่อนรู้จักกันเค้าขอตัวนี้ไปแล้วแจกเพื่อนฝูง เพื่อนฝูงแวะมาเยี่ยม บางทีนอกจากนั้นเราแจกดิน นอกจากแจกดินแล้วประหยัดเรื่องต้นพันธุ์ ประหยัดที่จะไปซื้อกิ่งพันธุ์มาใหม่ ประมาณการรวม ๆ ต่อสัปดาห์คือประหยัดค่าใช้จ่ายประมาณ 1,000 บาท ต่อสัปดาห์ หรือ 4,000 บาทต่อเดือน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ช่วยลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยทำเองได้ทำเอง เกษตรต้องลดต้นทุน ถ้าคุณไม่ลดต้นทุนนะคุณไปซื้ออย่างเดียวนะทุนหายกำไรหด คุณต้องทำเองหมดทุกอย่าง เพราะว่าเกษตรมีช่วงเวลาที่ไม่มียาได้ ช่วงระหว่างรอผลผลิต คุณมีแต่รายจ่าย คุณจะทำยังไงช่วงนั้นนะ คุณต้องจ่ายทุกวัน คำว่าลดค่าใช้จ่ายอีกมุมคือค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนในการทำเกษตร พวกค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าน้ำมัน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่เห็นเป็นตัวเลขชัดเจนผลลดค่าปุ๋ย ถ้าเกิดผมใช้ปุ๋ยเคมีในพื้นที่ผม 10 ไร่ เราต้องใช้ปุ๋ยเดือนหนึ่งประมาณ 12,000 บาทต่อเดือน อันนี้ราคายังไม่ปรับขึ้นหลังจากน้ำมันแพง มีปัญหาสงครามนะครับ ที่ผมลดได้ปัจจุบัน เฉพาะค่าปุ๋ยเคมี เพราะว่าไม่เช่นนั้นผมต้องซื้อปุ๋ยเคมี ซึ่งปุ๋ยเป็นพื้นฐานที่เราใช้ในการดูแลพืช ผัก ผลไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับนะครับ ซึ่งทุกเดือนต้องจ่ายอยู่แล้ว”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.2.3.2 เพิ่มรายได้

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้ ทั้งในรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร การปลูกพืชระยะสั้นเพื่อสร้างรายได้หมุนเวียน และการเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากการทำเกษตรอินทรีย์ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าองค์ความรู้ที่ได้รับช่วยให้สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างเป็นระบบ ลดต้นทุน และมุ่งเน้นการผลิตที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผลผลิตมีมูลค่าสูงขึ้นและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงาน หรือมีข้อจำกัดด้านเวลาและการดูแลพื้นที่เพาะปลูก ทำให้ผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อการสร้างรายได้เต็มที่ หรือมีรายได้เพียงเล็กน้อยจากการจำหน่ายผลผลิตที่มีอยู่ ขณะที่ผู้ที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องและบริหารจัดการการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างรายได้ตั้งแต่การจำหน่ายผักและสมุนไพรในระดับ 100–200 บาทต่อวัน หรือประมาณ 6,000 บาทต่อเดือน ไปจนถึงการสร้างรายได้จากการทำเกษตรอินทรีย์และการปลูกพืชระยะสั้นเฉลี่ยประมาณ 10,000–15,000 บาทต่อเดือน และบางรายมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 11,400 บาทต่อเดือน

“ผมปลูกผลไม้ที่กินได้ ผมปลูกผักขายเหมือนกันนะ ปลูกไปขายในตลาด พวกของใช้ในไร่นา เอามาปรับใช้ครับ แต่ว่ายังไม่ออกผลผลิตครับ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ถามว่ามีรายได้จากการปลูกตรงนี้หรือไม่มีเป็นบางส่วน เพราะว่าสวนที่บ้านคือน้อย ส่วนมากจะไปขายที่สุโขทัย จะปลูกมะเขือพวงไว้ค่อนข้างเยอะ ขายได้ประมาณ 200-300 บาทต่อครั้ง รายรับกับรายจ่ายพอหรือไม่ รายรับค่อนข้างจะน้อย เพราะว่าของอยู่ตรงนั้น เราไม่ค่อยได้เก็บขาย เดือนที่แล้วน้องสาวไปเก็บมาขายได้ประมาณ 100 - 200 บาท เพราะว่าที่สวนกับบ้านอยู่ใกล้กัน เลยเอามาได้เฉพาะเวลาที่เราไปที่จะไปคือจะไปเดือนละครั้ง ถามว่ามีรายได้เพิ่มจากที่ทำสวนมั๊ย แทบจะไม่มีเลย เพราะว่าตอนนี้ผลผลิตคือมะม่วงกำลังออก ยังไม่เยอะ แต่ว่ามะเขือพวง พริก ค่อนข้างเยอะ แล้วตะไคร้ ชะอม แต่ว่ายังไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน หมายถึงว่า

รายรับค่อนข้างน้อยกว่ารายจ่าย เพราะว่าเราไม่ได้ดูแลสวนเต็มที่ เพราะว่าเราอยู่ตรงนี้จ้างเค้าดูแล เราเป็นคนไปเก็บผลผลิตในสวนมาขายค่ะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“แนวทางของอาจารย์คือสวนผักสวนครัว อนาคตอันนี้จะไปปรับใช้ ตรงนี้คือช่วยลดค่าใช้จ่ายเดือนหนึ่งถ้าทำจริง ๆ ผมต้องได้ ในการซื้อมะนาว ลูกละ 7-8 บาท เกษตรทางอาจารย์ไปใช้ ปลุกหนักร้อนตรงนี้มะนาวประหยัดตั้งเยอะ ผมว่าต้องมีเงินประหยัดไป 2,000 บาทต่อเดือน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“แต่ก่อนอยู่บ้าน ขายกะเพรา สะระแหน่ ขายทุกวันนะ แต่ไม่รู้ว่าได้เท่าไร แต่ขายทุกวัน 100-200 ต่อวัน เดือนละประมาณ 6,000 บาท ตรงนี้คือเพิ่มรายได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“คือพอต้นทุนต่ำเรายังสามารถเพิ่มรายได้ นะครับ พอเราทำเกษตรอินทรีย์ต้นทุนเราต่ำ รายได้เราสูงขึ้น เพราะผลผลิตเราได้จำนวนไม่มากแต่ได้คุณภาพ เข้าหลักที่เรียกว่า Do less, Get more คือการทำน้อยแต่ได้มาก เราได้ของน้อยที่มีคุณภาพ และสามารถขายได้ คือศาสตร์ที่ได้จากอาจารย์ คือ การทำแบบประณีต พิถีพิถัน นะครับ อย่างถั่วฝักยาวเก็บรอบหนึ่งผมจะได้ถั่วอยู่ที่ประมาณ 2 กิโลกรัม ผมได้ครั้งละ 400 นะครับ แล้วผมเก็บได้ทั้งหมดตอนนี้ น่าจะเป็นครั้งที่ 6 คือหมายความว่าหมดดอกออกใหม่ หมดดอกออกใหม่เนี่ยไม่ต่ำกว่า 6 ครั้งจากต้นเดิม ดังนั้นอยู่ที่เราในการดูแลจัดการ ซึ่งเป็นงานที่ประณีต ที่เราขายอยู่ของอาจารย์เลยนะ ที่เราทำแล้วใช้ คือ ถั่ว ฝักยาว ถั่วฝักยาว มะม่วงเบา ผมหารเฉลี่ยประมาณ 5 เดือน ที่เริ่มได้ออกรู้ไปใช้ หาเงินได้เดือนละ 11,400 บาท”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ผมจะทำให้มีรายได้เสริมขึ้นมา เช่น ปลุกพีชระยะสั้น แตงกวา กับตะไคร้ แตงกวาจะได้เก็บสักกลางเดือนนี้ แตงกวาจะใช้ระยะเวลาในการเริ่มปลูกจนเก็บผลผลิตประมาณ 2 เดือน ที่นี้ถามว่ามีรายได้ในส่วนตรงนี้น้อยของแตงกวามีรายได้อยู่ ขายในตลาดในอำเภอ แล้วฝากคนรู้จักกันเพื่อนำรายได้ตรงนี้มาใช้เลี้ยงสวน เพราะฉะนั้นที่เราปลูกมะม่วงไว้ใช้เวลาหน่อกว่าจะได้ขาย เราต้องทำระยะสั้นในสวน จริงๆ แล้วตรงนี้จะมีการได้ให้เราเพิ่มขึ้นมาประมาณเดือนละ 10,000 แต่ว่าถ้าเกิดเราทำมาก

สมมติว่าทำสักครึ่งงานอยู่ประมาณ 10,000 กว่าบาทแล้ว จริงๆ แล้วประมาณ 15,000 เพื่อเอารายได้จากตรงนี้มาเสริมหมุนเวียนอยู่ในสวน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.2.3.3 เงินออม

จากการวิจัยพบว่า การนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีเงินออมเพิ่มขึ้นจากการลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและการทำเกษตร รวมถึงการสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต อย่างไรก็ตามผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนเงินออมที่เพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน เนื่องจากรายได้ที่ได้รับนำกลับไปเป็นทุนในการผลิตต่อ

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนแสดงความคิดเห็นว่า แม้รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในปัจจุบันจะยังไม่สูงหรือยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาตลาด แต่มีแนวโน้มที่จะสร้างเงินออมได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางรายประเมินว่า การปลูกพืชผักไว้บริโภคเองสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นเงินส่วนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินออมได้โดยตรง

“เงินออมมีเพิ่มมาตามรายได้ที่มากขึ้น ถ้ามอบอกเป็นตัวเลขได้มัย บางทีไม่ได้ บางทีเงินเอามาหมุนนะ ขายได้เอาไปลงทุนต่อ แต่อย่างน้อยเราไม่ต้องไปหาเงินลงทุนเพิ่ม เรียกว่าเลี้ยงตัวเอง สวนเลี้ยงสวน เราไม่ต้องควักเงินจากที่อื่นมา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“เงินออมค่อนข้างจะน้อยอย่างที่บอกค่ะ ที่ว่ารายได้บางทีเดือนละ 200 – 300 บาท ไม่คุ้มเท่าไร แล้วตอนนี้กำลังหาตลาดที่จะเอามาจะละกอ คือปลูกมะละกอฮอลแลนด์ ประมาณ 7-8 ต้น แล้วลูกค่อนข้างดก หาตลาดคือแถวนี้แหละค่ะ เพราะว่าไม่สามารถจะเอามาขายในตัวเมืองได้ เลยติดต่อกับแม่ค้าที่ที่อยู่ใกล้ ๆ ค่ะ ว่าเราจะขายฮอลแลนด์นะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“แนวทางของอาจารย์คือสวนผักสวนครัว อนาคตอันนี้ จะจะไปปรับใช้นะ เพราะฉะนั้น ตรงนี้คือช่วยลดค่าใช้จ่ายเดือนหนึ่งถ้าทำจริง ๆ ผมต้องได้ ในการซื้อมะนาว ลูกละ 7-8 บาท เกษตรทางอาจารย์ไปใช้ ปลูกหน้าร้อนตรงนี้มะนาวประหยัดตั้งเยอะ ผมว่าต้องมีเงินประหยัดไป 2,000 บาทต่อเดือน ทำให้เพิ่มเงินออมไป 2,000 บาทต่อเดือน”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“แต่ก่อนอยู่บ้าน ขายกระเพรา สะระแหน่ ขายทุกวันนะ แต่ไม่รู้ว่าได้เท่าไร แต่ขายทุกวัน 100-200 ต่อวัน เดือนละประมาณ 6,000 บาท ตรงนี้คือเพิ่มรายได้ และมีเงินออมเพิ่มขึ้นแต่ไม่มีบัญชีเลยไม่สามารถระบุตัวเลขได้”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.2.3.4 ด้านสุขภาพ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ในการปลูกพืช ผัก เพื่อบริโภคเอง นอกจากทำให้ได้ผักที่ดี มีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารเคมี ส่งผลต่อสุขภาพแล้ว ยังช่วยให้ใกล้ชิดธรรมชาติอีกด้วย

“บางอย่างที่เราไม่จำเป็นต้องซื้อ เราไม่ซื้อพวกพริก กระเพรา โหระพา ถ้าเราปลูกกินเองได้ปลอดภัยใช้มัยยะ ไม่มีสารพิษ ไม่มีสารเคมี ไปส่งผลในเรื่องของสิ่งแวดล้อมด้วยนะ เพราะเราลดการใช้สารเคมี”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่เรามาเรียนเอาไปปลูกเนี่ย ผมว่าดีตรงที่ว่าปลอดภัย แล้วเรื่องของสุขภาพ เพราะเราจะควบคุมได้ อย่างเวลาเราไปซื้อผมว่า 100% นะมีสารเคมี เพราะว่าเวลาคนขายคนปลูก ผมไปถามมาหมด ว่าเวลาได้ราคาเค้าไม่รอเค้าขายเพราะรอไม่ได้ เดี๋ยวราคาร่วง ปลูกเพื่อสุขภาพ เพื่อคุณภาพชีวิต”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“คุณภาพชีวิตที่โอเคที่ว่าคุณภาพชีวิตของพี่ 99.99 เพราะว่าพี่อยู่กับธรรมชาติคะ เพราะว่าพี่อยู่กับพืชผลผลิตที่พี่ปลูกเองทำเองกินเอง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“สุขภาพนี้สำคัญที่สุด เพราะว่าเราจะไม่ป่วย แล้วของเรามีคุณภาพสารอาหารครบ เพราะเราใส่ปุ๋ย รดน้ำ คือเราทำอย่างผู้มีความรู้ ของเราจะมีคุณภาพมากเลย แล้วจะมีความหอมมีอะไรออกมารสชาติจะดีขึ้นคะ อย่างเช่น เพิ่งตัดคุณมาจากบ้าน แล้วเอามาแกงส้มที่กรุงเทพฯ สงสัยว่าทำไมคุณเรานุ่ม ปกติถ้าคุณขาดน้ำแข็งกระด้าง กินไม่อร่อย นี่ทำไมคุณเรานุ่ม อร่อยมากเลยคะ เลย์รู้แล้วหน้าฝนเค้าได้ฝน แล้วเค้าจะนุ่ม แล้วคุณนี่ถ้าเราซื้อจะหลายบาท นี่ของฟรีแล่มมีคุณภาพด้วย แล้วกะเพราแดง คุณค่าอาหารสูงมาก ลดน้ำตาล แล้วยังลดอย่างอื่นได้อีกหลายอย่าง”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ไม่ใช่ได้เงินอย่างเดียว ได้สุขภาพเพราะว่าเราไม่ได้เจอยา”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

3.2.3.5 ด้านสังคม

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้นำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ โดยการแบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรให้แก่เพื่อนบ้าน ญาติ และคนในชุมชน รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปลูกพืช การทำปุ๋ย และการดูแลพืชให้แก่ผู้ที่สนใจ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน ส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกัน และกระตุ้นให้คนรอบข้างหันมาปลูกพืชและใช้แนวทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

“ข้างบ้าน แบ่งกันกินตลอดครับ เดินผ่านกันตลอด เพราะว่าเราให้เค้ามาเก็บได้

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ส่วนใหญ่ปลูกแล้วให้ชิม อย่างที่บ้านผมปลูกกล้วยผมให้ชิม”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

“ที่บ้านคือที่ดินเป็นคนละไร่ 2 ไร่ติด ๆ กัน จะแจกเพื่อนบ้านกินกัน เราอยู่แล้วเรานำสิ่งที่ดี ๆ แจกจ่ายกันไป แล้วสิ่งที่เราได้เรื่องปุ๋ย เราค่อย ๆ แจกจ่ายให้เขา ค่อย ๆ ให้เค้าไปก่อน แล้วสิ่งใกล้ ๆ เราคงจะดีขึ้นมา สังคมจะได้ดีขึ้น ตรงนี้เรียกว่าของมาก่อนแล้วสังคมจะได้ดีขึ้น เราอยากให้ทุกคนที่อยู่ด้วยกันได้สิ่งที่ดี ๆ ไปนะคะ”

ตัวแทนผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ

จะเห็นได้ว่าการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ ก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถลดค่าใช้จ่ายจากการปลูกพืชเพื่อทานเองในครอบครัว การผลิตปุ๋ยและวัสดุทางการเกษตรใช้เอง รวมถึงบางส่วนสามารถสร้างรายได้และเพิ่มเงินออมจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลให้สุขภาพที่ดีขึ้นจากการบริโภคอาหารปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และมีความสุขกับการทำเกษตร ขณะเดียวกันยังเกิดการแบ่งปันผลผลิต ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน

4.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

สรุปข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จากจำนวน 515 ตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

ที่	เพศ	จำนวน	ร้อยละ
1	ชาย	187	36.45
2	หญิง	315	61.40
3	LGBTQIA+	7	1.36
4	ไม่ระบุ	4	0.78
รวม		513	100.00

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบคำถาม 2 คน

จากตารางที่ 4.1Error! Reference source not found. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 315 คน (ร้อยละ 61.40) อันดับ 2 เพศชาย จำนวน 187 คน (ร้อยละ 36.45) อันดับ 3 LGBTQIA+ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.36) และไม่ระบุ มีจำนวนน้อยสุด 4 คน (ร้อยละ 0.78)

ตารางที่ 4.2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

ที่	อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
1	13	4	0.81
2	14	14	2.84
3	15	9	1.83
4	16	6	1.22
5	17	42	8.52
6	18	53	10.75
7	19	16	3.25
8	20	10	2.03
9	21	19	3.85
10	22	12	2.43
11	23	8	1.62
12	24	11	2.23
13	25	7	1.42
14	26	13	2.64
15	27	11	2.23
16	28	13	2.64
17	29	8	1.62
18	30	9	1.83
19	31	7	1.42
20	32	6	1.22
21	33	8	1.62
22	34	9	1.83
23	35	6	1.22
24	36	7	1.42
25	37	3	0.61
26	38	2	0.41
27	39	5	1.01
28	40	8	1.62
29	41	3	0.61
30	42	2	0.41

ที่	อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
31	43	7	1.42
32	44	3	0.61
33	45	5	1.01
34	46	6	1.22
35	47	9	1.83
36	48	6	1.22
37	49	2	0.41
38	50	7	1.42
39	51	5	1.01
40	52	2	0.41
41	53	6	1.22
42	54	6	1.22
43	55	5	1.01
44	56	10	2.03
45	57	7	1.42
46	58	11	2.23
47	59	6	1.22
48	60	3	0.61
49	61	7	1.42
50	62	3	0.61
51	64	6	1.22
52	65	10	2.03
53	66	1	0.20
54	67	3	0.61
55	68	6	1.22
56	69	2	0.41
57	70	4	0.81
58	71	1	0.20
59	72	1	0.20
60	73	1	0.20
61	75	3	0.61

ที่	อายุ (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
62	76	2	0.41
63	77	2	0.41
64	79	2	0.41
65	80	1	0.20
66	85	1	0.20
	รวม	493	100.00

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบคำถาม 22 คน

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 18 ปี มากที่สุด จำนวน 53 คน (ร้อยละ 10.75) อันดับ 2 อายุ 17 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 8.52) อันดับ 3 อายุระหว่าง 21 ปี จำนวน 19 คน (ร้อยละ 3.85) และอายุ 61, 71, 72, 72, 80, และ 85 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน (ร้อยละ 0.20)

ตารางที่ 4.3 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

ที่	ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1	ประถมศึกษา	11	2.15
2	มัธยมศึกษาตอนต้น	47	9.18
3	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	157	30.66
4	ปวส.	19	3.71
5	ปริญญาตรี	234	45.70
6	ปริญญาโท	38	7.42
7	ปริญญาเอก	6	1.17
รวม		512	100.00

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบคำถาม 3 คน

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 234 คน (ร้อยละ 45.70) อันดับ 2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 157 คน (ร้อยละ 30.66) อันดับ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 47 คน (ร้อยละ 9.18) และระดับปริญญาเอก มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 6 คน (ร้อยละ 1.17)

ตารางที่ 4.4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

ที่	อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1	นักเรียน	108	21.18
2	นิสิต/นักศึกษา	101	19.80
3	ครู/อาจารย์	54	10.59
4	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	110	21.57
5	ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว	20	3.92
6	พนักงานบริษัทเอกชน	28	5.49
7	รับจ้างอิสระ	19	3.73
8	เกษตรกร	5	0.98
9	เกษียณ	39	7.65
10	อื่น ๆ	26	5.10
รวม		510	100.00

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบคำถาม 5 คน

จากตารางที่ 4.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 21.57) อันดับ 2 นักเรียน 108 คน (ร้อยละ 21.18) อันดับ 3 นิสิต/นักศึกษา จำนวน 101 คน (ร้อยละ 19.80) และอาชีพเกษตรกร มีจำนวนน้อยที่สุด 5 คน (ร้อยละ 0.98)

ตารางที่ 4.5 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด/ภูมิภาคที่พักอาศัย

ที่	ภาค	จำนวน	ร้อยละ
1	กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	255	49.61
2	ภาคกลาง	193	37.55
3	ภาคเหนือ	17	3.31
4	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15	2.92
5	ภาคตะวันออก	16	3.11
6	ภาคตะวันตก	1	0.19
7	ภาคใต้	17	3.31
รวม		514	100.00

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบคำถาม 1 คน

จากตารางที่ 4.5 กลุ่มตัวอย่างที่รับบริการของพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ส่วนใหญ่พักอาศัยจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 255 คน (ร้อยละ 49.61) อันดับ 2 ภาคกลาง 193 คน (ร้อยละ 37.55) และอันดับ 3 มีจำนวนเท่ากัน 2 ภาค คือ ภาคเหนือและภาคใต้ จำนวน 17 คน (ร้อยละ 3.31) และภาคตะวันตกมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน (ร้อยละ 0.19)

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสาร

ตารางที่ 4.6 จำนวน และร้อยละของสื่อหรือช่องทางที่ทำให้รู้จักพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
1	มาเยี่ยมชมร่วมกับหน่วยงาน/โรงเรียน	256	36.89
2	อาจารย์/รุ่นพี่-รุ่นน้อง/เพื่อน/คนรู้จัก แนะนำ	167	24.06
3	สื่อประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ	140	20.17
4	เครือข่าย และภาคีความร่วมมือของพิพิธภัณฑสถานฯ	60	8.65
5	ค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองผ่าน www.wisdomking.or.th	47	6.77
6	กิจกรรมออกบูทตามสถานที่ต่าง ๆ	24	3.46
รวม		694	100.00

หมายเหตุ : ข้อนี้นี้เป็นการเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.6 กลุ่มตัวอย่างรู้จักพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ จากการมาเยี่ยมชมร่วมกับหน่วยงาน/โรงเรียน มากที่สุด ร้อยละ 36.89 อันดับ 2 อาจารย์/รุ่นพี่-รุ่นน้อง/เพื่อน/คนรู้จัก แนะนำ ร้อยละ 24.06 อันดับ 3 รู้จักจากสื่อประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ ร้อยละ 20.17 และกิจกรรมออกบูทตามสถานที่ต่าง ๆ สื่อหรือช่องทางที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ น้อยที่สุด ร้อยละ 3.46

ตารางที่ 4.7 จำนวน ร้อยละและอันดับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ประเด็น	ไม่เคยเปิดรับ	เปิดรับ	อันดับ
1	เฟซบุ๊ก www.facebook.com/WisdomKingMuseum	279	236	1
		54.17	45.83	
2	สื่อเว็บไซต์ www.wisdomking.or.th	345	170	2
		66.99	33.01	
3	YouTube	411	104	3
		79.81	20.19	
4	ป้ายคัทเออร์/ป้ายไวเนล	444	71	4
		86.21	13.79	
5	กิจกรรมออกบูธตามสถานที่ต่าง ๆ	466	49	5
		90.49	9.51	
6	LINE Official Account	488	27	6
		94.76	5.24	
7	อื่น ๆ	511	4	7
		99.22	0.78	

หมายเหตุ : ข้อนี้นี้เป็นการเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ สรุปได้ดังนี้

อันดับ 1 เฟซบุ๊ก www.facebook.com/WisdomKingMuseum กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร ร้อยละ 45.83

อันดับ 2 สื่อเว็บไซต์ www.wisdomking.or.th กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร ร้อยละ 33.01

อันดับ 3 YouTube กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร ร้อยละ 20.19

อันดับ 4 ป้ายคัทเออร์/ป้ายไวเนล กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร ร้อยละ 13.79

อันดับ 5 กิจกรรมออกบูธตามสถานที่ต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร ร้อยละ 9.51

อันดับ 6 LINE Official Account กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสาร ร้อยละ 5.24

และสื่ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารน้อยที่สุด ร้อยละ 0.78

ตารางที่ 4.8 จำนวน และร้อยละประเด็นข่าวสารที่ได้รับจากการเปิดรับสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1	กำหนดการ กิจกรรมทั่ว ๆ ไป	198	26.36
2	ภาพกิจกรรมคณะเข้าเยี่ยมชม	144	19.17
3	การจัดงานตลาดเศรษฐกิจพอเพียง	131	17.44
4	องค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร	125	16.64
5	ข้อมูลกำหนดการเยี่ยมชม	85	11.32
6	รายการออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ	68	9.05
รวม		751	100.00

หมายเหตุ : ข้อนี้นี้เป็นการเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.8 ประเด็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อันดับ 1 เกี่ยวกับการกำหนดการกิจกรรมทั่ว ๆ ไป ร้อยละ 26.36 อันดับ 2 ภาพกิจกรรมคณะเข้าเยี่ยมชม ร้อยละ 19.17 อันดับ 3 การจัดงานตลาดเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 17.44 และรายการออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ เป็นประเด็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับน้อยที่สุด ร้อยละ 9.05

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้บริการ

ตารางที่ 4.9 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาใช้บริการ

ที่	จำนวนครั้งที่มาใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
1	ครั้งแรก	356	69.94
2	2 ครั้ง	44	8.64
3	3 ครั้ง	6	1.18
4	4 ครั้งขึ้นไป	103	20.24
รวม		509	100.00

หมายเหตุ : มีผู้ไม่ตอบคำถาม 6 คน

ตารางที่ 4.10 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบุคคลที่ร่วมเข้ารับบริการ

ที่	บุคคลที่ร่วมเข้าชม	จำนวน	ร้อยละ
1	คนเดียว	31	5.59
2	โรงเรียน/หน่วยงาน	399	71.89
3	เพื่อน	47	8.47
4	ครอบครัว	78	14.05
รวม		555	100.00

หมายเหตุ : ข้อนี้เป็นการเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.9 และ ตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับบริการที่พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นครั้งแรก จำนวน 356 คน (ร้อยละ 69.94) อันดับ 2 คือ 4 ครั้งขึ้นไป จำนวน 103 คน (ร้อยละ 20.24) อันดับ 3 จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 44 คน (ร้อยละ 8.64) และเข้าชม 3 ครั้งมีจำนวนน้อยที่สุด 6 คน (ร้อยละ 1.18)

ด้านบุคคลที่ร่วมเข้ารับบริการพร้อมกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มากับโรงเรียน/หน่วยงาน ร้อยละ 71.89 อันดับ 2 มากับครอบครัว ร้อยละ 14.05 อันดับ 3 มากับเพื่อน ร้อยละ 8.47 และมาคนเดียว มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 5.59

ตารางที่ 4.11 จำนวน และร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1	โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ฯ	432	62.52
2	ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง	99	14.33
3	เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แบบ Walk-in	80	11.58
4	อบรมวิชาของแผ่นดิน	30	4.34
5	อบรมเชิงปฏิบัติการ	19	2.75
6	โครงการท่องเที่ยวสุขสันต์ ที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ	17	2.46
7	รวมกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ	14	2.03
รวม		691	100.00

หมายเหตุ : ซ้อนเป็นการเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเข้ารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อันดับ 1 คือ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ฯ ร้อยละ 62.52 อันดับ 2 ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 14.33 อันดับ 3 เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แบบ Walk-in ร้อยละ 11.58 และรวมกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.03

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3. เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ตอนที่ 4 ความคาดหวังและความพึงพอใจ

ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความหมาย และอันดับ ความคาดหวังต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
■ ด้านองค์ความรู้									
1	ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	310 65.82	101 21.44	52 11.04	4 0.85	4 0.85	4.51	มากที่สุด	1
2	เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง	304 60.80	142 28.40	48 9.60	4 0.80	2 0.40	4.48	มากที่สุด	2
3	ได้รับความรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง	280 56.11	162 32.46	47 9.42	9 1.80	1 0.20	4.42	มากที่สุด	3
4	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมีอิทธิพลต่อมุมมองด้านเกษตรอย่างยั่งยืน	286 57.20	149 29.80	57 11.40	6 1.20	2 0.40	4.42	มากที่สุด	3
5	องค์ความรู้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน	283 57.06	153 30.85	50 10.08	7 1.41	3 0.60	4.42	มากที่สุด	3
6	เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น	275 56.24	146 29.86	59 12.07	7 1.43	2 0.41	4.40	มากที่สุด	6
7	เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริ และพระราชกรณียกิจและโครงการ พระราชพิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านการเกษตร	269 53.80	164 32.80	57 11.40	9 1.80	1 0.20	4.38	มากที่สุด	7

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
8	นำองค์ความรู้ไปพัฒนาต่อยอด ด้านการเกษตร การประกอบอาชีพ และสร้างรายได้	276	141	66	8	5	4.36	มากที่สุด	8
		55.65	28.43	13.31	1.61	1.01			
ค่าเฉลี่ยด้านองค์ความรู้		57.78	59.31	11.04	1.37	0.51	4.43	มากที่สุด	
■ การจัดแสดง									
9	สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	296	134	53	10	3	4.43	มากที่สุด	1
		59.68	27.02	10.69	2.02	0.60			
10	ฐานเรียนรู้ และการสาธิตมีความชัดเจน และเข้าใจง่าย	277	147	63	4	2	4.41	มากที่สุด	2
		56.19	29.82	12.78	0.81	0.41			
11	รูปแบบ เทคนิค วิธีการ และความหลากหลาย ในการนำเสนอข้อมูลของการจัดแสดง	270	146	69	6	2	4.37	มากที่สุด	3
		54.77	29.61	14.00	1.22	0.41			
12	กิจกรรมในฐานการเรียนรู้มีความน่าสนใจ และหลากหลาย	263	156	63	12	2	4.34	มากที่สุด	4
		53.02	31.45	12.70	2.42	0.40			
ค่าเฉลี่ยการจัดแสดง		55.92	29.47	12.54	1.62	0.46	4.39	มากที่สุด	
■ การจองหรือติดต่อขอเข้าชม									
13	การลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ	273	132	56	7	2	4.42	มากที่สุด	1
		58.09	28.09	11.91	1.49	0.43			
14	หากจองเป็นหมู่คณะ ได้รับการจัดประสานงานอย่างเหมาะสม	276	127	66	6	2	4.40	มากที่สุด	2
		57.86	26.62	13.84	1.26	0.42			
15	การประสานงาน กระบวนการจองที่สะดวก รวดเร็ว	266	141	62	7	2	4.38	มากที่สุด	3
		55.65	29.50	12.97	1.46	0.42			
16	ขั้นตอนการจองหรือการติดต่อเข้าชมมีความชัดเจน	264	142	65	10	5	4.34	มากที่สุด	4
		54.32	29.22	13.37	2.06	1.03			

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
17	สามารถติดต่อจองได้สะดวกผ่านช่องทางที่ต้องการ	237	165	65	10	2	4.30	มากที่สุด	5
		49.48	34.45	13.57	2.09	0.42			
ค่าเฉลี่ยการจองหรือติดต่อขอเข้าชม		55.06	29.58	13.14	1.67	0.54	4.37	มากที่สุด	
■ เจ้าหน้าที่นำชม									
18	มีอัธยาศัย และบุคลิกภาพที่ดี	325	108	46	7	1	4.54	มากที่สุด	1
		66.74	22.18	9.45	1.44	0.21			
19	มีความเหมาะสมในการบริหารระหว่างการนำชม	314	118	50	4	1	4.52	มากที่สุด	2
		64.48	24.23	10.27	0.82	0.21			
20	เจ้าหน้าที่นำชมมีความรอบรู้ในหัวข้อการบรรยาย	313	122	41	8	2	4.51	มากที่สุด	3
		64.40	25.10	8.44	1.65	0.41			
21	ถ่ายทอดเนื้อหาที่น่าสนใจ และเข้าถึงผู้ชมทุกวัย	309	115	54	7	2	4.48	มากที่สุด	4
		63.45	23.61	11.09	1.44	0.41			
ค่าเฉลี่ยด้านเจ้าหน้าที่นำชม		64.77	23.78	9.81	1.34	0.31	4.51	มากที่สุด	
■ สิ่งอำนวยความสะดวก									
22	การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม	301	127	48	4	4	4.48	มากที่สุด	1
		62.19	26.24	9.92	0.83	0.83			
23	การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ/ผู้เข้าชม	302	126	55	6	2	4.47	มากที่สุด	2
		61.51	25.66	11.20	1.22	0.41			
24	ป้ายบอกทางตามจุดต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ/ระหว่างพิพิธภัณฑ์ฯ และพื้นที่ภายนอก ชัดเจน และเพียงพอ	294	129	55	6	4	4.44	มากที่สุด	3
		60.25	26.43	11.27	1.23	0.82			
25	จุดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม/ร้านค้า/ร้านขายของที่ระลึก	287	132	60	8	3	4.41	มากที่สุด	4
		58.57	26.94	12.24	1.63	0.61			

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
26	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายในพิพิธภัณฑ	283	133	65	6	4	4.40	มากที่สุด	5
		57.64	27.09	13.24	1.22	0.81			
27	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายนอกพิพิธภัณฑ	283	134	61	8	3	4.40	มากที่สุด	5
		57.87	27.40	12.47	1.64	0.61			
ค่าเฉลี่ยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		59.69	26.64	11.70	1.30	0.68	4.44	มากที่สุด	
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความคาดหวัง		58.46	27.97	11.61	1.44	0.52	4.43	มากที่สุด	

หมายเหตุ : เกณฑ์ระดับความคาดหวัง 1.00-1.79 น้อยที่สุด 1.80-2.59 น้อย 2.60-3.39 ปานกลาง
3.40-4.19 มาก 4.20-5.00 มากที่สุด

จากตาราง 4.12 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.43 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในภาพรวมแต่ละด้านพบว่า

อันดับ 1 ผู้รับบริการมีความคาดหวังต่อเจ้าหน้าที่นำชมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.51 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่นำชมจะมีอัธยาศัยและบุคลิกภาพที่ดี มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51

อันดับ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.44 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการคาดหวังต่อการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม ค่าเฉลี่ย 4.48

อันดับ 3 ด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.43 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51

และด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม มีค่าเฉลี่ยร่วมน้อยสุด คือ 4.37 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการคาดหวังต่อการลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.42

ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความหมาย และอันดับ ความพึงพอใจ ต่อการมารับบริการ ที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
■ ด้านองค์ความรู้									
1	เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง	329	93	20	5	-	4.67	มากที่สุด	1
		73.60	20.81	4.47	1.12	-			
2	ได้รับความรู้ ความ สนุกสนาน เพลิดเพลิน	327	68	25	4	3	4.67	มากที่สุด	1
		76.58	15.93	5.85	0.94	0.70			
3	องค์ความรู้มีความ ทันสมัย สอดคล้องกับ การดำรงชีวิตในปัจจุบัน	320	98	22	4	2	4.64	มากที่สุด	3
		71.75	21.97	4.93	0.90	0.45			
4	ได้รับความรู้ด้านเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง	316	103	19	7	1	4.63	มากที่สุด	4
		70.85	23.09	4.26	1.57	0.22			
5	เข้าใจหลักเศรษฐกิจ พอเพียงมากขึ้น	310	104	25	4	1	4.62	มากที่สุด	5
		69.82	23.42	5.63	0.90	0.23			
6	เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการ พระราชดำริ และพระราช กรณียกิจและโครงการ พระราชพิธีต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องในด้านการเกษตร	313	99	27	7	1	4.60	มากที่สุด	6
		70.02	22.15	6.04	1.57	0.22			
7	พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ มีอิทธิพลต่อมุมมองด้าน เกษตรอย่างยั่งยืน	307	107	29	2	2	4.60	มากที่สุด	6
		68.68	23.94	6.49	0.45	0.45			
8	นำองค์ความรู้ไปพัฒนา ต่อยอด ด้านการเกษตร การประกอบอาชีพ และสร้างรายได้	302	109	27	6	2	4.58	มากที่สุด	8
		67.71	24.44	6.05	1.35	0.45			
ค่าเฉลี่ยด้านองค์ความรู้		71.10	22.00	5.46	1.10	0.34	4.62	มากที่สุด	

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
■ การจัดแสดง									
9	สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	326	89	25	6	1	4.64	มากที่สุด	1
		72.93	19.91	5.59	1.34	0.22			
10	ฐานเรียนรู้และการสาธิตมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	307	106	28	8	-	4.59	มากที่สุด	2
		68.37	23.61	6.24	1.78	-			
11	กิจกรรมในฐานการเรียนรู้มีความน่าสนใจและหลากหลาย	305	105	29	7	1	4.58	มากที่สุด	3
		68.23	23.49	6.49	1.57	0.22			
12	รูปแบบ เทคนิค วิธีการและความหลากหลายในการนำเสนอข้อมูลของการจัดแสดง	299	116	28	5	1	4.57	มากที่สุด	4
		66.59	25.84	6.24	1.11	0.22			
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดแสดง		69.03	23.21	6.14	1.45	0.17	4.60	มากที่สุด	
■ การจองหรือติดต่อขอเข้าชม									
13	การลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ	301	90	30	2	1	4.62	มากที่สุด	1
		70.99	21.23	7.08	0.47	0.24			
14	หากจองเป็นหมู่คณะได้รับการจัดประสานงานอย่างเหมาะสม	293	106	32	5	-	4.58	มากที่สุด	2
		67.20	24.31	7.34	1.15	-			
15	การประสานงานกระบวนการจองที่สะดวก รวดเร็ว	285	110	34	4	-	4.56	มากที่สุด	3
		65.82	25.40	7.85	0.92	-			
16	ขั้นตอนการจองหรือการติดต่อเข้าชมมีความชัดเจน	284	118	31	3	1	4.56	มากที่สุด	4
		64.99	27.00	7.09	0.69	0.23			
17	สามารถติดต่อจองได้สะดวกผ่านช่องทางที่ต้องการ	279	112	37	5	-	4.54	มากที่สุด	5
		64.43	25.87	8.55	1.15	-			
ค่าเฉลี่ยด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม		66.67	24.78	7.58	0.88	0.09	4.57	มากที่สุด	

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
■ เจ้าหน้าที่นำชม									
18	มีอัตราค่า และบุคลากรที่ดี	350	75	18	1	-	4.74	มากที่สุด	1
		78.83	16.89	4.05	0.23	-			
19	เจ้าหน้าที่นำชมมีความรอบรู้ในหัวข้อการบรรยาย	346	77	21	2	-	4.72	มากที่สุด	2
		77.58	17.26	4.71	0.45	-			
20	มีความเหมาะสมในการบริหารระหว่างการนำชม	344	77	19	3	-	4.72	มากที่สุด	2
		77.65	17.38	4.29	0.68	-			
21	ถ่ายทอดเนื้อหาได้น่าสนใจ และเข้าถึงผู้ชมทุกวัย	340	81	19	4	1	4.70	มากที่สุด	4
		76.40	18.20	4.27	0.90	0.22			
ค่าเฉลี่ยด้านเจ้าหน้าที่นำชม		77.62	17.44	4.33	0.56	0.06	4.72	มากที่สุด	
■ สิ่งอำนวยความสะดวก									
22	การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม	330	87	18	4	2	4.68	มากที่สุด	1
		74.83	19.73	4.08	0.91	0.45			
23	ป้ายบอกทางตามจุดต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ /ระหว่างพิพิธภัณฑ์ฯ และพื้นที่ภายนอกชัดเจน และเพียงพอ	317	99	26	1	2	4.64	มากที่สุด	2
		71.24	22.25	5.84	0.22	0.45			
24	การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ/ผู้เข้าชม	314	103	26	3	2	4.62	มากที่สุด	3
		70.09	22.99	5.80	0.67	0.45			
25	จุดจำหน่ายอาหาร เครื่องดื่ม/ร้านค้า/ร้านขายของที่ระลึก	310	96	37	3	2	4.58	มากที่สุด	4
		69.20	21.43	8.26	0.67	0.45			
26	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายในพิพิธภัณฑ์	297	116	30	3	2	4.57	มากที่สุด	5
		66.29	25.89	6.70	0.67	0.45			
27	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายนอกพิพิธภัณฑ์	296	115	28	6	2	4.56	มากที่สุด	6
		66.22	25.73	6.26	1.34	0.45			
ค่าเฉลี่ยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		69.63	23.01	6.16	0.75	0.45	4.61	มากที่สุด	

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	70.63	22.23	5.94	0.95	0.25	4.62	มากที่สุด	

หมายเหตุ : เกณฑ์ระดับความพึงพอใจ 1.00-1.79 น้อยที่สุด 1.80-2.59 น้อย 2.60-3.39 ปานกลาง 3.40-4.19 มาก 4.20-5.00 มากที่สุด

จากตาราง 4.13 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า

อันดับ 1 ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่นำชมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.72 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการพึงพอใจด้านอธยาศัยและบุคลิกภาพที่ดีของเจ้าหน้าที่นำชม มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.71

อันดับ 2 ด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในฐานะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.67

อันดับ 3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.61 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม ค่าเฉลี่ย 4.68

และด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม มีค่าเฉลี่ยร่วมน้อยสุด คือ 4.57 แต่ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูง และอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังและความพึงพอใจ ต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑ์
การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ความ พึงพอใจ	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยความ คาดหวังและ ความพึงพอใจ	ความหมาย
■ ด้านองค์ความรู้					
1	ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	4.51	4.67	0.16	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
2	เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้าน เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง	4.48	4.67	0.19	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
3	ได้รับความรู้ด้านเกษตร เศรษฐกิจพอเพียง	4.42	4.63	0.21	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
4	พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ มี อิทธิพลต่อมุมมองด้านเกษตร อย่างยั่งยืน	4.42	4.60	0.18	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
5	องค์ความรู้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการดำรงชีวิตใน ปัจจุบัน	4.42	4.64	0.22	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
6	เข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง มากขึ้น	4.40	4.62	0.22	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
7	เรียนรู้เกี่ยวกับโครงการ พระราชดำริ และพระราช กรณียกิจและโครงการ พระราชพิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในด้านการเกษตร	4.38	4.60	0.22	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
8	นำองค์ความรู้ไปพัฒนา ต่อยอด ด้านการเกษตร การประกอบ อาชีพ และสร้างรายได้	4.36	4.58	0.22	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
ค่าเฉลี่ยด้านองค์ความรู้		4.43	4.62	0.19	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
■ การจัดแสดง					
9	สื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ อยู่ใน สภาพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้	4.43	4.64	0.21	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
10	ฐานเรียนรู้และการสาธิตมีความ ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.41	4.59	0.18	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง

ที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ความ พึงพอใจ	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยความ คาดหวังและ ความพึงพอใจ	ความหมาย
11	รูปแบบ เทคนิค วิธีการ และ ความหลากหลายในการนำเสนอ ข้อมูลของการจัดแสดง	4.37	4.57	0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
12	กิจกรรมในฐานการเรียนรู้มี ความน่าสนใจและหลากหลาย	4.34	4.58	0.24	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
ค่าเฉลี่ยด้านการจัดแสดง		4.39	4.60	0.21	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
■ การจองหรือติดต่อขอเข้าชม					
13	การลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้ บริการ	4.42	4.62	0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
14	หากจองเป็นหมู่คณะ ได้รับการ จัดประสานงานอย่างเหมาะสม	4.40	4.58	0.18	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
15	การประสานงาน กระบวนการ จองที่สะดวก รวดเร็ว	4.38	4.56	0.18	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
16	ขั้นตอนการจองหรือการติดต่อ เข้าชมมีความชัดเจน	4.34	4.56	0.22	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
17	สามารถติดต่อจองได้สะดวก ผ่านช่องทางที่ต้องการ	4.30	4.54	0.24	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
ค่าเฉลี่ยด้านการจองหรือติดต่อ ขอเข้าชม		4.37	4.57	0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
■ เจ้าหน้าที่นำชม					
18	มีอัธยาศัย และบุคลิกภาพที่ดี	4.54	4.74	0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
19	มีความเหมาะสมในการบริการ ระหว่างการนำชม	4.52	4.72	0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
20	เจ้าหน้าที่นำชมมีความรอบรู้ ในหัวข้อการบรรยาย	4.51	4.72	0.21	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
21	ถ่ายทอดเนื้อหาได้น่าสนใจ และเข้าถึงผู้ชมทุกวัย	4.48	4.70	0.22	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
ค่าเฉลี่ยด้านเจ้าหน้าที่นำชม		4.51	4.72	0.21	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง

ที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ความคาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ความ พึงพอใจ	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยความ คาดหวังและ ความพึงพอใจ	ความหมาย
■ สิ่งอำนวยความสะดวก					
22	การอำนวยความสะดวก ของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม	4.48	4.68	0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
23	การรักษาความปลอดภัย แก่ผู้ใช้บริการ/ผู้เข้าชม	4.47	4.62	0.15	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
24	ป้ายบอกทางตามจุดต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ/ระหว่าง พิพิธภัณฑ์ฯ และพื้นที่ภายนอก ชัดเจน และเพียงพอ	4.44	4.64	0.20	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
25	จุดจำหน่ายอาหารเครื่องดื่ม/ ร้านค้า/ร้านขายของที่ระลึก	4.41	4.58	0.17	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
26	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายในพิพิธภัณฑ์	4.40	4.57	0.17	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
27	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายนอกพิพิธภัณฑ์	4.40	4.56	0.16	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
ค่าเฉลี่ยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		4.44	4.61	0.17	มีความพึงพอใจ มากกว่าความหวัง
เฉลี่ยภาพรวม		4.43	4.62	0.19	มีความพึงพอใจ มากกว่า ความหวัง

ตอนที่ 5 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ตารางที่ 4.15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความหมาย และอันดับ ของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
■ ด้านความรู้และทัศนคติ									
1	มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ด้านเกษตรเพิ่มมากขึ้น	323	121	27	4	1	4.60	มากที่สุด	1
		67.86	25.42	5.67	0.84	0.21			
2	เนื้อหาที่ได้รับทำให้เห็นความสำคัญของการทำเกษตรอย่างยั่งยืนมากขึ้น	298	141	34	3	-	4.54	มากที่สุด	2
		62.61	29.62	7.1	0.63	-			
3	รู้สึกมีแรงบันดาลใจในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	297	143	32	4	1	4.53	มากที่สุด	3
		62.26	29.98	6.71	0.84	0.21			
4	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	277	167	32	2	-	4.50	มากที่สุด	4
		57.95	34.94	6.69	0.42	-			
5	ได้แนวคิดใหม่เพื่อนำไปพัฒนาการเกษตรหรืออาชีพของตน	284	148	40	4	-	4.50	มากที่สุด	4
		59.66	31.09	8.40	0.84	-			
6	นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว	269	168	35	3	-	4.48	มากที่สุด	6
		56.63	35.37	7.37	0.63	-			
7	สามารถนำเทคนิค/นวัตกรรมเกษตรที่เรียนรู้ไปทดลองใช้จริง	269	160	43	5	-	4.45	มากที่สุด	7
		56.39	33.54	9.01	1.05	-			
ค่าเฉลี่ยด้านความรู้และทัศนคติ		60.48	31.42	7.29	0.76	0.06	4.52	มากที่สุด	
■ ด้านพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง									
9	นำความรู้ไปใช้ในการจัดการในครอบครัวชุมชน	278	152	42	3	1	4.48	มากที่สุด	1
		58.40	31.93	8.82	0.63	0.21			

ที่	ประเด็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	อันดับ
8	นำความรู้ไปถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน ครอบครัว ชุมชน	276	158	45	3	-	4.47	มากที่สุด	2
		57.98	31.93	9.45	0.63	-			
10	นำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายภายในชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้	276	151	43	6	-	4.46	มากที่สุด	3
		57.98	31.72	9.03	1.26	-			
ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลง		58.12	31.86	9.10	0.84	0.07	4.47	มากที่สุด	
■ ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต									
11	นำความรู้ที่ได้รับไปช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ปลุกผักกินเอง	306	137	31	8	1	4.56	มากที่สุด	1
		64.15	28.72	6.50	0.42	0.21			
12	การเรียนรู้ครั้งนี้ส่งผลต่อแนวทางการวางแผนอนาคตด้านอาชีพ/ การเกษตรของตน	313	118	40	5	1	4.55	มากที่สุด	2
		65.62	24.74	8.39	1.05	0.21			
13	ความรู้ที่ได้รับช่วยเพิ่มรายได้ เช่น การผลิตสินค้าจำหน่าย	275	143	54	5	-	4.44	มากที่สุด	3
		57.65	29.98	11.32	1.05	-			
ค่าเฉลี่ยด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิต		62.47	27.81	8.74	0.84	0.14	4.51	มากที่สุด	
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม		60.40	30.69	8.04	0.79	0.08	4.50	มากที่สุด	

หมายเหตุ : เกณฑ์ระดับคะแนน 1.00-1.79 น้อยที่สุด, 1.80-2.59 น้อย, 2.60-3.39 ปานกลาง
3.40-4.19 มาก, 4.20-5.00 มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังจากมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า

อันดับที่ 1 ด้านความรู้และทัศนคติ มีค่าเฉลี่ย 4.52 โดยพบว่า ผู้รับบริการมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ด้านเกษตรเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ คือ 4.60 รองลงมา เนื้อหาที่ได้รับทำให้เห็นความสำคัญของการทำเกษตรอย่างยั่งยืนมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.54 และสามารถนำเทคนิค/นวัตกรรมเกษตรที่เรียนรู้ไปทดลองใช้จริง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.45

อันดับที่ 2 ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.51 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำความรู้ที่ได้รับไปช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ปลุกผักกินเอง ค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา คือ การเรียนรู้ครั้งนี้ส่งผลต่อแนวคิดการวางแผนอนาคตด้านอาชีพ/การเกษตรของตน ค่าเฉลี่ย 4.55 และความรู้ที่ได้รับช่วยเพิ่มรายได้ เช่น การผลิตสินค้าจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.44

อันดับ 3 ด้านพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ย 4.51 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำความรู้ไปใช้ในการจัดการในครอบครัว ชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ นำความรู้ไปถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน ครอบครัว ชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.47 และนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายภายในชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.46

ตารางที่ 4.16 ข้อความและจำนวนด้านความพึงพอใจ

หัวข้อ	ข้อความ	จำนวน
ด้านองค์ความรู้	ได้เรียนเกี่ยวกับพื้นฐานการปลูกพืชมากขึ้น	2
	ได้รับความรู้มากขึ้น	1
	ได้รับความรู้ต่าง ๆ มากมาย ได้นำไปต่อยอดได้ดี ชาบซึ่งในพระบารมีในหลวง ร.9	1
	ได้ความรู้เกี่ยวกับการพอเพียง	1
	ได้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น	1
	เยี่ยมมากครับ ได้ความรู้มากมายจากการมาฝึกปฏิบัติ	1
	แนวคิดการเกษตรดูเรียบง่าย แต่เกิดประโยชน์สูงสุด	1
การจัดแสดง	พิพิธภัณฑ์น่าสนใจ	1
	องค์ประกอบดีมาก อยากให้นักเรียนมีโอกาสได้เห็น ได้ปฏิบัติ	1
	ภาพยนตร์ 3 มิติ สนุกมาก	1
	คู่มือแอนิเมชันทำให้ให้มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น	1
เจ้าหน้าที่นำชม	วิทยากรบรรยายดี อธิบายดี	2
	พี่ ๆ น่ารักมากครับ เป็นกันเองมากครับ	2
	เจ้าหน้าที่บริการดีมาก มีอธิบายดี พูดคุยง่าย ชวนคุยสนุก	1
	วิทยากรเก่งมาก ๆ ให้ความสนุกและความรู้เยอะมาก ๆ	1
	วิทยากรให้ความรู้ เอนเตอร์เทนเก่ง	1
	วิทยากรให้ความรู้ดีมาก พาเด็ก ๆ ทำกิจกรรมเป็นอย่างดี	1
	สอนเข้าใจ	1
	อธิบายดี บริการประทับใจ	1
	วิทยากรแนะนำดี พูดจาชัดเจน สมเป็นวิทยากร	1
	วิทยากรมารับเร็วมาก และยังช่วยอำนวยความสะดวกได้เป็นอย่างดี	1
	พูดจาไพเราะดีค่ะ	1
	ขอบคุณสำหรับความรู้และพนักงานที่ดูแลให้ความสะดวกในการตอบคำถาม ทุกความสุขของผู้เข้าชมคือความเหนื่อยของพนักงานทุกคน เป็นกำลังใจให้ค่ะ	1
กระบวนการนำชม	จัดกิจกรรมดีมาก	1
สิ่งอำนวยความสะดวก	ห้องน้ำสะอาด	1
สะดวก	คาเฟ่เครื่องดื่มอร่อย	1

หัวข้อ	ข้อความ	จำนวน
	แม่บ้านบริการดี	1
	ให้การต้อนรับเป็นอย่างดีตั้งแต่พี่ รปภ. หน้าประตูทางเข้าไปจนถึงลานจอดรถ	
ความพึงพอใจ ภาพรวม	ดีอยู่แล้ว ชอบมาก พอใจมาก	7
	เป็นกิจกรรมที่ดีควรจัดต่อเนื่องตลอดไป	5
	สนุกมากค่ะ อยากมาอีกค่ะ	2
	ทำต่อค่ะ เพื่อเป็นวิทยาทานต่อทุกคน	1
	ขอบคุณที่จัดเห็ดพระเกียรติ	1
	มาเป็นครั้งแรก ประทับใจทุกขั้นตอน วิทยากร ประชาสัมพันธ์ ขอบคุณที่สืบสานต่อยอดสิ่งดีงามของพระองค์ท่านที่ปรารถนา ให้คนไทยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	1
	อยากให้จัดการเรียนรู้อีก	1
	อยากให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดกิจกรรมจะได้พานักเรียนมา ศึกษาแหล่งเรียนรู้อีกครั้ง เป็นประโยชน์กับนักเรียนและครูมาก	1
	บรรยากาศดีมาก มีอะไรน่าสนใจเยอะมาก	1
	สนุกมาก ๆ ค่ะ มีสิ่งที่หลากหลาย ได้ถ่ายรูป	1
	ขอให้จัดให้เด็กและเยาวชนได้สืบสานกันไป	1
	ชอบ อยากให้มีพิธีภัณฑ์เกี่ยวกับข้าว	1
	น่าเที่ยวมาก	1
	สามารถนำไปต่อยอดรับรายได้ได้	1
	ยอดเยี่ยม จะพาลูกมา	1

ตารางที่ 4.17 ข้อความและจำนวนด้านข้อเสนอแนะ

หัวข้อ	ข้อความ	จำนวน
เจ้าหน้าที่นำชม	ดูเหมือนพีธีบ ๑ หากตารางชนกันอยากให้พีธีไม่รับมาก ให้ได้เดินดูอย่างอื่น น่าสนใจ โดยรวมดูดี พีธี ๑ ดีมาก	1
	อย่าดูครับ	1
กิจกรรม/ กระบวนการนำชม	อยากให้มิกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชผักชนิดพันธุ์	1
	อยากให้มิกิจกรรมที่สามารถลงมือทำจริง ๆ ได้มากกว่านี้ที่เหลือโอเคแล้ว พอใจมาก	1
	อยากได้เวลาเดินชมมากขึ้น	1
	อยากให้จัดมากกว่า 2 วันขึ้นไป	1
	เนื้อหาบางหลักสูตรซ้ำ คนเดิมเนื้อหาเดิม อยากให้มีเนื้อหาใหม่ ๆ และมีพีธีเลี้ยง	1
	รถนำเที่ยวลองเปลี่ยนเป็น EV	1
	ห้องอบรมออนไลน์เสียงขาดหายเนื้อหาไม่ต่อเนื่อง	1
สิ่งอำนวยความสะดวก	ควรเปิดแอร์ให้เย็นกว่านี้ ร้อนมาก	8
	ร้อนมาก ๆ เลยค่ะ	4
	ร้อน เปิดแอร์ให้ด้วยค่ะเวลามาทำกิจกรรม หรือที่มีการทัศนศึกษา	2
	ร้อน ข้างในไม่เปิดแอร์ ไม่สะดวกในการเดินชม อบ	1
	ร้อนมาก ถ้ามีแอร์จะน่าเดินกว่านี้ เดินมากไม่ได้ เหงื่อออกเพื่อนจะเหม็นเอา	1
	เปิดแอร์ในพิพิธภัณฑ์ให้มีอากาศถ่ายเทมากกว่านี้ ข้างในหายใจแทบไม่ออกเลย	1
	เป็นที่จัดสัดส่วนได้ดี แต่อากาศค่อนข้างร้อนมาก ทำให้รู้สึกไม่จอย	1
	เวลาน้อยเกินไป ร้อนด้วย ไม่ได้อะไรเลย	1
	ควรสื่อสารกันให้ดีกว่านี้เรื่องแอร์ ร้อนมากครับ ที่คุยกันตอนแรกบอกจะเปิดให้ แต่วันจริงไม่เปิด	1
	อากาศร้อนมาก ไม่มีร่มเงาเวลาเดิน	1
	เสียงลำโพงเบาไปค่ะ	1
	อยากให้เพิ่มป้ายบอกทางพร้อมรูป	1

หัวข้อ	ข้อความ	จำนวน
	ควรมีสมุดปากกาขาย สำหรับคนมาครั้งแรกแล้วอยากจดเนื้อหา	1
	อยากให้มีจุดจำหน่ายอาหารเครื่องดื่มหลาย ๆ จุด	1
	อยากให้มีส่วนน้ำ	1
ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง	ควรมีการแสดงให้ผู้มาชมมาร้องเพลง เพลงในสวน คาราโอเกะ	4
	ชอบมาซื้อของตลาดเศรษฐกิจพอเพียงมาก ๆ ค่ะ มาทุกเดือน และเกือบทุกวันที่จัดงาน ชอบสินค้าเกษตรที่มาจำหน่ายจากเกษตรกรโดยตรง สินค้าดีมีคุณภาพ เป็นเกษตรอินทรีย์ที่เข้าถึงได้ ราคายุติธรรมกว่าตลาดทั่วไป พ่อค้าแม่ค้าน่ารักอัธยาศัยดี ขอให้ตลาดนาน ๆ และคงคุณภาพ ควรทำทางลาดให้รถเข็นของขึ้นลงได้สะดวก และทางต่างระดับควรมีน้อยสุดเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ	1
	จุดจำหน่ายอาหารน่าจะเป็นส่วน ๆ กับการขายแยกเป็นประเภท เช่น โซนขายของสด ของแห้ง อาหารบริโภคโซนเดียวกันใกล้ ๆ ที่นั่งพัก	1
	น่าจะจัดกิจกรรมในวันหยุดนักขัตฤกษ์	1
	ราคาต้นไม้สูงไปหน่อย	1
	ขอให้จัดแบบนี้เรื่อย ๆ	1
	เพิ่มที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ชมงานที่ไม่สามารถเดินชมนาน ๆ ได้	1
	ควรมีความแปลกใหม่เพิ่มมากขึ้น ไม่ซ้ำซากจำเจ เอกชนเพิ่มมากขึ้น	1
	ร้านอาหารอิสลามที่เหมาะสม	1
	ไม่ควรย้ายตำแหน่งจัดงานบ่อย	1
	ทางเดินควรมีร่มไม้ใหญ่ เพราะอากาศร้อนมาก	1
	ควรเพิ่มจุดทิ้งขยะให้มากกว่านี้	1
	ควรเพิ่มความถี่ในการจัดงาน	1
ด้านการประชาสัมพันธ์	อยากให้มีการประชาสัมพันธ์งานให้มากขึ้น ใช้ influencer ดัง ๆ ในการโปรโมทให้เป็นที่ยอมรับ	1
	เพิ่มสิ่งแปลกใหม่ให้มากขึ้น ทำของต่างประเทศมาประชาสัมพันธ์	1

ตารางที่ 4.18 สรุปค่าเฉลี่ยที่มีต่อการให้บริการของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
1.	ความคาดหวัง	4.43	88.60
2.	ความพึงพอใจ (เฉลี่ยรวม)	4.62	92.40
	ด้านองค์ความรู้	(4.62)	(92.40)
	การจัดแสดง	(4.60)	(92.00)
	การจองหรือติดต่อขอเข้าชม	(4.57)	(91.40)
	เจ้าหน้าที่นำชม	(4.72)	(94.40)
	สิ่งอำนวยความสะดวก	(4.61)	(92.20)
3	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.50	90.00
เฉลี่ย			90.33

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

โดยสมมติฐานการวิจัยกำหนดไว้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ และความพึงพอใจต่อสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

แบ่งเป็นสมมติฐานย่อยได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

1. ผู้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
2. ผู้รับบริการที่มีอายุแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
3. ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
4. ผู้รับบริการที่มีอาชีพแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้
5. ผู้รับบริการที่มีจังหวัด/ภาคที่พักอาศัยแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานข้อที่ 1.2 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

1. ผู้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ผู้รับบริการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **ไม่แตกต่างกัน** ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ผู้รับบริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. ผู้รับบริการที่มีจังหวัด/ภาคที่พักอาศัยแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการมีผลต่อ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

แบ่งเป็นสมมติฐานย่อยดังนี้

2.1 พฤติกรรมการใช้บริการ**มีผล**ต่อความคาดหวังต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

2.2 พฤติกรรมการใช้บริการ**มีผล**ต่อความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

2.3 พฤติกรรมการใช้บริการ**ไม่มีผล**ต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.1 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.19 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวนครั้งที่มารับบริการ				รวม
	ครั้งแรก	2 ครั้ง	3 ครั้ง	4 ครั้งขึ้นไป	
ชาย	145	16	2	22	185
	78.38%	8.65%	1.08%	11.89%	100.00%
หญิง	201	27	4	79	311
	64.63%	8.68%	1.29%	25.40%	100.00%
LGBTQIA+	7	0	0	0	7
	100.00%	0.00%	0.00%	0.00%	100.00%
ไม่ระบุ	3	1	0	0	4
	75.00%	25.00%	0.00%	0.00%	100.00%
รวม	356	44	6	101	507
	70.22%	8.68%	1.18%	19.92%	100.00%
Fisher's Exact Test = 20.195, p = 0.012					

หมายเหตุ เนื่องจากมีเซลล์ที่มีค่าคาดหวังต่ำกว่า 5 มากกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนเซลล์ทั้งหมด

จึงพิจารณาผลการทดสอบด้วย Fisher's Exact Test

เพศมีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งที่มารับบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = 0.012)

จากตาราง 4.19 พบว่า ผู้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมารับบริการ (จำนวนครั้ง) ที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .012) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้รับบริการส่วนใหญ่มาใช้บริการครั้งแรก รองลงมา คือ ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีเพียง LGBTQIA+ จากข้อมูลพบว่ามาใช้บริการครั้งแรก และยังไม่ได้อีกในครั้งต่อ ๆ ไป

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับจำนวนครั้งที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์

ตัวแปร	Spearman's rho (ρ)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
อายุ × จำนวนครั้ง	0.483**	< 0.001	ปานกลาง

จากตาราง 4.20 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับจำนวนครั้งที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman's rank correlation) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนครั้งที่มาเยี่ยมชมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\rho = 0.483$, $p < 0.001$)

โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุมากขึ้นมีแนวโน้มมาเข้าชมที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ บ่อยครั้งมากขึ้น

สรุปคือ ผู้รับบริการที่มีอายุแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4.21 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนครั้งที่มารับบริการ			รวม
	ครั้งแรก	2-3 ครั้ง	ตั้งแต่ 4 ครั้ง ขึ้นไป	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	166	167	20	353
	47.03%	47.31%	5.67%	100.00%
ปริญญาตรี	22	18	10	50
	44.00%	36.00%	20.00%	100.00%
ปริญญาโทและ ปริญญาเอก	43	46	14	103
	41.75%	44.66%	13.59%	100.00%
รวม	231	231	44	506
	45.65%	45.65%	8.70%	100.00%
Pearson Chi-Square =15.689 Sig. = 0.003				

หมายเหตุ รวมระดับการศึกษาประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./ปวส. อยู่ในกลุ่มต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับการศึกษาปริญญาโทกับปริญญาเอก เพื่อผลทางด้านการทดสอบ

จากตาราง 4.21 พบว่า ผู้รับบริการที่มี **ระดับการศึกษาสูงสุด** แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมารับบริการ (จำนวนครั้ง) ที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. 0.003) เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้รับบริการที่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ส่วนใหญ่มา 2-3 ครั้ง รองลงมา คือ มาครั้งแรก มีเพียงผู้รับบริการที่มีระดับปริญญาตรีที่ส่วนใหญ่มาครั้งแรก รองลงมา คือ มารับบริการ 2 ครั้ง

ตารางที่ 4.22 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวนครั้งที่มารับบริการ			รวม
	ครั้งแรก	2 - 3 ครั้ง	ตั้งแต่ 4 ครั้ง ขึ้นไป	
นักเรียน	96	9	2	107
	89.72%	8.41%	1.87%	100.00%
นิสิต/นักศึกษา	89	9	3	101
	88.12%	8.91%	2.97%	100.00%
ครู/อาจารย์	37	9	8	54
	68.52%	16.67%	14.81%	100.00%
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	90	4	14	108
	83.33%	3.70%	12.96%	100.00%
ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว/ พนักงานบริษัทเอกชน	11	3	33	47
	23.40%	6.38%	70.21%	100.00%
รับจ้างอิสระ/เกษตรกร/ เกษียณ	19	10	33	62
	30.65%	16.13%	53.23%	100.00%
รวม	342	44	93	479
	71.40%	9.19%	19.42%	100.00%
Pearson Chi-Square = 184.254 Sig. = 0.000				

หมายเหตุ รวมอาชีพเพื่อผลทางด้านการทดสอบ

จากตาราง 4.22 พบว่า ผู้รับบริการที่มี อาชีพ แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมารับบริการ (จำนวนครั้ง) ที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig=0.000) เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เมื่อแยกพิจารณาจะเห็นว่าผู้รับบริการอาชีพ นักเรียน นิสิต/นักศึกษา ครู/อาจารย์ และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ส่วนใหญ่มารับบริการครั้งแรก

ส่วนผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว/พนักงานบริษัทเอกชน และรับจ้างอิสระ/เกษตรกร/เกษียณ ส่วนใหญ่มารับบริการ 4 ครั้งขึ้นไป นอกจากนั้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มอาชีพทั้ง 2 กลุ่ม มารับบริการครั้งแรกในตัวเลขที่ค่อนข้างสูงเช่นกัน

ตารางที่ 4.23 จำนวน ร้อยละ และผลการทดสอบ จำนวนครั้งที่มารับบริการจำแนกตามภูมิภาคที่พักอาศัย

ภาค	จำนวนครั้งที่มารับบริการ			รวม
	ครั้งแรก	2 -3 ครั้ง	ตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป	
กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล	163	20	68	251
	64.94%	7.97%	27.09%	100.00%
ภาคกลาง	133	27	31	191
	69.63%	14.14%	16.23%	100.00%
ภาคเหนือ/ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	27	1	4	32
	84.38%	3.13%	12.50%	100.00%
ภาคตะวันออก/ภาคตะวันตก/ ภาคใต้	31	2	0	33
	93.94%	6.06%	0.00%	100.00%
รวม	354	50	103	507
	69.82%	9.86%	20.32%	100.00%
Pearson Chi-Square = 25.893 Sig. = 0.000				

หมายเหตุ รวมภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตกและภาคใต้
เพื่อผลทางด้านการทดสอบ

จากตาราง 4.23 พบว่า ผู้รับบริการที่มีจังหวัด/ภาคที่พักอาศัย แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมารับบริการ (จำนวนครั้ง) ที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig=0.000) เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เมื่อแยกพิจารณาจะเห็นว่าผู้รับบริการที่มีจังหวัด/ภูมิภาคที่พักอาศัย ทุกภูมิภาคส่วนใหญ่มารับบริการครั้งแรก รองลงมาส่วนใหญ่มา 4 ครั้งขึ้นไป มีเพียงผู้รับบริการที่พักอาศัยทางภาคตะวันออก/ภาคตะวันตก/ภาคใต้ ที่รองลงมา มารับบริการ 2-3 ครั้ง

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1.2 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวม	ความหมาย	ค่าสถิติ F-test/ T-test	Sig.	ผลการทดสอบ
เพศ					
ชาย	4.53	มากที่สุด	T = -2.087	0.038	แตกต่างกัน
หญิง	4.65	มากที่สุด			
รวม	4.61	มากที่สุด			
อายุ					
ไม่เกิน 20 ปี	4.65	มากที่สุด	F = 2.769	0.018	แตกต่างกัน
21-30 ปี	4.49	มากที่สุด			
31-40 ปี	4.73	มากที่สุด			
41-50 ปี	4.76	มากที่สุด			
51-60 ปี	4.60	มากที่สุด			
มากกว่า 60 ปี	4.56	มากที่สุด			
รวม	4.62	มากที่สุด			
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	4.50	มากที่สุด	F = 1.099	0.362	ไม่แตกต่างกัน
มัธยมศึกษาตอนต้น	4.70	มากที่สุด			
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	4.66	มากที่สุด			
ปวส.	4.63	มากที่สุด			
ปริญญาตรี	4.55	มากที่สุด			
ปริญญาโท	4.70	มากที่สุด			
ปริญญาเอก	4.70	มากที่สุด			
รวม	4.61	มากที่สุด			
อาชีพ					
นักเรียน	4.67	มากที่สุด	F = 4.330	0.000	แตกต่างกัน
นิสิต/นักศึกษา	4.37	มากที่สุด			
ครู/อาจารย์	4.75	มากที่สุด			

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวม	ความหมาย	ค่าสถิติ F-test/ T-test	Sig.	ผลการทดสอบ
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.75	มากที่สุด			
ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว	4.61	มากที่สุด			
พนักงานบริษัทเอกชน	4.71	มากที่สุด			
รับจ้างอิสระ	4.54	มากที่สุด			
เกษตรกร	4.93	มากที่สุด			
เกษียณ	4.54	มากที่สุด			
อื่น ๆ	4.51	มากที่สุด			
รวม	4.62	มากที่สุด			
จังหวัด/ภาค					
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.52	มากที่สุด	F = 3.442	0.005	แตกต่างกัน
ภาคกลาง	4.68	มากที่สุด			
ภาคเหนือ	4.78	มากที่สุด			
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.79	มากที่สุด			
ภาคตะวันออก	4.78	มากที่สุด			
ภาคใต้	4.78	มากที่สุด			
รวม	4.62	มากที่สุด			

หมายเหตุ เกณฑ์ระดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ 1.00-1.79 น้อยที่สุด 1.80-2.59 น้อย 2.60-3.39 ปานกลาง 3.40-4.19 มาก 4.20-5.00 มากที่สุด

จากตาราง 4.24 พบว่า ผู้รับบริการที่มีเพศ อายุ อาชีพ และจังหวัด/ภาคที่พักอาศัยแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

แต่ทว่าผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร

ด้านเพศ พบว่า ผู้รับบริการเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด คือ 4.65

ด้านอายุ พบว่า ผู้รับบริการที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในภาพรวมค่อนข้างสูง คือ 4.76 ในขณะที่ผู้รับบริการอายุระหว่าง 21-30 ปี มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ 4.49

ด้านอาชีพ จะเห็นได้ว่าผู้รับบริการที่มีอาชีพเกษตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.93 ในขณะที่ผู้รับบริการที่มีอาชีพนิสิต/นักศึกษา มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ 4.37

ด้านจังหวัด/ภาคที่พักอาศัย พบว่า ผู้รับบริการที่พักอาศัยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจค่อนข้างสูง คือ 4.79 ในขณะที่ผู้รับบริการที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 3.52

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการมีผลต่อ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.1 พฤติกรรมการใช้บริการมีผลต่อความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ตารางที่ 4.25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการมาใช้บริการ

พฤติกรรม (จำนวนครั้งที่ ที่มาใช้บริการ)	ค่าเฉลี่ย ความคาดหวัง ในภาพรวม	ความหมาย	ค่าสถิติ F-test	Sig.	ผลการทดสอบ
ครั้งแรก	4.42	มากที่สุด	3.106	0.046	แตกต่างกัน
2 - 3 ครั้ง	4.23	มากที่สุด			
ตั้งแต่ 4 ครั้ง ขึ้นไป	4.51	มากที่สุด			
รวม	4.42	มากที่สุด			

หมายเหตุ เกณฑ์ระดับค่าเฉลี่ยแรงจูงใจ 1.00-1.79 น้อยที่สุด 1.80-2.59 น้อย 2.60-3.39 ปานกลาง 3.40-4.19 มาก 4.20-5.00 มากที่สุด

จากตาราง 4.25 พบว่า ผู้รับบริการที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการแตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผู้รับบริการที่มาใช้บริการตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยความคาดหวังสูงสุด คือ 4.51 และผู้รับบริการที่มาใช้บริการ 2-3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังน้อยสุด คือ 4.23

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.2 พฤติกรรมการมารับบริการมีผลต่อความพึงพอใจที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

ตารางที่ 4.26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการมาใช้บริการ

พฤติกรรม (จำนวนครั้งที่มารับบริการ)	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ ในภาพรวม	ความหมาย	ค่าสถิติ F-test	Sig.	ผลการทดสอบ
ครั้งแรก	4.62	มากที่สุด	4.605	0.010	แตกต่างกัน
2 - 3 ครั้ง	4.40	มากที่สุด			
ตั้งแต่ 4 ครั้ง ขึ้นไป	4.68	มากที่สุด			
รวม	4.62	มากที่สุด			

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ผู้รับบริการที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ** โดยมีค่าเฉลี่ย 4.62

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผู้รับบริการที่มาตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูงสุด คือ 4.68 และผู้รับบริการที่มา 2-3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยสุด คือ 4.40

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2.3 พฤติกรรมการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) มีผลต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ตารางที่ 4.27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำแนกตามพฤติกรรมการมารับบริการ

พฤติกรรม (จำนวนครั้งที่มารับบริการ)	ค่าเฉลี่ย การนำไปใช้ ประโยชน์ ในภาพรวม	ความหมาย	ค่าสถิติ F-test	Sig.	ผลการทดสอบ
ครั้งแรก	4.51	มากที่สุด	0.846	0.430	ไม่แตกต่างกัน
2 – 3 ครั้ง	4.40	มากที่สุด			
ตั้งแต่ 4 ครั้ง ขึ้นไป	4.53	มากที่สุด			
รวม	4.50	มากที่สุด			

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ผู้รับบริการที่มีจำนวนครั้งที่มาใช้บริการแตกต่างกัน มีการนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.54

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าผู้รับบริการที่มาใช้บริการตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์สูงสุด คือ 4.53 และผู้รับบริการที่มา 2-3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์น้อยสุด คือ 4.40

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “โครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจ ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

โดยการวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยแบ่งระเบียบวิธีวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ

1. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบของ
 - 1.1 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำนวน 3 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 21 คน
2. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดตัวแปรพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ พฤติกรรมการใช้บริการ แรงจูงใจ ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) จำนวน 515 ตัวอย่าง

คณะวิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

นำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของผู้รับบริการจากสื่อของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

สำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) มีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และกิจกรรมของหน่วยงาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผ่านทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อดิจิทัล เพื่อสื่อสารไปยังกลุ่มผู้รับบริการที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยผู้รับบริการมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย โดยรู้จัก พกฉ. ครั้งแรก ผ่านสื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงสื่อบุคคล นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารของ พกฉ. ผ่านสื่อที่หลากหลายควบคู่กัน โดยให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ การอบรม และองค์ความรู้ด้านการเกษตร โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

■ ด้านการเปิดรับข่าวสาร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลรู้จักพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติฯ ครั้งแรกในช่วงระยะเวลาที่ค่อนข้างแตกต่างกัน กล่าวคือ บางท่านรู้จักครั้งแรกเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา บางท่านรู้จักในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีผลให้เปิดรับจากสื่อหรือช่องทางที่หลากหลาย ดังนี้

1. สื่อวิทยุ เป็นสื่อที่เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้จักและเกิดความสนใจในกิจกรรมของ พกฉ. จนส่งผลให้ตัดสินใจเข้าร่วมการอบรมของ พกฉ. มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการอบรมด้านการเกษตรและการฝึกปฏิบัติในหลักสูตรต่าง ๆ

2. หนังสือพิมพ์ ผู้ให้ข้อมูลรู้จัก พกฉ. ผ่านการประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์ หลังจากได้รับข้อมูลผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ผู้ให้ข้อมูลได้เริ่มติดตามกิจกรรมของ พกฉ. อาทิ มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติฯ รวมถึงเข้าร่วมการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านกล่าวว่ามีความสนใจในศาสตร์พระราชและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจติดตามกิจกรรมของ พกฉ. มากยิ่งขึ้น

3. Facebook ผู้ให้ข้อมูลบางท่านรู้จัก พกฉ. ครั้งแรกผ่านสื่อ Facebook ก่อนเข้าไปติดตามข่าวสารผ่านเพจ Facebook ของ พกฉ. นอกจากนี้ Facebook ยังเป็นช่องทางในการค้นหาข้อมูลและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการอบรม กิจกรรม และองค์ความรู้ด้านการเกษตรตามความสนใจ

4. YouTube เป็นสื่อที่เผยแพร่เกี่ยวกับเนื้อหาด้านการเกษตร เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้ที่สนใจด้านการเกษตรค้นหาข้อมูลและรู้จัก พกฉ. เพิ่มมากขึ้น

5. อยู่ใกล้บ้าน เนื่องจากสถานที่ตั้งของ พกฉ. อยู่ใกล้ที่พักอาศัย โดยผู้ให้ข้อมูลเห็น พกฉ. ระหว่างการเดินทางและเกิดความสนใจ จึงค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านสื่อ Facebook และได้ตัดสินใจเข้ามาเยี่ยมชมและติดตามข่าวสารของ พกฉ. อย่างต่อเนื่อง

6. เจอโดยบังเอิญ บางท่านรู้จัก พกน. ครั้งแรกจากการขับรถผ่านหรือเดินทางมาทำธุระในบริเวณใกล้เคียง และพบเห็นกิจกรรมของ พกน. โดยบังเอิญ ทำให้เกิดความสนใจและมาเยี่ยมชม หลังจากนั้นได้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook และ YouTube รวมทั้งติดตามข่าวสารและการจัดอบรมของ พกน. อย่างต่อเนื่อง ก่อนตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของ พกน. ทั้งนี้ ความสนใจด้านการเกษตรและความต้องการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับที่ของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ติดตามและเข้าร่วมกิจกรรมของ พกน.

7. วิทยากรแนะนำ เป็นสื่อบุคคลที่มีส่วนสำคัญทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้จัก พกน. เป็นครั้งแรก ไม่ว่าจะเป็นการแนะนำของวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือปราชญ์ด้านการเกษตรที่ได้ติดตามอยู่ โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นจากการรับชมเนื้อหาผ่านสื่อออนไลน์ เช่น YouTube, Facebook และ TikTok หรือรับฟังคำแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน ก่อนทราบว่ามีการจัดกิจกรรมและหลักสูตรอบรมที่ พกน. จึงตัดสินใจเข้าร่วมอบรมและติดตามการจัดกิจกรรมของ พกน. อย่างต่อเนื่อง

8. คนในครอบครัว มีบทบาทสำคัญในการแนะนำและชักชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมหรือการอบรมร่วมกัน โดยสมาชิกในครอบครัวรู้จัก พกน. จากช่องทางต่าง ๆ มาก่อน

9. เพื่อน เป็นอีกหนึ่งสื่อบุคคลที่ได้แนะนำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้จัก เข้ามาศึกษาและเข้าร่วมกิจกรรมของ พกน. เพื่อหาความรู้สำหรับนำไปใช้ในการทำเกษตรของตนเอง

■ ความคิดเห็นที่มีต่อการมาที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ครั้งแรก

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้สึกประทับใจต่อพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ตั้งแต่มาใช้บริการครั้งแรก เนื่องจากว่าเป็นพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ท่ามกลางความเป็นเมือง มีบรรยากาศร่มรื่น สงบ และใกล้ชิดธรรมชาติ ทำให้รู้สึกผ่อนคลายและแตกต่างจากสภาพแวดล้อมในเมือง พื้นที่แห่งนี้เสมือน "สวนกลางเมือง" ที่ประกอบด้วยพื้นที่เกษตร แปลงนา และพื้นที่เปิดโล่ง

ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านพื้นที่ กิจกรรม และหลักสูตรอบรม เมื่อเปรียบเทียบกับบริการในอดีต พบว่าปัจจุบันมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลกลับมาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะผู้ที่ชื่นชอบธรรมชาติและต้องการเรียนรู้ด้านการเกษตร นอกจากนั้นพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่ครบวงจร สามารถเรียนรู้ได้ทั้งจากนิทรรศการ หลักสูตรอบรม ได้รับความรู้จากวิทยากร ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรผู้ปฏิบัติจริง ทำให้ได้รับทั้งความรู้เชิงทฤษฎีและประสบการณ์เชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ด้านการเกษตรของประเทศ และเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านกิจกรรม ส่วนใหญ่กล่าวว่า การเข้าร่วมอบรมเป็นวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องจากหลักสูตรมีการปรับเปลี่ยนหัวข้ออย่างต่อเนื่อง

และเปิดโอกาสให้เลือกเรียนตามความสนใจ ขณะเดียวกันตลาดเศรษฐกิจพอเพียงภายในพิพิธภัณฑ์ การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ยังเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวิทยากรและเกษตรกรผู้ปฏิบัติงานจริง รวมทั้งเป็นแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรที่มีคุณภาพ

ด้านความประทับใจ พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ยังเป็นพื้นที่ที่สร้างความอบอุ่น ความสุข และความรู้สึกเป็นกันเองจากการได้พบปะวิทยากร เจ้าหน้าที่ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีความสนใจลักษณะเดียวกัน จนเกิดความสัมพันธ์ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังเชื่อมโยงพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ กับศาสตร์พระราชาและพระราชปณิธานของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ แรงบันดาลใจ และความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้เพื่อนำองค์ความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำเกษตรของตนเอง

■ การเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในปัจจุบัน

ด้านการเปิดรับข่าวสารในปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลมีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อและช่องทางที่หลากหลาย ทั้งสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อสังคมออนไลน์ แตกต่างกันตามพฤติกรรมการใช้งาน โดยจะเห็นได้ว่าสื่อช่วยสร้างการรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ การอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงองค์ความรู้ด้านการเกษตร โดยสรุปสื่อที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับข่าวสารได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. **ป้ายประชาสัมพันธ์** ข่าวสารของ พกณ. จะติดตั้งตามเส้นทางสัญจร โดยเฉพาะป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณริมถนน ซึ่งใช้ประชาสัมพันธ์กำหนดการจัดกิจกรรม ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และหัวข้อการอบรมในแต่ละครั้ง ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถรับทราบข่าวสารและติดตามกิจกรรมของ พกณ. ได้อย่างต่อเนื่อง

2. **Line** รวมทั้งบัญชีทางการ (Line Official) และกลุ่ม LINE ที่จัดตั้งขึ้นสำหรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือหลักสูตรอบรม ซึ่งใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กำหนดการจัดกิจกรรม หลักสูตรอบรม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างสะดวกและต่อเนื่อง

3. **Facebook** เป็นช่องทางในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรม การอบรม และข้อมูลต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านระบุว่า Facebook เป็นช่องทางหลักในการรับข่าวสาร ขณะที่บางท่านใช้ควบคู่กับ LINE, YouTube และช่องทางออนไลน์อื่น ๆ เพื่อให้สามารถติดตามข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

4. **YouTube** เป็นการเปิดรับข่าวสารในลักษณะการรับชมย้อนหลังเกี่ยวกับการอบรม ในหลักสูตรวิชาของแผ่นดิน รวมถึงการบรรยายของวิทยากรในหัวข้อที่สนใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่า YouTube เป็นช่องทางที่ช่วยให้สามารถทบทวนเนื้อหาที่รับชมไม่ทันหรือเรียนไม่ทัน ในหลักสูตรวิชาของแผ่นดิน ซึ่งมีประโยชน์ในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา และเข้าใจเนื้อหาได้

ง่าย จึงใช้เป็นสื่อสำคัญในการเรียนรู้ควบคู่กับการเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

5. TikTok เนื่องจากว่าเป็นสื่อที่ผู้รับบริการส่วนใหญ่จะใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าข่าวสารที่ได้รับผ่าน TikTok ยังมีไม่มาก

■ ประเด็นข่าวสารที่เปิดรับ

ด้านประเด็นข่าวสารที่ผู้ให้ข้อมูลเปิดรับออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ โดยเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมตามหัวข้อหรือธีมที่จัดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งทำให้ทราบกำหนดการและตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมได้

2. องค์ความรู้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ โดยให้ความสนใจเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตร เทคนิคการเพาะปลูก และกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านหลักสูตรและการอบรมต่าง ๆ ผ่านการบรรยายของวิทยากรผ่านช่อง YouTube โดยเฉพาะรายการวิชาของแผ่นดิน เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหา มีความเข้าใจง่าย สามารถทบทวนได้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงได้ และสามารถเปิดชมย้อนหลังได้ในเวลาที่สะดวก

ความคิดเห็นที่มีต่อการประชาสัมพันธ์

จากการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์เพียงพอ

ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีความเพียงพอและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่สนใจด้านการเกษตร เนื่องจากผู้ที่มีความสนใจด้านการเกษตรมักติดตามข่าวสารและหาข้อมูลด้วยตนเองผ่านช่องทางต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ หรือได้รับข้อมูลจากเครือข่ายผู้สนใจด้านการเกษตรและบุคคลใกล้ชิด นอกจากนี้ยังเห็นว่าการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมีค่าใช้จ่ายที่สูงซึ่งอาจไม่จำเป็น เนื่องจากอาจเข้าถึงกลุ่มที่ไม่ได้มีความสนใจด้านการเกษตรโดยตรง และไม่คุ้มกับงบประมาณที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์

ในขณะที่การประชาสัมพันธ์แบบบอกต่อจากผู้ที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ตรงและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ที่สนใจได้ อีกทั้งยังช่วยขยายการรับรู้ไปยังกลุ่มผู้ที่มีความสนใจด้านการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

2. การประชาสัมพันธ์น้อยไป

การประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ยังไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารด้านการเกษตรหรือไม่ได้อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า คนรอบตัวหลายคนยังไม่ทราบว่าพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีกิจกรรมหรือการจัดงานต่าง ๆ แม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่เดียวกัน โดยผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเห็นว่า ในพื้นที่โดยรอบพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดีขึ้น มีการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์มากกว่าเดิม แต่เมื่ออยู่ห่างออกไป การรับรู้ข่าวสารจะลดลง พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ควรเพิ่มช่องทางและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้หลายกลุ่ม โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผ่านสถานศึกษา รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารด้านการเกษตรเป็นประจำ การรับรู้ข่าวสารในปัจจุบันมาจากการติดตามวิทยากรที่ตนเองสนใจ หากไม่ได้ติดตามวิทยากรหรือไม่ได้รับการแนะนำจากคนใกล้ชิด อาจไม่ได้รับรู้ข่าวสาร

3. การใช้ผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer)

พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ควรเพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านผู้มีอิทธิพลทางความคิด (Influencer) หรือบุคคลที่มีชื่อเสียงที่สนใจด้านการเกษตร โดยเห็นว่าบุคคลเหล่านี้มีผู้ติดตามจำนวนมากและสามารถเผยแพร่ข่าวสารของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ได้ การสื่อสารผ่านช่องทางนี้จะช่วยให้ประชาชนที่ไม่เคยติดตามข่าวสารด้านการเกษตร หรือยังไม่รู้จักพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมและองค์ความรู้ด้านการเกษตรที่สามารถเข้ามาเรียนรู้ได้

4. การเพิ่มยอดคนดูใน YouTube

พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พัฒนา YouTube ให้มีผู้เข้าชมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่า YouTube เป็นช่องทางที่สามารถเผยแพร่ข่าวสารและองค์ความรู้ไปยังประชาชนในวงกว้างได้ หากมีผู้เข้าชมและการเข้าถึงเนื้อหาเพิ่มขึ้น จะช่วยให้ผู้ที่ไม่เคยรู้จัก ได้รับรู้ถึงการดำเนินงาน กิจกรรม และองค์ความรู้ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ซึ่งอาจนำไปสู่ความสนใจและการเดินทางเข้ามาเยี่ยมชมในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเคยมาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างต่อเนื่อง โดยมีทั้งผู้ที่เคยเข้าร่วมการอบรมมากกว่า 10 ครั้ง และผู้ที่ติดตามการอบรมผ่านช่องทางออนไลน์เป็นประจำ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนกล่าวว่า หลังจากได้รับคำแนะนำจากวิทยากรให้รู้จักพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้มีโอกาสเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นของการทำเกษตร ซึ่งเดินทางมาเกือบทุกเดือนเพื่อศึกษาหาความรู้ และนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริง

นอกจากนี้ มีผู้ให้ข้อมูลได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานกว่า 10 ปี โดยช่วงเริ่มต้นของการทำเกษตรได้มาใช้บริการบ่อยครั้ง เพื่อศึกษาหาความรู้ เข้าร่วมการอบรม ซักพันธุ์ไม้ และขอคำปรึกษาจากวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ ควบคู่กับการติดตามองค์ความรู้ผ่านสื่อออนไลน์ของพิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เมื่อมีประสบการณ์ในการทำเกษตรมากขึ้น การเดินทางมาเยี่ยมชมลดลง ประมาณ 2-3 เดือนครั้ง ขึ้นอยู่กับความสะดวก

สำหรับการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ มาใช้บริการคนเดียว เนื่องจากมีความสนใจด้านการเกษตรและตั้งใจเข้ามาศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม บางท่านมีการชักชวนเพื่อนที่มีความสนใจด้านการเกษตรให้มาเข้าร่วมกิจกรรมด้วย แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและภารกิจส่วนตัว จึงไม่สามารถเดินทางมาร่วมได้ทุกครั้ง

การเข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) พบว่าประมาณ 85% ผู้ให้ข้อมูลสมัครเข้ารับการอบรมเป็นครั้งแรก มีเพียงบางท่าน ที่เข้าร่วมอบรมเป็นครั้งที่ 2

ปัจจัยที่ตัดสินใจมาอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ)

1. ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตร ลดต้นทุนการผลิต และต่อยอดการเรียนรู้ได้จริง ถึงแม้การอบรมดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่ค่าใช้จ่ายดังกล่าวเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาตนเองและอยู่ในระดับที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพและประโยชน์ที่ได้รับ

2. การตัดสินใจเข้าอบรม เนื่องจากหัวข้อการอบรมสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการในการประกอบอาชีพ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และเตรียมความพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

3. มีความเชื่อมั่นในวิทยากรและคุณภาพขององค์ความรู้ที่พิพิธภัณฑสถานการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ถ่ายทอด นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังให้ความสำคัญกับการเลือกหัวข้อและวิทยากรที่ตรงกับ ความสนใจ โดยมองว่าองค์ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเอง และสร้างมูลค่าได้จริง

4. การอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ช่วยสร้างความมั่นใจและแนวทางในการประกอบอาชีพ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าร่วมอบรม เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหาสอดคล้องกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร การอบรมช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความมั่นใจในการนำหลักการไปประยุกต์ใช้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วน กล่าวว่า ก่อนเข้าร่วมการอบรมยังไม่เห็นแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน แต่หลังจากได้รับความรู้แล้ว มองเห็นแนวทางในการทำเกษตรที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ขณะที่บางส่วนเห็นว่าองค์ความรู้ที่ได้รับสอดคล้องกับเป้าหมายชีวิตและสามารถนำไปใช้วางแผนการประกอบอาชีพในอนาคตได้

5. ติดตามองค์ความรู้และการอบรมของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ผ่าน YouTube อย่างต่อเนื่อง และติดตามการเปิดหลักสูตรต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มาโดยตลอด

จะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้บริการที่พิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นครั้งแรก และส่วนใหญ่มาคนเดียว ด้านการอบรมส่วนใหญ่มาอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เป็นครั้งแรกเช่นกัน แต่ได้มีการติดตามหลักสูตรออนไลน์ในหัวข้ออื่น ๆ ของพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลมีแรงจูงใจหลักในการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เพื่อแสวงหาความรู้ด้านการเกษตร พัฒนาทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ ต่อยอดการทำเกษตรของตนเอง รวมถึงเตรียมความพร้อมสำหรับการนำความรู้ไปทำเกษตรในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3. เพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑการเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

จากการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม 3 ครั้ง โดยมุ่งเน้นเพื่อศึกษาความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) โดยการนำเสนอข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ความคาดหวังและความพึงพอใจ และ 2. การนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

3.1 ความคาดหวัง ความพึงพอใจ

การวิจัยเกี่ยวกับความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติ นวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ได้ศึกษาใน 4 ประเด็นย่อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ด้านองค์ความรู้

■ ก่อนเข้ารับการอบรมไม่มีคาดคาดหวัง

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนก่อนที่จะมาเข้ารับการอบรมไม่มีความคาดหวัง หรือมีความคาดหวังด้านองค์ความรู้้น้อยมาก เนื่องจากขาดข้อมูลหรือประสบการณ์เกี่ยวกับการอบรม และรูปแบบการเรียนรู้ โดยหลายท่านกล่าวว่า การเข้ามาอบรมเกิดจากความสนใจด้านการเกษตร หรือต้องการหาความรู้เพิ่มเติม มากกว่าการตั้งเป้าหมายว่าจะได้รับผลลัพธ์ที่ชัดเจน ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านแสดงความคิดเห็นว่า "ไม่รู้ว่าจะได้เรียนรู้อะไร" หรือ "ไม่ได้คาดหวังเลย" เนื่องจากยังไม่ทราบเนื้อหาและคุณภาพของการจัดอบรมล่วงหน้า ในขณะที่ผู้ที่เคยผ่านการอบรมด้านการเกษตรจากหน่วยงานหรือหลักสูตรอื่นมาก่อน มีความคาดหวังที่จะได้รับองค์ความรู้หรือแนวคิดที่แตกต่างจากประสบการณ์เดิม มากกว่าความคาดหวังข้อมูลพื้นฐาน

ด้านความพึงพอใจ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อเข้าอบรมหลักสูตร ถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) การเข้ารับการอบรมช่วยให้ได้รับความรู้ใหม่ ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น การสอนของวิทยากรทำให้เข้าใจที่มา หลักการ และวิธีการปฏิบัติได้ง่าย ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในการนำความรู้ไปทดลองใช้จริง นอกจากนี้ยังรู้สึกประทับใจเนื้อหาที่มาจากประสบการณ์จริงและมีตัวอย่างให้เห็นได้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจและมองเห็นแนวทางในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับตนเอง

จะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลเห็นว่ามี**ความพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวัง** เนื่องจากก่อนเข้าร่วมอบรมไม่ได้คาดหวัง แต่เมื่อได้รับความรู้แล้วกลับรู้สึกว่ามีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างมาก

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวัง 50-79%

ด้านความคาดหวัง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคาดหวังด้านองค์ความรู้ต่อการอบรม หลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับปานกลาง** โดยคาดหวังว่าจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ที่เน้นทฤษฎีเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้บางท่านคาดหวังว่าความรู้ที่ได้รับจะสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ในอนาคต สำหรับผู้ที่เคยติดตามวิทยากรหรือศึกษาข้อมูลของหลักสูตรมาก่อน มีความคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้ที่เข้มข้นและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของวิทยากรและเนื้อหาหลักสูตร

ด้านความพึงพอใจ ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูง** เนื่องจากการอบรมช่วยให้ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของวิทยากร ซึ่งถ่ายทอดเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย และสามารถนำไปแก้ไขปัญหาที่เคยพบจากการปฏิบัติจริงได้ เช่น การปลูกพืช การจัดการดิน และการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม นอกจากนี้เนื้อหา มีความเข้มข้น ครอบคลุม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง แต่เนื่องจากเนื้อหาในการอบรมมีจำนวนมากส่งผลให้วิทยากรต้องสอนอย่างรวดเร็ว หลายคนให้ระดับความพึงพอใจอยู่ในช่วง **80-99%** และแสดงความต้องการกลับมาเข้าร่วมการอบรมอีกครั้ง เพื่อเรียนรู้เพิ่มเติมและพัฒนาทักษะการปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวัง 80-99%

ด้านความคาดหวัง ส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัติวินัยธรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูง** โดยให้ระดับความคาดหวังอยู่ที่ประมาณ 80-85% โดยมีความคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับวิทยากร นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจเข้าอบรมจากความเชื่อมั่นในวิทยากร เนื่องจากเคยติดตามผลงานผ่านสื่อออนไลน์มาก่อน สำหรับผู้ที่มีความสนใจด้านการเกษตรน้อยหรือกำลังเริ่มต้นทำ

การเกษตร คาดหวังว่าการอบรมจะช่วยเพิ่มพูนความรู้และสร้างความมั่นใจในการนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริง

ด้านความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมหลักสูตร ถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูง** โดยส่วนใหญ่ให้คะแนนความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 90–95% เนื่องจากรู้ว่าการอบรมช่วยเพิ่มความรู้และ ทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงโดยเฉพาะภาคปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ไปทดลองใช้จน เกิดผลสำเร็จ เช่น การเลี้ยงกิ้ง การทาบกิ่ง และการดูแลพืช ทำให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการอบรม คือ การได้ฝึกปฏิบัติจริง และได้รับคำแนะนำจาก ทั้งวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากร ช่วยให้เข้าใจรายละเอียดและเทคนิคการปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้บางท่าน เห็นว่าระยะเวลาการอบรมและช่วงฝึกปฏิบัติค่อนข้างน้อยทำให้ไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้เต็มที่

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวัง 100%

ความคาดหวัง พบว่า บางท่านมีความคาดหวังต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอด และฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูงมาก** โดยให้ระดับ ความคาดหวัง 100% เนื่องจากมีพื้นฐานและประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน จึงคาดหวังว่าจะ ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาในการทำเกษตรได้จริง โดยเฉพาะการจัดการศัตรูพืช การใช้วิธีชีวภาพทดแทนสารเคมี และแนวทางการทำเกษตรอินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังคาดหวังว่าการอบรมจะช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้เชิงลึกและสามารถตอบโจทย์ปัญหาที่พบจากการ ปฏิบัติจริงในพื้นที่ของตนเอง

ความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอด และฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูง** โดยเห็นว่าการอบรม ช่วยให้ได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เช่น การจัดการระบบนิเวศในแปลงเกษตร การใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ และการเลือกใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก ซึ่ง สามารถนำไปวางแผนการทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเสนอแนะว่า การฝึกปฏิบัติควรมีผู้ช่วยวิทยากรหรือ พี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีพื้นฐานด้านการเกษตร เนื่องจากการลงมือ ปฏิบัติด้วยตนเองในช่วงเวลาจำกัดอาจทำให้เกิดความไม่มั่นใจและไม่สามารถฝึกปฏิบัติได้เต็มที่

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวังมากกว่าความพึงพอใจ

ความคาดหวัง พบว่า มี 1 ท่าน ที่ไม่มีความคาดหวังก่อนการเข้าอบรมหลักสูตร ถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เนื่องจากไม่ได้ตัดสินใจ เข้าอบรมด้วยตนเอง แต่ได้รับการชักชวนจากบุคคลในครอบครัว โดยตั้งระดับความคาดหวังที่ 80%

ด้านความพึงพอใจ พบว่า หลังจากอบรมมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ประมาณ 60–70% ซึ่งน้อยกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ในช่วงของการอบรมเนื้อหา

ค่อนข้างมาก วิทยาการพูดค่อนข้างเร็ว ด้วยเนื้อหาที่มีจำนวนมากแต่เวลาสอนมีน้อย แต่เกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในช่วงฝึกปฏิบัติ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ผู้เข้าอบรมมีความคาดหวังแตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ไม่ได้คาดหวัง หรือมีความคาดหวังระดับต่ำ (0-20%) เนื่องจากไม่เคยทราบข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการอบรมมาก่อน หรือได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมอบรม จึงเข้าร่วมด้วยความสนใจและต้องการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ มากกว่าการคาดหวังผลลัพธ์ที่ชัดเจน

ระดับที่ 2 มีความคาดหวังในระดับปานกลาง (50-79%) มีความคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้และทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยเฉพาะการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เพื่อนำไปพัฒนาการประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้

ระดับที่ 3 มีความคาดหวังในระดับสูง (80-99%) ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยติดตามผลงานของวิทยากรหรือมีประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน จึงคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้เชิงลึก เทคนิคการปฏิบัติ และแนวทางแก้ไขปัญหที่สามารถนำไปใช้ในพื้นที่ของตนเองได้

ระดับที่ 4 มีความคาดหวังในระดับสูงมาก (100%) เนื่องจากมีพื้นฐานและประสบการณ์ด้านการเกษตรมาก่อน จึงคาดหวังว่าจะได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหในการทำเกษตรได้จริง

ด้านความพึงพอใจสรุปได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเข้าอบรม หลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ) **ในระดับสูง** และส่วนใหญ่มีความพึงพอใจสูงกว่าความคาดหวังก่อนเข้าอบรม เนื่องจากได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งด้านการจัดการดิน ปุ๋ย การปลูกพืช การขยายพันธุ์พืช การจัดการศัตรูพืช และการทำเกษตรอินทรีย์ โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ได้แก่

- วิทยากรมีประสบการณ์จริง ถ่ายทอดเนื้อหาเข้าใจง่าย เป็นลำดับขั้น และยกตัวอย่างจากการปฏิบัติจริง
- การฝึกปฏิบัติช่วยให้เกิดความเข้าใจมากกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว และสามารถนำความรู้กลับไปทดลองใช้จนเกิดผลสำเร็จ
- เกิดความมั่นใจ แรงบันดาลใจ และเห็นแนวทางในการพัฒนาหรือต่อยอดการทำเกษตรของตนเอง

อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะเรื่องเนื้อหาจำนวนมากเมื่อเทียบกับระยะเวลาการอบรม ทำให้การสอนเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเวลาในการฝึกปฏิบัติค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีพื้นฐานด้านการเกษตร ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกปฏิบัติ และมีผู้ช่วยวิทยากรหรือพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างเข้าใจ

3.1.2 ด้านการจองหรือติดต่อเข้ารับบริการ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านไม่ได้ตั้งความคาดหวังด้านคุณภาพการให้บริการ มีเพียงความคาดหวังในด้านการจองหรือติดต่อเพื่อเข้ารับการอบรม หลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ให้ทันก่อนที่จะเต็มเท่านั้น

ส่วนความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการจองและสมัครเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) **ในระดับสูงมาก** โดยเห็นว่าขั้นตอนการสมัครมีความสะดวก รวดเร็ว และไม่ซับซ้อน สามารถติดต่อผ่านโทรศัพท์และแอปพลิเคชัน Line

ด้านการประสานงานของเจ้าหน้าที่ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเช่นเดียวกัน โดยเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการสมัคร การชำระเงิน สถานที่จัดอบรม กำหนดการ และข้อมูลการเดินทางอย่างครบถ้วน มีความเอาใจใส่ ตอบข้อซักถามอย่างรวดเร็ว ชัดเจน และเป็นกันเอง รวมถึงการติดตาม และการต้อนรับอย่างอบอุ่น

ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีระบบการรับสมัครผ่านศูนย์กลางของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างเป็นทางการจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับผู้สมัคร โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความกังวลเกี่ยวกับการหลอกลวงทางออนไลน์

3.2.3 ด้านวิทยากร

ผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังต่อวิทยากรในระดับที่แตกต่างกัน แต่เมื่ออบรมเสร็จสิ้นแล้วมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับที่สูง โดยมีรายละเอียดดังนี้

■ ก่อนเข้ารับการอบรมไม่มีคาดหวัง

ผู้ให้ข้อมูลเพียงส่วนน้อยที่ไม่มีความคาดหวังในด้านวิทยากร เนื่องจากไม่รู้จักวิทยากร ไม่เคยฟังการบรรยายจากวิทยากรมาก่อน ภายหลังจากการอบรม ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับสูงมาก โดยเห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เชื่อมโยงทั้งหลักวิชาการ ประสบการณ์จริง และแนวคิดในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่ดีต่อการทำเกษตร มองเห็นภาพรวมของทั้งระบบว่าการทำเกษตรต้องอาศัยทุกศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาผนวกกัน

■ ก่อนเข้ารับการอบรมมีความคาดหวังระดับกลาง

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความคาดหวังในระดับกลางด้านวิทยากร เนื่องจากเน้นมาสมัครเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เพราะต้องการองค์ความรู้เป็นหลัก ทั้งนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลบางท่านไม่ได้รู้จักวิทยากรมาก่อนแต่ได้ทราบข้อมูลมาจากบุคคลใกล้เคียง ภายหลังจากการอบรมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับสูงมาก โดยเห็นว่าวิทยากรมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ใช้ภาษาไม่เป็นวิชาการมากเกินไป มีการยกตัวอย่างจากประสบการณ์จริง และเชื่อมโยง

กับปัญหาที่ผู้ให้ข้อมูลพบในการทำเกษตร ทำให้เข้าใจเนื้อหาและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้วิทยากรมีน้ำเสียงที่ดี วิธีการพูดที่ชัดเจน น่าสนใจ และเป็นกันเอง

■ ก่อนเข้าอบรมมีความคาดหวังสูง (80-100%)

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีความคาดหวังด้านวิทยากรในระดับสูงมาก เนื่องด้วยรู้จักวิทยากรมาก่อน เคยมีประสบการณ์ฟังการบรรยายของวิทยากร ตลอดจนถึงติดตามผลงานของวิทยากรมาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความเชื่อมั่นและศรัทธา ภายหลังจากการอบรมพบว่า มีความพึงพอใจต่อวิทยากรในระดับสูงมาก โดยส่วนใหญ่ให้ความพึงพอใจ 100% และเห็นว่าวิทยากรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

3.1.4 สิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนประสิทธิภาพของการจัดอบรม ทั้งในด้านความสะดวกสบาย ความพร้อมของสถานที่ อุปกรณ์ และการให้บริการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติของผู้รับบริการ

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลไม่ได้มีความคาดหวังในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเนื่องจากวัตถุประสงค์หลักในการเข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) เพื่อต้องการองค์ความรู้ มีความมุ่งมั่นที่จะมาเรียนรู้

ด้านความพึงพอใจ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจและมีความคิดเห็นต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่แตกต่างกัน แต่ไม่เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในภาพรวมในการมาอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.4.1 การเดินทาง

ผู้ให้ข้อมูลที่เดินทางโดยขับรถมาเองหรือบุคคลในครอบครัวมาส่ง จะมีความสะดวก ที่จอดรถกว้างขวาง สำหรับผู้ที่เดินทางโดยรถสาธารณะ พบว่า การเดินทางมีความสะดวกเช่นกัน หากวันอบรมตรงกับวันที่มีจัดตลาดเศรษฐกิจพอเพียง จะมีรถรับบริการรับส่งจากด้านหน้าเข้ามายังที่จัดอบรม หากวันจัดอบรมไม่ตรงกับงานตลาดเศรษฐกิจพอเพียงต้องใช้บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้างบริเวณด้านหน้าแทน ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีข้อเสนอแนะว่าต้องการให้เพิ่มรอบในการรับส่งของรถราง เนื่องจากบางช่วงรอนานจนเกินไป

สำหรับการหาสถานที่จอดรถหรือห้องจัดอบรมนั้น ผู้ที่เคยมาแล้วจะหาห้องได้ง่าย แต่สำหรับผู้ที่ไม่เคยมาได้แสดงความคิดเห็นว่าป้ายบอกทางมีค่อนข้างน้อย แต่ใช้วิธีการสอบถาม รปภ. ซึ่งได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี

3.1.4.2 เอกสาร/อุปกรณ์ประกอบการอบรม

ด้านเอกสารประกอบการอบรม ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีความพึงพอใจเนื่องจากใช้ภาษาที่ไม่วิชาการจนเกินไป สามารถอ่านเข้าใจได้ง่ายถึงแม้จะไม่มีความรู้ทางด้านเกษตรมาก่อน

ส่วนอุปกรณ์ประกอบการอบรมพบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับสูง อุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความเพียงพอ เหมาะสมกับกิจกรรม และเอื้อต่อการเรียนรู้ อุปกรณ์มีความครบถ้วน พร้อมใช้งาน และได้รับการจัดเตรียมไว้อย่างเป็นดี แต่บางท่านเสนอว่าอุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติควรมีความพร้อมและเพียงพอมากกว่านี้ เพื่อไม่ต้องจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมด้วยตนเอง และช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ มีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำสไลด์ และเตรียมโปรเจคเตอร์ รวมถึงนำเนื้อหาไปลงเว็บไซต์ เพื่อให้สามารถอ่านทบทวนย้อนหลังได้

3.1.4.3 อาหาร

ผู้ให้ข้อมูลมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการอาหารและเครื่องดื่มในระดับสูง การจัดอาหาร เครื่องดื่ม อาหารว่าง มีความเหมาะสม เป็นระเบียบ และเพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าร่วม อาหารมีรสชาติที่ดี พร้อมเครื่องดื่ม ขนม ซึ่งเกินกว่าที่คาดหวังไว้

3.1.4.4 ห้องน้ำ

ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อห้องน้ำในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าห้องน้ำมีความสะอาดและเพียงพอต่อการใช้งานในช่วงที่มีผู้เข้าอบรมไม่เยอะมาก มีห้องน้ำหลายจุดภายในพื้นที่อบรม แต่ห้องน้ำอยู่ค่อนข้างไกลจากห้องจัดอบรม และในบางช่วงอาจมีจำนวนห้องน้ำไม่เพียงพอ

3.2 การนำไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ 1) ปัจจุบันมีงานประจำและมาอบรมเพื่อสะสมความรู้สำหรับนำไปใช้สร้างอาชีพด้านการเกษตรในอนาคต 2) นำองค์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นหลัก และ 3) ทำเกษตรเป็นอาชีพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มมีการนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันตามอาชีพ โดยคณะวิจัยได้แบ่งการนำไปใช้ประโยชน์เป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านองค์ความรู้ 2. ด้านพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง 3. ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ด้านองค์ความรู้

การนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ประโยชน์ ถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่สะท้อนผลสัมฤทธิ์ของการจัดอบรม เนื่องจากแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง ทั้งการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต และการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เดิม จากการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์แตกต่างกันตามอาชีพในปัจจุบัน ดังนี้

■ ปัจจุบันมีงานประจำ นำไปสร้างอาชีพด้านการเกษตรในอนาคต

เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ยังประกอบอาชีพประจำ จึงไม่ได้นำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้สำหรับการทำเกษตรในทันที แต่มาเข้าอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับทำเกษตรในอนาคต โดยเฉพาะหลังเกษียณอายุหรือเมื่อมีโอกาสกลับไปประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่บ้านเกิด

โดยผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นว่าการสะสมความรู้เป็นสิ่งสำคัญ สามารถทำได้ โดยการมาอบรม บางท่านเริ่มนำองค์ความรู้ไปทดลองปฏิบัติ เช่น การขยายพันธุ์พืช การเสียบยอด เพื่อสะสมประสบการณ์ และการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

■ นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และต่อยอดทางด้านการเกษตรในอนาคต

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการปลูกผักและพืชเพื่อบริโภคในครอบครัว นำองค์ความรู้ไปทดลองฝึกปฏิบัติจริง ทำเกษตรจริง เช่น การขยายพันธุ์พืช การปรับปรุงดิน การทำน้ำหมัก และการดูแลพืช เป็นต้น

■ ทำอาชีพด้านเกษตร

ผู้ให้ข้อมูลที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรสามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การจัดการดิน การใช้ปุ๋ย การขยายพันธุ์พืช การจัดการโรคและแมลง การเตรียมแปลงปลูก การดูแลพืช ตลอดจนการใช้จุลินทรีย์และวัสดุธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ซึ่งหลายท่านสามารถนำความรู้ไปทดลองใช้จนเห็นผลลัพธ์ที่ดีขึ้น ทั้งด้านคุณภาพผลผลิต การเจริญเติบโตของพืช และการลดปัญหาที่เคยพบในการทำเกษตร นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยอาศัยการทดลองปฏิบัติจนทำให้เกิดความรู้ใหม่ รวมทั้งเกิดความมั่นใจในการวางแผนและตัดสินใจด้านการเกษตรมากขึ้น

อีกประเด็นสำคัญ คือ การได้รับองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางแผนต้นทุน การตลาด และการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาธุรกิจของตนเองได้จริง

สรุปได้ว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้จริงในหลากหลายมิติ ทั้งด้านการปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา การถ่ายทอดความรู้ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

3.2.2 ด้านพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลง (การถ่ายทอดองค์ความรู้/การสร้างเครือข่าย)

เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของผู้เข้ารับการอบรม ในการนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อการทำการเกษตร และนำไปสู่พฤติกรรมคือการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับบุคคลอื่น ซึ่งการจัดการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมีอาชีพ) ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ที่ถูกต้องผ่านการปฏิบัติจริง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในเครือข่าย ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางการเกษตรในอนาคต

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้นำองค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางด้านพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการสร้างเครือข่าย ดังนี้

■ การถ่ายทอดองค์ความรู้

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ได้นำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรม ไปถ่ายทอดและแนะนำต่อให้ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ญาติ เพื่อน เพื่อนร่วมงาน และผู้ที่สนใจ ด้านการเกษตร โดยเฉพาะความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช การเตรียมดิน การทำปุ๋ย การจัดการแปลง เกษตร และเทคนิคการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลายท่านกล่าวว่า การได้ทดลอง ปฏิบัติและเห็นผลสำเร็จด้วยตนเอง ทำให้สามารถอธิบายขั้นตอน วิธีการ และปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่าง ชัดเจน ส่งผลให้ผู้ที่ได้รับคำแนะนำสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเกิดผลสำเร็จ

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้นำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดในรูปแบบของการจัดกิจกรรม อบรม เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ สามารถพัฒนาการทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดระยะเวลาในการลองผิดลองถูก เห็นผลสำเร็จเร็วขึ้น

■ การสร้างเครือข่าย

อีกหนึ่งพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล คือ การนำองค์ความรู้ ที่ได้รับการอบรมไปสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเกษตร โดยเชื่อว่าการแบ่งปันความรู้ระหว่างกันจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และเครือข่ายเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่า “การให้” และ “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้” เป็นกลไกสำคัญ ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และช่วยขยายเครือข่ายความร่วมมือให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลายท่านแสดงความคิดเห็นว่า การทำเกษตรจำเป็นต้องอาศัย เครือข่ายในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์จริง เนื่องจากสามารถ ช่วยลดการลองผิดลองถูก ลดความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ และเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จได้มากกว่าการเรียนรู้เพียงลำพัง

ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนได้นำองค์ความรู้ไปใช้ในการทำการเกษตร แบ่งปันผลผลิต ถ่ายทอด วิธีการทำเกษตร และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ด้าน สิ่งแวดล้อมและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

สรุป การนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดต่อและสร้างเครือข่ายด้านการเกษตรเป็นสิ่งสำคัญใน การขยายผลของการเรียนรู้ เนื่องจากช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สนับสนุนการเรียนรู้ ร่วมกัน และลดการลองผิดลองถูกในการทำเกษตร นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความร่วมมือระหว่าง เกษตรกร ครอบครัว และชุมชน นำไปสู่การพัฒนาการเกษตรในอนาคต

3.2.3 ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต

จะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) ได้มีการนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสะท้อนผ่านผลลัพธ์ทางด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต ไม่ว่าจะเป็น การลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ เงินออม ด้านสุขภาพ และด้านสังคม ซึ่งแต่ละท่านได้นำไปใช้ประโยชน์ และเกิดผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ คือ อาชีพในปัจจุบัน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังไม่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปประยุกต์ใช้ได้ทันที เนื่องจากยังประกอบอาชีพประจำหรือมีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ในการทำการเกษตร อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะนำความรู้ไปใช้ในโอกาสเมื่อมี โอกาสหรือหลังเกษียณอายุ โดยเห็นว่าการอบรมเป็นการเตรียมความพร้อมด้านองค์ความรู้ไว้ล่วงหน้า นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นว่าการทำเกษตรเป็นงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการลงมือ ปฏิบัติและรอผลลัพธ์ จึงไม่สามารถเห็นผลได้ทันทีเหมือนทำอาชีพประเภทอื่น

3.2.3.1 ลดค่าใช้จ่าย

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ และส่งผลต่อ การลดค่าใช้จ่ายให้กับตนเองและครอบครัวที่แตกต่างกัน ดังนี้

■ **ช่วงเริ่มต้น** ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ยังไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายได้อย่างชัดเจน เนื่องจากเพิ่ง เริ่มนำไปใช้ และยังอยู่ในช่วงของการลงทุนและเตรียมความพร้อม เช่น การปรับปรุงดิน การหมักปุ๋ย และการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานและรอผลลัพธ์

■ **ลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน** ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการปลูกพืชผักสวนครัว การทำปุ๋ยใช้เอง การจัดการขยะอินทรีย์ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์ ส่งผลให้สามารถลดการซื้อผัก เครื่องปรุง และวัตถุดิบในการประกอบอาหาร รวมถึงลดต้นทุนด้านปุ๋ยและวัสดุทางการเกษตร นอกจากนี้ผู้ให้ ข้อมูลบางส่วนยังนำผลผลิตบางส่วนไปจำหน่าย ทำให้เกิดรายได้เสริมเพิ่มมากขึ้น ในด้านผลลัพธ์เชิง เศรษฐกิจ ผู้ให้ข้อมูลประเมินว่าสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 1,000–3,200 บาทต่อเดือน (เฉลี่ย 1,844 บาทต่อเดือน)

■ **ลดค่าใช้จ่ายในการทำอาชีพเกษตรกร** จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสามารถนำ องค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและการทำเกษตร โดยเฉพาะการลดต้นทุนในการทำเกษตร เช่น ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อดิน ปุ๋ย ต้นพันธุ์ สำหรับ ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก สามารถนำองค์ความรู้ไปช่วยลดต้นทุนการผลิตได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการผลิตปุ๋ยใช้เอง ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายได้เป็นจำนวนมาก บางท่านสามารถประหยัด ค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 4,000-12,000 บาทต่อเดือน

3.2.3.2 เพิ่มรายได้

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสามารถนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้ ทั้งในรูปแบบการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร การปลูกพืชระยะสั้นเพื่อสร้างรายได้หมุนเวียน และการเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากการทำเกษตรอินทรีย์ โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าองค์ความรู้ที่ได้รับช่วยให้สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างเป็นระบบ ลดต้นทุน และมุ่งเน้นการผลิตที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผลผลิตมีมูลค่าสูงขึ้นและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการดำเนินงานหรือมีข้อจำกัดด้านเวลาและการดูแลพื้นที่เพาะปลูก ทำให้ผลผลิตยังไม่เพียงพอต่อการสร้างรายได้เต็มที่ หรือมีรายได้เพียงเล็กน้อยจากการจำหน่ายผลผลิตที่มีอยู่ ขณะที่ผู้ที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องและบริหารจัดการการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างรายได้ตั้งแต่การจำหน่ายผักและสมุนไพรในระดับ 100–200 บาทต่อวัน หรือประมาณ 6,000 บาทต่อเดือน ไปจนถึงการสร้างรายได้จากการทำเกษตรอินทรีย์และการปลูกพืชระยะสั้นเฉลี่ยประมาณ 10,000–15,000 บาทต่อเดือน และบางรายมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 11,400 บาทต่อเดือน

3.2.3.3 เงินออม

การนำองค์ความรู้จากการอบรมไปประยุกต์ใช้ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านมีเงินออมเพิ่มขึ้นจากการลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและการทำเกษตร รวมถึงการสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนเงินออมที่เพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน เนื่องจากรายได้ที่ได้รับนำกลับไปเป็นทุนในการผลิตต่อ นอกจากนี้ บางท่านแสดงความคิดเห็นว่า แม้รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในปัจจุบันจะยังไม่สูงหรือยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนาตลาด แต่มีแนวโน้มที่จะสร้างเงินออมได้เพิ่มขึ้น ขณะที่ผู้ให้ข้อมูลบางรายประเมินว่า การปลูกพืชผักไว้บริโภคเองสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นเงินส่วนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินออมได้โดยตรง

3.2.3.4 ด้านสุขภาพ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ในการปลูกพืช ผัก เพื่อบริโภคเอง นอกจากทำให้ได้ผักที่ดี มีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารเคมี ส่งผลต่อสุขภาพแล้ว ยังช่วยให้ใกล้ชิดธรรมชาติอีกด้วย

3.2.3.5 ด้านสังคม

ผู้ให้ข้อมูลได้นำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์ โดยการแบ่งปันผลผลิตทางการเกษตรให้แก่เพื่อนบ้าน ญาติ และคนในชุมชน รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการปลูกพืช การทำปุ๋ย และการดูแลพืชให้แก่ผู้ที่สนใจ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน ส่งเสริมการพึ่งพาอาศัยกัน และกระตุ้นให้คนรอบข้างหันมาปลูกพืชและใช้แนวทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการนำองค์ความรู้จากการอบรมไปใช้ ก่อให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถลดค่าใช้จ่ายจากการปลูกพืชเพื่อทานเองในครอบครัว การผลิตปุ๋ยและวัสดุทางการเกษตรใช้เอง รวมถึงบางส่วนสามารถสร้างรายได้และเพิ่มเงินออมจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลให้มีสุขภาพที่ดีขึ้นจากการบริโภคอาหารปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี และมีความสุขกับการทำเกษตร ขณะเดียวกันยังเกิดการแบ่งปันผลผลิต ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างความสัมพันธ์อันดีในชุมชน

การวิจัยเชิงปริมาณ

สรุปข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จากจำนวน 515 ตัวอย่างสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 315 คน (ร้อยละ 61.40) อันดับ 2 เพศชาย จำนวน 187 คน (ร้อยละ 36.45) อันดับ 3 LGBTQIA+ จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.36) และไม่ระบุ มีจำนวนน้อยสุด 4 คน (ร้อยละ 0.78)

ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 18 ปี มากที่สุด จำนวน 53 คน (ร้อยละ 10.75) อันดับ 2 อายุ 17 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 8.52) อันดับ 3 อายุระหว่าง 21 ปี จำนวน 19 คน (ร้อยละ 3.85) และอายุ 61, 71, 72, 72, 80, และ 85 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน (ร้อยละ 0.20)

ด้านการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี จำนวน 234 คน (ร้อยละ 45.70) อันดับ 2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 157 คน (ร้อยละ 30.66) อันดับ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 47 คน (ร้อยละ 9.18) และระดับปริญญาเอก มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 6 คน (ร้อยละ 1.17)

ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 110 คน (ร้อยละ 21.57) อันดับ 2 นักเรียน 108 คน (ร้อยละ 21.18) อันดับ 3 นิสิต/นักศึกษา จำนวน 101 คน (ร้อยละ 19.80) และอาชีพเกษตรกร มีจำนวนน้อยที่สุด 5 คน (ร้อยละ 0.98)

ด้านที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างที่รับบริการของพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ส่วนใหญ่พักอาศัยจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 255 คน (ร้อยละ 49.61) อันดับ 2 ภาคกลาง 193 คน (ร้อยละ 37.55) และอันดับ 3 มีจำนวนเท่ากัน 2 ภาค คือ ภาคเหนือและภาคใต้ จำนวน 17 คน (ร้อยละ 3.31) และภาคตะวันตกมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน (ร้อยละ 0.19)

2. การเปิดรับข่าวสาร

กลุ่มตัวอย่างรู้จักพิพิธภัณฑสถานเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จากการมาเยี่ยมชมร่วมกับหน่วยงาน/โรงเรียน มากที่สุด ร้อยละ 36.89 อันดับ 2 อาจารย์/รุ่นพี่-รุ่นน้อง/เพื่อน/คนรู้จัก แนะนำ ร้อยละ 24.06 อันดับ 3 รู้จักจากสื่อประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑสถานเกษตร

เฉลิมพระเกียรติฯ ร้อยละ 20.17 และกิจกรรมออกบูธตามสถานที่ต่าง ๆ สื่อหรือช่องทางที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ น้อยที่สุด ร้อยละ 3.46

สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

อันดับ 1 เฟซบุ๊ก www.facebook.com/WisdomKingMuseum ร้อยละ 45.83

อันดับ 2 สื่อเว็บไซต์ www.wisdomking.or.th ร้อยละ 33.01

อันดับ 3 YouTube ร้อยละ 20.19

อันดับ 4 ป้ายคัทเอ้าท์/ป้ายไวเนล 13.79

อันดับ 5 กิจกรรมออกบูธตามสถานที่ต่าง ๆ ร้อยละ 9.51

อันดับ 6 LINE Official Account ร้อยละ 5.24

อันดับ 7 สื่ออื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารน้อยที่สุด ร้อยละ 0.78

ด้านประเด็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับจากสื่อของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อันดับ 1 เกี่ยวกับกำหนดการกิจกรรมทั่ว ๆ ไป ร้อยละ 26.36 อันดับ 2 ภาพกิจกรรมคณะเข้าเยี่ยมชม ร้อยละ 19.17 อันดับ 3 การจัดงานตลาดเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 17.44 และรายการออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ เป็นประเด็นข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับน้อยที่สุด ร้อยละ 9.05

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้บริการ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ เป็นครั้งแรก จำนวน 356 คน (ร้อยละ 69.94) อันดับ 2 จำนวน 4 ครั้งขึ้นไป จำนวน 103 คน (ร้อยละ 20.24) อันดับ 3 จำนวน 2 ครั้ง จำนวน 44 คน (ร้อยละ 8.64) และเข้าชม 3 ครั้งมีจำนวนน้อยที่สุด 6 คน (ร้อยละ 1.18)

ด้านบุคคลที่เข้ารับบริการพร้อมกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มากับโรงเรียน/หน่วยงาน ร้อยละ 71.89 อันดับ 2 มากับครอบครัว ร้อยละ 14.05 อันดับ 3 มากับเพื่อน ร้อยละ 8.47 และมาคนเดียว มีจำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 5.59

กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อันดับ 1 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 62.52 อันดับ 2 ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 14.33 อันดับ 3 เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แบบ Walk-in ร้อยละ 11.58 และร่วมกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมน้อยที่สุด ร้อยละ 2.03

ตอนที่ 4 ความคาดหวังและความพึงพอใจ

สรุปค่าเฉลี่ยความคาดหวังในการมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.43 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า

อันดับ 1 ด้านเจ้าหน้าที่นำชมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.51 โดยผู้รับบริการมีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่นำชมจะมีอรรถาธิบายและบุคลิกภาพที่ดี มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51

อันดับ 2 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.44 โดยผู้รับบริการมีความคาดหวังต่อการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม ค่าเฉลี่ย 4.48

อันดับ 3 ด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.43 โดยผู้รับบริการมีความคาดหวังว่าจะได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.51

และด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม มีค่าเฉลี่ยรวมน้อยสุด คือ 4.37 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ผู้รับบริการคาดหวังต่อการลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.42

สรุป ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า

อันดับ 1 ด้านเจ้าหน้าที่นำชมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.72 โดยผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านอรรถาธิบายและบุคลิกภาพที่ดีของเจ้าหน้าที่นำชม มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.71

อันดับ 2 ด้านองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.62 โดยผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในฐานะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.67

อันดับ 3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.61 โดยผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม ค่าเฉลี่ย 4.68

และด้านการจองหรือติดต่อขอเข้าชม มีค่าเฉลี่ยรวมน้อยสุด คือ 4.57 แต่ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการลงทะเบียน ณ วันที่มาใช้บริการ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.62 ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่สูง และอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 5 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สรุป ค่าเฉลี่ยการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายหลังจากมาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.50 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า

อันดับที่ 1 ด้านความรู้และทัศนคติ มีค่าเฉลี่ย 4.52 โดยผู้รับบริการมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ด้านเกษตรเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ คือ 4.60 รองลงมา เนื้อหาที่ได้รับทำให้เห็นความสำคัญของการทำเกษตรอย่างยั่งยืนมากขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.54 และสามารถนำเทคนิค/นวัตกรรมเกษตรที่เรียนรู้ไปทดลองใช้จริง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.45

อันดับที่ 2 ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.51 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำความรู้ที่ได้รับไปช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ปลูกผักกินเอง ค่าเฉลี่ย 4.56 รองลงมา คือ การเรียนรู้ครั้งนี้ส่งผลต่อแนวความคิดการวางแผนอนาคตด้านอาชีพ/การเกษตรของตน ค่าเฉลี่ย 4.55 และความรู้ที่ได้รับช่วยเพิ่มรายได้ เช่น การผลิตสินค้าจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 4.44

อันดับ 3 ด้าน พฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง มีค่าเฉลี่ย 4.51 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นำความรู้ไปใช้ในการจัดการในครอบครัว ชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ นำความรู้ไปถ่ายทอด

ให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน ครอบครัว ชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.47 และนำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายภายในชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 4.46

ตารางที่ 5.1 สรุปค่าเฉลี่ยที่มีต่อการให้บริการของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ

ที่	ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
1.	ความคาดหวัง	4.43	88.60
2.	ความพึงพอใจ (เฉลี่ยรวม)	4.62	92.40
	ด้านองค์ความรู้	(4.62)	(92.40)
	การจัดแสดง	(4.60)	(92.00)
	การจองหรือติดต่อขอเข้าชม	(4.57)	(91.40)
	เจ้าหน้าที่นำชม	(4.72)	(94.40)
	สิ่งอำนวยความสะดวก	(4.61)	(92.20)
3	การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.50	90.00
เฉลี่ย			90.33

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

โดยสมมติฐานการวิจัยกำหนดไว้ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการ และความพึงพอใจต่อสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน แบ่งเป็นสมมติฐานย่อยได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการมาใช้บริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

1. ผู้รับบริการที่มีเพศแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ผู้รับบริการที่มีอายุแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ผู้รับบริการที่มี**อาชีพ**แตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. ผู้รับบริการที่มีจังหวัด/ภาคที่พักอาศัยแตกต่างกันส่งผลต่อจำนวนครั้งที่มารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานข้อที่ 1.2 ผู้รับบริการที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่างกัน

1. ผู้รับบริการที่มี**เพศ**แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

2. ผู้รับบริการที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาของกรมวิทยาศาสตร์สุขภาพสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน** เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ์เขตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ผู้รับบริการที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงาน
พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) **แตกต่างกัน**
เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

5. ผู้รับบริการที่มีจังหวัด/ภาคที่พักอาศัยแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) แตกต่าง กัน เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการมีผลต่อ ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

แบ่งเป็นสมมติฐานย่อยดังนี้

2.1 พฤติกรรมการใช้บริการ**มีผล**ต่อความคาดหวังต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑ
 เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

2.2 พฤติกรรมการใช้บริการ**มีผล**ต่อความพึงพอใจต่อการมารับบริการที่สำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

2.3 พฤติกรรมการใช้บริการ**ไม่มีผล**ต่อการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับบริการที่มีต่อสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน)

5.2 อภิปรายผล

คณะวิจัยได้เลือกประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

■ สื่อบุคคล...จุดเริ่มการรับรู้สู่การตัดสินใจ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดอบรมผ่านสื่อบุคคล โดยเฉพาะการแนะนำจากอาจารย์ ผู้เคยผ่านการอบรม ญาติ เพื่อน และเครือข่ายด้านการเกษตร รองลงมาคือการรับรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ Facebook, YouTube และ Line ของหน่วยงาน แสดงให้เห็นว่า การตัดสินใจเข้าร่วมอบรมของผู้ให้ข้อมูลเกิดจาก "ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร" เป็นสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลจึงตัดสินใจจากข้อมูลที่ตนเองมีความเชื่อถือและมีความสนใจ สอดคล้องทฤษฎีการเปิดรับข่าวสาร (Media Exposure Theory) ของ Klapper (1960, p. 19) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของผู้รับสารที่จะต้องนำมาใช้วิเคราะห์ คือ ลักษณะทางจิตวิทยาและลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร เพราะในชีวิตประจำวันของประชาชนนั้น มีแหล่งสื่อหรือผู้ส่งสารมากมายที่ต้องการนำเสนอข่าว แต่ผู้รับสารไม่สามารถเปิดรับข่าวสารในแต่ละวันทั้งหมดได้ จึงจำเป็นต้องเลือกเฉพาะข่าวสารที่ตนต้องการหรือเฉพาะที่ตนสนใจ และระดับความเชื่อถือที่มีต่อแหล่งสาร ดังนั้น เมื่อผู้ให้ข้อมูลจะตัดสินใจเข้าร่วมโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ จึงเลือกเชื่อถือข้อมูลจากบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ตรงมากกว่าการรับรู้ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว

สอดคล้องกับที่ ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์ (2544) ได้อธิบายว่า แม้บุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์และมีความต้องการในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน แต่โดยสรุปแล้วบุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารอยู่ 3 ลักษณะ หนึ่งในนั้นคือ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยสื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อบรรยากาศกัน การสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์อย่างมากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดเจน และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ทราบข่าวและตัดสินใจจากการเห็นสื่อของวิทยากร รวมทั้งการเชิญชวนจากวิทยากรโดยตรง ซึ่งสะท้อนบทบาทของการสื่อสารแบบปากต่อปาก (Word-of-Mouth Communication) ซึ่ง Arndt (1967) อธิบายว่า เป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจ เนื่องจากเกิดจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างบุคคลที่ไม่มีผลประโยชน์ทางการค้า ผู้รับสารจึงเกิดความไว้วางใจมากกว่าการสื่อสารจากองค์กรโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ติดตามวิทยากรผ่าน YouTube หรือสื่อออนไลน์มาก่อน และตัดสินใจสมัครเพราะเชื่อมั่นในองค์ความรู้และประสบการณ์ของวิทยากร รวมถึงผู้ที่เคยผ่านการอบรม หรือได้รับการบอกต่อจากบุคคลใกล้ชิดที่เห็นผลลัพธ์จากการนำองค์ความรู้ไปใช้จริง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้องฟ้า จินตานนท์ (2565) ศึกษาการเรียนรู้ของเกษตรกรรุ่นใหม่ในการทำธุรกิจเพื่อสังคมเชิงเกษตร ผลการศึกษาด้านการเรียนรู้การเป็นเกษตรกร พบว่า “วิธีการเรียนรู้จากการศึกษาดูงานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ถูกใช้มากที่สุด รองลงมาคือวิธีการเรียนรู้จากครอบครัว และวิธีการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา และพบว่าผู้ให้ข้อมูลยังได้เรียนรู้การเป็นเกษตรกรจากการเรียนรู้จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง การเรียนรู้จากประสบการณ์จากการทำงานในอดีต งานอาสาสมัคร และการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม เครือข่าย เหล่านี้ล้วนเป็นวิธีที่เกษตรกรได้เรียนรู้ในกระบวนการทำเกษตรทั้งสิ้น”

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จของการประชาสัมพันธ์หลักสูตรอบรมของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานพระเกียรติฯ มิได้เกิดจากการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการบูรณาการระหว่วสื่อของ พกฉ. กับเครือข่ายบุคคล โดยเฉพาะการสร้างที่น่าเชื่อถือของวิทยากร การสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เข้าอบรม และการส่งเสริมให้เกิดประสบการณ์ที่ดี ที่นำไปปฏิบัติที่ผลลัพธ์ที่แท้จริง ก่อให้เกิดการสื่อสารแบบปากต่อปากอย่างต่อเนื่อง

■ แรงจูงใจภายในผสมผสานแรงขับเคลื่อนจากภายนอก...สู่การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

จากการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการตัดสินใจสมัครเข้าร่วมอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) อย่างรวดเร็วหลังจากที่ได้รับทราบว่ามีการเปิดอบรม หากวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior Model) หรือที่เรียกว่า ทฤษฎี S-R (Stimulus-Response Theory) (พิมพัรีย เจริญรัตนานุกูล, 2557) เป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค โดยอธิบายว่าพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภคเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งกระตุ้น (Stimulus) ที่เข้ามากระทบกับ กระบวนการรับรู้และการคิดของผู้บริโภค และส่งผลให้เกิดการตอบสนองของผู้ซื้อ (Buyer's Response) หรือการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ โดยส่วนประกอบที่สำคัญ คือ สิ่งกระตุ้น (Stimulus) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการหรือแรงจูงใจในการซื้อสินค้าและบริการ โดยสิ่งกระตุ้นอาจเกิดจาก 1) ภายในตัวผู้บริโภค (Inside Stimulus) เช่น ความต้องการพื้นฐาน ความรู้สึก หรือแรงจูงใจส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวไว้คือ มีความต้องการแสวงหาองค์ความรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ การทำเกษตรเพื่อการดำรงชีวิต การเตรียมตัวหลังเกษียณ รวมถึงมีความการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว และ 2) สิ่งกระตุ้นจากภายนอก (Outside Stimulus) ซึ่งเป็นปัจจัยจากสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค ได้แก่ วิทยากร ความเชื่อมั่นและศรัทธาในวิทยากร หัวข้อการอบรม ชื่อเสียงขององค์กร คือ พิพิธภัณฑสถานพระเกียรติฯ ซึ่งเป็นองค์กรที่เป็นศูนย์กลางด้านการทำเกษตรโดยยึด

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสิ่งกระตุ้นเหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจเป็นอย่างสูง

ทั้งนี้หากพิจารณาในด้านการตัดสินใจเข้ารับการอบรม ยังสอดคล้องตามแนวคิดของ Vroom (1964 อ้างถึงใน ภัศรา อุทธา, 2558) กล่าวว่า การที่มนุษย์จะเลือกหรือตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นมีสาเหตุหรือแรงจูงใจโดยอาศัยเหตุผลและปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน มิได้เกิดจากเพียงปัจจัยหนึ่งปัจจัยเดียว การเลือกหรือพฤติกรรมเหล่านั้นจะเป็นระบบของกระบวนการทางจิตอันได้แก่ การรับรู้ ความเชื่อ และเจตคติ โดยอธิบายถึงแรงจูงใจว่าคือผลของการตอบสนององค์ประกอบ 3 ประการที่เรียกว่า “ทฤษฎี VIE” ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1. Value (V) คุณค่าหรือความสำคัญที่บุคคลให้กับรางวัลหรือผลตอบแทนนั้น 2. Instrumentality (I) การรับรู้ว่าการปฏิบัติงานจะนำไปสู่ผลตอบแทนหรือรางวัลที่ต้องการ และ 3. Expectancy (E) การรับรู้ของบุคคลว่าความพยายามของตนจะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ ซึ่งการมาเข้าอบรมหลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมกรรมการเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) จะเห็นได้ว่าผู้ให้ข้อมูล 1. เห็นถึงคุณค่าและให้ความสำคัญกับการมาเพิ่มองค์ความรู้ด้านการเกษตรของตนเอง (V) 2. มีการรับรู้ว่าการตนเองมีวิธีการทำเกษตรที่ถูกต้องจะช่วยร่นระยะเวลาในการลองผิดลองถูก สามารถทำไปปฏิบัติได้ถูกต้อง (I) และ 3. มีแรงบันดาลใจที่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรให้ประสบความสำเร็จสำหรับเป็นอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว (E)

■ การฝึกปฏิบัติจริงที่เปลี่ยนความคาดหวังให้เป็นความเชื่อมั่น

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่จะได้รับองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และเมื่อผ่านการอบรมแล้วต่างมีความพึงพอใจในระดับสูงถึงสูงมาก โดยเฉพาะด้านวิทยากรที่ได้รับการชื่นชมว่ามีความรู้เชิงลึก ถ่ายทอดเข้าใจง่าย ใช้ประสบการณ์จริงในการสอน และสามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้เข้าอบรมยังมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการอบรม การประสานงาน การต้อนรับ อาหาร สิ่งอำนวยความสะดวก และบรรยากาศการเรียนรู้ โดยหลายคนระบุว่าประสบการณ์ที่ได้รับ "เกินกว่าความคาดหวัง" สอดคล้องกับทฤษฎี Expectation Confirmation Theory ของ Oliver (1980) ที่อธิบายว่า ความพึงพอใจเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังก่อนใช้บริการกับผลลัพธ์ที่ได้รับจริง หากผลลัพธ์สูงกว่าความคาดหวังจะก่อให้เกิดความพึงพอใจในระดับสูง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้เข้าอบรมจำนวนมากได้รับองค์ความรู้ เทคนิค และประสบการณ์ที่ไม่เคยได้รับจากแหล่งเรียนรู้อื่น อีกทั้งสามารถนำไปทดลองปฏิบัติได้จริง จึงส่งผลให้ระดับความพึงพอใจสูงกว่าที่คาดหวังไว้ และเกิดความเชื่อมั่นในการนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติและถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่น

ดังนั้น ความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมในครั้งนี้จึงไม่ได้เกิดจากคุณภาพของการบริการเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการผสมผสานระหว่างวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญ กระบวนการเรียนรู้

ที่เน้นการปฏิบัติจริง และการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เข้าอบรมเกิด ความประทับใจและมีความตั้งใจที่จะกลับมาเข้าร่วมกิจกรรมอีกในอนาคต

■ ผลสัมฤทธิ์ของการอบรม: การนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่า นำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านการปรับปรุงดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การขยายพันธุ์พืช การจัดการโรคพืช การวางแผนการผลิต ตลอดจนการจัดการธุรกิจเกษตร ขณะที่ผู้เข้าอบรมที่ยังประกอบอาชีพประจำ แม้จะยังไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ทันที แต่ได้เตรียมความรู้ไว้เพื่อใช้หลังเกษียณหรือในช่วงเวลาที่เหมาะสมสะท้อนให้เห็นว่าองค์ความรู้จากการอบรมมิได้หยุดอยู่เพียงระดับการรับรู้ แต่สามารถเปลี่ยนเป็นแนวทางการปฏิบัติและการวางแผนในอนาคตได้ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากรูปแบบของกิจกรรมการอบรม ที่เน้นสอนแบบฝึกปฏิบัติ ถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์จริงของวิทยากรที่ได้สั่งสมมาอย่างยาวนาน จนทำให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถนำองค์ความรู้ไปปรับเปลี่ยนและใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิจารณ์ พานิช (2558) ได้เสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมีรากฐานมาจากทฤษฎีด้านการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning) และเชื่อมโยงกับแนวคิดของ Transformative Learning และ Communicative Learning ซึ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตรวจสอบความคิด ความเชื่อ และคุณค่าของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจใหม่และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงมุมมองของตน

การเรียนรู้ที่ขยายผล: การสร้างเครือข่ายและการถ่ายทอดองค์ความรู้

อีกหนึ่งพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้อย่างชัดเจนของผู้ให้ข้อมูล คือ ไม่ได้เพียงนำองค์ความรู้ไปใช้กับตนเอง แต่ยังนำไปถ่ายทอดให้สมาชิกในครอบครัว ญาติ เพื่อนบ้าน ตลอดจนจัดกิจกรรมอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน ส่งผลให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุน การพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นว่าการแบ่งปันองค์ความรู้เป็นการช่วยลดระยะเวลาการลองผิดลองถูก และช่วยให้ผู้อื่นสามารถพัฒนาการทำเกษตรได้รวดเร็วยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการอบรม หลักสูตรถ่ายทอดและฝึกปฏิบัตินวัตกรรมเกษตร (หลักสูตรเข้มข้นแบบมืออาชีพ) นั้นสามารถสร้าง "ชุมชนแห่งการเรียนรู้" (Community of Practice) ตามแนวคิดของ Wenger (1998) ที่ผู้เรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ และพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การขยายผลขององค์ความรู้จากระดับบุคคลสู่ระดับชุมชนและสังคม ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ที่สร้างคุณค่า: ผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต

ผลการวิจัยพบว่า การนำองค์ความรู้ไปใช้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจนทั้งด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต โดยผู้เข้าอบรมสามารถลดค่าใช้จ่ายในการซื้อผัก อาหาร และปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ดิน และพันธุ์พืช หลายท่านสามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต และบางท่านสามารถนำรายได้กลับมาหมุนเวียนในการทำเกษตรโดยไม่ต้องใช้เงินทุนจากภายนอก ขณะเดียวกันยังส่งผลต่อสุขภาพ

จากการบริโภคอาหารปลอดภัย และเกิดการแบ่งปันผลผลิตให้กับครอบครัวและชุมชน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและความเข้มแข็งของชุมชน โดยผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการอบรมไม่ได้ส่งผลเพียงระดับความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม (Reaction) แต่ยังนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ (Learning) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Behavior) และก่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และการสร้างเครือข่าย (Results) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินผลการฝึกอบรม 4 ระดับของ Kirkpatrick (2006) คือ ระดับที่ 1 การตอบสนอง (Reaction) เป็นการประเมินความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อหลักสูตร เช่น ความพึงพอใจต่อวิทยากร เนื้อหา วิธีการอบรม สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการอบรม ระดับที่ 2 การเรียนรู้ (Learning) เป็นการประเมินว่าผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความมั่นใจ หรือความมุ่งมั่นในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้มากขึ้นเพียงใด ระดับที่ 3 พฤติกรรม (Behavior) เป็นการประเมินว่าหลังจากผ่านการอบรมแล้ว ผู้เข้าอบรมสามารถนำองค์ความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือชีวิตจริงหรือไม่ ระดับที่ 4 ผลลัพธ์ (Results) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำความรู้ไปใช้ ทั้งในระดับบุคคล องค์กร หรือสังคม โดยประเด็นที่ประเมิน คือ ลดต้นทุนหรือลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มผลผลิต เพิ่มคุณภาพชีวิต เพิ่มเงินออม เกิดเครือข่ายและการพัฒนาชุมชน ผลกระทบต่อองค์กรหรือสังคม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shimba, A. I. (2018) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลของโปรแกรมการเรียนรู้ด้านผู้ประกอบการโดยใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ต่อผลการดำเนินงานของกิจการของผู้เข้ารับการอบรม: หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจขนาดย่อมในประเทศแทนซาเนีย” การศึกษาครั้งนี้อาศัยกรอบแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Theory) เพื่อศึกษาผลของโครงการฝึกอบรมด้านการเป็นผู้ประกอบการและการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมที่มีต่อผลการดำเนินงานของกิจการของผู้เข้ารับการอบรม ในด้านการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรดังกล่าวใช้ แนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Approach) ภายหลังการฝึกอบรมเป็นเวลา 3 เดือนได้ดำเนินการติดตามและประเมินผล เพื่อศึกษาว่าผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้มากขึ้นเพียงใด ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ โดยพบว่ากิจการของผู้เข้าร่วมมีการพัฒนาในหลายด้าน ได้แก่ ปริมาณการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้น จำนวนพนักงานเพิ่มขึ้น ยอดขายสูงขึ้น คุณภาพของสินค้าและบริการดีขึ้น ขยายพื้นที่ทางการตลาดได้กว้างขึ้น มีการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย และมีการบริหารจัดการกิจการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า หากมีการออกแบบและดำเนินโครงการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ ซึมซับองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกิจการดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

โดยสรุป ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ไปจนถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของผู้รับบริการ ทั้งในด้านการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ การถ่ายทอดสู่ผู้อื่น การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการยกระดับคุณภาพชีวิต แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้กับประสบการณ์จริงและบริบทของผู้รับบริการ เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสูงกว่าความคาดหวังในการมาใช้บริการในทุกด้าน เนื่องจากองค์กรได้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านองค์ความรู้ การอบรม การจัดแสดง การจองหรือติดต่อขอเข้าชม เจ้าหน้าที่นำชม และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นประจำ รวมถึงในเรื่องของรถรับส่ง ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะด้านความพึงพอใจในการให้บริการ ดังนี้

1. ควรมีการทำการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติม ทั้งในด้านสื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย อินฟลูเอนเซอร์ และความถี่ในการประชาสัมพันธ์มากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ผู้ให้บริการที่เห็นสื่อประชาสัมพันธ์คือบุคคลที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกับ พกฉ. หรือเคยมาใช้บริการที่ พกฉ. แล้ว ดังนั้น เพื่อเป็นการขยายกลุ่มเป้าหมายให้รู้จักและมาใช้บริการที่ พกฉ. เพิ่มมากขึ้น จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทาง สื่ออื่น ๆ และความถี่ให้มากขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า การฝึกปฏิบัติจริงควบคู่กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคคล ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ มีส่วนสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจ และแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ให้บริการ ดังนั้น พกฉ. ควรเพิ่มสื่อประกอบการเยี่ยมชมในโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการดำเนินชีวิตจริงที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ เน้นนำเสนอประสบการณ์จริง ด้วยการนำเสนอเรื่องราว ประสบการณ์ วิถีคิด และบทเรียนจากบุคคลต้นแบบที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้จนเกิดผลสำเร็จในชีวิตจริง ทั้งในรูปแบบคลิปวิดีโอ หรือข้อความสั้นที่สะท้อนประสบการณ์และข้อคิดที่ได้จากการปฏิบัติจริง โดยเลือกบุคคลต้นแบบที่มีบริบทและวัยใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยง เห็นความเป็นไปได้ในการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ และเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ พกฉ. ในฐานะองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ยั่งยืน คณะวิจัยได้มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

3. บูรณาการองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการธุรกิจควบคู่กับองค์ความรู้ด้านการผลิต ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการวางแผนธุรกิจ การตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิต และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจำหน่ายสินค้า เพื่อนำองค์ความรู้ไปสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

4. พัฒนาพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ให้เป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Center) หรือ ศูนย์กลางเครือข่ายเกษตรกร (Agricultural Learning Hub) เพื่อพัฒนาและการขับเคลื่อนสังคมได้อย่างชัดเจน

อ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ภาพพิมพ์. ขวัญเรือน กิติวัฒน์. (2551). *พลศาสตร์ของการสื่อสาร*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- พนรศ อภิญญาลังกร. (2566). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลทางคลินิก สำหรับนักศึกษาพยาบาล*. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุขุภักดิ์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร]
- เจตพล ดวงสงค์. (ม.ป.ป.). *ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory)*. วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และคณะ. (2548). *นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์. (2544). *การเปิดรับข่าวสาร ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์. (2565). *การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอรรถาธิบายและการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง*. *วารสารนิเทศสยามปริทัศน์*, 21(2), 272-285.
- ธัญชนก วิมลสันติรังษี. (2558). *พฤติกรรมกรเข้าชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: การศึกษาผ่านภาพ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2015.1783>
- น้ำลีน เทียมแก้ว. (2561). *การศึกษาความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2560* [รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- เนตรทราย ศิริสาร. (2564). *อิทธิพลของสิ่งเร้าภายในและสิ่งเร้าภายนอกที่ส่งผลต่อส่วนประสมการส่งเสริมการตลาดสำหรับสินค้าตามกระแสนิยมของผู้บริโภคเจนเอเรชั่นวาย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี].
- ปรมะ สตะเวทิน. (2541). *ทฤษฎีการสื่อสารตามหลักนิเทศศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 9). ภาพพิมพ์.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2555). *หลักนิเทศศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). ภาพพิมพ์.
- ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และฟ้า วิไลขำ (2561). *พิพิธภัณฑ์: แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. *วารสารห้องสมุด* 62 (1).43-67.
- ปิยะธิดา แคว้นนนทรี. (2544). *ความคาดหวังของผู้จัดการฝ่ายบริหารงานบุคคลต่อการบริการด้านทรัพยากรมนุษย์จากแหล่งธุรกิจภายนอก*. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].

- พระอธิการสนธิ อานนโท (พุ่มศรี) และคณะ. (2563). ศึกษาการดำเนินชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระพุทธศาสนาของชุมชนชาตารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5 (1), 57-67.
- พิมพ์วิริย์ เจริญรัตนานุกูล. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการการขนส่งสินค้าทางอากาศภายในประเทศ กรณีศึกษาท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ = *Factors affecting the use of domestic air Cargo-shipping services: a case of Chiang Mai International Airport* / พิมพ์วิริย์ เจริญรัตนานุกูล. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทรวิธัญญา เศรษฐสุนทรวณิช. (2563). ปัจจัยการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].
- วรินทร์ พลชนะ. (2559). วิเคราะห์ลักษณะการเข้าชมพิพิธภัณฑ์เมืองพิษณุโลก และศูนย์วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 [รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม].
- วิจารณ์ พานิช. (2558). *เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง : Transformative learning*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สุพจน์ ศรีสว. (2562). ความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลปากกราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. [การค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา].
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2553). *การโฆษณาหาเสียงกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์พริ้นติ้ง.
- อริยา คูหา. (2546). แรงจูงใจและอารมณ์: จากบทเรียนสู่ความสำเร็จ. ปัตตานี: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ. (2544). *การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ. วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 48(1), 7.

ภาษาอังกฤษ

- Antón, C., Camarero, C., & Garrido, M. (2018). A journey through the museum: Visit factors that prevent or further visitor satiation. *Annals of Tourism Research*, 73, 48–61. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2018.08.002>
- Chisolm MS, Kelly-Hedrick M, Stephens MB, Zahra FS. (2020). Transformative Learning in the Art Museum: A Methods Review. *Fam Med.*;52(10) : 736- 740. <https://doi.org/10.22454/FamMed.2020.622085>.

- Li, X., et al.(2025) Understanding users' recommendation intention of online museums: a perspective of the cognition-emotion-behavior theory and the expectation confirmation model. *npj Herit. Sci.* 13, 99 . <https://doi.org/10.1038/s40494-025-01578-1>
- Lau, P. M., & Mohamed, B. (2010). Service quality, visitor satisfaction and behavioural intentions: Pilot study at a museum in Malaysia. *Journal of Global Business and Economics*, 1(1), 226–240.
- Katz, E., Gurevitch, M., & Blumler, J. G. (1973). Uses and gratifications research. *The Public Opinion Quarterly*, 37(4), 509–523.
- Kirkpatrick, D. L., & Kirkpatrick, J. D. (2006). *Evaluating training programs: The four levels* (3rd ed.). Berrett-Koehler Publishers.
- Klapper, J.T. (1960). *The Effects of mass communication*. FREE PRESS.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. Jossey-Bass.
- Oliver, R. L. (1980). A cognitive model of the antecedents and consequences of satisfaction decisions. *Journal of Marketing Research*, 17(4), 460–469.
- Samuel, L. Becker (1972). *Discovering Mass Communication*. SCOTT FORESMAN AND COMPANY GLENVIEW. (p. 79 – 82).
- Shimba, A. I. (2018). *The Effects Of Experiential Entrepreneurship Learning Programmes On Performance Of Trainees' Enterprises: Empirical Evidence From Small Businesses In Tanzania*. *Business Management Review*, 21(2), 66–78. Retrived from <http://journals.udsm.ac.tz/index.php/bmr/article/download/2315/2398>
- Sheng, C., & Chen, M. (2011). A study of experience expectations of museum visitors. *Tourism Management*, 33(1), 53–60. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.01.023>
- Tolman, E. C. (1932). *Purposive behavior in animals and men*. Century Co.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. Wiley.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อโครงการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 การให้ข้อมูลไม่มีผลใด ๆ ข้อมูลจะไม่มีการนำไปเปิดเผย และผู้จัดทำขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ข้อมูลมา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามข้อมูลที่เป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

☐ 1) ชาย

☐ 2) หญิง

☐ 3) LGBTQIA+

☐ 4) ไม่ระบุ

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด

☐ 1) ประถมศึกษา

☐ 2) มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

☐ 4) ปวส.

☐ 5) ปริญญาตรี

☐ 6) ปริญญาโท

☐ 7) ปริญญาเอก

☐ 8) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

☐ 1) นักเรียน

☐ 2) นิสิต/นักศึกษา

☐ 3) ครู/อาจารย์

☐ 4) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ 5) ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว

☐ 6) พนักงานบริษัทเอกชน

☐ 7) รับจ้างอิสระ

☐ 8) เกษตรกร

☐ 9) เกษียณ

☐ 10) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ปัจจุบันคุณพักอาศัยอยู่จังหวัด/ภาคใด

☐ 1) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ☐ 2) ภาคกลาง

☐ 3) ภาคเหนือ

☐ 4) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☐ 5) ภาคตะวันออก

☐ 6) ภาคตะวันตก

☐ 7) ภาคใต้

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสาร

6. คุณรู้จักพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ได้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) อาจารย์/รุ่นพี่-รุ่นน้อง/เพื่อน/คนรู้จัก แนะนำ
- ☐ 2) เครือข่าย และภาคีความร่วมมือของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ
- ☐ 3) มาเยี่ยมชมร่วมกับหน่วยงาน/โรงเรียน
- ☐ 4) กิจกรรมออกบูทตามสถานที่ต่าง ๆ
- ☐ 5) สื่อประชาสัมพันธ์ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ
- ☐ 6) ค้นหาหาข้อมูลด้วยตนเองผ่าน www.wisdomking.or.th
- ☐ 7) อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7. คุณเคยเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ จากสื่อใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) สื่อเว็บไซต์ www.wisdomking.or.th
- ☐ 2) เฟซบุ๊ก www.facebook.com/WisdomKingMuseum
- ☐ 3) YouTube
- ☐ 4) LINE Official Account
- ☐ 5) ป้ายคัทเอ้าท์/ป้ายไวเนล
- ☐ 6) กิจกรรมออกบูทตามสถานที่ต่าง ๆ
- ☐ 7) อื่นๆ (โปรดระบุ)

8. คุณเคยเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในประเด็นใดต่อไปนี้

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) กำหนดการ กิจกรรมทั่ว ๆ ไป
- ☐ 2) ข้อมูลกำหนดการเยี่ยมชม
- ☐ 3) ภาพกิจกรรมคณะเข้าเยี่ยมชม
- ☐ 4) การจัดงานตลาดเศรษฐกิจพอเพียง
- ☐ 5) องค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร
- ☐ 6) รายการออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ
- ☐ 7) อื่น ๆ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการใช้บริการ

9. คุณมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มาแล้วจำนวนกี่ครั้ง

- | | |
|--------------------------------------|--|
| ☐ 1) ครั้งแรก | ☐ 2) 2 ครั้ง |
| ☐ 3) 3 ครั้ง | ☐ 4) 4 ครั้ง ขึ้นไป |

10. คุณมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ กับใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- | | |
|--|---|
| ☐ 1) คนเดียว | ☐ 2) โรงเรียน/หน่วยงาน |
| ☐ 3) เพื่อน | ☐ 4) ครอบครัว |
| ☐ 5) อื่น ๆ | |

11. คุณเคยได้เข้าร่วมกิจกรรมใดของพิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้
- ☐ 2) โครงการท่องเที่ยวสุขสันต์ ที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ
- ☐ 3) เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์แบบ Walk-in
- ☐ 4) อบรมวิชาของแผ่นดิน
- ☐ 5) ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง
- ☐ 6) ร่วมกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์การเกษตรฯ
- ☐ 7) อบรมเชิงปฏิบัติการ
- ☐ 8) อื่น ๆ

ตอนที่ 4 ความคาดหวังและความพึงพอใจ

12. **คุณมีความคาดหวังต่อการมาเข้าชมที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ ในแต่ละข้อต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด และเมื่อได้มาใช้บริการแล้วมีความพึงพอใจในระดับใด**

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องสี่ฟ้า และช่องสี่ส้มของแต่ละข้อ

โดย

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

[illegible]

[illegible]

ที่	ข้อความ	ความคาดหวัง					ความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
■ สิ่งอำนวยความสะดวก											
22)	การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ขณะเข้าชม										
23)	ป้ายบอกทางตามจุดต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ/ระหว่างพิพิธภัณฑ์ฯ และพื้นที่ภายนอก ชัดเจน และเพียงพอ										
24)	จุดจำหน่ายอาหารเครื่องดื่ม/ร้านค้า/ร้านขายของที่ระลึก										
25)	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายในพิพิธภัณฑ์										
26)	จำนวนห้องน้ำและความสะอาด ภายนอกพิพิธภัณฑ์										
27)	การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการ/ผู้เข้าชม										

13. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความพึงพอใจ

.....

.....

ตอนที่ 5 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

14. เมื่อคุณมาเข้าชมที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ คุณได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในประเด็นต่อไปนี้น้อยเพียงใด

ที่	ข้อความ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
■ ด้านความรู้และทัศนคติ						
1)	ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน					
2)	นำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ใน ครอบครัว					
3)	สามารถนำเทคนิค/นวัตกรรมเกษตรที่ เรียนรู้ไปทดลองใช้จริง					

ที่	ข้อความ	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4)	ได้แนวคิดใหม่เพื่อนำไปพัฒนาการเกษตรหรืออาชีพของตน					
5)	เนื้อหาที่ได้รับทำให้เห็นความสำคัญของการทำเกษตรอย่างยั่งยืนมากขึ้น					
6)	รู้สึกมีแรงบันดาลใจในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน					
7)	มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ด้านเกษตรเพิ่มมากขึ้น					
■ ด้านพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง						
8)	นำความรู้ไปถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน ครอบครัว ชุมชน					
9)	นำความรู้ไปใช้ในการจัดการในครอบครัว ชุมชน					
10)	นำความรู้ไปใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายภายในชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้					
■ ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต						
11)	นำความรู้ที่ได้รับไปช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ปลุกผักกินเอง					
12)	ความรู้ที่ได้รับช่วยเพิ่มรายได้ เช่น การผลิตสินค้าจำหน่าย					
13)	การเรียนรู้ครั้งนี้ส่งผลต่อแนวทางการวางแผนอนาคตด้านอาชีพ/การเกษตรของตน					

15. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

.....

.....

*****ขอขอบพระคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม*****

ภาคผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ)

แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความคาดหวัง ความพึงพอใจ และการนำไปใช้ประโยชน์จากการมาใช้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) การให้ข้อมูลไม่มีผลใด ๆ ข้อมูลจะไม่มีการนำไปเปิดเผย

เป้าหมาย ผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

วิธีการ จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นกลุ่มละ 6-7 คน จำนวน 3 กลุ่ม

ตอนที่ 1

1. ให้แต่ละท่านแนะนำตนเอง อายุ อาชีพ

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสาร

2. คุณรู้จักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ ได้อย่างไร
3. คุณเคยเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ จากสื่อใด
4. คุณเคยเปิดรับข่าวสารของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ ในประเด็นใด

ตอนที่ 3 การรับรู้และพฤติกรรมการใช้บริการ

5. คุณเคยมาเยี่ยมชมที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ จำนวนกี่ครั้ง และส่วนใหญ่มากับใคร

6. คุณเคยเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ ในส่วนใดต่อไปนี้

- ☐ 1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้
- ☐ 2) โครงการท่องเที่ยวสุขสันต์ ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ
- ☐ 3) เยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานแบบ Walk-in
- ☐ 4) อบรมวิชาของแผ่นดิน
- ☐ 5) ตลาดเศรษฐกิจพอเพียง
- ☐ 6) ร่วมกิจกรรมออนไลน์ต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระเกียรติฯ
- ☐ 7) อบรมเชิงปฏิบัติการ
- ☐ 8) อื่น ๆ

7. คุณเคยเข้าอบรมหลักสูตรเข้มข้นมากี่ครั้ง และหลักสูตรอะไรบ้าง

ตอนที่ 4 ความคาดหวัง และความพึงพอใจ

8. คุณมีความคาดหวังต่อการมาเข้าร่วมกิจกรรม/เข้าร่วมอบรมที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ อย่างไร มากน้อยเพียงใดในประเด็นต่อไปนี้

- ด้านองค์ความรู้
- ด้านการจัดแสดง
- ด้านการจองหรือติดต่อเข้ารับบริการ
- เจ้าหน้าที่นำชม / วิทยากร
- สิ่งอำนวยความสะดวก

9. คุณมีความพึงพอใจต่อการมาเข้าร่วมกิจกรรม/เข้าร่วมอบรมที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ มากน้อยเพียงใด

- ด้านองค์ความรู้
- ด้านการจัดแสดง
- ด้านการจองหรือติดต่อเข้ารับบริการ
- เจ้าหน้าที่นำชม / วิทยากร
- สิ่งอำนวยความสะดวก

ตอนที่ 5 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

10. เมื่อคุณมาใช้บริการ / มาเข้าร่วมอบรมที่พิพิธภัณฑ์การเกษตรเฉลิมพระเกียรติฯ แล้วคุณได้นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในด้านใด อย่างไร

ผลจากการนำไปใช้ประโยชน์

- ด้านองค์ความรู้
- ด้านพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง (การถ่ายทอดองค์ความรู้ / การสร้างเครือข่าย)
- ด้านผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต (ลดค่าใช้จ่าย / เพิ่มรายได้ / เงินออม / สักขุม / สิ่งแวดล้อม)

ประวัตินักวิจัย อาจารย์สัญญาทิพย์ เพ็ญนภักตร์

ตำแหน่ง / สังกัด

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

การศึกษา

- ครุศาสตรบัณฑิต สาขา사ารัตถศึกษา เอกธุรกิจศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกียรตินิยมอันดับสอง)
- นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานด้านวิชาการ (บางส่วน)

- งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความต้องการของคนพิการทางการได้ยินผ่านบริการเพื่อคนพิการจากไทยพีบีเอส ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19” โดย กสทช. พ.ศ. 2563
- งานวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินโครงการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร โดย สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)” พ.ศ. 2563
- งานวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการ รูปแบบ ประเภท และเนื้อหารายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมให้คนพิการรู้จักสิทธิและใช้ประโยชน์จากกิจการโทรทัศน์ได้อย่างรู้เท่าทัน ภายใต้ โครงการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมให้คนพิการรู้จัก สิทธิและใช้ประโยชน์จากกิจการโทรทัศน์ได้อย่างรู้เท่าทัน พ.ศ. 2563
- การสำรวจความพึงพอใจในการบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2563
- โครงการศึกษาการประเมินผล และความคิดเห็นของผู้รับบริการที่มีต่อโครงการ DRAMA FOR ALL ของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส พ.ศ. 2564
- การสำรวจความพึงพอใจในการบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565
- บุคลิกภาพของล่ามภาษามือในรายการโทรทัศน์ที่มีผลต่อการรับรู้ของคนหูหนวก (2567)
- การสำรวจความพึงพอใจผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ 2566

- โครงการศึกษาหลักเกณฑ์สัดส่วนของการจัดให้มีบริการโทรทัศน์ที่มีบริการล่ามภาษามือ คำบรรยายแทนเสียง และเสียงบรรยายภาพ พ.ศ. 2566
- การสำรวจความพึงพอใจผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ 2567
- โครงการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2566
- การสำรวจความพึงพอใจของผู้ให้บริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

- คณะทำงานโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำคนหูหนวกและสื่อมวลชน เพื่อการเป็นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ภาษามือสำหรับคนหูหนวก โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2557
- คณะทำงานโครงการรณรงค์ขับเคลื่อนนโยบายนมแม่และเพิ่มอัตราการบริโภคผักผลไม้ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2558
- คณะทำงาน โครงการการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารของคนหูหนวกโดยใช้สื่อโทรทัศน์ โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) พ.ศ. 2558-2560
- คณะทำงานโครงการพัฒนารูปแบบและกระบวนการในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์และสุขภาวะทางเพศสำหรับผู้หญิงพิการ (สสส.) พ.ศ. 2561
- คณะทำงานโครงการพัฒนาเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ และสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนหูหนวกในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) โดย สสส. พ.ศ. 2563
- คณะทำงานโครงการสื่อสารสร้างความเข้าใจการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพผ่านระบบบริการสุขภาพ พ.ศ. 2565
- คณะทำงานโครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำเพื่อสร้างเครือข่ายการสื่อสารด้านสุขภาวะทางเพศและสุขภาพจิตในกลุ่มเยาวชนระดับอาชีวศึกษา พ.ศ. 2568-2569

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

- คณะทำงานโครงการจัดทำรายการโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมให้คนพิการรู้จักสิทธิและใช้ประโยชน์จากกิจการโทรทัศน์ได้อย่างรู้เท่าทัน โดย กทปส. พ.ศ. 2563

ประวัตินักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จันทิมา สุระประเสริฐ

ตำแหน่ง / สังกัด

- อาจารย์ประจำหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต วิชาเอกการจัดการงานก่อสร้าง
สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การศึกษา

- สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เกียรตินิยมอันดับสอง)
- สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลงานด้านวิชาการ

- บทความวิจัย เรื่อง การศึกษาท่อนำแสงแนวตั้งรูปทรงสี่เหลี่ยมเพื่อการนำแสงธรรมชาติเข้าสู่ภายในอาคารประเภทที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร เผยแพร่วารสารสุทธิปริทัศน์ พ.ศ. 2564
- นำเสนอผลงานวิชาการ เรื่อง การนำลักษณะและองค์ประกอบของเรือนไทยมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบบ้าน ในงานประชุมวิชาการด้านความก้าวหน้าทางศิลปะ วัฒนธรรม และการออกแบบระดับชาติ ครั้งที่ 1 ประจำปี 2562

ผลงานสร้างสรรค์

- การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ “การนำลักษณะและองค์ประกอบของเรือนไทยมาประยุกต์ใช้ ในการออกแบบบ้าน. เผยแพร่ในการประชุมวิชาการด้านความก้าวหน้า ทางศิลปะ วัฒนธรรม และการออกแบบ ระดับชาติ ครั้งที่ 1
- การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ “การออกแบบศูนย์บริการล้งรถอัตโนมัติในสถานีน้ำมัน”. เผยแพร่ในการประชุมวิชาการด้านความก้าวหน้า ทางศิลปะ วัฒนธรรม และการออกแบบ ระดับชาติ ครั้งที่ 2
- การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ “การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ วิสาหกิจชุมชนสานส้มไก่ชน จ.ปราจีนบุรี”. เผยแพร่ในการประชุมวิชาการด้านความก้าวหน้า ทางศิลปะ วัฒนธรรม และการออกแบบ ระดับชาติ ครั้งที่ 3

- การนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ “โครงการปรับปรุงโรงเรียนสอนโยคะฟลาย”. เผยแพร่ในการประชุมวิชาการด้านความก้าวหน้า ทางศิลปะ วัฒนธรรม และการออกแบบ ระดับชาติ ครั้งที่ 4
- “FOUR TREE HOUSE” *The 5th International Arts & Designs Collaborative Exhibition 2023.*
- “Renovation of The Space and Appearance of Residential” *The 6th International Arts & Designs Collaborative Exhibition 2024.*

ผลงานบริการวิชาการ

- โครงการพัฒนาบ้านพักอาศัยของชุมชนทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
- โครงการพัฒนาพื้นที่ในการขายอาหารและสินค้าของกลุ่มสมาชิกในชุมชนเกาะเกร็ด
- โครงการออมสินยุวพัฒน์รักษ์ถิ่น เกาะเกร็ด จ.นนทบุรี
- โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มศักยภาพสู่ตลาดสากล ปี 2563 วิสาหกิจชุมชน สานสุขไม้ขอนแก่น จ. ปราจีนบุรี
- การสำรวจความพึงพอใจผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ 2565
- การสำรวจความพึงพอใจผู้รับบริการของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ปีงบประมาณ 2566
- โครงการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (องค์การมหาชน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2566